
Industridepartementet.

Vedlegg til st. prp. nr. 1, 1955.
Kap. 2872.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS,- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XLI. TILLATELSER MEDDELT I 1954

Innholdsfortegnelse.

	Side.
1. Christiania Seildugsfabrik. (Kraftleie fra Oslo Lysverker.) Kgl. res. 22. januar 1954. Jfr. bind XXXIV side 38	5
2. Nordland Portland Cementfabrik A/S. (Fristforlengelse for utbygging og regulering av Sørfjordvassdraget.) Departementets avgjørelse 30. januar 1954. Jfr. bind VIII side 20, XV side 89, XVII side 60, XXII side 42, XXV side 71, XXXIV side 117	8
3. A/S Saud-faldene. (Ytterligere regulering i Bergdalen og av Holmevatn m.v.) Kgl. res. 5. februar 1954. Jfr. bind II side 272, III side 12, XII side 69, XXIII side 5	8
4. A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik. (Kraftleie fra Mesna Kraftselskap.) Kgl. res. 12. feb. 1954. Jfr. bind XVII side 116	26
5. A/S Døvik-Søiafoss. (Fristforlengelse for utbygging av Døvikfoss.) Departementets avgjørelse 17. februar 1954. Jfr. bind XXVI side 25, XXVIII side 44, XXX side 83, XXXVI side 11	28
6. A/S Toten Cellulosefabrikk. (Kraftleie fra Vardal komm. kraftforsyning og staten.) Kgl. res. 12. mars 1954. Jfr. bind XX side 3, XXVII side 48	29
7. Hof Brug Kraftstasjon A/S. (Erverv av parsell av Hofs Bruk.) Kgl. res. 9. april 1954. Jfr. bind XXIX side 140, XXXVII side 95, XXXIX side 44, XL side 25	32
8. A/L Fellesmeieriet. (Kraftleie fra Oslo lysverker.) Kgl. res. 23. april 1954. Jfr. bind XXVIII side 33	39
9. Tinfos Papirfabrik. (Utvidelse av aksjekapitalen.) Kgl. res. 30. april 1954. Jfr. bind XXXIX side 5, XL side 33	42
10. A/S Skafså kraftverk. (Ytterligere erverv og regulering av Amdalselva.) Kgl. res. 7. mai 1954. Jfr. bind XXXVIII side 54, XL side 13 og 19	44
11. Hjartdøla kraftverk. (Fornyelse av tillatelse til regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget.) Kgl. res. 14. mai 1954. Jfr. bind XXXIX side 133	62
12. Troms fylkeskommune. (Endring av plan m. v. for regulering av Lysbotnvassdraget.) Kgl. res. 14. mai 1954. Jfr. bind XXVIII side 44, XXXIV side 61	62
13. A/S Christiania Portland Cementfabrik. (Kraftleie fra Våle komm. Elektrisitetsverk.) Departementets avgjørelse 10. juni 1954. Jfr. bind XIII side 70, XXXVIII side 31	63
14. Ringsaker og Nes Kraftanlæg. (Kraftleie fra Mesna Kraftselskap.) Kgl. res. 11. juni 1954. Jfr. bind V side 80	65
15. Alfr. Andersen Mek. Verksted & Støberi A/S. (Kraftleie fra Vestfold Kraftselskap.) Departementets avgjørelse 14. juni 1954. Jfr. bind XV side 5, XX side 38, XXVI side 68	69
16. Saugbrugsforeningen. (Kraftleie fra Haldens Bomuldsspinderei & Væveri.) Departementets avgjørelse 14. juni 1954. Jfr. bind III side 1	69
17. A/S Rjukanfos. (Erverv av Bøen vestre Vannrett I i Tinn.) Kgl. res. 25. juni 1954. Jfr. bind I side 83 og 140, XI side 34, XXXIV side 101, XXXIX side 17 og 90	71
18. Trondheim Elektrisitetsverk. (Regulering av Vessingsjø og Sellisjø.) Kgl. res. 25. juni 1954. Jfr. bind VI side 42, X side 64, XXVI side 75, XXVII side 79, XXVIII side 34, XXIX side 112, XXXI side 58, XXXIV side 113, XXXV side 65	72
19. Tafjord Kraftselskap. (Ytterligere regulering av Viksvatna og overføring av avløpet til Kaldhussetervatn.) Kgl. res. 25. juni 1954. Jfr. bind XI side 84, XIII side 53 og 102, XXV side 17 og 37, XXIX side 88, XXXIII side 20, XXXIV side 69	86
20. L/L Hjelmeland Kraftverk. (Ytterligere regulering av Breilandsvatnet.) Kgl. res. 8. juli 1954	97
21. Røssåga. (Fastsettelse av reguleringsbestemmelser.) Kgl. res. 8. juli 1954	106
22. Glommens og Laagens Brukseierforening. (Regulering av Sandvatn, Kalfjord og Øyvatt i Vinstravassdraget.) Kgl. res. 8. juli 1954. Jfr. bind XV side 42, XXIX side 81 og 93, XXXIII side 13 og 95, XXXV side 105, XXXVII side 60	109
23. Egersund kommunale Elektrisitetsverk. (Fristforlengelse for regulering av Nodlandsvatn m. fl. vatn i Grødemsvassdraget.) Departementets avgjørelse 12. juli 1954. Jfr. bind XXVII side 53, XXXIII side 53	114

	Side.
24. Bergenshalvøens komm. kraftselskap. (Fristforlengelse for regulering og overføring i Torfinnsvassdraget.) Departementets avgjørelse 13. juli 1954. Jfr. bind XV side 59, XXIII side 19, XXVII side 141, XXXII side 33 og dept. avgj. 24. november 1951	115
25. Stavanger kommune. (Fornylse av konsesjoner på regulering og overføring av Hogganvatn og Rundevatn i Frafjordvassdraget og Vassleia i Espedalsvassdraget.) Kgl. res. 6. august 1954. Jfr. bind XXIV side 35, XXIX side 25, XXXII side 41, XXXVI side 16, XXXVIII side 43	115
26. A/S Viul Tresliperi. (Fristforlengelse for utbygging av Viulfossen.) Departementets avgjørelse 11. august 1954. Jfr. bind XXXVI side 62	117
27. Sande Tresliperi A/S. (Kraftleie fra Vestfold Kraftselskap.) Kgl. res. 24. september 1954. Jfr. bind XIV side 3, XXIV side 16, XXXIII side 76	117
28. A/S Forenede Papirfabrikker. (Kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 24. september 1954. Jfr. bind XXXVI side 146	122
29. Titania A/S. (Kraftleie fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 24. september 1954. Jfr. bind XXII side 18, XXXV side 179	124
30. Lund komm. Elektrisitetsverk. (Overføring av Skårsvassdraget til Hauklandsvassdraget.) Kgl. res. 24. september 1954	126
31. Firma Albert Collett. (Regulering av Mjøsundvatn og Hustjern i Opløyvassdraget m. m.) Kgl. res. 1. oktober 1954	135
32. Lyse Kraftverk. (Planendring for regulering av Årdalsvassdraget, Stølsåen og Lysevassdraget m. m.) Kgl. res. 22. oktober 1954. Jfr. bind XXXV side 183	144
33. Mesna Kraftselskap. (Ytterligere regulering av Sjusjøen.) Kgl. res. 5. november 1954. Jfr. bind VII side 46 og 71, XXI side 35, XXIII side 98, XXXIX side 139	148
34. A/S Follum Fabrikker. (Kraftleie fra A/S Kistefos Træsliberi.) Kgl. res. 26. november 1954. Jfr. bind XXXIII side 6, XL side 25	159
35. A/B Røttneros Bruk. (Regulering av Nordre og Mellom Røgden og samtykke til regulering av Store Røgden.) Kgl. res. 10. desember 1954	167

1. Christiania Seildugsfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 2 500 kW spillkraft og inntil 300 kW primakraft fra Oslo Lysverker.)

Kgl. resol. av 22. januar 1954.

Christiania Seildugsfabrik har ved kgl. resolusjon av 14. mars 1947 fått konsesjon på leie av inntil 1 350 kW spillkraft fra Oslo Lysverker. Tillatelsen gjaldt til 6. september 1950.

Ved søknader av 13. januar og av 12. juni 1953 har Christiania Seildugsfabrik søkt om konsesjon på leie av i alt inntil 2 500 kW spillkraft og inntil 728 kW primakraft fra Oslo Lysverker.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i følgende brev, datert 21. oktober 1953, gitt følgende uttalelse til departementet i den anledning:

«I brev av 13. januar 1953 til Hovedstyret har Christiania Seildugsfabrik søkt om fornyet konsesjon på leie av spillkraft fra Oslo Lysverker.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om fornyelse av vår konsesjon av 14. mars 1947 på drift av en høyspent elektrisk dampkjel, system «Penzol» med høyohmig isolert nullpunkt.

Den har hittil vært utbygget for 1 350 kW — 5 kV — 3 faset vekselstrøm.

Behovet for damp til sommerdrift er imidlertid øket og vi vil nå bygge den ut til 2 500 kW.

Vi søker derfor om konsesjon på leie av spillkraft inntil 2 500 kW.»

I brev hertil av 12. juni 1953 har bedriften supplert ovennevnte søknad med følgende:

«Vi viser til vår søknad av 13. januar 1953 om fornyelse av vår konsesjon av 14. mars 1947 på drift av en høyspent elektrisk dampkjel, med økning av effekten fra 1 350 til 2 500 — 5 kV — 3 faset vekselstrøm.

Ved siden av dette spillkraftkonsum har vi kontrakt med Oslo Lysverker på levering av 300 kW — 3 × 230 V primakraft for lys- og motoranlegget.

Fra 1. januar 1954 vil vi dessuten få levert inntil 428 kW — 3 × 230 V som erstatningskraft for våre vann- og fallrettigheter i Akerselven som fra denne dato overtas av Oslo Kommune.

I tilslutning til vår søknad av 13. januar 1953 på 2 500 kW spillkraft, tillater vi oss derfor å søke om konsesjon på leie av ytterligere 728 kW — 3 × 230 V som skal leveres fra Oslo Lysverker.

En gjenpart av vår kontrakt med Oslo Lysverker på levering av 300 kW — 3 × 230 V følger vedlagt.

Når kontrakten på levering av 428 kW erstatningskraft er undertegnet, vil også gjenpart av denne bli oversendt Dem.»

Oslo Bystyre har i møte den 16. april 1953 enstemmig anbefalt søknaden innvilget etter følgende forslag fra Oslo Lysverker:

«Søknaden anbefales innvilget på de tidligere gjeldende vilkår, som bl. a. fastsetter at kraftlevering bare finner sted når elektrisitetsverket har ledig kraft etter at primakraftbehovet er dekket.»

Fylkesmannen i Oslo og Akershus har i påtegning av 6. mai 1953 til Hovedstyret meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 14. mars 1947 er Christiania Seildugsfabrik meddelt konsesjon på leie av inntil 1 350 kW spillkraft fra Oslo Lysverker. Tillatelsen som gjaldt inntil 6. september 1950, er gitt på vanlige vilkår uten betingelse om avgift, idet spillkraften nyttes til erstatning for brensel ved fremstilling av damp i en elektrisk dampkjele.

Konsesjon på en 1 350 kW elektrisk dampkjele for 5 kV i Fossveien 24 i Oslo er gitt Seildugsfabriken ved Hovedstyrets brev av 24. april 1947. Tillatelsen er meddelt på vanlige vilkår uten tidsbegrensning, da høyspentanlegget er beliggende på bedriftens område.

Det søkes nå om konsesjon på et spillkraftkvantum av 2 500 kW. Videre søkes om konsesjon på 300 kW primakraft for lys og drift av motorer samt om konsesjon på 428 kW erstatningskraft fra Oslo Lysverker for overdragelse av vann- og fallrettigheter i Akerselva til Oslo Kommune — tilsammen 728 kW primakraft.

Kontrakten av 24. august 1950 med Oslo Elektrisitetsverk (Oslo Lysverker) på leie av de 300 kW primakraft trådte i kraft den 1. september 1950.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles inntil 1. januar 1970.

En vil foreslå at det betinges en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til Staten av den kraft som gjennomsnittlig nyttes omfram spillkraft til dampfremstilling. Avgiften forutsettes i tilfelle oppkrevd fra og med året 1950.

Da spillkraften som nevnt nyttes til dampfremstilling er denne etter vanlig praksis derfor fritatt for avgift. Jfr. for øvrig tilsvarende kraftleiekonsesjon til A/S Johan Petersen, Lin- og Bomullsfabrikker av 24. september 1952 på leie av inntil 1 000 kW spillkraft samt 250 kW primakraft fra Oslo Lysverker. Primakraften til erstatning for overdragelse av vannrettigheter i Loelva til Oslo Kommune.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Christiania Seildugsfabriks tidligere kraftleiekonsesjon av 14. mars 1947 som utløp 6. september 1950, faller da i tilfelle bort.

Behandlet i hovedstyremøte den 20. oktober 1953.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Christiania Seildugsfabrik måtte utta inntil 2 500 kW spillkraft samt inntil 728 kW primakraft (herav 428 kW erstatningskraft) fra Oslo Lysverker, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkom-

mende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene

når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes og omfremt spillkraft til dampfremstilling erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW, beregnet

etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet skal bemerke:

Selskapet har opplyst at 428 kW av den primakraft (i alt 728 kW), som omfattes av søknaden, skal leveres som erstatning for avståelse av vannfallsrettigheter til Oslo kommune.

Departementet har i den anledning fått seg forelagt utskrift av vedtak av Oslo bystyre i møte 8. mai 1952 i sak nr. 212 angående vannretten Maridalsvassdraget—Akerselva. Det fremgår av utskriften at i henhold til hovedoverenskomst av 1947 mellom Oslo kommune på den ene side samt Akerselvns Brugs-eierforening og brukene ved Akerselva på den annen side om overdragelse til kommunen av brukenes vannrettigheter m. v. i Akerselva, tilleggsoverenskomst av desember 1951 mellom Oslo kommune og brukene og særoverenskomst mellom kommunen og Christiania Seildugsfabrik, samtlige vedtatt av Oslo bystyre i nevnte møte, plikter Oslo kommune å levere maksimalt 428 kW til Christiania Seildugsfabrik etter en pris av kr. 56,10 pr. kW pr. år med adgang til senere regulering av prisen.

Da omhandlede levering av 428 kW primakraft fra Oslo Lysverker til Christiania Seildugsfabrik således er kontraktsmessig betinget i omhandlede kontrakter med Oslo kommune om overdragelse til kommunen av bl. a. Christiania Seildugsfabriks vannrettigheter m. v. i Akerselva, antar departementet at Christiania Seildugsfabrik ikke vil trenge konsesjon på leie av de nevnte 428 kW primakraft fra Oslo Lysverker.

For de øvrige 300 kW primakraft og 2 500 kW spillkraft som omfattes av søknadene fra

Christiania Seildugsfabrik trenges konsesjon og departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at konsesjon gis, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

En vil dog anbefale at vilkårenes punkt 1 om leietid gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen gjelder for den tid Christiania Seildugsfabrik måtte utta inntil 2 500 kW spillkraft samt inntil 300 kW primakraft fra Oslo Lysverker, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1970.»

Videre vil en anbefale at i punkt 9 i disse vilkår om avgift utgår ordene «og omfram spillkraft til dampframstilling» i første ledd, slik at vilkårenes punkt 9, første ledd gis følgende ordlyd:

«Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes utover den erstatningskraft (maksimalt 428 kW) som måtte bli levert som erstatning for avståing av selskapets vann- og fallrettigheter i Akerelva, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone —
pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8760}$ »

En forutsetter at avgiften blir å etterbetale for den allerede stedfunne levering i henhold til kontrakten av 24. august 1950 med Oslo Lysverker på leie av inntil 300 kW primakraft.

Det forutsettes dessuten som vanlig at uttaket av kraften er underkastet de til en hver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

Christiania Seildugsfabrik tillates i medhold av lov nr. 16. av 14. desember 1917 kap. IV å leie inntil 2 500 kW spillkraft og inntil 300 kW primakraft fra Oslo Lysverker utover den erstatningskraft (maksimalt 428 kW) som måtte bli levert som erstatning for avståing av selskapets vann- og fallrettigheter i Akerselva.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 22. januar 1954.

2. Nordland Portland Cementfabrik A/S.

(Ytterligere forlengelse av fristen for fullføring av utbyggingen og reguleringen av Sørfjordvassdraget.)

Departementets avgjørelse 30. januar 1954.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 pkt. 3 og lov nr. 17 av s. d. § 12 pkt. 1 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolu-

sjon av 28. juni 1946, forlenges den senest ved departementets skriv av 2. desember 1947 fastsatte frist for fullføring av den samlede utbygging og regulering av Sørfjordvassdraget i Tysfjord, jfr. avsnitt I, post 3 i vilkårene for det ærede selskaps konsesjon av 8. april 1921 på erverv og regulering av vassdraget, ytterligere til den 8. april 1958.

3. A/S Saudefaldene.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere regulering i Bergdalen og av Holmevatn m. m.)

Kgl. resol. av 5. februar 1954.

I samsvar med Stortingets vedtak i møte 30. juni 1914 ble A/S Saudefaldene ved kgl. resolusjon av 11. desember 1914 meddelt tillatelse til å erverve og regulere Storelva i Sauda på nærmere angitte betingelser. En viser herom til St. prp. nr. 133 for 1914, innst. S. LVII og St.forh. nr. 321—333 for s. å. samt Meddelte Vassdragskonsesjoner, bind II side 272 flg.

Manøvreringsreglement for reguleringen er fastsatt ved kgl. resolusjon 7. juli 1916.

Ved kgl. resolusjon av 2. oktober 1925 ble det foretatt en del endringer i konsesjonsbetingelsene i samsvar med vedtak av Stortinget i møte 16. juli 1925. En viser herom til St. prp. nr. 81 for 1925, innst. S. nr. 167 og St.forh. for s. å. side 2835 flg. samt Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1925 side 69 flg.

Ved kgl. resolusjon 14. februar 1936 ble det godkjent en del endringer i den plan som lå til grunn for reguleringen samtidig som manøvreringsreglementet som følge herav ble endret, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1936 side 5 flg.

Selskapet har i henhold til konsesjonen bygget 3 kraftstasjoner og utført de fleste av reguleringene. Det som gjenstår er reguleringen av Nedre Bergdalsvatn og oppdemning i Slettedalen med utbygging av fallet fra Slettedalen til Storlivatn, kraftstasjon IV.

Fullførelsesfristen for utbyggings- og reguleringsarbeidene er forlenget flere ganger, senest 27. juli 1946 til 2. oktober 1948. Ved brev til selskapet av 3. august 1950 har departementet meddelt at det vil kunne samtykke i at fristen forlenges med ytterligere 7 år på betingelse av at de gjenstående arbeider, herunder veganleggene i Slettedalen, blir påbegynt innen 30. juni 1951 og veganleggene fullført innen 2. oktober 1953. Selskapet har imidlertid ikke meddelt om det godtar de oppstilte betingelser for ytterligere forlengelse.

A/S Saudefaldene har ved brev av 6. februar 1952 søkt om tillatelse til å foreta en ytterligere 14 m senking av Nedre Bergdalsvatn og 40 m senking av Øvre Bergdalsvatn samtidig som det ber om at fristforlengelse blir gitt for utbyggingen av Slettedalen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 24. mars 1953:

«Industridepartementet har 15. februar 1952 oversendt til uttalelse følgende søknad fra Aktieselskabet Saudefaldene av 6. s. m.:

«Vi tillater oss herved å andra om konsesjon på følgende utvidede regulering i Bergdalen:

1) Oppdemning av Nedre Bergdalsvann 24,6 m til Reg. H. V. kote 580 m o. h. og senkning til Reg. L. V. kote 526 m o. h.

Ved A/S Saudefaldenes konsesjon av 11. desember 1914 ble der gitt tillatelse til å regulere Nedre Bergdalsvann ved oppdemning

som i en tappeperiode av gir en kraftøkning av Med 90 Mm³ fåes da

Den i dag foreliggende reguleringsplan omfatter for Bergdalens vedkommende:

Ved Nedre Bergdalsvann: Oppdemning 24,6 m fra uregulert kote 555,4 m o. h. til Reg. H. V. kote 580 m o. h. ved en armert betong hvelvdam. Senkning 29,4 m fra uregulert kote 555,4 m o. h. til Reg. L. V. kote 526 m o. h. ved en ca. 1800 m lang tunnel med 6 m² tverrsnitt.

Den tidligere konsesjon omfatter som nevnt 24,6 m oppdemning til kote 580 m o. h. og 15,4 m senkning til kote 540 m o. h.

Magasinet mellom kote 540 og 580 m o. h. er 45 Mm³ og mellom kote 526 og 580 m o. h. ca. 55 Mm³. Ved den nye senkning innvinnes et magasin på ca. 10 Mm³ ved en mindre økning i tunnallengden.

Ved Øvre Bergdalsvann: Det foreligger ikke detaljkarter så tallene er tilnærmede. Senkning 38—40 m fra uregulert kote 661

til kote 580 m o. h. og senkning til kote 540 m o. h. I Vassdragsdirektørens brev av 18. november 1914 heter det bl. a.:

«Man gaar ut fra at departementet vil være bemyndiget til at tillate saadanne yderligere modifikasjoner i planen som omstendighetene maatte gjøre paakrevet, forsaavidt de ikke vesentlig ændrer reguleringseffekten eller antages at medføre forøket ulempet av betydning for distriktet.»

2) Senkningen av Øvre Bergdalsvann 40 meter fra uregulert kote 661 m o. h. til Reg. L. V. 621 m o. h.

I forbindelse med konsesjonsansøkingen i 1914 uttalte A/S Saudefaldene at det var tenkelig at det kunne være gunstig å foreta en regulering av Øvre Bergdalsvann. Det er imidlertid for dette vanns vedkommende ikke gitt konsesjon tidligere.

Formålet med reguleringen er å øke vannføringen og kraftytelsen ved det byggede Søndena kraftanlegg, som kun har Storlivannets 9,7 Mm³ til regulering av Slettedalsfeltet 112,6 km² store nedbørfelt med et midlere avløp av 310 Mm³. Enhver økning av magasinene i dette felt med 10 Mm³ øker kraftleveringen ved Søndena-anlegget med ca. 5,5 MkWh,

140	160	180	200	220	240 døgn
1 640	1 433	1 273	1 145	1 042	955 kW
14 760	12 900	11 460	10 300	9 380	8 600 kW

m o. h. til Reg. L. V. kote 621 m o. h. ved en ca. 1400 m lang tunnel med 4 m² tverrsnitt. Ved regulering oppnåes anslagsvis et magasin av ca. 34 Mm³.

Lavvannføringen.

I tappeperioden 1950—51 var tilsiget til Storlivann kraftanlegg 144,38 km² i månedene november—april i middel for 10 døgn ca. 1,0 sm³ = 6,92 sl/km² med min. 0,24 sm³ = 1,66 sl/km². Omregnet til Nedre Bergdalsvanns 34,8 km² fåes en vannføring av 0,24 sm³ med 0,058 sm³ som min.

Det midlere tilsig til Nedre Bergsdalsvann beregnet i forhold til Storlivann kraftanlegg blir 400 : 34,8/144,4 · 31,55 = 3,055 sm³. Med en uregulert vannføring av 0,055 sm³ blir økningen i vannføringen 3,0 sm³ med 100 pst. regulering. Brutto fallhøyder og de beregnede nat.-HK er:

Slettedalen—Storlivann	maks. 217	m min. 171	m mid. 190	m
Storlivannfjorden	» 253,1	» » 240,6	» » 247	»
Nat.-HK blir da:		1952:	1916:	
Slettedalen—Storlivann	3,0 × 190 × 1000/75 =	7 600 HK	8 760 HK	
Storlivannsjøen	3,0 × 247 × 1000/75 =	9 880 »	10 780 »	
		17 480 HK	19 540 HK	

Tidligere (1916) var det dessuten regnet med utbygging av fallet Bergdalen—Slettedalen 3,0 · 113 · 1000/75 = 4 500 nat.-HK. Tilsammen 24 040 nat.-HK.

Den 2. november 1921 holdtes skjønn i forbindelse med oppdemning og senkning av Nedre Bergdalsvann. Erstatningsbeløpet ble for den del av Bergdalen, som A/S Saudefaldene ikke eiet, satt til kr. 9 000 + driftsvei, bru etc, men da minimumserstatning, i

henhold til Vassdragsloven, kom til anvendelse ble eierne tilkjent kr. 16 016,66, hvilket beløp er betalt. Den ytterligere senkning av Nedre Bergdalsvann til kote 526 vil ikke forårsake noen skade.

Ved Øvre Bergdalsvann kan det muligens bli tale om en mindre erstatning for eventuelle ulemper ved senkningen, men i dette fjellterreng kan skadevirkningene neppe bli store. Ved senkningen vil det kanskje bli

endel utvasking av de avleiringer som har dannet seg ved innløpet i vannet, men verdien av den magre beitemark kan neppe være av betydning. Noen større ulempe for sauer og beite kan det heller ikke bli tale om, da det normale er at vannet tappes ned om vinteren når det ikke er sauer på beite, og at det fylles opp om våren før sauene kommer på beite. I beitetiden vil vannene være mer eller mindre fylte.

Oss bekjent har det ikke forekommet fiske, hverken i Øvre eller Nedre Bergdalsvann. Det har bare vært leilighetsfiske uten betydning. Vi har intet kjennskap til fiskebestandens kvalitet og størrelse.

Fløtning finner ikke sted. Den lille avvirkning som kan forekomme kjøres fram på vinterføre og over isen. Det er endel bjerkeskog, men tilveksten er ubetydelig. Mulige skader må i det hele sies å være forsvinnende i forhold til de verdier som kan innvinnes ved at vannet i magasinene brukes i kraftproduksjonen og søkes utnyttet i eksportindustrien.

Det er bare A/S Saudefaldene som har reguleringsinteresser i vassdraget.

A/S Saudefaldene eier ingen vannrettigheter ovenfor Nedre Bergdalsvann. Innehaverne av disse rettigheter er eierne av Bergdalen, dvs. Arthun, g.nr. 42, br.nr. 4, 5 og 6. Ifølge matr. for Sauda herred av 1. januar 1951 er eierne K. O. Meltvedt og O. Bjelland, Hetland, Fister. For å kunne gjennomføre reguleringen som anført må A/S Saudefaldene derfor ha tillatelse til å foreta den nødvendige ekspropriasjon av vannrettighetene ovenfor Nedre Bergdalsvann samt nødvendig grunn til utførelse av arbeidene ved senkningstunnel, tippeplass, lukehus og brakker etc.

Omkostningene for Bergdalsreguleringen etter de ovenfor anførte linjer er anslått til 7 mill. kroner.

Som bilag til nærværende konsesjonsansøking vedlegges kart over nedslagsfeltet. De ytterligere opplysninger, tegninger, planer og beregninger som departementet måtte ønske vil omgående bli oversendt.

Da den utvidede regulering av Bergdalen vil være et stort løft, både når det gjelder kapital, arbeidskraft og bygningsmateriale vil det ikke være mulig for selskapet samtidig å sette igang utbygning av Slettedalen. Vi ber derfor om at fristforlengelse for denne utbygning blir gitt slik som søkt om i skrivelse til det ærede departement av 26. juni 1948.»

Etter den fremlagte plan blir det ingen dam ved Øvre Bergdalsvatn, bare en senkningstunnel forsynt med en hånddrevne sektorluke. Ved Nedre Bergdalsvatn er forutsatt bygd en hvelvdam utstyrt med fast overløp på kote 580 (øvre reguleringsgrense) og en hånd- og elektrisk drevne bunnluke. Senkningstunnelen her blir forsynt med en hånd- og elektrisk drevne glideluke.

Ansøkerens forslag til manøvreringsregle-

ment forutsetter at tappingen «foregår når magasin- og driftsforholdene ved de utbygde anlegg gjør det påkrevet å øke vassføringen til Søndena kraftanlegg, alternativt Slettedalen kraftanlegg når dette blir bygget ut.

Det blir ikke fast vakt. Lukene betjenes av mannskap fra Storlivann kraftstasjon.»

Med søknaden følger en geologisk utredning — datert 12. oktober 1951 — fra dosent dr. Anders Kvale, Universitetet, Bergen, vedr. forholdene ved senkningstunnelene og damstedet ved Nedre Bergdalsvatn m. v.

Selskapet har 15. februar 1952 supplert søknaden med en del anmerkninger. Det opplyser at magasinet i Bergdalen bare er forutsatt brukt i vinterhalvåret for å stabilisere driften av Søndena kraftanlegg (fallet Storlivatn—sjøen), at maskinkapasiteten i dette er stor nok til å nyttiggjøre seg reguleringen og at det i denne omgang ikke er spørsmål om å utnytte fallene Bergdalen—Slettedalen og Slettedalen—Storlivatn. Selskapet fremholder at den endrede reguleringsplan for Bergdalsvassdraget ikke medfører noen energiøkning utover det som omfattes av konsesjonen av 1914, og det siterer tidligere uttalelser fra Vassdragsdirektøren, Vassdragskommisjonen og departementet som det mener skulle støtte dets oppfatning av at det nå bare gjelder en endring av den opprinnelige og konsederte reguleringsplan.

Hva angår fisket anføres i anmerkningene:

«A/S S. har sitt eget utklekningsanlegg for ørret ved Storlivann kraftstasjon og har i de siste år satt ut flere tusen ørretyngel i tjern i det regulerte felt. Før A/S S. bygget sitt eget klekkeri, kjøpte det yngel fra andre klekkerier og satte ut i vannene. Ørretbestanden i de fleste av de regulerte vann må sies å være meget god. Det er fri adgang til å fiske, men for å kunne holde en viss kontroll, især med hensyn til maskestørrelsen på garn, er det innført fiskekort som gis på anmodning. Viser det seg praktisk gjennomførlig, vil det også for Bergdalsvannene være adgang til å sette ut yngel således at fiskebestanden kan holdes oppe eller forbedres. Den foreslåtte senkning av vannene vil ta bort en del av vannmassene, men det vil være rikelig igjen til at fiskebestanden kan holdes oppe. En foretatt måling viser at vannene har en dybde av minst 54 m ved Nedre og 55 m ved Øvre Bergdalsvann.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 4. og 8. april 1952 (nr. 81 og 84) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Sauda herredstyre har i møte 8. mai 1952 gjort slikt vedtak:

«Søknad frå Aktieselskabet Saudefaldene om vidare regulering i Bergdalen.

Vedtak:

Sauda heradstyre vil rå til at søknaden vert imøtekomen. Føresetnaden må vera at det vert tatt omsyn til rimelege krav frå grunn-eigarane.

Den reduksjon i fisket som reguleringa fører med seg, må A/S Saudefaldene retta på ved opphjelp av ferskvassfisket elles i bygda.

Vasskraftavgifta til kommunen bør verta fastsett til kr. 4 pr. hestekraft som vert innvunnen ved reguleringa.»

Kommunen har forelagt søknaden for grunneierne i Bergdalen. På disses vegne har Georg Vika avgitt følgende uttalelse, datert 25. april 1952:

«Det vert ikkje nemnt noko i søknaden om dei ulemper som vassreguleringa fører med seg, utenom noko utvasking av jord. Ein finn difor grunn til å koma med nokre merknader.

I søknaden heiter det m. a.: «I beitetiden vil vannene være mer eller mindre fylte.»

Dette kan føra til ulemper for beiteeigarane. Sauene kan gå øver det utturka elvefaret på føresommaren og ikkje koma attende av seg sjølv seinare, når vassføringa i elva vert normal. Ein må difor gå ut frå at grunn-eigarane kjem til å krevja at A/S Saudefaldene set opp og held ved lag gjerde i staden. No er det naturleg stenge mellom vatnet og fjelldraget på sørsida av dalen (søraust) etter ein større bekk som kjem ned til vatnet. (Mest inn mot indre enden av vatnet.) Grunneigarane veit ikkje korleis det vil verta når vatnet vert senka.

Vedk. fiske.

I søknaden heiter det m. a.: «Det har bare vært leilighetsfiske uten betydning.»

Det er ikkje rett å framstilla det slik som A/S S. gjer det ved herr Herman Christian-sen. Frå gamalt av har det vorte fiska i Bergdalen. Beiteeigarane har heile tida hatt sauegjætar som har budd i heila om sommaren. Det seier seg sjølv at det er av stor verd å ha høve til å gjera seg nytte av gode fiskevatn for den som skal bu i heila om sommaren. Det høver ikkje å fiska i andre vatn for den som skal ha tilsynet med sauene i Bergdalen.

Det er stor og god fisk i dei to indre vatna i Bergdalen.

Ein vil få gjera merksam på at Bergdals-beitet er rekna for å vera eit mykje godt helebeite.»

Rogaland Fylkes Elektrisitetskontor anfører 29. oktober 1952 at reguleringen er nødvendig for å skaffe tilstrekkelig driftsvann til det installerte maskineri i Søndena kraftstasjon og anbefaler søknaden innvilget under henvisning til Sauda herredstyres vedtak.

Fylkesmannen i Rogaland til-

trer Elektrisitetskontorets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 3. november 1952.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 10. desember 1952 avgitt slik uttalelse:

«Ifølge uttalelse i saken fra konsulenten for ferskvannsfisket i det vestenfjelske vil en så sterk regulering som det her blir tale om komme til å gå hardt utover fiskebestanden. For å bøte noe på den skade som vil oppstå, finner en, etter samråd med Landbruksdepartementet, å måtte foreslå følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.»

For øvrig tar en forbehold om at en fiskeri-sakkyndig må bli oppnevnt til å delta i eventuelle skjønn for fastsettelse av skader og erstatning for fisket.»

Uttalelsen fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge er datert 17. september 1952 og lyder slik:

«Ved en så sterk regulering som dette er det temmelig sikkert at det vil gå hardt ut over fiskebestanden, slik at utsetting av yngel eller settefisk vil være påkrevet.

Arbeidet med utsettingen kan vel best overlates til den lokale fiskeforening. Der er også et klekkeri, som formentlig vil kunne skaffe den nødvendige yngel.

Hvis det er teknisk mulig bør der anbringes et gitter foran tappetunnelens åpning.

Andre foranstaltninger kan også komme på tale, men da jeg nå ikke har hatt anledning til å bese forholdene på stedet får dette spørsmål utstå til en har foretatt de nødvendige undersøkelser.

Jeg tillater meg å foreslå at A/S Saudefaldene i konsesjonsbetingelsene tilpliktes å yte et beløp på kr. 500 — kroner fem hundre — årlig til iverksettelse av ovennevnte foranstaltninger.»

Hovedstyret skal bemerke:

Aktieselskabet Saudefaldene fikk ved kgl. resolusjon 11. desember 1914 tillatelse til å erverve og regulere Storelva i Sauda på nærmere angitte betingelser, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner, bind II s. 272—281, St. prp. nr. 133, 1914 og innst. S. L VII, jfr. kgl.

resolusjon av 2. oktober 1925 om endring av konsesjonsbetingelsene m. v., Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1925 s. 69—71. Manøvreringsreglementet ble fastsatt ved kgl. resolusjon 7. juli 1916. Ved kgl. resolusjon 14. februar 1936 ble en del forandringer i den

opprinnelige reguleringsplan godkjent og manøvreringsreglementet endret i overensstemmelse hermed, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1936, s. 5—10.

Konsesjonen omfatter etter dette følgende reguleringer:

	Oppd. m	Senkn. m	Regh. m	Reguleringsgrenser		Hittil tilveiebrakt mag. i mill. m ³
				Øvre kote	Nedre kote	
Øvre Sandvatn	6,5	17,5	24,0	1 047,5	1 023,5	34,79
Nedre Sandvatn	7,0	1,5	8,5	1 027,0	1 018,5	9,05
Svartevatn	15,0	23,5	38,5	836,5	798,0	38,63
Holmevatn	15,0	3,5	18,5	743,3	724,8	26,31
Finflåt	15,3	0	15,3	743,3	728,0	1,62
Førstavatn	4,0	30,0	34,0	616,8	582,8	28,96
Dalevatn	14,5	0	14,5	550,3	535,8	6,27
Nedre Bergdalsvatn	24,6	15,4	40,0	580,0	540,0	0
Slettedalsmagasin	44,0	0	44,0	468,0	424,0	0
Storlivatn	12,5	0	12,5	253,15	240,65	9,7
						Sum 155,33

Reguleringen av Nedre Bergdalsvatn og oppdemningen i Slettedalen er ikke påbegynt.

Selskapet har gjennomført utbyggingen av følgende fall:

	Bruttofall
Dalevatn—Storlivatn, kraftstasjon I	289,57 m
Holmevatn—Dalevatn, kraftstasjon II	183,75 m
Storlivatn—sjøen, kraftstasjon III	247,00 m

Av selskapets utbyggingsarbeider gjenstår fallet fra Slettedalen til Storlivatn, kraftstasjon IV, oppgitt til brutto 190 m.

Fullførelsesfristen for utbyggings- og reguleringsarbeidene er blitt forlenget gjentatte ganger og senest 27. juli 1946 til 2. oktober 1948. Selskapet søkte 26. juni s. å. om ytterligere forlengelse. Søknaden ble behandlet i Hovedstyremøte 28. juni 1949 og 27. juni 1950 og uttalelse til Industridepartementet avgitt henholdsvis 1. juli 1949 og 30. juni 1950. Hovedstyret anbefalte fristforlengelse på betingelse av at de gjenstående konsederte regulerings- og utbyggingsarbeider — herunder også veianleggene i Slettedalen — skal være påbegynt innen 30. juni 1951, veianleggene fullført innen 2. oktober 1953 og samtlige arbeider fullført og i drift innen 2. oktober 1955. Departementet sluttet seg hertil i brev til selskapet av 3. august 1950 og ba meddelt om det var interessert i fristforlengelse på disse vilkår.

Selskapet innskrenket seg i sitt svar herpå av 2. januar 1951 til å meddele at det har fått en henvendelse fra Norsk Hydro om leie

av 20 000 kW fra Saudefaldene for fremstilling av fosfor, og at det holder på med undersøkelser og revisjon av foreliggende planer. Advokat Herman Christiansen har så 16. s. m. i telefonsamtale med departementet meddelt at selskapet ikke uten nøyere undersøkelse og overveielse kan godta betingelsen for fristforlengelsen. Og 19. s. m. søker han på selskapets vegne om tillatelse til å øke oppdemningen i Slettedalen 2 m fra kote 468 til kote 470. Samtidig opplyses at undersøkelser har vist at regulert lavvannstand ikke bør ligge under kote 429. Magasinet mellom kotene 429 og 468 er oppgitt til 67,3 mill. m³ og mellom kotene 429 og 470 til 72,9 mill. m³. Han opplyser at selskapet 5. mars 1945 har bedt vegsjefen i Rogaland gå ut fra H. R. V. i Slettedalen på kote 470 ved utstikking av Slettedalsveien.

Søknaden ble 6. februar 1951 sendt fylkesmannen i Rogaland for å forelegges distriktet. Uttalelsene som innkom med fylkesmannens ekspedisjon av 7. april s. å., går ut på anbefaling under forutsetning at veiene rundt bassenget blir bygd før dalen settes under vann og at erstatningen til grunneierne ytes i form av 45 kW fritt levert ved brukenes husvegg i Hellandsbygd. Hovedstyret sendte 30. april 1951 avskrift av uttalelsene til A/S Saudefaldene og ba meddelt hvordan det stilte seg til grunneiernes forslag om ordning av erstatningsspørsmålet.

Hovedstyrets henvendelse forble ubesvart til tross for at det hadde minnet om saken. Tre kvart år senere kom imidlertid den foreliggende søknad av 6. februar 1952 om ytterligere regulering i Bergdalen. Høyesteretts-

advokat Wilhelm Bugge, har så på foranledning herfra i brev av 21. mars s.å. meddelt at selskapet har funnet det mer rasjonelt først å bygge ut Bergdalen og at denne regulering vil være et så stort løft at det ikke er mulig samtidig å sette i gang utbygging av Slettedalen. Det finner det derfor riktigst foreløpig ikke å fremme søknaden om økt oppdemming i Slettedalen.

Tilleggsreguleringen i Bergdalen omfatter ytterligere en senking av Nedre Bergdalsvatn på 14,0 m, hvorved den samlede senking blir 29,4 m. Oppdemmingen blir som før 24,6 m. Regulerings høyden blir 54,0 mot konsedert 40,0 m og magasinet økes med ca. 10 mill. m³ fra 45 mill. m³ til ca. 55 mill. m³. Videre 40,0 m senking av Øvre Bergdalsvatn. Det herved innvunne magasin er anslått til ca. 34 mill. m³.

Det konsederte magasin i Slettedalen og Bergdalen er etter de gitte oppgaver henholdsvis 67,3 og 45,0 m³, tilsammen 112,3 mill. m³. Ved tilleggsreguleringen økes dette med 44 mill. m³ til 156,3 mill. m³, dvs. en øking på 39 pst. Da magasinøkningen kommer på toppen av en på forhånd vidtgående regulering blir vassføringsøkningen liten. Tappet m. h. p. fallet Slettedalen—Storlivatn (kraftstasjon IV) vil etter en foreløpig beregning vassføringen øke i de nedenforliggende fall med 0,9 m³/sek. Den tilsvarende kraftøking i stasjon IV blir 2 280 nat.-HK og i stasjon III 2 960 nat.-HK, tilsammen ca. 5 250 nat.-HK.

Ved Nedre Bergdalsvatn må en regne med større ulemper med økende regulerings høyde.

Ved Øvre Bergdalsvatn må det bli store ulemper for ferdselen og de private fallrettigheter ned til Midtre Bergdalsvatn vil falle bort med 40 m senking.

For begge vatn må man dessuten regne med skade på fisket. Naturen blir skjemet med nakne strender i de år vatna ikke blir fylt om sommeren. Videre, så lenge vatna blir tappet med hensyn på kraftstasjon III må de ventes helt avstengt til sine tider slik at avløpselvene ikke lenger vil danne selvgjerde mellom de forskjellige sauebeiter.

I søknaden har selskapet imidlertid sammenstilt kraftøkningen før og etter tilleggsreguleringen på en slik måte at den samlede regulering i Bergdalen må være ment å skulle tre i stedet for oppdemmingen i Slettedalen. Tilleggsreguleringen vil gi en noe mindre kraftøking i fallene nedenfor Slettedalen — stasjon IV og III — enn påregnet med den konsederte regulering. Videre er anleggsveien til Bergdalen på et med søknaden innsendt oversiktskart — 3756 A — inntegnet langs elva i bunnen av Slettedalen.

Oppdemmingen i Slettedalen har vært i forgrunnen ved behandlingen av de sist gitte fristforlengelser og også ved den som ennå ikke er avgjort. Fra distriktets side er det hver gang reist krav om at selskapet skal bygge de veier langs magasinet som det er forpliktet til etter konsesjonsbetingelsenes post I, 16, eller frasi seg rettighetene i Slettedalen og la jorden gå tilbake til grunneierne. I ordskiftet om vassdragsreguleringer i Stortinget den 11. mars 1948 ga stortingsmann Remseth uttrykk for dette grunneiernes syn, jfr. St. forh. nr. 54 1948 s. 426—28.

Under disse omstendigheter og i betraktning av at A/S Saudefaldenes ervervs- og reguleringskonsesjon av 1914 utløper allerede 11. desember 1979, eller om vel 26 år, synes alt å tale for at den omsøkte tilleggskonsesjon i Bergdalen erstatter den gjeldende konsesjon på oppdemmingen i Slettedalen. Man forutsetter da at selskapet gratis tilbakeskjøter grunn m. v., som det ikke trenger for kraftanlegg IV, til de opprinnelige bruk.

Denne flytting av magasinet medfører riktignok at det totale magasin i denne del av vassdraget blir noe redusert i forhold til den konsederte plan, og dermed kraftøkningen i fallene nedenfor Slettedalen. På den annen side unngår man det store inngrep i de naturlige forhold som oppdemmingen i Slettedalen ville bety.

Ved konsesjonens meddelelse i 1914 er det forutsatt at departementet vil være bemyndiget «til å tillate sådanne modifikasjoner i planen som omstendighetene måtte gjøre påkrevet, for så vidt de ikke vesentlig endrer regulerings effekten eller antas å medføre forøket ulempe av betydning for distriktet».

Videre peker man på at Vassdragsdirektøren i brev til departementet av 17. januar 1914 har anført — jfr. St. prp. nr. 133, 1914 s. 16:

«Ansøkeren går ut fra at der, om konsesjon gis, for de her nevnte vatn gis adgang til ved fremleggelse av de endelige detaljplaner å overføre noen av disse reguleringer til de ovenforliggende vatn.»

Og senere i samme brev, se s. 17:

«Det ovennevnte forbehold om adgang til å endre oppdemmings høyder m. v. i enkelte vatn kan der, når forholdene ligger an som i nærværende tilfelle, så vidt jeg kan se, ikke være noe særlig å bemerke ved. Jeg går da ut fra, at vesentlig uproduktiv mark vil berøres, og at ansøkeren eier alle de nedenforliggende fall. Da imidlertid særskilt tillatelse til fravikelse av planen må innhentes, turde det være grunn til å gjøre ansøkerne oppmerksom herpå allerede nå, for at de i tilfelle, så snart skje kan, innsender modifiserte planer.»

Departementet anfører i sine bemerkninger, jfr. samme St. prp. s. 29:

«Departementet antar, at reguleringstillatelsen bør omfatte de av Vassdragskommisjonen i skrivelse av 16. mai 1914 nevnte magasiner og reguleringshøyder, idet spørsmålet om mindre modifikasjoner heri og opptagelse av enkelte andre sjøer forutsettes i tilfelle avgjort særskilt av administrasjonen.»

Distriktets anbefaling av søknaden er betinget. Sauda herredstyre krever således avgiften til kommuner satt til kr. 4 pr. nat.-HK for reguleringen i Bergdalen.

De årlige avgifter til kommuner og staten er i konsesjonen fastsatt med stigende satser, og de er nå og for resten av konsesjonstiden kr. 1 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen hver til staten og kommuner.

Skadevirkningene ved den utvidede regulering i Bergdalen må som sagt antas å bli vesentlig mindre enn de som ville forårsakes ved oppdemmingen i Slettedalen. Noe grunnlag for å forhøye avgiften synes derfor ikke å foreligge. At det mulig nyttbare private fall fra Øvre til Midtre Bergdalsvatn oppslukes av senkingen av Øvre Bergdalsvatn og at avløpselvene ikke lenger vil tjene som selvgjerde, betinger etter Hovedstyrets mening heller ingen øking av avgiftene. Erstatning for disse og for de øvrige skader og ulemper må det bli reguleringsskjønnets sak å avgjøre.

Fiskeriinspektøren har foreslått betinget visse tiltak for opphjør av fisket. Konsesjonen av 1914 inneholder ikke vilkår herom, men selskapet har i de siste år satt ut yngel fra sitt eget utklekningsanlegg ved Storlivatn kraftstasjon. Før selskapet fikk sitt eget anlegg kjøpte det yngel til utsetting fra andre klekkerier. Hovedstyret forutsetter at utsetting også vil bli foretatt i Bergdalsvatna så snart disse blir regulert.

Under henvisning hertil ser man ingen betenkelighet ved at flyttingen av magasinet fra Slettedalen til Bergdalen godkjennes som planendring.

På lignende måte ble det forholdt ved modifikasjonen av planene i 1936. Også den gang gjaldt det bl. a. et vatn — Finflåt — som ikke omfattedes av konsesjonen av 1914. Forholdene var dog ikke helt analoge, idet den konsederte oppdemming av Holmevatn ville medført oppdemming av Finflåt med mindre det ble oppført en dam over tangen mellom de to vatn.

I henhold hertil foreslår Hovedstyret den planlagte utvidede regulering i Bergdalen godkjent som en endring av den konsederte plan under følgende forutsetninger:

1. A/S Saudefaldene frafaller sin rett etter konsesjonen av 11. desember 1914 til ved oppdemming å tilveiebringe et kunstig reguleringsmagasin i Slettedalen.
2. A/S Saudefaldene tilbakeskjøter gratis grunn og rettigheter i Slettedalen, som det ikke trenger for kraftanlegg IV, til de opprinnelige bruk.
3. A/S Saudefaldene foretar utsetting av yngel og/eller settefisk i Bergdalen i den utstrekning vedkommende departement måtte finne det nødvendig. Utgiftene i den anledning bæres av selskapet.

Hvis planendringen godkjennes som foreslått bortfaller bestemmelsen i konsesjonsbetingelsenes post I, 16, litra b om plikt for selskapet til å anlegge veier langs magasinet i Slettedalen.

Planendringen medfører dessuten at de nåværende avsnitt H og I i punkt 1 i manøvreringsreglementet av 14. februar 1936 om henholdsvis Bergdalsvatn og Slettedalsmagasinet må erstattes med følgende nye:

«H) Dam ved Nedre Bergdalsvatn.

a) Regulert høyvannstand	580,00 m o. h.
b) » lavvann	526,00 m o. h.
c) Reguleringshøyde	54,00 m
d) hvorav heving ved dammen	24,60 m

I) Øvre Bergdalsvatn.

a) Kan senkes fra nåværende lavvannstand	... 661,00 m o. h.
b) til	621,00 m o. h.
c) Reguleringshøyde	40,00 m

Det naturlige utløp av vatnet forblir uforandret.»

Slik som reguleringsanleggene er planlagt kan det ikke være noe å innvende mot at manøvreringen utføres av mannskap fra Storlivatn kraftstasjon, men den endelige avgjørelse av dette spørsmål bør utstå til reguleringsanleggene er ferdig og damvokter skal godkjennes.

Da selskapet så vidt skjønnes ikke sitter inne med de rettigheter som trenges for å gjennomføre den utvidede regulering i Bergdalen anbefaler man samtidig reguleringstillatelsen av 1914 fornyet.

Fristforlengelse.

A/S Saudefaldene har i den foreliggende søknad også tatt opp spørsmålet om forlengelse av fullføringsfristen som omsøkt 26. juni

1948. Det som da gjensto og som fremdeles gjenstår er utbygging av fallet Slettedalen—Storlivatn (kraftstasjon IV), 24,6 m oppdemning og 15,4 m senking av Nedre Bergdalsvatn. Oppdemningen i Slettedalen faller nå bort, men i stedet kommer altså den utvidede regulering i Bergdalen.

Hovedstyret har som nevnt senest 30. juni 1950 foreslått fristen forlenget til 2. oktober 1955 på nærmere angitt betingelse vedrørende veianleggene i Slettedalen. Denne betingelse vil i tilfelle nå bli overflødig.

Av den foreslåtte frist gjenstår bare vel 2 år og dette blir nå for snau tid. Hovedstyret finner derfor etter omstendighetene å kunne anbefale fullførelsesfristen forlenget til 2. oktober 1957, eller ca. 4½ år fra nå av, og uten særlige betingelser.

Som i 1950 anbefaler man at mulktbestemmelsen for oversittelse av fristen ikke bringes til anvendelse.

Man vedlegger sakens dokumenter samt dokumentene vedrørende ytterligere regulering i Slettedalen, jfr. Departementets ekspedisjon av 27. januar 1951, jnr. 196/51 H V.

Behandlet i møte den 21. mars 1953.»

I brev til A/S Saudefaldene av 14. april 1953 meddelte departementet at det ville kunne tilrå slik endring av den opprinnelige tillatelse som søkt om under de forutsetninger som Hovedstyret hadde oppstilt.

I brev av 24. april s. å. meddelte imidlertid selskapet at det teknisk ikke lot seg forsvare å bygge ut kraftstasjonen Sauda IV under de oppstilte forutsetninger og med brev av 6. mai s. å. sendte selskapet et memorandum av 27. april s. å., hvori det nærmere bebrunner dette.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 27. november 1953:

«Departementet har 11. mai d. å. oversendt til uttalelse selskapets svar av 24. april og 6. mai d. å.

A/S Saudefaldene anfører i sitt første brev at det under de nevnte forutsetninger teknisk sett overhodet ikke lar seg forsvare å bygge ut kraftstasjon Sauda IV, og det bebruder innsendt en nærmere begrunnelse herfor senere.

Med brevet av 6. mai d. å. innsendes så følgende memorandum, datert 27. april d. å.:

«I skrivelse av 14. ds. til Saudafaldene har Det kongelige Industri-, håndverk- og skipsfartsdepartement stillet en rekke vilkår for å kunne tilråde Bergdalsreguleringen gjennomført etter den utvidede plan. Da disse vilkår synes å bygge på den antagelse at den utvidede

Bergdalsregulering bl. a. vil overflødiggjøre Slettedalsoppdemningen i forbindelse med det påtenkte kraftanlegg IV, finner vi det nødvendige å framkomme med følgende redegjørelse:

1. Bergdalsreguleringen og stasjon III.

Den allerede utbygde stasjon III har en installert maskinkapasitet på 79 500 kVA fordelt på 3 aggregater à 26 500 kVA. Stasjonen er utstyrt med rørledninger og driftstunnel som tillater en kraftproduksjon året rundt på ca. 49 000 kW — vel å merke under den forutsetning at det samlede nedslagsfelt på 282 km² er utbygd for en tilsvarende regulert vannføring. Men dette er langt fra tilfelle.

De hittil utbygde 8 magasiner har nemlig en kapasitet på kun 155,3 Mm³, og dette tilsvarende bare 20 pst. av et midlere årlig avløp på 780 Mm³.

Denne begrensede magasinkapasitet bevirker at stasjon III har en særdeles ujevn kraftproduserende evne — i vinterhalvår med min. tilsig helt ned til gjennomsnitt 24 000 kW, mot henimot det dobbelte i sommerhalvåret.

Ettersom energibehovet hos smelteverket E. F. P. Co. og kommunene i de senere år er øket, er denne ustabile kraftproduksjon blitt stadig mer generende og har de siste vintre ført til driftsinnskrenkning og strømrassjone-ring.

Da årsaken i dette tilfelle ikke er mangel på maskiner, men magasiner, er det jo naturlig å søke forholdet rettet ved en fortsatt regulering av nedslagsfeltet, og da byr i første omgang den utvidede Bergdalsregulering den avgjort gunstigste og hurtigste løsning.

På vedheftede kart 3 863 er stasjon III's samlede nedslagsfelt inndelt i 3 farvelagte arealer. I denne redegjørelse er det egentlig kun det gule og det grønne areal som interesserer, idet disse foruten å utgjøre en del av stasjon III's nedslagsfelt, samtidig også utgjør hele det hittil uregulerte felt for den påtenkte stasjon IV. Innenfor det røde areal ligger de 8 hittil utbygde magasiner, hvor mulighetene for en fortsatt regulering er sterkt begrenset.

Som kartet viser er det innenfor stasjon IV's nedslagsfelt bare 2 naturlige magasiner, nemlig de 2 Bergdalsvann, men dessverre ligger de begge innenfor det gule felt, slik at de ingen betydning har for reguleringen av det grønne felt. Men likefullt vil de — regulert etter den utvidede plan — kunne øve en sterk stabiliserende virkning på stasjon III's vinterdrift, idet det her er mulig med rimelige omkostninger å oppnå en nyttbar magasinkapasitet på 85 Mm³. (Resultatet av siste kontrollmålinger.) Imidlertid har det gule felt et midlere årlig avløp på bare 100 Mm³. Forutsetningen for å oppnå den fulle virkning er derfor at magasinene holdes stengt i sommerhalvåret for oppsamling av nedbør og foregående vinters snevann til bruk for den påfølgende vinter.

En slik manøvrering lar seg nemlig meget vel praktisere uten at dette medfører noen svekkelse av stasjon III's sommerproduserende evne.

Med fylte Bergdalsmagasiner vil stasjon III's kraftproduserende evne i vinterhalvåret økes

fra min. 24 000 kW til min. 34 700 kW, og dette er den utvidede Bergdalsregulerings primære formål.

Det er imidlertid først når Slettedalsoppdemningen er gjennomført at stasjon III fullt ut vil kunne tilfredsstille de krav til energi-produksjon som den er bygd for. Vi nevner dette for å minne om at Slettedalsoppdemningen i likhet med Bergdalsreguleringen skal tjene såvel stasjon III som stasjon IV, bare med den forskjell at for den planlagte stasjon IV er Slettedalsoppdemningen av helt avgjørende betydning.

2. Nødvendig regulering for stasjon IV.

Det samlede nedslagsfelt for den planlagte stasjon IV utgjør 112,6 km² med et midlere årlig avløp på 310 Mm³. Herav utgjør det gule Bergdalsfelt kun 34,8 km² med et midlere årlig avløp på 100 Mm³.

Såvel disse tall som Bergdalens beliggenhet i forhold til det øvrige felt skulle jo gjøre det inlysende at Bergdalsreguleringen alene ikke kan tilfredsstille reguleringskravene til stasjon IV.

Stasjon IV er planlagt for en regulert vannføring på 10 m³/s. Herav kan Bergdalen bare yte vel 3 m³/s. Uten Slettedalsoppdemningen vil mer enn $\frac{2}{3}$ av nedslagsfeltet forbli uregulert, og prosjektet Sauda IV kan dermed hverken teknisk eller økonomisk forsvares.

Følgelig, dersom departementet opprettholder sitt krav om at Saudefaldene skal gi avkall på Slettedalskonsesjonen, har det heller ingen hensikt å opprettholde konsesjonen for kraftanlegg IV.

3. Tilbakeskjøting av Slettedalen.

Departementet krever videre at selskapet tilbakeskjøter de eiendommer og rettigheter som ikke trengs for kraftanlegg IV. Til dette temmelig ubestemte vilkår er å bemerke at selv om vi for et øyeblikk aksepterer forestillingen om en stasjon IV uten den forutsatte Slettedalsoppdemning, så trenger jo enhver stasjon — også denne — et inntaksbasseng, og det må nødvendigvis ligge i Slettedalen. Men denne dal er jo — som navnet angir — så slett (bred dalbunn med liten langsgående stigning) at selv et basseng på 5 Mm³ (damhøyde 10 meter) vil oversvømme 1 053 mål og strekke seg 3 km innover i dalen. Til sammenligning kan nevnes at det forutsatte Slettedalsmagasin på 73,6 M m³ vil oversvømme 2 861 mål og strekke seg 3,9 km innover i dalen.

Når de lokale forhold ligger slik an, kan det ikke være formålstjenlig hverken å foreta tilbakeskjøting eller å avlaste selskapet for dets plikter til å anlegge veier. Det vil bare skape et særdeles komplisert forhold mellom partene. Ja, selv om selskapet fratras konsesjonen både til Slettedalsoppdemningen og kraftanlegg IV, så bør det likefullt ikke rokkes ved selskapets eiendomsforhold eller vei-plikter.

Man må nemlig også være klar over at i denne flate dalen er mulighetene for isgang i

høy grad til stede som følge av vannslipningen fra Bergdalen. Da dette kan komme til å virke generende for oppsitterne har selskapet planlagt en broovergang ved Mindehaugen, slik at oppsitterne kan passere elven til og fra sine eiendommer uhindret av isgang og oversvømmelser. I fjor bygde selskapet en lignende bro ca. 5 km lenger inne i dalen.

I forbindelse med spørsmålet om tilbakeskjøting kan det kanskje også interessere å gjøre oppmerksom på følgende:

1. Den av selskapet ervervede dalbunn består vesentlig av beitestrekninger med endel gissen bjerkeskog. Den meste bjerkeskog finnes i dalskråningene som fremdeles tilhører oppsitterne.

2. Selskapet har riktignok ervervet eiendomsretten til denne dalbunn, men ved rimelige — nærmest proforma leiekontrakter har de opprinnelige eiere i alle år hatt bruksretten til beite og slått. For denne bruksrett betaler samtlige oppsittere tilsammen kr. 103 pr. år.

3. For 23 år siden bygde selskapet en permanent bilvei fra Øverland til Mindehaugen, og skaffet derved oppsitterne lett adkomst til den tidligere avstengte dal.

4. I forbindelse med Bergdalsreguleringen bygde selskapet i fjor på ny syntes å bli aktuell bilvei fra Mindehaugen videre innover dalen, og har derved bl. a. lettet adkomsten til oppsitternes beitestrekninger og til store arealer bjerkeskog som eierne hittil ikke har funnet det lønnsomt å utnytte.

5. Da spørsmålet om sambandsvei gjennom Slettedalen i fjor på ny syntes å bli aktuell tilbød selskapet en million kroner til dette veiprosjekt. Tilbudet står ved makt i 10 år, og pengene stilles til disposisjon når som helst det måtte passe myndighetene å gå i gang.

Av ovenstående skulle det vel framgå at selv om selskapet hittil ikke har funnet det oportunt å bygge ut Slettedalsvassdraget, så har jo oppsitterne like fullt høstet ganske vesentlige fordeler ved de tiltak selskapet har satt i verk, og noen klagemål har da heller ikke forekommet.»

Hovedstyret skal bemerke:

Som det fremgår av Hovedstyrets brev av 24. mars 1953 hadde selskapet sammenstilt kraftøkningen før og etter en tilleggsregulering i Bergdalen på en slik måte, at en måtte få det umiddelbare inntrykk, at regulering i Slettedalen var tenkt sløyfet. Det effektive magasin der var beregnet til 67,3 mill. m³, mens tilleggsreguleringen i Bergdalen riktignok ville gi bare 44 mill. m³. Men hensett til anleggsomkostningene henholdsvis i Slettedalen og Bergdalen syntes en slik mindre reduksjon i samlet magasin i og for seg ikke urimelig. Selskapet hadde jo også allerede i 1914 da konsesjonen ble gitt, gått ut fra at det ville få adgang til å overføre noen av reguleringsene til ovenforliggende vatn — jfr. St. prp. nr. 133, 1914 s. 16.

Selskapet fastholdt dog i sitt brev av 6. februar 1952 søknaden fra 1948 om forlengelse

av fristene for regulerings- og kraftanleggene i Slettedalen. Men det gikk ikke nærmere inn på kravene i den anledning fra distriktet, og på de betingelser som var stillt i departementets brev av 3. august 1950. Hovedstyret fant derfor å måtte legge vekt på at forholdet til granneierne nå ble endelig ordnet, og at dette lettest kunne skje ved å sløyfe reguleringen i Slettedalen. Den vil jo demme ned henimot 3 000 dekar beiter og bjerkeskog. Og for selskapet måtte også et i forhold til kraftøkingen kostbart damanlegg — særlig hensett til at konsesjonen løper ut allerede i 1979 — fremstille seg som et mindre berettiget objekt.

I sitt memorandum av 27. april 1953 gir imidlertid selskapet nå uttrykk for at det holder fast ved konsesjonen av 1914, også for reguleringen i Slettedalen. Det hevder at kraftanlegg IV når det bygges må ha et inntaksmagasin på 5 mill. m³, og at dette krever en oppdemming som vil strekke seg 3 km innover i Slettedalen og demme ned 1 050 dekar, mens den konsederte regulering vil gå bare 0,9 km lenger inn. Det neddemte areal vil dog da øke til 2 860 dekar.

For å drive anleggsarbeidene i Bergdalen er det bygd en provisorisk bilvei innover Slettedalen med bru over elva der hvor reguleringsmagasinet (44 m oppdemming) i tilfelle vil slutte. Likeså er det planlagt bru ved Mindehaugen, ved prosjektert inntak for kraftanlegg IV. De interesserte grunneierne i Slettedalen har altså nå vei og vil få atkomst til begge sider av elva til beiter og for skogsdriften, om det enn ikke kan sis å være bygd «veier langs magasinet i Slettedalen», slik som betinget i konsesjonen.

Videre opplyser selskapet at det i 1952 har tilbudt å yte 1 mill. kroner til en sambandsvei gjennom Slettedalen. Tilbudet står ved makt i 10 år fremover.

Selskapet har i sitt memorandum gitt en utførlig redegjørelse for de fordeler, som en utvidet regulering i Bergdalen vil medføre for kraftproduksjonen i det nederste kraftanlegg (III). Det hevder at der i vinterhalvåret kan innvinnes henimot 11 000 kW, og at det er dette som er det primære formål. Men det legger til at kraftanlegg III kan bli fullt utnyttet først når Slettedalsmagasinet kommer til, samtidig som dette blir helt avgjørende for anlegg IV.

Hovedstyret kan for sin del vurdere betydningen av et størst mulig magasin i Bergdalen, både for anlegg III og siden for anlegg IV, men mener nå som ved forrige gangs behandling av denne sak at det også vil være berettiget å bygge anlegg IV, uten bibehold

av magasin i Slettedalen. Riktignok må kraftanlegget som selskapet fremhever ha et rommelig inntaksmagasin. Men selv om dette skulle kreve neddemming av over 1 000 dekar, så er det dog bare vel $\frac{1}{3}$ av det som vil demmes ned ved gjennomført konsedert regulering. Dessuten må en som før nevnt ta i betraktning at en 44 m høy oppdemming må antas å kreve uforholdsmessig høye anleggsomkostninger. Disse forhold og den omstendighet at det nå gjenstår bare 26 år av konsesjonstiden peker i den retning at det synes mindre realistisk å opprettholde konsesjonen for Slettedalens vedkommende.

På den annen side må det innrømmes, etter de opplysninger som selskapet nå har gitt at de interesserte grunneiere har fått en som det må antas fullt tilfredsstillende atkomst opp til og innover dalen, og at selskapet ved tilbudet om 1 mill. kroner til eventuell sambandsvei (riksvei) har vist vilje til å yte kompensasjoner.

Hovedstyret finner etter dette å kunne anbefale at der innvilges fristforlengelse også for Slettedalsreguleringen.

Tilleggsreguleringen kan imidlertid da ikke lenger ses som planendring innen rammen av gjeldende konsesjon, men krever i tilfelle ny konsesjon.

Som anført i Hovedstyrets brev av 24. mars d. å. vil tilleggsreguleringen øke de konsederte magasiner i Bergdalen og Slettedalen med 39 pst., og tappet med hensyn på kraftanlegg IV (ennå ikke utbygd) etter en foreløpig beregning gi 0,9 m³/sek. større regulert vassføring, eller en kraftøking på ca. 5 250 n a t.-HK tilsammen i anlegg IV og III (utbygd).

Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan gis er til stede — jfr. hva som er anført om skader og ulemper i Hovedstyrets brev av 24. mars. Videre anbefales at det tillates å stevne eiere og rettighetshavere til ekspropriasjonsskjønnet på den måte som er foreskrevet for almenningssaker.

De i konsesjonen av 1914 fastsatte betingelser for reguleringen er — bortsett fra vilkår om kraftavgivelse og innløsning — i realiteten overensstemmende med de betingelser som oppstilles i medhold av nå gjeldende reguleringslov. Men da betingelsene også omfatter erverv av vassdraget, er det hensiktsmessig å samle betingelsene for tilleggsreguleringen i et eget utkast, som vedlegges.

Konsesjonstid, post 1.

Ervervs- og reguleringstillatelsen av 11. desember 1914 er meddelt for et tidsrom av 65 år regnet fra tillatelsens datum, og utløper

altså 11. desember 1979, eller 26 år fra nå av. Reguleringstiden for tilleggsreguleringen må settes slik at tilleggskonsesjonen løper ut samtidig med gjeldende konsesjon.

Innløsning, post 2.

Post I, 20 i gjeldende konsesjon bestemmer at med hensyn til statens innløsningsrett gjelder de lovbestemmelser, som måtte bli vedtatt av statsmyndighetene ved den da forestående revisjon av konsesjonslovgivningen for vassdrag. Innløsningen skal dog ikke kunne forlanges før 40 år fra konsesjonens datum, eller i tilfelle — i tilslutning til en ny konsesjonslovs bestemmelser — fra et senere tidspunkt. Ved kgl. resolusjon av 2. oktober 1925 — om endring av konsesjonsbetingelsene m. v. — er bestemmelsene om statens innløsningsrett endret slik, at de nevnte 40 år skal regnes fra 2. oktober 1925.

Innløsningsretten vedr. tilleggskonsesjonen må inntre på samme tid.

Avgifter, post 3.

De årlige avgifter til kommuner og staten er i konsesjonen av 1914 fastsatt med stigende satser, og de er nå og for resten av konsesjonstiden kr. 1 pr. nat.-HK til staten og likeså til kommuner.

Hovedstyret foreslår de samme satser for tilleggskonsesjonen.

Øvre og Nedre Bergdalsvatn er begge ca. 1 km². Det antas derfor ikke å være grunnlag for engangsgodtgjørelse til staten.

Frister, post 5.

Konsesjonen av 1914 omfatter bl. a. 40 m regulering av Nedre Bergdalsvatn ved 24,6 m oppdemming og 15,4 m senking. For denne regulering gjelder altså den for konsesjonen av 1914 fastsatte frist for fullførelse, jfr. avsnittet nedenfor om fristforlengelse. Selv om lovens § 12, 1 bestemmer at «arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt, og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år», synes det, som forholdene ligger an her, naturlig at tilleggsreguleringen (senkning) av Nedre Bergdalsvatn undergis samme fullførelsesfrist som den konsederte regulering av dette vatn. Den samme frist bør da også gjelde for Øvre Bergdalsvatn.

Hovedstyret foreslår fullførelsesfristen satt til 2. oktober 1958 slik at selskapet praktisk talt får den byggetid som loven forutsetter.

Vilkår om opphjør av fiske er i post 14 fornet som foreslått i brev av 24. mars 1953.

Kraftavgivelse, post 20,

er betinget med de vanlige satser: inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

I konsesjonen av 1914 er betinget inntil 5 pst. av den utbygde kraft til kommuner og det samme til staten.

Sikkerhetsstillelse, post 21.

I konsesjonen av 1914 er betinget sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 100 000. Beløpet foreslås gjort gjeldende også for tilleggskonsesjonen samt at det kreves opprettholdt til enhver tid.

Manøvreringsreglement.

Tilleggskonsesjonen medfører følgende endringer i manøvreringsreglementet av 14. februar 1936:

Pkt. I avsnitt H erstattes med:

«H) Dam ved Nedre Bergdalsvatn.
 a) Regulert høyvannstand 580,00 m o. h.
 b) » lavvann 526,00 m o. h.
 c) Reguleringshøyde 54,00 m
 d) hvorav hevning ved dammen 24,60 m

I) Øvre Bergdalsvatn.

a) Kan senkes fra nåværende lavvannstand ... 661,00 m o. h.
 b) til 621,00 m o. h.
 c) Reguleringshøyde 40,00 m

Det naturlige utløp av vatnet forblir uforandret.»

Pkt. II, 3. ledd som nå lyder slik:

«Heller ikke må vassdragets naturlige lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.»

tilføyes:

«Denne bestemmelse gjelder ikke avløpselvene fra Øvre og Nedre Bergdalsvatn.»

Fristforlengelse.

I brevet av 24. mars d. å. ble fristen for fullførelse av de gjenstående konsederte regulerings- og utbyggingsarbeider i Saudevassdraget foreslått forlenget til 2. oktober 1957 og uten særlige betingelser. Man gikk da ut fra at tillatelsen til oppdemming i Slettedalen falt bort.

Denne tillatelse forutsettes nå opprettholdt. Men etter de nye opplysninger om selskapets tilbud om 1 mill. kroner til sambandsvei gjennom Slettedalen og om anleggsveien som er bygd i dalbunnen med bru over elva, foreslås nå fristen for fullførelse av samtlige gjen-

stående anlegg forlenget uten særlige betingelser, denne gang til 2. oktober 1958.

For øvrig henholder man seg til det som er anført i nevnte brev.

Behandlet i møte den 25. november 1953.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gjelder til 11. desember 1979.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid tilfaller reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år regnet fra 2. oktober 1925 skal staten kunne innløse reguleringsanleggene. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i reguleringstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så hensende måtte bestemme.

3.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utøver den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må fullføres innen 2. oktober 1958.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonæren og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1909. kap. 4, er gitt om bergverker.

Likeledes en konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved regule-

ringsanleggenes utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring av kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Konsesjonæren foretar utsetting av yngel og/eller settefisk i Bergdalen i den utstrekning vedkommende departement måtte finne det nødvendig. Utgiftene i den anledning bæres av konsesjonæren.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de derav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 5 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges

revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Den i konsesjonen av 11. desember 1914 betingede sikkerhet på kr. 100 000 skal også gjelde for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i denne konsesjon fastsatte betingelser og den skal opprettholdes til enhver tid.

22.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såframt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som måtte påhvile reguleringsanleggene faller bort når anleggene i henhold til post 1 eller post 2 foran går over til staten.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet skal bemerke:

Formålet med de ovenfor nevnte ytterligere reguleringer (ytterligere 14 m senking av Nedre Bergdalsvatn og 40 m senking av Øvre Bergdalsvatn) er stabilisering av driften ved Søndena Kraftanlegg, kraftstasjon III som utnytter fallet fra Storlivatn til sjøen. Reguleringene vil gi en vassføringsøking foreløpig beregnet til 0,9 m³/sek. når tappingen skjer med hensyn på den ennå ikke utbygde kraftstasjon IV. Kraftøkningen i kraftstasjon III og IV vil bli henholdsvis 2 960 og 2 280 nat.-HK.

Selskapet har beregnet omkostningene ved reguleringene til ca. 7 mill. kroner.

Reguleringene vil medføre forholdsvis store ulemper for ferdselen ved Øvre Bergdalsvatn. Også ved Nedre Bergdalsvatn vil det bli noe større ulemper. De private fallrettigheter fra Øvre ned til Midtre Bergdalsvatn vil falle bort.

Ved begge vatn vil naturen bli en del skjemet på grunn av senkningene. Også fisket vil lide en del skade og avløpselvene vil ikke lenger danne selvgjerde for sauebeitene.

Skadene og ulempene må imidlertid anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringene vil medføre, også tatt i betraktning omkostningene ved gjennomførelsen av anleggene.

En antar således at lovens betingelser for å meddele tillatelse for så vidt er til stede (jfr. reguleringslovens § 8).

Etter de opplysninger som er fremkommet i selskapets brev av 6. mai f. å. antar departementet — som hovedstyret — at den søkte tillatelse bør meddeles uten de forutsetninger som var stillet opp i departementets brev av 14. april 1953.

Tillatelsen anbefales meddelt på vilkår som foreslått i hovedstyrets ovenfor inntatte forslag, altså i det vesentlige de samme vilkår som er fastsatt for de reguleringer som om-

fattes av den fra før gjeldende reguleringskonsesjon. Konsesjonstiden og innløsningsretten for staten må bli som i den tidligere meddelte tillatelse, slik at konsesjonen utløper 11. desember 1979 med innløsningsrett for staten 2. oktober 1965, jfr. postene 1 og 2 i de foreslåtte vilkår.

De årlige avgifter til stat og kommuner er etter den tidligere tillatelse nå kr. 1 pr. nat.-HK til hver, og de samme satser er foreslått gjort gjeldende for den nye tillatelse, jfr. post 3. Fullførelsesfristen er satt til 2. oktober 1958, jfr. post 5.

Den sikkerhet på kr. 100 000, som er stillet for tillatelsen av 1914, er foreslått gjort gjeldende også for den nye tillatelse, jfr. post 21.

I post 14 er tatt med bestemmelser til opphjelpe av fisket.

Manøvreringsreglementet anbefales endret overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Dersom reguleringstillatelsen blir gitt vil departementet meddele selskapet tillatelse til å stevne eiere og rettighetshavere til ekspropriasjonsskjønnet på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9. juli 1851 § 1.

I post 16 i konsesjonen av 1914 ble A/S Saudefaldene bl. a. pålagt å anlegge veier langs magasinet i Slettedalen. Oppdemmingen i Slettedalen er imidlertid ikke utført og selskapet har gjentagne ganger fått forlenget fristen for å fullføre arbeidene, senest 27. juli 1946 til 2. oktober 1948. I distriktet er det de senere år reist sterke krav om at selskapet enten frasier seg konsesjonen for så vidt angår Slettedalsoppdemmingen eller bygger de veier det er blitt pålagt i konsesjonen.

I brev av 8. desember 1941 til selskapet, hvorved fullføringsfristen ble forlenget til 2. oktober 1943, henstillet departementet inn-trengende til selskapet å stille seg så imøte-kommende som mulig overfor kommunens krav om at selskapet bygger vei langs vest-siden av Slettedalen fram til Tjødnabakken. Samtidig gjorde en oppmerksom på at en ikke ville anse seg avskåret fra å gjøre en even-tuell ytterligere fristforlengelse avhengig av at veien bygges. Som nevnt tidligere, med-delte departementet selskapet ved brev av 3. august 1950 at det ville kunne samtykke i fristforlengelse til 2. oktober 1955 på betin-gelse av at bl. a. vegarbeidene ble fullført innen 2. oktober 1953, og i brev av 14. april 1953 — i forbindelse med nærværende regule-rings søknad — meddelte en at en ville kunne tilrå slik endring av den opprinnelige tillatelse som søkt om bl. a. under forutsetning av at

selskapet frafalt retten til oppdemming i Slettedalen.

Etter de nye opplysninger som er frem-kommet om den atkomstveg selskapet har latt bygge opp til og et stykke innover dalen og det beløp på 1 mill. kroner det har stilt til disposisjon for bygging av sambandsvei antar imidlertid departementet med hovedstyret at fristforlengelse for de gjenstående utbyg-gings- og reguleringsarbeider bør gis uten be-tingelser. En er enig med hovedstyret i at fristen forlenges til 2. oktober 1958, og vil såfremt nærværende reguleringstillatelse blir meddelt treffe bestemmelser om slik forlen-gelse.

A/S Saudefaldene har ved brev av 30. mai 1953 videre søkt om tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Holmevann, som ved konsesjonen av 1914 ble tillatt regulert 18,5 m.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elek-trisitettsvesenet har i den an-ledning avgitt slik uttalelse datert 30. novem-ber 1953:

«Fra Aktieselskabet Saudefaldene er inn-kommet følgende søknad datert 30. mai 1953:

«Vi tillater oss herved å søke Det ærede de-partement om tillatelse til å foreta ytterligere senkning av Holmevann — med følgende be-grunnelse:

Holmevann i Sauda herred er foruten et av Saudefaldenes hovedmagasiner også inntaks-basseng for Dalvann kraftstasjon. Holmevann er utbygget for en magasinkapasitet på 26,3 M m³, regulert innenfor H. V. 743,3 og L. V. 724,8 m o. h.

Bunn av inntak for driftstunnelen ligger på kote 723 m. Der finnes intet tappeorgan som kan tørrelegge tunnelen. Derfor har det hit-til ikke vært mulig å kunne foreta reparas-joner og inspeksjon. Det er på det rene at såvel luke som betongplugg mellom rørgate og tunnel trenger hovedreparasjon.

Av den grunn — og dessuten for senere å kunne foreta regulære inspeksjoner og ved-likehold — har selskapet planlagt en tappe-tunnel, hvorved Holmevann vil kunne senkes til L. V. 719,5 m mot tidligere L. V. 724,8. Tunnelen vil få et tverrsnitt på ca. 5 m² og en lengde på ca. 320 m. Bunn av inntak for tappetunnelen vil ligge på kote 717,5 m.

Den ved senkningen innvundne magasin-kapasitet på ca. 5 M m³ vil ved tapning til Førstevann kunne nyttiggjøres gjennom de 2 nedre kraftstasjoner, og representerer da en øket energiproduksjon på tilsammen ca. 5,5 M.kWh pr. år.

Grunnen hvor tappetunnelen vil få sitt ut-løp, tilhører gårdbruker Anders Selland som eier gr.nr. 43, br.nr. 24. Herr Selland er underrettet om våre planer, og han har intet å innvende. Erstatning vil bli ordnet i minne-lighet.

Omkostningene ved det planlagte senkningsarbeid er anslått til kr. 400 000.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 8. og 11. juni 1953 (nr. 129 og 132) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Sauda herredstyre har i møte 25. juni 1953 anbefalt at det blir gitt konsesjon under forutsetning av at A/S Saudefaldene ordner seg med grunneierne.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor uttaler 25. august 1953:

«A/S Saudefaldene søker om tillatelse til å foreta ytterligere senking av Holmevatn i Sauda herred, fra nå L. V. 724,8 til ny L. V. 719,5. Grunnen til senkingen er at driftstunnelen fra Dalvatn kraftstasjon, som har sitt inntak i Holmevatn på kote 723, er bygget uten noe tappeorgan for tørrlegning. Det har derfor hittil vært umulig å foreta inspeksjon og reparasjon som nå blir nødvendig.

Ved å senke Holmevatn som omsøkt til kote 719,5 ved en tappetunnel til Førstadvatn, vil man, foruten muligheten av å kunne tørrlegge driftstunnelen, også innvinne et tilleggsmagasin på ca. 5 mill. m³. Dette vil igjen kunne gi en økt energiproduksjon av tilsammen 5,5 mill. kWh i 2 nedenforliggende kraftstasjoner.

Der opplyses at erstatningen til den eneste grunneier som blir berørt (Anders Selland) vil bli ordnet i minnelighet.

Jeg tillater meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer Elektrisitetskontorets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 29. august 1953.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 17. september 1953 avgitt slik uttalelse:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge hvis uttalelse, datert 5. september 1953 følger i gjenpart.

Det dreier seg her om en ytterligere regulering av vannet. Det foreligger intet i mitt arkiv om den tidligere regulering, men ifølge opplysninger pr. telefon fra Hovedstyret er konsesjon gitt 11. desember 1914 uten at konsesjonæren er pålagt fiskerimessige forpliktelser. Etter de planer som foreligger for ytterligere senking av vannet vil den totale reguleringshøyde bli på 23,8 m. Jeg regner da med at vannet blir bortimot totalt ødelagt for fiskeproduksjon, men for det tilfelle at det likevel skulle vise seg at fisk fortsatt kan leve i vannet, vil jeg foreslå følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i Holmevatn plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Med de minimale sjanser for å kunne opprettholde noen fiskebestand av betydning i vannet, finner jeg ingen grunn til å foreslå

at konsesjonæren skal tilpliktes å bære utgifter til fiskeribiologiske undersøkelser eller til å anordne gitter foran tappeluken.

For øvrig vil jeg ta forbehold om at en fiskerisakkyndig må bli oppnevnt til å delta i eventuelle skjønn for fastsetting av erstatning for skade på fisket i forbindelse med reguleringen.»

Uttalelsen av 5. september 1953 fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge lyder slik:

«Her er en mengde vatn med meget varierende bestand fra overbefolkede til helt fisketomme. Sportsfiskerforeningen har hatt et lite aureklekkeri i Hellandsbygd og derfra satt ut aureyngel, av øyerogn fra Moi. De har også begynt lakseutklekning for de to elvene som kommer ned i Sauda, Storelva og Nordelva. Klekkeriet ble da for lite og de fikk av meg i fjor en plan for et klekkeri med en kapasitet på 350 000 stk. rogn. Det legges i en utgravd renne ved siden av Storelva og kombineres med stamfiskbasseng. Arbeidet var nå igang og antas bli ferdig i høst. Det blir et meget pent anlegg.

Dette forholdsvis storstilte anlegg er muliggjort ved støtte fra A/S Saudefaldene, som har skaffet materialer og maskiner. Samarbeidet mellom Selskapet og Sportsforeningen synes å være det aller beste og jeg har inntrykk av, at her gjøres alt for å bevare og øke fiskebestanden.

Jeg tillater meg å anbefale, at A/S Saudefaldene får konsesjon for ytterligere senking av Holmevatn på den betingelse, at der settes ut aureyngel i den utstrekning som senere undersøkelser viser at der er behov for.»

Hovedstyret skal bemerke:

Aktieselskapet Saudefaldene fikk ved kgl. resolusjon av 11. desember 1914 tillatelse til å erverve og regulere Storelva i Sauda. Enkelte av betingelsene ble endret ved kgl. resolusjon av 2. oktober 1925. Ved kgl. resolusjon av 14. februar 1936 godkjentes endringer i den opprinnelige reguleringsplan og samtidig ble det ved kgl. resolusjon av 7. juli 1916 fastsatte manøvreringsreglement brakt i overensstemmelse med planendringen.

Konsesjonen, hvis omfang m. v. det er gjort nærmere rede for i Hovedstyrets brev til departementet av 24. mars d. å., omfatter bl. a. 18,5 m regulering av Holmevatn mellom kote 743,3 og 724,8 ved 15,0 m oppdemming og 3,5 m senking. Reguleringen er gjennomført.

Selskapet søker nå om tillatelse til å senke vatnet ytterligere 5,3 m til kote 719,5. Holmevatn er foruten et av hovedmagasinene også inntaksbasseng for Sauda II (Holmevatn—Dalevatn). Søknaden begrunnes med at senkingen er nødvendig for å få tørrlagt driftstunnelen av hensyn til påkrevd hovedrepara-

sjon og senere inspeksjoner og vedlikehold. Det finnes ikke nå noe tappeorgan for slik tørrlegging. Det innvunne tilleggsmagasin på ca. 5 mill. m³ kan ikke nyttes i Sauda II, men vel i Sauda I og III (samlet bruttofall 536,57 m) ved tapping til Førstevatn, og det representerer da ifølge selskapets oppgave en øking av energiproduksjonen på ca. 5,5 mill. kWh pr. år.

Skadevirkningene synes etter det som foreligger å innskrenke seg til den skade som eventuelt påføres fisket. Den må imidlertid — da vatnet allerede er regulert 18,5 m — formodes å bli av mindre vesentlig betydning.

Søknaden er anbefalt fra distriktets side uten annet forbehold enn at Sauda herredstyre forutsetter at selskapet ordner seg med grunneierne. Hovedstyret har heller ikke noe å innvende.

Ved konsesjonsmeddelelsen i 1914 er forutsatt at departementet vil være bemyndiget «til å tillate sådanne modifikasjoner i planen som omstendighetene måtte gjøre påkrevd, for så vidt de ikke vesentlig endrer reguleringseffekten eller antas å medføre forøket ulempe av betydning for distriktet». Det innvunne magasin på 5 mill. m³ utgjør bare ca. 3 pst. av det nåværende totale magasin på 155,33 mill. m³. Da videre en ytterligere senking ikke antas å medføre særlig større skade eller ulempe, skulle den kunne behandles som planendring. Den anbefales godkjent som sådan.

Konsesjonen av 1914 inneholder ikke noe vilkår om opphjør av fiske, man foreslår derfor — overensstemmende med fiskerinspektørens forslag — oppstilt følgende forutsetning for godkjennelsen:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i Holmevatn plikter Aktieselskabet Saudefaldene årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»

Man nevner i denne forbindelse at selskapet støtter og samarbeider med den stedlige fiskeforening.

Planendringen medfører at avsnitt D i pkt. I om Holmevatn i manøvreringsreglementet av 14. februar 1936 må erstattes med følgende nye:

- «D) Dam ved Holmevatn.
a) Regulert høyvannstand	743,30 m o.h.
b) Regulert lavvann	719,50 »
c) Reguleringshøyde	23,80 m
d) hvorav heving ved dammen	15,00 m »

Selskapet opplyser at forholdet til grunneieren ved tappetunnelens utløp er ordnet i

minnelighet. Om selskapet sitter inne med rettigheter som ellers måtte trenge for å gjennomføre den ytterligere senking er ikke opplyst, og det kan altså også bli spørsmål om fornyelse av reguleringsstillatelsen av 1914, jfr. Sauda herredstyes forutsetning om at selskapet ordner seg med grunneierne.

Hovedstyret anbefaler at fornyelse gis samtidig med eventuell godkjennelse av planendringen.

Behandlet i møte den 25. november 1953.»

Departementet skal bemerke:

Formålet med den ytterligere regulering av Holmevatn — 5,3 m. ytterligere senking — er å få tørrlagt driftstunnelen fra Dalvatn kraftstasjon av hensyn til påkrevet reparasjon og senere inspeksjoner og vedlikehold. Ved reguleringen vil innvinnings et tilleggsmagasin på ca. 5 mill. m³ som representerer en øking i energiproduksjonen i kraftstasjon I og III på ca. 5,5 mill. kWh pr. år.

Skadene og ulempene ved reguleringen antas å innskrenke seg til mulige mindre skadevirkninger for fisket.

Omkostningene er anslått til ca. kr. 400 000.

Hovedstyret har anbefalt at den søkte tillatelse blir meddelt, og at tillatelsen gis i form av en endring av planen for den opprinnelige tillatelse av 1914.

Ved meddelelsen av konsesjonen i 1914 er forutsatt at spørsmålet om mindre modifikasjoner i planene og opptakelse av enkelte andre sjøer i tilfelle blir avgjort særskilt av administrasjonen, jfr. St. prp. nr. 133 for 1914 side 29 og innst. S. LVII for s. å. s. 5.

Departementet antar med hovedstyret at den ytterligere regulering av Holmevatn der er søkt om bør tillates og at reguleringen blir å betrakte som en planendring.

En er enig i at den av Inspektøren for ferskvannsfisket foreslåtte bestemmelse til opphjør av fisket oppstilles som forutsetning for godkjennelsen av planendringen.

Manøvreringsreglementet anbefales endret overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Det fremgår ikke klart av søknaden om selskapet sitter inne med de nødvendige rettigheter for å kunne gjennomføre senkingen, og for at selskapet eventuelt skal kunne ekspropriere disse foreslår en reguleringsstillatelsen av 1914 fornyet.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates A/S Saude-

faldene å foreta en ytterligere regulering i Bergdalen i det vesentlige i samsvar med søknad av 6. februar 1952 og på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 5. februar 1954.

2. A/S Saudefaldene tillates ved endring av den plan som lå til grunn for selskapets reguleringstillatelse av 11. desember 1914 å foreta en ytterligere regulering av Holmevatn i det vesentlige i samsvar med søknad av 30. mai 1953 og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.

Reguleringskonsesjonen av 11. desember 1914 fornyes for så vidt det er nødvendig for gjennomføringen av planendringen.

3. Manøvreringsreglementet for regulerings-tillatelsen av 11. desember 1914 endres som anført i ovennevnte tilråding og gjøres gjeldende inntil videre.

4. A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 2 600 kW elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 12. februar 1954.

Ved kgl. resolusjon av 20. november 1930 fikk A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik konsesjon på leie av inntil 1 100 kW elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap. Tillatelsen gjaldt inntil 1. juli 1952, og er således nå utløpt.

Ved brev av 21. august 1953 har A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik søkt konsesjon på leie av inntil 2 600 kW fra Mesna Kraftselskap. Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet har i den anledning gitt følgende uttalelse, datert 17. desember 1953 til departementet:

«I brev av 21. august 1953 stilet til Kongen og innsendt gjennom nærværende Hovedstyre har advokat og sakførerfirmaet Thallaug & Moe, Lillehammer på vegne av A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik søkt om konsesjon på leie av inntil 2 600 kW fra Mesna Kraftselskap i henhold til kraftleiekontrakt av 14. juni 1950.

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte.

Lillehammer bystyre har i møte den 23. oktober 1953 vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Oppland har i påtegning av 3. september 1953 til Hovedstyret anbefalt søknaden innvilget. Søknaden var oversendt Hovedstyret med fylkesmannens

påtegning av 3. september 1953, men ble tilbakesendt fylket for innhenting av uttalelse fra vedkommende kommunestyre.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 20. november 1930 er A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik meddelt konsesjon på leie av inntil 1 100 kW fra Mesna Kraftselskap. Tillatelsen som gjalt inntil 1. juli 1952 er gitt på vilkår «om styre og kapital» og med vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft hvorav det betales leie. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår. Med hensyn til styre er i konsesjonen bestemt at dette for et flertalls vedkommende skal bestå av norske statsborgere. Hva selskapets kapital angår, bestemmer konsesjonen at majoriteten av selskapets aksjer til en hver tid skal befinne seg på norske hender.

I følge søknaden har selskapet «i de senere år foretatt betydelige utvidelser av sitt anlegg, bl. a. ved installasjon av en tredje kartonmaskin, således at fabrikkens produksjonskapasitet er øket fra 17 000 tonn til 25 000 tonn. Av produksjonen er ca. 40 pst. reservert for innenlandsk behov, resten eksporteres. Bedriften beskjeftiger nå 230 arbeidere, hvortil kommer formenn og funksjonærer.

Aksjekapitalen er i 1951 forhøyet fra kr. 900 000 til kr. 1 800 000.

Selskapet har for tiden ingen utenlandske aksjonærer, bortsett fra et fåtall tilhørende nordmenn bosatt i utlandet. Det ved den tidligere konsesjons meddelelse bestående forhold til E. S. & A. Rovinson er nå helt avvirket.»

I henhold til kraftleiekontrakten av 14. juni 1950 er grunnkvantumet 1 100 kW forhøyet til 1 400 kW med adgang til ytterligere forhøyelse etter behovet. Etter dette er det med Samkjøringens godkjennelse levert opp til 1 200 kW utover de 1 400 kW altså i alt 2 600 kW.

Kraftleiekontrakten er fortløpende med 5 års gjensidig oppsigelse. Det andras om at konsesjonen må bli gitt for minst 15 år fra kontraktens ikrafttredelse den 1. juli 1949 altså inntil 1. juli 1964.

Videre søkes det om at den i henhold til den tidligere konsesjon gjeldende avgift ikke må forhøyes. I det høve har søkeren bemerket:

«Avsetningsforholdene har i det siste 1½ år vært meget vanskelige og selv om bedriften for tiden har full beskjeftigelse er prisene for eksport falt så sterkt, og fremtidsutsiktene så usikre, at det ikke finnes å være rimelig grunn for å gå til noen forhøyelse. Det gjelder her en bedrift av såvidt stort omfang og betydning for stedets arbeidsliv og landets valutaforhold, at det fra det offentlige side må være all grunn for en velvillig behandling. Lillehammer kommune krever ingen avgift.»

Den i henhold til kraftleiekonsesjonen av 20. november 1930 fastsatte avgift til Staten forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Avgiften er betalt. For driftsåret 1952—53 var avgiften kr. 2 271.

Ifølge § 6 i kraftleiekontrakten av 14. juni 1950 er kraftprisen nå kr. 54 pr. kW+0,5 øre pr. kWh for inntil 1 100 kW og 6 000 timer samt 1 øre pr. kWh for overskytende energiforbruk. Ved forbruk utover kontraktskvantummet (1 400 kW) blir dessuten å dekke eventuelle merutgifter ved kjøp av reservekraft. Energien leveres i Mesna Kraftselskaps nedre kraftanlegg i Mesna med 5 000—5 300 V spenning.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid Mesna Træsliperi og Kartonfabrik måtte leie inntil 2 600 kW i henhold til kontrakten av 14. juni 1950 dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, som vanlig for andre treforedlingsbedrifter med konsesjon på kraftleie.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår bl. a. om norsk styre således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag. Særskilte bestemmelser med hensyn til selskapets kapital er nå unødvendige. Jfr. ervervslovens § 36 og § 37.

Behandlet i hovedstyremøte den 15. desember 1953.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik måtte leie inntil 2 600 kW fra Mesna Kraftselskap i henhold til kraftleiekontrakten av 14. juni 1950, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964.

2. Styret.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk

av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.»

Industri direktoratet har i en uttalelse av 30. desember 1953 anbefalt at den søkte konsesjon blir innvilget, idet det opplyser at økingen i produksjonskapasiteten ved A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik er godkjent.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik får konsesjon på leie av inntil 2 600 kW fra Mesna Kraftselskap, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår. En finner således ikke grunn til nå å foreslå oppstilt særskilte bestemmelser angående selskapets kapital.

Industri departementet

tilrår:

A/S Mesna Træsliperi og Kartonfabrik tiltales i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917, Kap. IV å leie inntil 2 600 kW elektrisk energi fra Mesna Kraftselskap på de vilkår som er tatt inn i Industri departementets tilråding av 12. februar 1954.

5. A/S Døvik-Søiafoss.

(Ytterligere fristforlengelse for utbyggingsarbeidene i Døvikfoss.)

Departementets avgjøres 17. februar 1954.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 pkt. 3 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 forlanges de fris-

ter for påbegynnelse og fullføring av utbyggingarbeidene i Døvikfoss m. v. som er fastsatt ved kgl. resolusjon av 23. juni 1939 og forlenget senest ved departementets bestemmelse av 11. januar 1949, ytterligere til henholdsvis 23. juni 1955 og 23. juni 1960.

6. A/S Toten Cellulosefabrikk.

(Tillatelse til å leie inntil 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning og inntil 20 000 kW spillkraft fra Staten, resp. Samkjøringen.)

Kgl. resol. av 12. mars 1954.

Ved Administrasjonsrådets beslutning av 6. juli 1940 fikk A/S Toten Cellulosefabrikk konsesjon på leie av inntil 1 500 kW fra Vardal komm. Kraftforsyning. Tillatelsen gjaldt til den 1. august 1949 og er således nå utløpt.

A/S Toten Cellulosefabrikk har ved brev av 6. november 1953 søkt om konsesjon på leie av inntil 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning og inntil 20 000 kW spillkraft fra Statens resp. Samkjøringen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning gitt følgende uttalelse:

«I brev av 6. november 1953 stilet til Industridepartementet og innsendt gjennom Hovedstyret har A/S Toten Cellulosefabrikk søkt om konsesjon på leie av inntil 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning samt om konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Staten resp. Samkjøringen, for drift av en elektrokjøl.

Søknaden er sålydende:

«Ved administrasjonsrådsbeslutning av 6. juli 1940 fikk vi tillatelse til å leie inntil 1 500 kW fra Vardal kommunale Kraftforsyning. Denne konsesjon løp til 1. august 1949 og vi har beklageligvis ved en forglemmelse ikke tidligere søkt om forlengelse av tillatelsen.

Vår konsesjonssøknad bygget på en kontrakt av 5. og 31. juli 1939 mellom vårt selskap og Vardal kommunale Kraftforsyning, og denne kontrakt er nå avløst av en kontrakt av 23. og 27. februar 1952 som vedlegges i kopi i 2 eksemplarer.

Som De ser er den nye kontrakt på 1 300 kW mot den tidligere kontrakts 1 500 kW. For øvrig er betingelsene stort sett de samme.

Kontraktens varighet er inntil 1. juli 1956, og der er ikke noen automatisk fornyelsesklause, men vi går ut fra at vi når den tid kommer vil få en ny avtale med Vardal kommunale Kraftforsyning.

Under henvisning til det ovenstående tillater vi oss overensstemmende med Kapitel IV i lov av 14. desember 1917, nr. 16, å søke om tillatelse til kraftleie overensstemmende med kontrakten for et tidsrom av 10 år.

Som det ærede departement vil kjenne til har vi under installasjon på vår fabrikk på Nygard en elektrokjøl hvor vi kan anvende inntil 20 000 kW. Vi har vært i kontakt med Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om leveranse av kraft til elektrokjølen, men det er ikke sluttet noen avtale om kraftleveranse idet det vil bli spørsmål om leveranse dels fra Staten, dels fra Samkjøringen, alt etter situasjonen når kraftbehovet oppstår. Under henvisning til den ovenfor siterte lovbestemmelse tillater vi oss derfor også å anmode om tillatelse til for et tidsrom av 10 år å leie inntil 20 000 kW for anvendelse i forbindelse med elektrokjølen.

Samtlige aksjer i vårt selskap eies av Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap og Saugbrugsforeningen, Halden, samt av våre følgende 4 styremedlemmer som hver har 1 aksje i selskapet og som alle er norske statsborgere:

Høyesterettsadvokat Kjell Meinich-Olsen, Dalheimveien 14, Bekkelaget,

Direktør C. Kielland, Bygdøy allé 83, Oslo.

Direktør O. T. Jarlsby, Halden,
Disponent Anker Rasch, Halden.

Vi vedlegger erklæring fra styret om at det ikke foreligger noe arrangement som har til hensikt å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.»

Vardal herredstyre har i møte den 12. desember 1953 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland har i påtegning av 24. desember 1953 til fylkesmannen i Oppland bemerket:

«Av formelle grunner bør vel konsesjon for levering av 1 300 kW primakraft ikke gis for lenger tidsrom enn kontrakten forutsetter, nemlig til 1. juli 1956. Eventuell fornyelse av konsesjon og kjøpekontrakt kan da ordnes samtidig.

Elektrisitetskontoret har for øvrig ingen merknad å gjøre til søknaden og en vil rå til at konsesjon blir gitt.»

Fylkesmannen i Oppland fylke har i påtegning av 4. januar 1954 til Hovedstyret meddelt at han slutter seg til foranstående uttalelse fra overingeniøren for fylkenes elektrisitetskontor.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Administrasjonsrådets beslutning i møte den 6. juli 1940 ble A/S Toten Cellulosefabrikk meddelt konsesjon på leie av inntil 1 500 kW fra Vardal komm. Kraftforsyning. Tillatelsen som gjaldt inntil 1. august 1949, er gitt på følgende vilkår om styre og kapital:

«Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

Aksjene i selskapet kan ikke eies av andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller — med vedkommende departements godkjenning — andre

norske banker eller selskaper. Bestemmelse om dette skal påføres aksjene i det norske, engelske, franske og tyske språk.»

Videre er det i konsesjonsvilkårenes post 9 fastsatt en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som det betales leie for. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår.

Selskapet har betalt konsesjonsavgift til staten til og med året 1953. For året 1953 var konsesjonsavgiften kr. 1 300.

Imidlertid er konsesjonen for lengst utløpt. Det søkes nå om fornyet konsesjon på leie av 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning i henhold til vedlagte kraftleiekontrakt av 23/27. februar 1952 samt om konsesjon på leie av inntil 20 000 kW spillkraft fra Staten resp. Samkjøringen.

Primakraften uttas fra Statens 32 kV ledning ved Toten Cellulosefabrik og videreføres på selskapets linje til fabrikkens mens spillkraften leveres på Statens 60 kV linje til Toten Cellulosefabrik.

I henhold til kraftleiekontraktens § 3 betaler cellulosefabrikken for primakraften kr. 71 pr. kW pr. år + kr. 0,37 pr. kWh uttatt i sommerhalvåret (16. mai—15. oktober) og 0,8 øre pr. kWh uttatt i resten av året.

Da Vardal komm. Kraftforsyning får sin kraft fra staten, er det i tillegget til kraftleiekontrakten tatt forbehold om endring av kraftprisen i tilfelle forhøyelse av statskraftprisen.

Med hensyn til spillkraften fra Staten resp. Samkjøringen betaler Cellulosefabrikken den pris som til enhver tid blir fastsatt for uttak av spillkraft, for tiden ca. 1,2 øre pr. kWh.

Primakraftkontrakten gjelder inntil 1. juli 1956 mens spillkraft blir å levere etter avtale til enhver tid og i den utstrekning spillkraft er for hånden.

Hva vilkåret med hensyn til selskapets aksjer angår har en gått ut fra at det fra selskapets side ikke har vært påkrevd med noen endring i disse bestemmelser siden Norsk Hydro og Saugbrugsforeningen fra 1937 av har tillatelse til å eie en halvpart hver av aksjene i Toten Cellulosefabrik.

Som det vil sees av vedlagte påtegning av 9. januar 1954 fra Industridirektoratet til hovedstyret har dette etter konferanse med bransjerådet for treforedlingsindustrien anbefalt at konsesjonen på leie av omhandlede primakraft gis for et tidsrom av 10 år. Til leien av omhandlede spillkraft har Industridirektoratet ikke hatt noe å bemerke.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen til å leie inntil 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning og inntil 20 000 kW spillkraft fra Staten resp. Samkjøringen gjøres gjeldende henholdsvis

for den tid primakraftkontrakten av 23/27. februar 1952 måtte stå ved makt og uttak av spillkraft måtte skje, dog ikke lenger enn til 1. januar 1964.

Hovedstyret vil anbefale at vilkårene for tillatelsen blir de samme som for A/S Toten Cellulosefabriks tidligere og nå utløpte kraftleiekonsesjon av 6. juli 1940 inkl. vilkårene om styre og kapital samt vilkåret om en årlig avgift til staten for så vidt angår primakraften, slik at vilkårene i sin helhet blir som i vedlagte forslag. Da spillkraften skal erstatte kull til fremstilling av damp, blir det som vanlig ikke å betinge avgift av spillkraftleveringen.

Behandlet i hovedstyremøte den 11. februar 1954.»

Hovedstyret har foreslått følgende felles konsesjonsbetingelser for de to tillatelser til kraftleie henholdsvis fra Vardal komm. Kraftforsyning og fra Staten resp. Samkjøringen:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder henholdsvis for den tid kontrakten av 23/27. februar 1952 på leie av 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning måtte stå ved makt, og uttak av spillkraft fra Staten resp. Samkjøringen måtte skje, dog ikke lenger enn til 1. januar 1964.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

Aksjene i selskapet kan ikke eies av andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller — med vedkommende departements godkjenning — andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse om dette skal påføres aksjene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

3 Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet,

må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft som det betales leie for skal det svares en årlig avgift til statskassen på kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Blir avgiften ikke betalt til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjon hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16, §§ 31 og 32.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/S Toten Cellulosefabrikk får tillatelse til å leie inntil 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning og videre inntil 20 000 kW spillkraft fra Staten resp. Samkjøringen, idet det for tillatelsene oppstilles de av Hovedstyret foreslåtte felles vilkår.

Avgift til statskassen er i vilkårenes post 9 foreslått betinget med kr. 1 årlig pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes, mens det av spillkraften ikke er foreslått betinget avgift.

En finner med Hovedstyret ikke grunn til å foreslå andre vilkår om styre og kapital enn det tilsvarende vilkår i selskapets nå utløpte konsesjon av 6. juli 1940 på kraftleie fra Vardal komm. Kraftforsyning, jfr. vilkårenes post 2.

Industridepartementet

tilrår:

A/S Toten Cellulosefabrikk tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV å leie inntil 1 300 kW primakraft fra Vardal komm. Kraftforsyning og videre inntil 20 000 kW spillkraft fra Staten resp. Samkjøringen.

Tillatelsene gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 12. mars 1954.

7. Hof Brug Kraftstasjon A/S og A/S Follum Fabrikker.

(Tillatelse for Hof Brug Kraftstasjon A/S til å erverve parsell av Hof Brug i Norderhov og for A/S Follum Fabrikker til å erverve samtlige aksjer på 2 nær i førstnevnte selskap.)

Kgl. resol. av 9. april 1954.

A/S Follum Fabrikker fikk ved kgl. resolusjon 15. desember 1950 tillatelse til i medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 nr. 16

§ 2 å erverve g.nr. 87 bnr. 14 Hof Brug i Norderhov herred på nærmere angitte vilkår. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1950 side 95 flg. Firmaet O. Grundt Røsholm A/S hadde 15. oktober 1942 fått tillatelse til å erverve bruket, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942 side 140 flg., men denne tillatelse ble ikke stadfestet etter frigjøringen.

Ved kgl. resolusjon av 7. mars 1952 ble post 1, 3. ledd i de oppstilte vilkår for tillatelsen av 15. desember 1950 om at selskapets grunnkapital til en hver tid skal utgjøre minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg frafalt, idet selskapet vedtok slik forutsetning for frafallelsen: «Utbyggingen av vassfall som omfattes av konsesjonen og mulige utvidelser av selskapets fabrikanlegg i forbindelse hermed skal finansieres fortrinnsvis ved selskapets egen kapital og i annen rekke ved innenlandsk lånekapital.»

A/S Follum Fabrikker fant imidlertid ikke å kunne godta post 1, 2. ledd i de oppstilte konsesjonsvilkår om innskrenkninger i adgangen til å pantsette aksjene m. v., og selskapets styre bestemte seg derfor til å skille ut som egen eiendom den grunn med tiliggende anlegg, vassfall og rettigheter som konsesjonsplikten er begrenset til og overføre denne eiendom til et eget aksjeselskap Hof Brug Kraftstasjon A/S, hvis aksjer skal tilhøre A/S Follum Fabrikker.

Ved brev av 9. desember 1952 har h.r.advokat Jens P. Heyerdahl jr. på vegne av dette nye selskap søkt om tillatelse til å erverve en parsell som vil bli utskilt fra gnr. 87 bnr. 14 og som skal omfatte den del som konsesjonsplikten etter loven knytter seg til, nemlig Hofs Brugs halvpart av vassfallet Øvre Hofsfoss med dam, rørgate og kraftstasjon m. v. Samtidig søkte h.r.advokat Heyerdahl jr. på vegne av A/S Follum Fabrikker om tillatelse til å erverve samtlige aksjer — unntatt 2 — i Hof Brug Kraftstasjon A/S.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i anledning av søknadene avgitt slik uttalelse datert 23. april 1953:

«Departementet har den 10. desember 1952 oversendt til uttalelse følgende søknad, datert 9. s. m., fra h.r.advokat Jens P. Heyerdahl jr.:

«Ved kgl. resolusjon av 15. desember 1950 ble A/S Follum Fabrikker gitt tillatelse etter konsesjonsloven av 14. desember 1917 § 2 til å erverve gnr. 87 bnr. 14, Hofs Brug i Norderhov herred på betingelser inntatt i Industridepartementets tilråding av s. d. Ved kgl. resolusjon av 7. mars 1952 ble post 1, 3. ledd i ervervsbetingelsene frafalt, under en nær-

mere angitt forutsetning som selskapet hadde akseptert.

Eiendommen, gnr. 87 bnr. 14, Hofs Brug, omfatter tresliperi, papirfabrik (med 3 papirmaskiner) og tilliggende arealer med pakkhus, kontorbygning og boliger, samt halvparten av et mindre, delvis utbygget, vannfall — Øvre Hofsfoss i Adalselven. Skjønt tillatelsen formelt omfatter hele eiendommen med så vel vannfall som treforedlingsanlegg, er det selv sagt bare de konsesjonspliktige eiendomsforhold tillatelsen tar sikte på og er beregnet til, dvs. vannfallet med umiddelbart tilknyttede anlegg som dam, rørgate, kraftstasjon etc.

Post 1, 2. ledd i de for ervervstillatelsen oppstilte betingelser, bestemmer om aksjene i A/S Follum Fabrikker at de ikke kan

«med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.»

Denne bestemmelse i ervervsbetingelsene har styret for A/S Follum Fabrikker funnet vanskelig å akseptere. Den vil nemlig innebære en ikke uvesentlig innskrenkning i de eldre aksjonærs rettigheter. Man må i denne forbindelse også være oppmerksom på at A/S Follum Fabrikker eier sitt eget vannfall og sine treforedlingsanlegg helt konsesjonsfritt og at den nyervervede bedrift Hofs Brug, representerer en meget beskjeden andel av Follums samlede virksomhet. Av Hofs Brug er det dessuten som nevnt bare en mindre del som er konsesjonspliktig.

Av disse grunner har styret for A/S Follum Fabrikker bestemt seg for å skille ut som egen eiendom den grunn med tilhørende anlegg og rettigheter som konsesjonsplikten er begrenset til, og overføre denne eiendom til et eget aksjeselskap hvis aksjer skal tilhøre A/S Follum Fabrikker. Disse aksjer vil da bero hos Follum, og kunne klausuleres på fullt betryggende måte overensstemmende med ervervsbetingelsene.

Grensene for den parsell som vil bli utskilt, er opptrukket med rødt på vedlagte skisse. Med disse grenser vil parsellen omfatte alle de anlegg som konsesjonsplikten etter loven knytter seg til, nemlig det halve vannfall med dam, rørgate og kraftstasjon m. v. Grensene ble for øvrig nærmere påvist under en befaring den 6. ds., hvor overingeniørene Bang og Arnesen fra Vassdragsvesenet var til stede.

På vegne av det stiftende aksjeselskap — Hof Brug Kraftstasjon A/S — tillater jeg meg å søke om å erverve den nevnte parsell med tilhørende anlegg og rettigheter. Samtidig søker jeg på vegne av A/S Follum Fabrikker om tillatelse til å erverve samtlige aksjer (unntatt to) i det nye selskap.

Aksjekapitalen i datterselskapet vil antagelig foreløpig bli satt til et beløp som noenlunde tilsvare ervervssummen for den overtatte del av Hofs Brug. For øvrig går jeg ut fra at den for den kgl. resolusjon av 7. mars 1952 oppstilte forutsetning vil gjelde også for den nye ervervstillatelse.

Hofs Brugs nåværende kraftstasjon har meget dårlig virkningsgrad. Den vil bli ned-

lagt og bedriftens andel i Øvre Hofsfoss vil bli utbygget til en moderne kraftstasjon for overføring av kraft til Follum og Hofs Brug. Hvis denne kraftstasjon skulle bli oppført helt eller delvis utenfor det område som forutsettes fraskilt og overført til det nystiftende aksjeselskap, forplikter A/S Follum Fabrikker seg til å avgi til selskapet den ytterligere grunn som kraftstasjonen således opptar.

En av hovedgrunnene til at A/S Follum Fabrikker gikk til kjøp av Hofs Brug, var nødvendigheten av å skaffe Follum rent fabrikkasjonsvann. Tidligere var Follum nemlig henvist til å ta vann fra inntak nedenfor Hofs Brug og A/S Hofsfos Træsliberi og Papirfabriks kloakkutløp. Noe av det første Follum gjorde etter kjøpet var derfor å legge en ny ledning fra Hofs Brugs inntak, for derved å kunne forsyne fabrikk med rent vann. Der vil bli inngått avtale mellom Follum og det nystiftende selskap, for også i fremtiden å sikre Follum fullt tilstrekkelig fabrikkasjonsvann fra inntaket ovenfor Øvre Hofsfoss. Jeg går ut fra at det blir tatt hensyn til dette forhold i ervervsbetingelsene.

Over den grunn som forutsettes fraskilt, går en vei som knytter Hofs Brugs eiendommer til veinettet på vestsiden av elven. Denne vei må opprettholdes også i fremtiden, men — som påvist under befaringen — vil traséen kunne omlegges, for derved å oppnå en mer rasjonell utnyttelse av det fraskilte areal.

For øvrig henviser jeg til den utførlige fremstilling i min konsesjonsansøking av 15. mars 1950. Skulle departementet ønske ytterligere opplysninger eller legitimasjoner, tør jeg be meg underrettet.

Jeg vil være takknemlig for å få anledning til å uttale meg om ervervsbetingelsene før de endelig fastsettes.»

Norderhov herredstyre har i møte 23. januar d. å. enstemmig anbefalt at det stiftendes aksjeselskap, Hof Brug Kraftstasjon A/S får tillatelse til å erverve den omhandlede parsell m. v. og at A/S Follum Fabrikker får tillatelse til å erverve samtlige aksjer, unntatt 2, i det nye selskap.

Fylkesmannen i Buskerud har for sitt vedkommende ikke noe å bemerke, jfr. hans ekspedisjon av 13. februar d. å.

Hovedstyret skal bemerke:

O. Grundt Røsholm A/S fikk 15. oktober 1942 i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 og forordning av 23. oktober 1940 (om alminnelig konsesjonsplikt ved erverv av fast eiendom) tillatelse til å erverve Hofs Brug, gnr. 87 bnr. 14 i Norderhov. Tillatelsen ble av forskjellige grunner ikke stadfestet i henhold til restitutionslovens § 4. A/S Follum Fabrikker overtok bruket i desember 1949 og fikk ved kgl. resolusjon av 15. desember 1950 konsesjon på ervervet på nærmere angitte betingelser, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1950 s. 95—105.

Da forordningen av 23. oktober 1940 er opphevet ved lov av 30. juni 1947 kunne A/S

Follum Fabrikker allerede ved overtagelsen av Hofs Brug i 1949 ha skilt ut vassfallet med tilbehør og bare søkt om konsesjon på det, men det ble ikke gjort, og den i 1950 konsederte eiendom omfatter også brukets øvrige industrielle anlegg. Departementet har imidlertid i brev av 26. januar 1952 meddelt A/S Follum Fabrikker ved høyesterettsadvokat Jens P. Heyerdahl jr. at den i konsesjonen betingede hjemfalls- og innløsningsrett ikke for noen del omfatter de industrielle anlegg til utnyttelse av den produserte kraft eller den grunn som er ervervet til slike anlegg.

På grunn av bestemmelsen i betingelsenes post 1, 2. ledd om hvem som kan tegne, erverve eller eie aksjer i selskapet og fordi Hofs Brug utgjør en mindre del av Follums samlede anlegg, har selskapets styre besluttet å skille ut som egen eiendom Hofs Brugs vassfall med dam, rørgate og kraftstasjon m. v. og overføre denne eiendom til et eget aksjeselskap, hvis aksjer på 2 nær skal tilhøre A/S Follum Fabrikker.

Den utskilte parsell er avmerket med rødt på et med søknaden fremlagt kart i målestokk 1 : 1 000 (utsnitt av ing. A. B. Berdals tegn. nr. 3290-B — 24. juni 1951). På kartet er også inntegnet hoveddisposisjonene for det nye kraftverk som forutsettes bygd i stedet for det gamle. Dette er nå installert i fabrikkbygningen, som ligger utenfor parsellen.

Det søkes nå om tillatelse for det stifendes nye selskap — Hof Brug Kraftstasjon A/S — til å erverve parsellen og om tillatelse for A/S Follum Fabrikker til å erverve samtlige aksjer, unntatt to, i det nye selskap.

Hovedstyret har etter omstendighetene ikke noe å innvende mot at de omhandlede vannrettigheter m. v. utskilles som egen eiendom som foreslått og overdras det nye selskap på samme vilkår som fastsatt i konsesjonen av 15. desember 1950, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 22.

Etter konsesjonsbetingelsenes post 1, 3. ledd skal selskapets grunnkapital til enhver tid utgjøre minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg. Ved kgl. resolusjon av 7. mars 1952 er denne bestemmelse frafalt etter at A/S Follum Fabrikker har vedtatt følgende forutsetning:

«Utbygging av vassfall som omfattes av konsesjonen og mulige utvidelser av selskapets fabrikkanlegg i forbindelse hermed skal finansieres fortrinnsvis ved selskapets egen kapital og i annen rekke ved innenlandsk lånekapital.»

Ansøkeren går ut fra at denne forutsetning vil gjelde også for den nye tillatelse.

Det var særlige hensyn som lå til grunn for å erstatte bestemmelsen om grunnkapitalen med den nevnte forutsetning. Da slike særlige hensyn ikke er påberopt nå og heller ikke synes å foreligge kan man ikke tilrå at lovens vanlige bestemmelse fravikes. Post 1, 3. ledd anbefales derfor opprettholdt.

I søknaden fremholdes at den nåværende kraftstasjon vil bli nedlagt og ny moderne stasjon bygd. I tilfelle denne nye stasjon skulle bli oppført helt eller delvis utenfor det område som forutsettes fraskilt forplikter A/S Follum Fabrikker seg til å «avggi» til det nye selskap den ytterligere grunn som kraftstasjonen måtte oppta. Man går ut fra at tilsagnet gjelder overdragelse til eiendom av den nødvendige grunn. Statens hjemfalls- og innløsningsrett etter betingelsenes post 16 og 17 til all grunn som måtte bli ervervet til utbyggingen skulle dermed være helt sikret.

Hovedstyret anbefaler videre at A/S Follum Fabrikker får tillatelse til å eie samtlige aksjer, unntatt to, i Hof Brug Kraftstasjon A/S og uten særlige betingelser.»

Saken har vært forelagt Industridirektoratet, som i brev av 30. mai 1953 har avgitt slik uttalelse:

«Med sakens dokumenter fulgte gjenpart av uttalelse av 23. april 1953 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som går ut på at konsesjonen innvilges på samme vilkår som fastsatt i kgl. resolusjon av 15. desember 1950 for tillatelse for A/S Follum Fabrikker til å erverve Hofs Brug i Norderhov herred. Vassdragsvesenet uttaler imidlertid at den dispensasjon som ved kgl. resolusjon av 7. mars 1952 ble gitt A/S Follum Fabrikker for betingelsenes post 1, 3. ledd, ikke bør gjelde for konsesjon til Hofs Brug Kraftstasjon A/S. Vassdragsvesenet er av den oppfatning at lovens vanlige bestemmelser ikke bør fravikes, og at post 1, 3. ledd, i konsesjonsbetingelsene derfor bør opprettholdes.

Industridirektoratet vil peke på at eieren av Hofs Brug og den fremtidige hovedaksjonær i Hof Brug Kraftstasjon A/S er A/S Follum Fabrikker, og at denne bedrift nettopp har foretatt en vesentlig utvidelse av sin aksjekapital. Hofs Brug og Hof Brug Kraftstasjon A/S vil utgjøre en forholdsvis liten del av A/S Follum Fabrikkers anlegg. Imidlertid kan man ikke tillegge dette punkt i konsesjonsbetingelsene noen særlig stor betydning, og vil derfor heller ikke foreslå at man fraviker Vassdragsvesenets innstilling for denne bestemmelses vedkommende.

Så vidt vites er de vannfallsrettigheter i Hofsossen som tilhører A/S Hofsfos Træsliperi og Papirfabrik og A/S Follum Fabrikker konsesjonsfri, mens de rettigheter som tilhører Hofs Brug og skal gå over til Hof Brug Kraftstasjon A/S, faller inn under conse-

sjonslovens bestemmelse om hjemfallsrett m. m. Industridirektoratet nærer engstelse for at dette forhold skal virke hindrende for en rasjonalisering. Etter Industridirektoratets oppfatning burde det være et intimt samarbeide mellom de treforedlingsbedrifter som ligger i dette vassdrag. Som kjent er Aadalen, Hen og Bagna Tresliperier, og nå også Hof Brug, opptatt i A/S Follum Fabrikker. Industridirektoratet vil ikke komme med noe forslag i denne forbindelse, men går ut fra at det også fra Vassdragsvesenets synspunkt ville være rasjonelt om utbyggingen av Hofsfossen kunne skje ved en felles kraftstasjon, uavhengig av eierforhold og konsesjonsbestemmelser.»

Departementet har i likhet med hovedstyret ikke noe å bemerke til at de omhandlede vannrettigheter m. v. blir utskilt som egen eiendom og at denne overdras det nye selskap Hof Brug Kraftstasjon A/S eller til at A/S Follum Fabrikker eier samtlige aksjer unntatt 2 i det nye selskap, og vil rå til at de søkte tillatelser blir meddelt.

I realiteten skjer det ingen endring i eiendomsforholdene. A/S Follum Fabrikker vil fortsatt være den reelle eier. En ordning hvoretter de konsesjonspliktige vannrettigheter m. v. blir lagt under et eget rettssubjekt vil som nevnt i søknaden og hovedstyrets brev by på fordeler for A/S Follum Fabrikker, og da ordningen på den annen side etter departementets oppfatning ikke vil by på ulemper for staten eller andre antar en at søknaden bør imøtekommes.

A/S Follum Fabrikker er et helt norsk selskap med en aksjekapital på 12 mill. kroner, fordelt med 9 mill. kroner på ordinære aksjer og 3 mill. kroner på preferanseaksjer. Ifølge selskapets vedtekter skal styret nekte godkjenning av eiendomsomgang av aksjer til utlendinger eller til selskaper hvis grunnkapital ikke er helt norsk. Tillatelsen til å eie samtlige aksjer i Hof Brug Kraftstasjon A/S — 2 unntatt — foreslås derfor gitt uten betingelser av noen art.

Tillatelsen til erverv av vannrettighetene m. v. foreslår en i likhet med hovedstyret gitt i det vesentlige på de samme betingelser som ble fastsatt for A/S Follum Fabrikkers ervervs-konsesjon av 15. desember 1950.

Etter konsesjonslovens § 2, pkt. 22 må erververen i ethvert tilfelle underkaste seg de i den opprinnelige konsesjon fastsatte betingelser. Det følger herav at konsesjonstiden — 50 år — må regnes fra den tidligere konsesjons datum, altså fra 15. desember 1950, jfr. vilkårenes post 16.

Videre vil statens innløsningsrett måtte betinges å inntre i det 35. år fra 15. desember 1950, jfr. vilkårenes post 17.

Postene 6 og 8 gis en tilføyelse overensstemmende med senere års praksis.

Bestemmelsen i post 1, tredje ledd, i konsesjonen av 15. desember 1950 om grunnkapitalens størrelse — der som nevnt innledningsvis ble frafalt under en nærmere bestemt forutsetning, er foreslått opprettholdt i den nye tillatelse.

Industridirektoratet mener det ville være rasjonelt om utbyggingen av Hofsfossen kunne skje ved en felles kraftstasjon uavhengig av eierforhold og konsesjonsbestemmelser og nærer engstelse for at bestemmelsen i konsesjonsbetingelsene om hjemfallsrett skal være til hinder for en rasjonalisering. Hjemfallsrett kan imidlertid ikke frafalles i konsesjoner på vassfall med mindre erververen er en norsk kommune, jfr. ervervslovens § 2 pkt. 22.

Utkastet til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap), skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjenning andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partebrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal til enhver tid utgjøre minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre noen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vassfall her i riket, eller som sitter inne med aksje-(part)majoriteten i noe annet selskap som eier eller bruker eller leier kraft fra vassfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement,

såframt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 12 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — et hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til nyanlegg og drift skal utelukkende anvendes arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Selskapet skal ved nybygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 pst. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeid og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

10.

Konsesjonæren er pliktig til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å oppsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggingssarbeidene og oppførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet

fordelingen bestemmes av vedkommende departement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre.

Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år.

Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-

herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

14.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vassfallets utbygging samt beskrivelse av det som er utført.

Ytterligere utbyggingsarbeid kan ikke iverksettes før planene er approbert av departementet. Ny-anlegg skal utføres på en solid måte og det hele holdes i fullt driftsmessig stand. Utførelse så vel som vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 50 år er forløpet fra 15. desember 1950 tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

17.

I det 35. år etter 15. desember 1950 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forvegen. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse, som svarer til den gjennomsnittlige betalte pris på elektrisk kraft her i riket for liknende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

18.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

19.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstatte det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og liknende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forplik-

telser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

21.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 19 samt unnlattelse av å stille de i medhold av post 10 påbudte fond medfører i gjensjeldelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

22.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

23.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomsservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Konsesjonæren skal innen to år innsende til departementet konduktørkart over eiendommer og rettigheter som konsesjonen omfatter.»

Utkastet til konsesjonsvilkår har vært forelagt søkeren ved advokat Heyerdahl jr., som i brev av 6. mars 1954 på vegne av denne har vedtatt vilkårene.

Den nåværende kraftstasjon skal etter det opplyste nedlegges og ny stasjon bygges. I søknaden har A/S Follum Fabrikker forpliktet seg til å avgi til Hof Brug Kraftstasjon A/S den grunnkraftstasjonen måtte oppta utenfor det område som omfattes av ervervs-konsesjonen. I brevet av 6. mars 1954 bekrefter advokat Heyerdahl jr. på vegne av selskapet at tilsagnet gjelder overdragelse til eiendom, slik at statens hjemfallsrett og innløsningsrett etter postene 16 og 17 i de foreslåtte vilkår blir sikret for all grunn som måtte bli ervervet til utbyggingen.

Departementet vil for øvrig anbefale at det — i likhet med konsesjonen til A/S Follum Fabrikker av 15. desember 1950 — blir fastsatt som en forutsetning for ervervstillatelsen at det ikke uten departementets samtykke leveres kraft fra Hof Brugs vassfall til andre i konkurranse med kommunale elektrisitetsverk i Norderhov eller Hønefoss.

Industridepartementet

tilråd:

1. I medhold av lov om erverv av vassfall m. v. av 14. desember 1917 nr. 16 tillates det stiftendes selskap Hof Brug Kraftstasjon A/S å erverve en nærmere bestemt parsell av g.nr. 87 b.nr. 14 Hof's Brug i Norderhov herred omfattende vassfall med dam, rørgate og kraftstasjon m. v. på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. april 1954.
2. I medhold av lovens § 36 tillates det A/S Follum Fabrikker å erverve samtlige aksjer — 2 unntatt — i Hof Brug Kraftstasjon A/S.

8. A/L Fellesmeieriet.

(Tillatelse til å leie henholdsvis inntil 600 kW og inntil 1 100 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Kgl. resol. av 23. april 1954.

Med brev av 14. september 1953 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har A/L Fellesmeieriet søkt om konsesjon på leie av henholdsvis inntil 600 kW og inntil 1 100 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 25. februar 1954 gitt følgende uttalelse til departementet i saken:

«I brev av 6. august 1953 til Hovedstyret har A/L Fellesmeieriet, Oslo, søkt om fornyet konsesjon på leie av inntil 5 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.

I brev hertil av 14. september 1953 meddeler A/L Fellesmeieriet på foranledning følgende:

«Vi har med takk mottatt Deres skrivelse og meddeler med dette at vi har følgende avtaler med Oslo Lysverker om uttak av kraft:

1. Avtale av 25. januar 1950 på uttak av inntil 1 100 kW elektrisk energi (primakraft) til vårt anlegg Schweigaardsgate 34.
2. Avtale av 25. januar 1950 på uttak av inntil 600 kW elektrisk energi (primakraft) til vårt anlegg Døleneggaten 20.

3. Avtale av 23. desember 1950 på uttak av inntil 5 000 kW elektrisk energi (spillkraft) til vårt anlegg Dælenenggaten 20.

Vi søker hermed om konsesjon på ovenfor nevnte prima kraftuttak og spillkraftuttak for lengst mulig tid.»

Oslo bystyre har i møte den 26. november 1953 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Oslo og Akershus fylker har i påtegning av 7. desember 1953 til Hovedstyret meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Arbeidsdepartementets brev av 23. juni 1941 ble A/L Meieribolaget, Oslo meddelt tillatelse til å leie 5 000 kW fra Oslo Lysverker. Tillatelsen som gjaldt inntil 1. januar 1951, er gitt på vanlige vilkår uten betingelser om avgift, idet det handlet seg om leie av spillkraft til dampfremstilling — istedenfor benyttelse av brensel.

Det søkes nå om konsesjon på leie av henholdsvis 1 100 kW og 600 kW primakraft samt om fornyet konsesjon på de samme 5 000 kW spillkraft som før, alt fra Oslo Lysverker.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles inntil 1. januar 1964.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW for den primakraft som gjennomsnittlig benyttes i Felles-Meieriets anlegg i henholdsvis Schweigaardsgt. 34 og Dælenenggaten 20, Oslo. Avgiften foreslås oppkrevet fra og med 1. januar 1950, det tidspunkt de respektive kontrakter 25. januar 1950 på leie av primakraft trådte i kraft.

Som vanlig ved konsesjon på leie av spillkraft til dampfremstilling blir det ikke å betinge avgift av den spillkraft som meieriet måtte benytte for sitt kjel-anlegg i Dælenenggaten 20, Oslo.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 11. februar 1954.»

Hovedstyret forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/L Fellesmeieriet måtte leie henholdsvis inntil 600 kW primakraft og 5 000 kW spillkraft for meieriets anlegg i Dælenenggaten 20 samt inntil 1 100 kW for meieriets anlegg i Schweigaards-

gate 34 i Oslo i henhold til kraftleiekontraktene av 25. januar og 23. desember 1950 med Oslo Lysverker, dog ikke lenger enn til 1. januar 1964.

2. Styre.

Andelslagets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en

forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavstøelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW beregnet etter

formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Blir avgiften ikke betalt til forfallstid svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen. De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjon hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet skal bemerke:

A/L Meieribolaget, Oslo, fikk ved Arbeidsdepartementets brev av 23. juni 1941 konsesjon på leie av inntil 5 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker. Tillatelsen gjaldt til den 1. januar 1951, og er således nå utløpt.

Fra 1. januar 1946 ble A/L Meieribolaget sluttet sammen med A/L Melkeforsyningen, Oslo til et firma under navnet A/L Fellesmeieriet.

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/L Fellesmeieriet gis den søkte konsesjon på leie av henholdsvis inntil 600 kW og inntil 1 100 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår, bl. a. om avgift til staten på kr. 1 årlig pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes, jfr. punkt 9 i de foreslåtte vilkår.

En forutsetter at den nevnte avgift av primakraften blir å oppkreve fra den 1. januar 1950, slik som foreslått av Hovedstyret.

Videre er det en forutsetning for tillatelsen at uttaket av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

A/L Fellesmeieriet, Oslo, tillates i medhold av lov nr. 17. av 14. desember 1917 kap. IV å leie henholdsvis inntil 600 kW og inntil 1 100 kW primakraft og inntil 5 000 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.

Tillatelsen gis på de vilkår og under de forutsetninger som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 23. april 1954.

9. Tinfos Papirfabrik.

(Tillatelse til å utvide aksjekapitalen med kr. 1 000 000.)

Kgl. resol. av 30. april 1954.

Tinfos Papirfabrik har ved brev av 16. desember 1953 søkt om tillatelse etter ervervslovens § 36 annet ledd til å utvide aksjekapitalen fra kr. 1 000 000 til kr. 2 000 000, altså med kr. 1 000 000.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved brev av 11. mars 1954 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av saken:

«Med departementets påtegning av 11. januar 1954 har man mottatt til uttalelse følgende søknad fra Tinfos Papirfabrik av 16. desember 1953:

«Vi tillater oss herved å søke samtykke etter ervervslovens § 36 til at vår aksjekapital som nå er på kr. 1 000 000 forhøyes med kr. 1 000 000 ved nyttegning av aksjer.

Den nye kapital er allerede fulltegnet blant våre tidligere aksjonærer, stort sett i samme forhold som vår nåværende aksjekapital. Tegningen er skjedd under forbehold av at samtykke til kapitalutvidelsen blir meddelt. Alle våre aksjonærer er norske statsborgere eller helt norske selskaper.

Vårt selskap ble stiftet som aksjeselskap den 29. mars 1911 med aksjekapital kr. 500 000.

I 1944 ble aksjekapitalen forhøyet til kr. 1 000 000 ved nyttegning blant tidligere aksjonærer på samme måte som nå. Denne kapital er fremdeles lav i forhold til bedriftens omfang. Ligningsansettelsen 1953—54 bare for kraftstasjoner, tresliperi, sagbruk og boliger i Notodden er kr. 7 050 000. Før tiden har vi under oppføring et nytt kraftanlegg i Tinnelven i Notodden som krever en stor investering av kapital.

Da en styrkelse av bedriftene ved øking av egenkapitalen også er i det offentlige interesse, regner vi med at tillatelsen vil bli gitt uten særskilte betingelser.»

Notodden bystyre har i møte 29. januar enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Fylkesmannen i Telemark har i påtegning av 10. februar 1954 sluttet seg til bystyrets tilråding.

Tinfos Papirfabrik er eier av vassfall som kan utbringes til mer enn 5 000 nat.-HK, og trenger således etter ervervslovens § 36, annet ledd, tillatelse til å forhøye aksjekapitalen gjennom utstedelse av nye aksjer. Selskapet har tidligere, 19. mai 1944, jfr. departementets brev av 14. januar 1946, fått tillatelse til å utvide kapitalen med kr. 500 000.

Hovedstyret vil etter det foreliggende anbefale at søknaden blir innvilget uten særskilte vilkår.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte den 9. mars 1954.»

Departementet skal bemerke:

Tinfos Papirfabrik eier vassfall i Tinnelva i Notodden (Tinfoss og Sagafoss) ervervet for konsesjonsplikt ble lovfestet. Selskapet fikk ved kgl. resolusjon 11. januar 1952 tillatelse til å leie inntil 7 000 kW fra statens kraftverker på Østlandet for viderelevering til sitt datterselskap Tinfos Jernverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952, side 5 flg., hvor det er referert en del opplysninger om dets kraftproduksjon m. v. Det fremgår herav at kraftproduksjonen i Tinfos Papirfabriks egne kraftstasjoner f. t. er ca. 18 000 kW. Herav leveres ca. 5 500 kW til selskapets tremassefabrikk og til eget forbruk for øvrig ca. 1 000 kW. Til Notodden Calcium-Carbidfabrik A/S (hvis aksjekapital for en vesentlig del eies av Tinfos Papirfabrik og dettes aksjonærer) leveres ca. 5 500 kW. Videre leverer selskapet ca. 6 000 kW til sitt datterselskap Tinfos Jernverk, som dessuten leier de ovennevnte ca. 7 000 kW statskraft og ca. 8 000 kW fra Samkjøringen.

Tinfos Papirfabrik holder f. t. på med ombygging av sin kraftstasjon Tinfos I (Tinfoss—Sagafoss) som nå skal omfatte også

Notodden kommunes del av Sagafossen, som representerer ca. 4 900 nat.-HK. I den anledning har selskapet ved kgl. resolusjon av 6. mars 1953 fått konsesjon på å erverve bruksrett til kommunens del av fossen, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1953 side 33 flg.

Da Tinfos Papirfabrik eier vassfall som representerer mer enn 5 000 nat.-HK, kan det ikke uten tillatelse av Kongen utvide sin grunnkapital gjennom utstedelse av nye aksjer, jfr. § 36, annet ledd i ervervsloven av 14. desember 1917.

Da Tinfos Papirfabrik ved tillatelse av 19. mai 1944, jfr. Arbeidsdepartementets skriv av 14. januar 1946 fikk tillatelse til å utvide sin aksjekapital fra kr. 500 000 til kr. 1 000 000, ble det oppstilt som en uttrykkelig forutsetning for tillatelsen at kapitalforhøyelsen ikke ble brukt til utvidelse av bedriftens produksjonskapasitet.

Den foreliggende søknad om tillatelse etter ervervslovens § 36 til å utvide aksjekapitalen ytterligere med kr. 1 000 000 har vært forelagt Industridirektoratet, som ved brev av 31. mars 1954 uttaler at direktoratet for sin del ikke har noe å innvende mot at Tinfos Papirfabrik får anledning til forhøyelse av aksjekapitalen med 1 mill. kroner, fra tidligere 1 mill. kroner til 2 mill. kroner.

Videre heter det i uttalelsen fra Industridirektoratet:

«Det kunne vært heldig om det til konsesjonstillatelsen lot seg knytte betingelser om at produksjonen av tremasse ikke skulle kunne utvides uten Industridirektoratets samtykke. Da det imidlertid her ikke foreligger søknad om konsesjon for kraftutbygging, men kun for kapitalutvidelse, antar man at det ville være vanskelig å knytte en slik betingelse til konsesjonsinnvilgingen.»

I sin søknad av 16. desember f. å. har selskapet anført at det nye kraftanlegg i Tinnelva som det har under oppførelse krever en stor investering av kapital. På anmodning fra departementet har selskapet i brev av 24. april d. å. gitt en del ytterligere opplysninger. Brevet er sålydende:

«Vi tillater oss å minne om at vi ved kgl. resolusjon av 6. mars 1953 ble meddelt konsesjon på erverv av bruksrett til Notodden kommunes del av Sagafoss i Tinnelva. Som nevnt i vår konsesjonssøknad av 20. november 1952 var formålet med ervervet å nytte kommunens andel av vannfallet Sagafoss i forbindelse med ombygging av vår kraftstasjon Tinfos I. Byggetillatelse for det nye kraft-

anlegg er for lengst gitt. Byggearbeidet er bortsatt til entreprenør og er nå mer enn halvferdig. Med det ærede departements brev av 23. april 1953 fikk vi tillatelse til kjøp i utlandet av turbin og generator for anlegget, og dette maskineri er bestilt for snart ett år siden og er under arbeid. Det nye kraftanlegg som vil koste henimot 15 mill. kroner, må således under enhver omstendighet fullføres i henhold til tidligere meddelte tillatelser.

Kapitalutvidelsen vil ikke for noen del bli brukt til utvidelse av tresliperiets kapasitet. Det foreligger i det hele tatt ikke planer om investeringer i tresliperiet med sikte på å øke kapasiteten. Noe slikt ville være hensiktsløst under den knappe tømmertilgang her i distriktet, og vår beliggenhet forbyr anvendelse av importert kubb. Derfor er kapasiteten av vår tremasseproduksjon ikke utvidet siden før krigen. Det blir således ikke tale om noen utvidelse av kraftleveringen til tremassefabrikken.

For øvrig kan opplyses at vi siden vårt kraftanlegg Tinfos II ble bygget i 1910 alltid har hatt en kraftproduksjon som langt har oversteget tresliperiets behov. Den kraft vi ikke selv har behov for, blir leiet bort til elektro-metallurgisk virksomhet, og den økte kraftproduksjon ved det nye kraftanlegg vil også bli anvendt på denne måte, hvorved det vil innsparers samkjøringskraft.

Foruten at arbeidet med det nye kraftanlegg er kommet så langt at det ikke kan stoppes, er det til overflod på det rene at kraftanlegget ikke kan ha noen forbindelse med størrelsen av vår tremasseproduksjon.

Det ville da ikke kunne tjene noen offentlig interesse å legge hindringer i veien for at vi skaffer kapital til finansiering av kraftanlegget på den måte som bør være den naturligste og vi skulle tro også den ønskeligste fra et samfunnsmessig synspunkt.

Vi tør derfor regne med at tillatelse til økning av vår egenkapital ved tegning av nye aksjer nå vil bli meddelt med det aller første.»

Med henvisning til det ovenfor anførte vil departementet anbefale at det tillates Tinfos Papirfabrik å utvide sin aksjekapital med kr. 1 000 000 ved utstedelse av nye aksjer, uten at det fastsettes særskilte betingelser for tillatelsen. Etter det som er opplyst i søknaden er utvidelsen allerede fulltegnet blant selskapets tidligere aksjonærer, stort sett i samme forhold som dets nåværende aksjekapital.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vassfall m. v. av 14. desember 1917 (nr. 16) § 36, annet ledd, tillates Tinfos Papirfabrik å utvide sin grunnkapital med kr. 1 000 000 fra kr. 1 000 000 til kr. 2 000 000.

10. A/S Skafså Kraftverk.

(Tillatelse til ytterligere erverv og regulering av Amdalselva, Skafså II.)

Kgl. resol. av 7. mai 1954.

A/S Skafså kraftverk har søkt om tillatelse til erverv og til dels innløsning av vassfall, Skafså II, og regulering av Skrevatn i Amdalselva samt til å rå over hele vannløpet fra Skrevatn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev 23. april f. å. gitt følgende uttalelse:

«Departementet har 7. oktober 1952 oversendt til uttalelse følgende søknad — datert 29. september s. å. — fra A/S Skafså Kraftverk:

«Som det ærede departement vil erindre, fikk vårt selskap ved kgl. resolusjon av 22. juni 1951 tillatelse til å erverve vannfallet i Amdalselven mellom Hyllebuhvlen og Espekleiv og til å regulere Hyllebuhvlen, Børsø og Urvann i vassdraget.

Da vårt selskap i 1948 ble stiftet, ble det inngått kontrakt mellom oss og vår ene hovedinteressent, Herøya Elektrokjemiske Fabrikker A/S, om at vi så snart utbyggingen av Skafså I var ferdig etter derom fremkommet anmodning fra Hefa snarest mulig skulle utbygge vannfallet Lille Riukan, nå kalt Skafså II, i samme vassdrag. Dette vannfall ligger mellom Skrevann og Vråvann i Telemark. Det var også allerede ved stiftelsen av vårt selskap enighet om at av den kraft som man innvinner ved utbygging av Skafså II, skal vår annen hovedinteressent, Vest-Telemark Kraftlag, ha inntil 2 000 kW, mens Hefa skal ha det resterende kvantum av den forutsatte midlere ytelse av ca. 6 000 kW.

Herøya Elektrokjemiske Fabrikker A/S er som departementet vil vite, gått opp i A/S Riukanfos, og dette selskap har nå overensstemmende med det ovenfor anførte kontraktsforhold anmodet om at vi foretar utbygging av Skafså II. Bakgrunnen for at Hefa i sin tid forbeholdt seg at Skafså II skulle utbygges, var bl. a. at selskapets magnesiumproduksjon ville kreve store kraftmengder. Denne produksjon er nå som departementet vil vite allerede delvis i gang og vil etter programmet etter hvert bli øket, og da A/S Riukanfos' krafttilgang fra andre kilder ikke er tilstrekkelige til å dekke behovet trenger selskapet kraften fra Skafså II. Også vår annen hovedinteressent, Vest-Telemark Kraftlag, er sterkt interessert i at utbyggingen blir foretatt, idet det kvantum som kraftselskapet får etter utbyggingen av Skafså I ikke er tilstrekkelig til å dekke det økede behov for elektrisk kraft i de kommuner som er tilsluttet kraftlaget.

Også av andre grunner mener vi at forholdene ligger godt til rette for utbyggingen av Skafså II på det nærværende tidspunkt. Vi regner med at det vesentlige av anleggsarbeidet ved Skafså I vil være avsluttet innen utgangen av året, og det vil da være hensiktsmessig både av tekniske grunner og for ar-

beidsstokken om man ved avslutningen av Skafså I med en gang kunne begynne på arbeidet med Skafså II. Skafså II vil også nyte godt av de reguleringsarbeider som er under utførelse i forbindelse med Skafså I.

Overensstemmende med det ovenstående tør vi i medhold av § 4 i lov av 14. desember 1917 nr. 16 anmode om tillatelse til å erverve fallrettighetene mellom Skrevann og Vråvann i Telemark. Fallet tilligger følgende eiendommer:

a) Høyre breidd.

1. Hauggrendstranda, gnr. 93, bnr. 4, i Fvrisdal.
2. Skreosen, gnr. 6, bnr. 6, i Kviteseid.
3. Naper, gnr. 6, bnr. 1, i Kviteseid.

b) Venstre breidd.

1. Gaastiønn, gnr. 65, bnr. 1, i Mo.
2. Eikland, gnr. 66, bnr. 2, i Mo.
3. Vråliosen, gnr. 7, bnr. 1, i Kviteseid.

Vårt selskap disponerer over det alt vesentlige av disse rettigheter, men det er ennå ikke oppnådd enighet om ervervelsen av den fallrettighet som tilhører Petter Flateland, Vråliosen. Sistnevnte eier en fjerdedel av den fallrett som tilligger Vråliosen, gnr. 7, bnr. 1, i Kviteseid. Hans andel utgjør ca. 8 ensidige fallmeter av total 181.22 ensidige fallmeter for hele fallet. Vi har håp om også å få avtale med herr Flateland om ervervelsen av denne fallhøyde, men tillater oss for sikkerhets skyld å anmode om tillatelse til å ekspropriere denne rettighet i samsvar med vassdragslovens § 55.

Vi håner også å få minnelig avtale med grunneierne om avståelse av nødvendig grunn til anlegg, ledninger m. v., men tillater oss også å anmode om tillatelse til å ekspropriere rett til anlegg av enhver art overensstemmende med vassdragslovens § 62.

I forbindelse med utbyggingen av Skafså II vil det være riktig å ha et reguleringsmagasin i Skrevann, og vi tillater oss overensstemmende med lov av 14. desember 1917, nr. 17, å søke om adgang til å regulere vannet og til overensstemmende med lovens § 19, punkt 2, å få anledning til å rå over alt vannet i vassdraget mellom Skrevann og Vråvann til reguleringsformål.

Skrevanns normale lavvannstand ligger på kote 337.30, og vi søker om rett til ved uttapping å senke vannet ned til kote 336.

Nidaråen Fellesfløtningsforening regulerer nå vannet for fløtningsformål ved oppdemning til kote 339.30. Foreningen har en dam i vannet og har stedsevarig rett til oppdemning til denne høyde fra isen går opp til St. Hans, og fra 15. september til isen legger seg. Fløtningsdammen og oppdemningsrettighetene vil bli overtatt av oss. På grunn av at fløtningsreguleringen har påstått i en årrekke er det i dag ikke mulig med nøyaktighet å fastsette den normale høyvannstand. Den naturlige strandlinje er utvisket, og det er dannet et så godt som goldt belte opp til kote 339.30. Etter målinger vi har foretatt og etter konferanser med grunneiere er vi blitt stående ved at normal høyvannstand ligger på kote 338.70. For Kraftverkets formål vil det være riktig å demme opp vannet litt mer enn fløtningen har gjort, og vi har etter våre beregninger

kommet til at den øvre reguleringsgrense bør ligge på kote 340.

Vår søknad omfatter med andre ord tillatelse av senkning av vannet med 1,3 meter mellom kote 337,30 og kote 336 og heving av vannet likeledes med 1,3 meter mellom kote 338,70 og kote 340. Vannets areal ved kote 336 utgjør skjønnsmessig 4,39 km² og ved kote 340 5,7 km². Det magasin som oppnås ved denne regulering utgjør 19,5 millioner m³.

Fallet mellom Skrevann og Vråvann er brutto ca. 91,75 m mellom en beregnet midlere vannstand i Skrevann kote 339 og en midlere vannstand i Vråvann på kote 247,25. Ved et falltap på ca. 3,75 m i tunnel og rørledning regner vi med en netto fallhøyde på ca. 88 m.

Da inntaket til kraftverket vil finne sted fra det forholdsvis store magasin Skrevann, mens avløpet fra stasjonen skjer umiddelbart ut i det store magasin Vråvann, ligger forholdene for anlegg av et toppkraftverk overordentlig gunstig an. Vi ser av St. meld. for 1952 at både Industridepartementet og Vassdragsvesenets Hovedstyre er av den oppfatning at toppkraft bør betales vesentlig bedre enn vanlig kraft, og da vi går ut fra at dette syn vil vinne igjennom, har vi funnet det riktig å ville påta oss de ekstraomkostninger som det vil medføre å bygge verket ut som toppkraftverk. Vi går da ut fra at departementet og Vassdragsvesenet i sin tid vil støtte vårt krav på en regningssvarende pris ved eventuelt salg av toppkraft, idet det må være en selvfølge at vi som et privat selskap ikke kan påta oss meromkostningene ved et toppkraftverk selv om det i nasjonaløkonomisk henseende anses aldri så berettiget hvis vi ikke får ta en kraftpris som gjør den økede investering økonomisk forsvarlig for oss. Vi går også ut fra at departementet ved fastsettelsen av konsesjonsvilkårene vil ha dette forhold for øyet.

Det hydrologiske materiale for vassdraget er ikke helt tilfredsstillende, men etter den kartlegging fra fly som er foretatt er nedslagsfeltet for Skafså II anslått til ca. 322 km² ± 25 km², og nedslagsfeltet ved Underberg bro til 244 km². Det midlere årlige avløp ved Underberg bro i et tidsrom av 33 år utgjør 339 mill. m³ tilsvarende en midlere vannføring på 10,75 m³/sek. Det midlere avløp for

Skafså II blir da $\frac{339 \times 322}{244} = 447,4$ mill. m³

eller 14,2 m³/sek. Den regulerte vannføring for Skafså I er tidligere beregnet til 7,4 m³/sek.

Våre beregninger viser at ved utbygging som toppkraftverk vil det være mest hensiktsmessig som ovenfor angitt å regulere Skrevann mellom kote 336 og kote 340 med et magasin på 19,5 mill. m³, og man vil oppnå den teknisk-økonomiske beste utnyttelse ved å utbygge anlegget for en vannføring av 17 m³/sek. Den regulerte vannføring for Skafså II ved denne magasin størrelse vil utgjøre 9,86 m³/sek.

Inntaket for Skafså II vil skje direkte fra Skrevann, og det vil legges et stykke sydøst for utløpsoset. Tunnelen vil bli ca. 2 200 m lang med et tverrsnitt på ca. 17 m². Rørledningen vil bli ca. 280 m med en antatt gjennomsnittlig rørdiameter på ca. 2,6 m. Kraft-

stasjonen vil bli liggende ved Vråvann sydøst for Vråliosen i utmarken på eiendommen Vassendstøyle. Det vil bli installert en vertikal Francis-turbin, og generatorstørrelsen vil være ca. 12 500 kW. Vi regner med en årlig kraftproduksjon på ca. 84 mill. kWt.

For ordens skyld vil vi nevne at det kraftoverføringsanlegg som nå bygges mellom Skafså og Gvarv, er for knapt dimensjonert til at vi uten videre kan få full nytte av utbyggingen av Skafså II for 17 m³/sek. Da dette spørsmål kan løses på flere måter, enten ved fasekompensering, flere linjer eller innskyting av seriekondensatorer på linjen Skafså—Gvarv, eller ved eventuelt samarbeide med den kommende kraftstasjon for Tokke i Dalen, mener vi det kan være grunn til å komme tilbake til spørsmålet senere.

Da den nåværende fløtningsdam som er bygget av natursten er solid og god, vil oppdemningen bli gjennomført ved at dammen forhøyes så den muliggjør oppdemning til kote 340, og ved at det støpes en tetnings- og forstøtningsplate på vannsiden.

Ved senkningen av vannet mellom kote 337,30 og kote 336 vil det bli tørrlagt et areal som skjønnsmessig kan settes til ca. 400 mål. Noen skade av betydning vil neppe oppstå ved denne tørrlegning.

Ved regulering til kote 340 vil det mellom denne høyde og kote 338,70 bli neddemmet et areal på ca. 390 mål. Av dette areal er ca. 210 mål mellom kote 338,70 og kote 339,30 som tidligere nevnt allerede nærmest goldt på grunn av fløtningsoppdemningen. På enkelte steder danner det seg visstnok litt gress nok til beite for en kortere tid, men noe annet enn ødeleggelse av dette beite tror vi ikke den permanente regulering vil medføre for dette belte. Arealet mellom kote 339,30 og kote 340 utgjør i alt ca. 180 mål. Av dette er ca. 145 mål skog, for det meste av lav bonitet, ca. 5 mål dyrket mark, ca. 2 mål beite og resten, ca. 28 mål myr og fjell. Det finnes ikke hus eller andre anlegg i neddemningsbeltet, og skaden må sies å bli meget liten i forhold til de fordeler som oppnås ved reguleringen.

Vi har allerede forlengst opptatt forhandlinger om ordning av tømmerdriftsforholdene ved reguleringen av Skrevann og tørrlegningen av elven mellom Skrevann og Vråvann, og vi antar at vi vil komme til en tilfredsstillende løsning av disse spørsmål.

De samlede omkostninger ved utbyggingen av Skafså II som toppkraftverk inkl. reguleringen av Skrevann antar vi etter dagens prisnivå vil utgjøre ca. 11,2 mill. kroner. Overføringsanlegg er ikke medtatt i denne oppgave.

Vi har samtidig med nærværende søknad sendt en kopi til Arendals Vasdrags Brugsseierforening, men da Brugsseierforeningen ikke har ytret ønske om overensstemmende med vassdragsreguleringslovens § 9 å delta i reguleringen av Borsæ og Urvann, går vi ut fra at den ytterligere regulering av Skrevann også vil bli å foreta i vår regi.

Vi vedlegger erklæring fra vårt styre i henhold til § 24 i lov av 14. desember 1917 nr. 16.»

Selskapet har 31. desember 1952 — på Hovedstyrets foranledning — supplert søknaden med avtrykk av håndgivelse av 3. desember

1948 vedr. fallrettighetene mellom Fyresdal grense og Vråvatn og overdragelsesdokumenter, datert 12. desember 1951 — 29. januar 1952 og 2. februar — 2. oktober 1952, vedr. henholdsvis fallrett på gnr. 93 bnr. 4 i Fyresdal og gnr. 65 bnr. 1 i Mo. Selskapet opplyser at disse dokumenter hjemler det rett til hele fallet mellom Skrevatn og Vråvatn, bortsett fra den del av fallet, som det har søkt om å få innløse. Det gjentar at forhandlinger med eieren pågår, men det opprettholder søknaden om innløsning for det tilfelle at forhandlingene skulle strandre.

Da selskapet venter å få ordnet seg i minnelighet med hensyn til grunn og rettigheter som trenges til kraftstasjon m. v., ber det om at behandlingen av søknaden om ekspropriasjonstillatelse i medhold av vassdragslovens § 62 foreløpig må utstå. Selskapet vil ta dette spørsmål opp igjen hvis det skulle bli nødvendig.

Etter et med brevet av 31. desember 1952 innsendt tilnærmet omkostningsoverslag er utbyggingen og reguleringen angitt å komme på ca. kr. 12 000 000, heri inngår regulerings- og inntaksdam med kr. 155 000, senknings- og driftstunnelen med kr. 3 055 000 og vannfallsrettigheter og erstatninger med kr. 700 000.

Søknadsdokumentene har av hensyn til innløsningsspørsmålet vært utlagt til ettersyn på lensmannskontoret i Kviteseid, og utleggingen er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 20. januar 1953 (nr. 16) samt i Varden og Telemark Arbeiderblad. Dessuten er falleieren Petter Flateland gitt særskilt meddelelse om utleggingen. Reguleringssøknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 19. og 22. januar 1953 (nr. 15 og 18).

Gjenparten av søknadsdokumentene er likeledes sendt fylkesmennene i Telemark og Aust-Agder for å forelegges vedkommende herredsstyrer m. v.

Til søknaden om innløsningsrett anfører overrettssakfører Hallvard Roholdt, Kviteseid, i brev av 1. februar 1953 følgende:

«Petter Flateland hev vendt seg til meg i denne saki. Grunnen er at eg etter oppdrag av A/S Skafså Kraftverk hadde fleire konferanser med han um friviljug overdraging av rettane hans i Vesle-Rjukan. Flateland lika kleint at denne fossen skulde byggjast ut, men forstod at det var det ikkje noko å gjera ved, og gjekk difor med på å overdraga sin part i fossen på same vilkår som dei andre part-havarane mot å få godtgjort dei serskader hans eigedom var påført. Han hev difor van-

skeleg for å forstå at det no er reist ekspropriasjonskrav mot han. Han hev bede meg um å leggje fram avsskrifter av mine brev til A/S Skafså Kraftverk um dette og vidare håndgjevingsdokumentet av 3. desember 1948. Det siste dokument er det lagt ved avskrift av i dei utlagte dokument på lensmannskontoret i Kviteseid. Vedlagt fylgjer avskrift av mine skriv til o.r.sakf. Sverre Kittelsen av 26. oktober 1951 og 29. mai 1952.

Flateland meiner hans krav er rimelege og at det ifall ekspropriasjonsløyve vert gjeve bør koma til uttrykk i konsesjonsvilkåri at han skal ha fri kraft og at Kraftverket overtek timberet hans levert på dei gamle leveringsplassar eller byggjer ei bru so han kan få fram det timberet som før vart levera nedanfor fossen.

Når det gjell fallmeterane han er medeigar i, meiner han at ny nivellering bør til og at denne bør bli utført på normal vass-stand.»

Av det påberopte brev til overrettssakfører Sverre Kittelsen av 29. mai 1952 hitsettes:

«Når det gjeld reguleringi av Rjukanfossen, so hev han som eg fyrr hev skrive svert lite til overs for den. Vrålioson utan Fossen er det ikkje noko stas ved segjer han, men på den andre sida er han klår over at han ikkje kan hindre noko slik regulering og at rettane hans i tilfelle vert ekspropria. Når det gjeld bruspursmålet og timberdrifti, so hev eg sett noko på det. Det gjeld berre eit ganske lite skogstykke, so etter mitt skyn må det vera heilt bagatellmessige timberkvanta han her kan drive år um anna. Å byggje ei større bru og ha vedlikehald av denne, kan difor etter mitt skyn ikkje vera noko praktisk løysing. Eg gjorde difor framlegg um at han i staden skulde bli einig med Kraftverket um at Kraftverket overtok timberet han hogg levert på dei tidlegare leveringsplassar til den til ei kvar tid gjeldande pris og etter vaneleg oppmåling av tømmermålingi. Eg forstod Flateland no slik at han kunde gå med på det.

Me tala so um skaden på fisket og her kom ein inn på eit noko omtåleleg punkt. Fisket heldt han svert gjevt og han såg dette som ein vesentleg herlegdom til eigedomen sin. Saki er at Rjukanfossen er ein usedvanleg god gyteplass. Far av Flateland hadde her sett ut regnbulaks og seinare hev det vore eit godt fiske på denne i haustmånadene. Um fisket opplyste han dette. Det var eit godt sportsfiske på eigedomen hans med rik tilgang med fisk på grunnane hans so å segja heile året. Dette meinte han for ei stor del var dei gode gytetilhoivi å takke for, men iser kunde han drive eit utbytterikt haustfiske. I august—september gjekk dei store fiskane mot osen, seinare kom so den vanlege auren for å gyte og kring 14. oktober gjekk siken på i same erend. Han viste meg ei gamal notisbok der han ein haust hadde kome til å notere dei store fiskane han fekk. Han sa han hadde fiska med 3—4 garn og tidi notati galdt for var frå 7. august til 1. oktober 1932. Her stend:

7. august: 1 aure vegt 1,95 kg. 23. august: 1 aure vegt 2,2 kg og 1 aure vegt 3,25 kg. 28. august: 1 aure vegt 1,5 kg. 15. september: 1 aure vegt 1,15 kg. 19. september: 1 aure vegt 3,3 kg og 1 aure vegt 1,5 kg. 23. september: 1 aure vegt 1,7 kg. 27. september: 1 aure

vegt 2,1 kg og 1 aure vegt 1,65 kg. 1. oktober: 1 aure vegt 1,8 kg.

Eg spurte kva han meinte skaden på fisket vilde bli ved at han miste fossen og osen og han svara at han rekna det for sin del til kr. 10 000. Lengere hev eg ikkje kunne kome, men eg trur det på dette grunnlag når skadeboti for fisket vert umgjort til ei årleg avgift er mogeleg å koma til ei ordning med Flateland utan ekspropriasjonsskyn. Eg var difor takksam for å høyre frå Dykk um dette hev noko interesse eller um eg med dette skal sjå oppdraget med å koma fram til ordning med Flateland som opphøyr.»

Videre er innkommet følgende brev — dattert 3. februar 1953 fra Gunnar T. Skræi på Olaf Landstads og egne vegne:

«I anledning A/S Skafså Kraftverks søknad om innløsning av vandrettigheter i Åmdalselven må vi som eiere av Skræi nordre gnr. 91, bnr. 1 i Fyresdal, ifall søknaden innvilges, forbeholde oss full erstatning for de til eiendommen tilliggende vandrettigheter og for ulemper av enhver art.

Skræi skog grenser til Åmdalselven i en lengde av ca. 800 m.»

Overrettssakfører Sverre Kitlelsen svarer den 9. mars 1953 slik på vegne av A/S Skafså Kraftverk:

«1. O.r.sakfører Roholdts brev av 1. februar 1953 med bilag.

Som det fremgår av o.r.sakfører Roholdts brev av 29. mai 1952 var herr Flatelands tilbud om salg av sin del av fallrettighetene i Foldsetelven knyttet sammen med erstatningskrav for tap på tømmerdrift og fiske. Forslaget om å løse tømmerdriftsspørsmålet ved at kraftverket overtar tømmeret på de gamle velteplassene eller en ordning tilsvarende dette, er sannsynligvis akseptabelt fra kraftverkets side. Kravet om minst 10 000 kroner for fisket lå imidlertid høyt over hva Kraftverket anså rimelig. Overdragelse på dette grunnlag har derfor ikke kommet i stand.

Kraftverket vil selvsagt på samme måte som for de øvrige falleiere erstatte herr Flateland for alle de skader og ulemper han lider ved tørrleggingen av elven. De øvrige har imidlertid ikke koblet overdragelsen av fallrettighetene sammen med erstatningsspørsmålene. Da erstatningene også i stor utstrekning vil være avhengig av hvorledes utbygningen vil finne sted, har de siste spørsmål hittil ikke vært tatt opp i sin fulle bredde med grunneierne. Når det skjer, vil også herr Flatelands forhold for så vidt bli bedømt. I mellomtiden tillater jeg meg på Kraftverkets vegne å anmode om ekspropriasjonsadgang overensstemmende med søknaden av 29. september 1952.

2. Brev av 3. februar 1953 fra Gunnar T. Skræi.

Eiendommen Skræi, gnr. 91, bnr. 1 i Fyresdal grenser til Skrevann, og som det fremgår av brevet for en utstrekning til Åmdalselven.

For så vidt angår strekningen mot Skrevann vil alle skader og ulemper ved reguleringen av dette overensstemmende med søknaden av 29. september 1952 bli å avgjøre i minnelighet eller ved reguleringssskjønn.

Strekningen langs Åmdalselven ligger ovenfor Skrevann og berøres i prinsippet ikke av denne konsesjonsøknad. Hvis Kraftverkets disposisjoner overhodet berører denne strekning, er det på grunn av den regulerte vannføring fra Skafså I. Kraftverkets tømmerdriftskonsulent har sett på spørsmålet, og det vil bli tatt opp i minnelighet eller eventuelt søkt løst i forbindelse med reguleringssskjønet for Skrevann som det rent praktisk er vel egnet til å kombineres med.»

De innkomne uttalelser til søknaden for øvrig går i hovedsaken ut på:

Kviteseid herredstyre har i møte 23. januar 1953 gjort slikt vedtak:

«Ein vil tilråda konsesjonen på desse vilkår:

1. At Kviteseid kommune får fullt vederlag for tap og skade som oppstår ved utbygginga. Denne skadebota meiner ein ikkje bør bli under kr. 2 pr. utbygd hestekraft pr. år.
2. Ein går ut frå at arbeidskraft innan kommunen har første rett til å arbeide på anlegget.
3. Skulle det verta naudsynleg å oreigne fallrettar som høyrer til Petter Flateland, tilrår ein at løyve til det vert gjeve.»

Mo herredstyres vedtak i møte 7. februar 1953 lyder slik:

«Ein vil tilrå at den omsøkte konsesjon frå A/S Skafså Kraftverk vert gjeven på fylgjande vilkår:

- Punkt 1. At Mo kommune får mest mogelegt av den arbeidskraft som etter kvart har vorte frigjort frå Skafså I yverført til Skafså II. Dette gjeld all arbeidskraft, og serleg transportane so det bil- og transportmaterieill som er i distriktet vert nytta.
- » 2. Denne regularinga og utbygginga vil sikkert koma til å valda store vanskar for den gamle tømmertransporten frå Skredvatn til Vråvatn og ein må krevja at det med omsyn til dette vert teke rådgjerder slik at skogsdrifta her får fullt vederlag.
- » 3. Ein tillet seg og no i likhet med tidlegare i liknande høve å koma endå ein gong attende til at administrasjonen for A/S Skafså Kraftverk naturleg måtte leggjast innan Mo kommune. Dette krav meiner ein vert endå meir rettvist no i og med at Skafså II vert bygd.
- » 4. Med omsyn til fiskeriet gjeng ein ut frå at dei gjeldande reglar vert fylgde i samsvar med den verknad regularinga vil få for dette.
- » 5. Med omsyn til sikkerhetsfond visar ein til lov av 19. mai 1900 kap. 4.
- » 6. Konsesjonsavgiften samla for dei 3 kommunar det her gjeld, er rimeleg sett um ein krev kr. 2 pr. utvunnen nat.-HK. Fordelinga kommunane seg i millom gjeng ein ut frå må verta i forhold til den kraft regularinga skaper.

Punkt 7. Når det gjeld den konsesjonskraft ein i fylgje lov av 14. desember 1917 nr. 16 punkt 12 har rett til, tek kommunen atterhald til å nytta denne.»

Fyresdal herredstyre som har behandlet saken i møte den 14. februar 1953, tilrår:

«Konsesjon på oppdemning av Skredevatn til kote 340 og senking til kote 338 og utbygging av Skafså II vert gitt på desse vilkår:

At Fyresdal får den konsesjonskraft til produksjonspris som ein har høve til etter lova, og at konsesjonsavgifta til heradet vert sett til minst kr. 2 pr. nat.-HK av Skafså II. Vidare at det under arbeidet med utbygginga vert nytta arbeidslause frå Fyresdal.»

Fylkesmannen i Telemark anfører i brev av 17. mars 1953:

«Med tilvising til fråsegnene frå dei 3 kommuner rår eg til at konsesjon vert gjeve.

For min del finn eg det rimeleg at konsesjonsavgifta vert sett til kr. 2 kvar nat.-HK slik som kravd av kommunestyra.

Når det gjeld konsesjonskraft, tilskott til trygdingsfond, spørsmål om arbeidskraft frå distriktet m. v. går eg ut frå det vil verte vanlege vilkår.»

Gjøvdal og Amlie herredstyre har i møter henholdsvis 24. januar og 14. februar 1953 ikke noe å bemerke. Amlie herredstyre går ut frå at Nidarå Fellesfløtningsforening og Aust-Agder Kraftverk ivaretar hver sine interesser.

Froland herredstyre anbefaler i møte 16. februar 1953 at A/S Skafså Kraftverk får tillatelse til å regulere Skrevatn og til å rå over alt vannet mellom dette og Vråvatn til reguleringsformål på betingelse av at kommunen og bedrifter innen samme ikke blir påført noen skader eller ulemper.

Øyestad formannskap har i møte 4. februar 1953 ikke noe imot tiltaket under forutsetning av at det ikke skader Arendalsvassdragets regulering.

Fjære og Higsøy herredstyre har i møter henholdsvis 30. januar og 18. februar 1953 heller ikke noe å innvende mot tiltaket. Fjære herredstyre forutsetter at det ytes grunneiere og andre interesserte erstatning for eventuelle skader og ulemper.

Arendals Vasdrags Brugseierforening har avgitt følgende uttalelse, datert 24. februar 1953:

«Med brev fra Fylkesmannen i Aust-Agder har vi mottatt til uttalelse: andragende fra Skafså Kraftverk om bl. a. tillatelse til regulering av Skrevatn i Amdalselv.

Vi tillater oss i denne forbindelse å hen vise til våre skrivelser av 23. april 1948, 1. juli 1950, 4. september og 3. oktober 1951, avgitt i forbindelse med andragende om re-

gulering av Amdalsvassdraget, og fastholder de synspunkter som der er framholdt. Gjenpart av ovennevnte skrivelser vedlegges.

Vi har i og for seg intet imot at Skrevatn også underkastes regulering, såfremt vi bare kan få de fornødne garantier for at vår nedenforliggende nå eksisterende regulering ikke derved forringes.

Videre mener vi å ha krav på at der i betingelsene uttrykkelig uttales at skulle denne nye regulering medføre ulemper eller skader, som kan begrunne erstatningskrav må disse være Arendals Vasdrags Brugseierforening uvedkommende.

Ved den nå planlagte ytterligere regulering av Skrevatn hvorved de ovenfor Nisser og Vråvatn liggende magasiner økes fra 120 mill. m³ til ca. 140 mill. m³ vil i vannfattige år risikoen økes for at den nedenforliggende regulering blir skadelidende.

Vi vil derfor påny påpeke ønskeligheten av at manøvreringen foretas av én mann for hele vassdraget. Under enhver omstendighet bør der i konsesjonsbetingelsene inntas bestemmelse om at hvis det er nødvendig for ikke å forringe vår regulerings effektivitet, pliktes der sluppet så meget vann fra de nye magasiner at dette motsvarer den i konsesjonsbetingelsene beregnede gjennomsnittlige vannføring, selv om de ovenforliggende kraftverk ikke helt ut har kunnet eller kan nytte denne.

Allerede i år har vi erfaring for at tilbakeholdelsen av vann i Skafså-magasinet vil kunne forringe vår reguleringseffektivitet og en gjen tagelse herav vil kunne inntreffe påny.

Skulle vår henstilling om én felles dambestyrer for Amdalselv og for våre magasiner ikke bli møtekomet, bør dambestyreren i Amdalselv ikke alene pålegges å konferere med vår dambestyrer, men også pålegges en plikt til i god tid å gi underretning til samme om hvordan vannslippingene fra Skafså-magasinerne aktes foretatt med en ukes forutgående varsel.»

Brugseierforeningens brev av 23. april 1948 er gjengitt i St. prp. nr. 92, 1949, s. 2, brevet av 1. juli 1950 i St. prp. nr. 77, 1951 s. 5 og brevet av 4. september 1951 i Hovedstyrets brev til departementet av 16. januar 1953 angående A/S Skafså Kraftverks søknad om tillatelse til å rå over alt vannet.

Brugseierforeningens brev av 3. oktober 1951 er stilet til A/S Skafså Kraftverk. Foreningen henviser til foran nevnte brev av 23. april 1948 og 1. juli 1950 og fortsetter slik:

«Som det fremgår herav nærer våre medlemmer frykt for at reguleringen i Arendalsvassdraget i mindre vannrike år vil virke skadelig på vår nedenforliggende regulering, således at den regulerte vannføring fra Nisser vil kunne bli redusert i stedet for å bli forhøyet, fordi der blir holdt vann tilbake i Arendalsvassdragets magasiner. Denne skadevirkning kunne delvis ha vært avhjulpet hvis myndighetene hadde tatt hensyn til vår henstilling om å ansette en bestyrer for begge reguleringer i vassdraget, men da der ikke er inntatt bestemmelser herom i proposisjo-

nen, mener vi at vår frykt kan vise seg velbegrunnet.

Nidarå Fellesfløtningsforening har i brev av 29. juli 1950, referert St. prp. nr. 77, 1951, gjort oppmerksom på at under nåværende forhold er der adskillige år som Nisservann ikke helt fylles ved snesmelting om våren, og i slike år er reguleringen av Amdalsvassdraget antagelig uten betydning for oss, idet den sannsynligvis ikke vil øke den regulerende lavvassføring 26 m³/sek. fra Nisser, men lett kan bevirke en nedsettelse av denne. Når De i Deres brev til oss nevner at Vassdragsvesenet har antydnet en økning av den regulerede vannføring fra Nisservann med 4,9 m³/sek. så mener vi at dette i hvert fall ikke kan være tilfelle for de år Nisservann ikke helt fylles under vår- eller høstflommen. Vi finner derfor at vi ikke kan treffe avgjørelse med hensyn til de reiste spørsmål, før man får erfaring for hvilken innflytelse reguleringen av Amdalsvassdraget vil få på den nåværende regulerede vannføring fra Nisservann, samt oversikt over hva utgiftene i forbindelse med Amdalselvns regulering vil beløpe seg til.»

Nidarå Fellesfløtningsforening, direksjonen, har 27. februar 1953 avgitt slik uttalelse:

«Nidarå Fellesfløtningsforening vil — forutsatt at det i betingelsene inntas bestemmelser som sikrer at fløtningsforholdene ikke blir forværret — ikke motsette seg at A/S Skafså Kraftverk får tillatelse til regulering av Skrevann og til å rå over alt vann i reguleringsøyemed mellom dette vann og Vråvann.

Vi henholder oss for øvrig til den uttalelse vi ga i brev av 29. juli 1950 — hvorav gjensvar vedlegges — i forbindelse med A/S Skafså Kraftverks andragende om regulering av Bordsæ m. v. Det i dette brev anførte gjelder i alt vesentlig også den utvidelse av reguleringen som det nå søkes om.

Vi vil i dag presisere at når det nå kommer ennå et magasin i Amdalselven på 19,5 mill. m³ (i Skrevann) vil dette medvirke til at vannstanden i Vrå- og Nisservann ytterligere senkes, og følgelig enn ytterligere vil forkorte de perioder da fløtning uhindret kan foregå mellom Vrå- og Nisservann og mellom sistnevnte vann og Kjøruld.

Vi ville derfor finne det rimelig og rettfærdig at det i konsesjonsbetingelsene ble inntatt bestemmelser som sikret at hverken skog-eierne — som sokner til Skrevann og vassdraget mellom dette og Vråvann — eller Fløtningsforeningen må bli ugunstigere stillet enn før reguleringen. Videre bør regulanten pålegges å utføre de oppmudrings-, sprengnings- og forbygningsarbeider som er nødvendig for at fløtning uten hinder kan foregå mellom Vrå- og Nisservann og fra dette i Nisseelv til Kjøruld.

Skader og ulemper for fløtningen som ikke på denne måte kan avhjelpest, erstattes etter Reguleringslovens § 16.

Med hensyn til reguleringen av vannslippingene fra Skrevann mener vi at det er påkrevet at det i slippingsreglementet blir inntatt bestemmelse om at denne skal skje i samråd med bestyreren for reguleringsdamene i Arendalsvassdraget.»

Fellesfløtningsforeningens brev er gjengitt i St. prp. nr. 77, 1951, s. 5—6.

Fylkesmannen i Aust-Agder viser til de avgitte uttalelser og har ikke noe ytterligere å bemerke, jfr. hans ekspedisjon av 3. mars 1953.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 10. april 1953 avgitt følgende uttalelse:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for det Østenfjelske, hvis uttalelse, datert 14. mars 1953, følger i avskrift:

I samsvar med konsulentens uttalelse og etter samråd med Landbruksdepartementet vil jeg, for senere å kunne treffe tiltak til sikring og vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget, foreslå følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Skulle departementet forlange det, plikter konsesjonæren å ryddiggjøre det neddemte areal eller deler av det.

For øvrig tar jeg forbehold om at det ved eventuelle skjønn for fastsettelse av erstatning for skade på fisket må bli oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta.»

Den påberopte uttalelse fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske lyder slik:

«Etter gjennomgåelse av sakens dokumenter finner jeg at såfremt konsesjon blir innvilget søkerne, bør det i konsesjonsvilkårene for fiskets vedkommende pålegges konsesjonæren årlig å sette ut et antall settefisk av aure, hvor antallet blir å bestemme av Landbruksdepartementet.

Videre, så vidt det lar seg gjøre av tekniske grunner, å anordne gitter foran tappeluker eller tappetunneler for å hindre fisk i å følge tappevannet ut.

Såfremt det blir tale om neddemning av skog eller kratt, bør konsesjonæren pålegges å ryddiggjøre slike neddemningsområder av hensyn til fiskets utøvelse.

Fiskeriundersøkelser som Landbruksdepartementet finner påkrevet bekostes av konsesjonæren.

Til skjønn, eventuelt overskjønn, oppnevnes fiskerisakkyndig.»

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Skafså Kraftverk fikk ved kgl. resolusjon av 22. juni 1951 tillatelse til å erverve fallet i Åmdalselva mellom Hyllebuhylen og Espekleiv (Skafså I) og til å regulere Hyllebuhylen, Bordsjø og Urvatn i en viss utstrekning på nærmere angitte betingelser. Samtidig ble manøvreringsreglement for de tre sjøer fastsatt. Jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1951 s. 54—64, St. prp. nr. 92, 1949 og St. prp. nr. 77, 1951. Selskapet har videre ved kgl. resolusjon av 6. februar 1953 fått tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Bordsjø og Urvatn og til å rå over hele vannløpet fra Hyllebuhylen. Betingelsene er de samme som for den første reguleringstillatelse vedrørende Bordsjø og Urvatn. Konsesjonstid og andre tidsfrister regnes således fra 22. juni 1951.

A/S Skafså Kraftverk har — for å oppfylle sin kontraktmessige forpliktelse like overfor sin ene hovedinteressent, Herøya Elektrikjemiske Fabrikker A/S — planlagt å bygge ut det ca. 91,75 m høye bruttofall mellom Skrevatn og Vråvatn (Skafså II) og samtidig regulere Skrevatn, som altså også blir inntaksbasseng. Selskapet opplyser å ha sikret seg samtlige fallrettigheter med unntagelse av ca. 8 ensidige fallmeter, som tilhører Petter Flateland, Vrålosen, og det søker nå om:

- I. Tillatelse i medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 til å erverve fallrettighetene mellom Skrevatn og Vråvatn.
- II. Rett etter vassdragsloven av 15. mars 1940 § 55 til å innløse ovennevnte vassdragsdel.
- III. Tillatelse i medhold av reguleringsloven av 14. desember 1917 til i alt å regulere Skrevatn 4,0 m mellom kotene 340,0 og 336,0.
- IV. Tillatelse etter sistnevnte lovs § 19 punkt 2 til å rå over alt vannet i vassdraget mellom Skrevatn og Vråvatn til reguleringsformål.

Ad I.

Kraftverket regner med en regulert vassføring i Skafså II på vel 9,8 m³/sek., hvorav ca. 2,0 m³/sek. tilskrives reguleringen av Skrevatn. De tilsvarende kraftmengder i det ca. 91,75 m høye bruttofall blir ca. 12 000 nat.-HK og ca. 2 400 nat.-HK. Det er da regnet med at kraftverket disponerer hele avløpet. Det hydrologiske materiale er mangelfullt, og så lenge det ikke er supplert med nye målinger må en derfor innskrenke seg til å ta forbehold om revisjon av kraftberegningen senere.

Eventuell ervervstillatelse må nå som i 1951

gis i medhold av ervervslovens § 4. Hovedstyret antar at de samme særlige omstendigheter er til stede og anbefaler tillatelsen meddelt.

Betingelsene skal man komme tilbake til senere.

Ad II.

Eieren av den fallstrekning, som omfattes av innløsningssøknaden, synes ikke å ha noe imot å overdra sine fallrettigheter på samme vilkår (gratis kraft) som de øvrige parthavere. Men han krever å få erstatning for særskader som påføres hans eiendom, bl. a. kr. 10 000 for ødelagt fiske, et krav som A/S Skafså Kraftverk finner høyt over hva det anser rimelig.

Den innkomne uttalelse fra Gunnar Skræi vedkommer grunn ved Skrevatn og elva ovenfor dette.

A/S Skafså Kraftverk rår over ca. 95 pst. av den vassdragsdel som tenkes utbygd under ett, og den planlagte utbygging omfatter «så meget av vassdraget som det anses høvelig å ta med i utbyggingen». Da videre en slik samlet utbygging må antas å medføre «betydelig økonomisk eller teknisk fordel» skulle betingelsene etter vassdragslovens § 55 pkt. 1 litr. a—c for rett til innløsning være til stede.

Etter samme paragrafs pkt. 3 skal det i innløsningstillatelsen fastsettes en frist innen hvilken vassfallet skal være utbygd og kraftverket satt i drift. Da den eventuelle ervervs-konsesjon, som også vil omfatte den vassdragsdel som innløses, vil bli tilknyttet vilkår om slik frist, anser man det ikke nødvendig å ta med bestemmelse herom eller andre særlige betingelser i innløsningstillatelsen.

Ang. falleierens krav om at det må komme til uttrykk i betingelsene at han skal ha fri kraft henvises til vassdragslovens § 137 pkt. 2, hvoretter han kan «kreve sin eiendomsrett til fallet avløst med en rett til kraft fra det planlagte anlegg, såfremt skjønnnet finner at denne avløsningsmåte ikke medfører urimelige utgifter eller vesentlig skade eller ulempe for anlegget».

Ad III og IV.

Fordelene ved reguleringen består i den førnevnte kraftinnvinning på ca. 2 400 nat.-HK og i at kraftverket får et utjevningmagasin, som gjør det mulig å drive Skafså II som toppkraftverk.

Ifølge søknaden neddemmes i alt ca. 390 dekar grunn. De nederste 210 dekar som fløtningen har hatt rett til å demme ned fra isen går opp og til St. Hans og fra 15. september

til isen legger seg, karakteriseres av ansøkeren som et på det nærmeste goldt belte. Det ovenforliggende areal fra kote 339,30 til 340,0 — ca. 180 dekar — opplyses å fordele seg slik: ca. 145 dekar skog for det meste av lav bonitet, ca. 5 dekar dyrket mark, ca. 2 dekar beite og resten ca. 28 dekar myr og fjell. Hertil kommer så skade ved forsumpning av grunn som ligger ned til øvre reguleringsgrense. Videre må regnes med skade på fisket og ulemper for ferdselen på og over vatnet.

Kraftverkets rådighet over avløpet fra Skrevatn vil medføre at fløtningen mellom dette og Vråvatn må opphøre. Fløtningens behov er ikke kjent og det er derfor ikke mulig å beregne den kraftinnvinning som oppnåes ved innsparing av fløtningsvannet, men den går inn i de 2 400 nat.-HK, som er beregnet kraftøkning ved reguleringen av Skrevatn.

Arendals Vasdrags Brugseierforening har i og for seg ikke noe å innvende mot reguleringen av Skrevatn, såfremt den får de fornødne garantier for at dens nedenforliggende reguleringer ikke forringes. Og Nidarå Fellesfløtningsforening motsetter seg heller ikke reguleringen og at A/S Skafså Kraftverk får rådighet over vannet forutsatt at hverken skogeierne eller fløtningsforeningen blir ugunstigere stillet enn før.

Hovedstyret antar at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og § 19 pkt. 2 er til stede for at A/S Skafså Kraftverk kan gis tillatelse til å regulere Skrevatn og til å rå over avløpet fra dette.

Vedrørende betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid og innløsningsrett for staten.

A/S Skafså Kraftverks foran nevnte konsesjoner er alle gitt for et tidsrom av 60 år regnet fra 22. juni 1951, dvs. den første konsesjons datum, og med innløsningsrett for staten i det 40. år fra samme datum. Det er hensiktsmessig at den nye ervervs- og reguleringskonsesjon gis for det samme tidsrom og med innløsningsrett på det samme tidspunkt.

Fristen for arbeidets påbegynnelse og fullførelse

foreslåes som vanlig satt til 2 + 5 år regnet fra konsesjonens datum.

Avgifter.

I konsesjonen av 22. juni 1951 er kommuneavgiften satt til kr. 1,50 pr. nat.-HK for ervervet av vassfallet og reguleringen av Hyllebuhylen og til kr. 2 pr. nat.-HK for reguleringen av Bordsjø og Urvatn. Ved tilleggsreguleringen av disse to vatn og tillatelsen til å rå

over alt avløp fra Hyllebuhylen — kgl. resolusjon av 6. februar 1953 — er avgiften til kommuner også satt til kr. 2 pr. nat.-HK.

Mo kommune anser en avgift nå på kr. 2 pr. nat.-HK tilsammen til kommunene for rimelig, Fyresdal kommune krever kr. 2 pr. nat.-HK for seg alene og det samme synes Kviteseid kommune å gjøre. Fylkesmannen i Telemark finner det rimelig at kommuneavgiften blir satt til kr. 2 pr. nat.-HK. Hverken kommunene eller fylkesmannen har skilt mellom ervervs- og reguleringsavgifter. Kommunene og fylkesmannen i Aust-Agder har ikke fremkommet med noe spesielt krav vedr. avgiftene.

Det skulle ikke være grunnlag for å bellegge det nå ervervede vassfall med høyere ervervsavgift enn den som hviler på det som er ervervet i 1951, og heller ikke reguleringsavgiften for Skrevatn høyere enn for reguleringen av Urvatn og Bordsjø. Ervervsavgiften til kommuner foreslås altså satt til kr. 1,50 pr. nat.-HK, og reguleringsavgiften til kr. 2 pr. nat.-HK også omfattende den kraftøkning som skyldes rådighet over fløtningsvannet.

Avgiften til staten ved kraftverkets tidligere konsesjoner er fastsatt til kr. 0,50 pr. nat.-HK. Samme sats foreslås også nå.

Skrevatn som er ca. 4,5 km², antas å være undergitt eiendomsrett, noen godtgjørelse en gang for alle til staten blir det derfor ikke, jfr. reguleringslovens § 13.

Kommunene i Telemark har nå som før foreslått betinget bruk av innenbygds arbeids hjelp. Man kan dog ikke se at det her foreligger særlige grunner som berettiger noe brudd på vanlig praksis, men forutsetter at konsesjonæren beskjeftiger distriktets folk så langt det er råd.

Til Mo herredstyres og Nidarå Fellesfløtningsforenings krav vedr. forholdet til skogsdrift og fløtning bemerkes, at reguleringsanleggets eier etter reguleringslovens § 19 pkt. 2 plikter å treffe rimelige tiltak for å avhjelpe den skade og ulempe som utvidelsen fører med seg for den alminnelige ferdsel og fløtning eller andre almene interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Videre skal reguleringsanleggets eier svare erstatning etter reglene i lovens § 16 pkt. 1, 2, 3, 5, 6 og 7 for skade og ulempe som ikke avhjelpes ved de av forannevnte skjønn påbudte tiltak. Det blir altså skjønnets sak å ta stilling til kravene.

Mo herredstyre har tatt opp sitt gamle krav om at A/S Skafså Kraftverk må pålegges å ha sitt sete og kontor i Mo. Selskapet har

nå sete og kontor i Høydalsmo i Lårdal herred. Hovedstyret finner ikke grunnlag for å foreslå noen forandring.

A/S Skafså Kraftverk går i søknaden ut fra at Hovedstyret og departementet i sin tid vil støtte selskapets krav på en regningsvarende pris ved eventuelt salg av toppkraft og at dette forhold har for øye ved fastsettelse av konsesjonsvilkårene.

Hovedstyret kan ikke anbefale dette spørsmål drøftet nå, i forbindelse med konsesjonene. Det får tas opp når det måtte bli aktuelt.

Hovedstyret foreslår etter dette at A/S Skafså Kraftverk gis tillatelse til:

1. Etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 4 å erverve vassfallet i Åmdalselva mellom Skrevatn og Vråvatn, herunder også de fallmeter som blir innløst etter pkt. 2, på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon 22. juni 1951 for A/S Skafså Kraftverks erverv av vassfallet mellom Hyllebuhylen og Espekleiv i samme elv, dog slik at konsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra 22. juni 1951 og at staten kan innløse anlegget i det 40. år fra samme datum.
2. Etter vassdragsloven av 15. mars 1940 § 55 å løse inn Petter Flatelands fjerdedel av de fallrettigheter som tilligger Vrålosen gnr. 7, bnr. 1 i Kviteseid uten særlige betingelser.
3. Etter lov nr. 17 av 14. desember 1917 å regulere Skrevatn i Åmdalselva i det vesentlige overensstemmende med søknad av 29. september 1952 og etter samme lovs § 19 pkt. 2 å rå over hele vannavløpet fra Skrevatn, alt på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon 6. februar 1953 for tillatelse for A/S Skafså Kraftverk til ytterligere regulering av Åmdalselva og til å rå over hele vannavløpet fra Hyllebuhylen, dog slik at post 14 om opphjelp av fiske får følgende ordlyd:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget plikter konsesjonæren å bære omkostningene til reiser og opphold.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet sørge for anordning av gitter foran tunnelåpningen for å hindre at fisk blir ført inn i tunnelen.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre det neddemte areal.»

Manøvreringsreglement.

A/S Skafså Kraftverk har forutsatt å få full rådighet over vannavløpet fra Skrevatn og at tappingen foretas etter kraftverkets behov.

Arendals Vassdrags Brugseierforening fremholder at det i konsesjonsbetingelsene under enhver omstendighet bør inntas bestemmelse om at hvis det er nødvendig for ikke å forringe effektiviteten av foreningens reguleringsanlegg, pliktes sloppet så meget vann fra de nye magasiner at det motsvarer den beregnede gjennomsnittlige vassføring, selv om de ovenforliggende kraftverk ikke helt ut har kunnet nytte den.

Overensstemmende med brukseierforeningens forslag i forbindelse med reguleringen av Bordsjø og Urvatn, jfr. St. prp. nr. 77, 1951 s. 9 og 11, inneholder vedliggende utkast til manøvreringsreglement i pkt. 2 følgende bestemmelse:

«Videre må det ikke uten samtykke av eierne av vedkommende reguleringsanlegg tilbakeholdes vann slik at effektiviteten av de nedenforliggende — tidligere konsederte — reguleringsanlegg forringes.

Noe utover dette skulle det ikke være nødvendig å bestemme.»

Spørsmålet om hvorvidt en og samme mann skulle forestå samtlige reguleringer i Arendalsvassdraget ble overveiet i forbindelse med reguleringen av Bordsjø og Urvatn. Resultatet ble at manøvreringen i Åmdalselva skal skje i samråd med den for Arendalsvassdraget oppnevnte dambestyrer. Man anbefaler imidlertid imøtekommet brukseierforeningens krav om varsel til dambestyreren i Arendalsvassdraget, jfr. post 3 i utkastet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 21. april 1953.»

Hovedstyrets forslag til betingelser og reglement, stilles opp slik, idet bemerkes at en på enkelte punkter har supplert bestemmelsene i samsvar med någjeldende praksis og betingelsene vedkommende reguleringen før er samlet i avsnitt II:

I. Erverv av vassfallet.

1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets vedtekter såvel som senere endringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning.

Beslutning i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde blir alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, så fremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbygging av vassfallet og den tillatte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke medregnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 13, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelser av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntak fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen

— samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelser av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i stedet for penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet be-

stemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggingsarbeidene og oppførelse av kraftstasjon beskjeftegede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeiderne ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet

felles fond som fortrinsvis skal tjene til sikring av kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det føstnevnte fond hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inn-til 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet, til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, herunder også fylkeskommuner etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonene eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten ledningen tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anleggene for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer, av kr. 1,50 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag, vedkommende utbyggingen således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 60 år er forløpet fra 22. juni 1951, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlan-

ge fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

17.

I det 40de år etter 22. juni 1951 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori de etter post 16 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien.

Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende grunnstykker, rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning. Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Så fremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

18.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

19.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelse av anleggene — i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter — å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjjemmede i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

21.

Konsesjonæren er forpliktet til samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Det tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

22.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og liknende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker

prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 25) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse i følge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

24.

Overtredelse av foranstående poster, 1, 12 og 21 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

25.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelse for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjon skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som nevnt i postene 16 og 17.

II. Reguleringen og rådighet over vannavløpet.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 60 år regnet fra 22. juni 1951. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsattes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten

i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 40. år etter 22. juni 1951 skal staten kunne innløse reguleringsanleggene i den utstrekning de etter post 1 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes for Åm-dalselva på grunnlag av den øking av vassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året og for fallene nedenfor Nisservatn på grunnlag av vassføringsøkingen utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i vassdraget. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter

på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendige eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnest fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelig verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelige fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelese av offentlige veier, bruer og kaier hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsarbeidene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunenes utgifter til understøttelse av arbeiderne ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond som fortrinnsvis skal tjene til sikring av kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det senere ved lov blir bestemt.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller

ynget av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget plikter konsesjonæren å bære omkostningene til reiser og opphold.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet sørge for anordning av gitter foran tunnelåpningen for å hindre at fisk blir ført inn i tunnelen.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre det neddemte areal.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Denne skal foregå i samråd med den for Arendalsvassdraget av Kongen oppnevnte dambestyrer. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren på-

legges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1.000 — for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelser av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimal-

prisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Konsesjonæren er forpliktet til samarbeid med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

24.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelse av

planté- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det kan skje uten urimelige ulemper og utgifter å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

27.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Manøvreringsreglement:

1.

Reguleringsgrensene er:

Skrevetn:

Øvre	kote 340,0
Nedre	» 336,0
Reguleringshøyde	4,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som skal godkjennes av det offentlige.

2.

Ved manøvreringen skal en ha for øye at flomvassføringen ikke forøkes.

Videre må det ikke uten samtykke av eierne av vedkommende reguleringsanlegg tilbake-

holdes vann slik at effektiviteten av de nedenforliggende — tidligere konsederte — reguleringsanlegg forringes.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter Skafså Kraftverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Manøvreringen skal skje i samråd med den for Arendalsvassdraget av Kongen oppnevnte dambestyrer. Denne gis underretning om endringer i vannslipping såvidt mulig med en ukes varsel.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

4.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at dammen til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal, om det forlanges, sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Twist om forståelse av dette reglement avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Saken ble forelagt Stortinget i St. prp. nr. 114 for 1953 for så vidt ervervskonsesjonen angår, idet departementet slutter seg til hovedstyrets innstilling. Departementet bemerket bl. a. at hvis Stortinget samtykket i ervervskonsesjonen ville departementet også fremme forslag for Kongen om den søkte regulering m. v. Stortinget samtykket 8. juni f. å. i ervervskonsesjon i samsvar med proposisjonen, jfr. innst. S. nr. 121.

Departementet henstillet til kraftselskapet å ta opp forhandlinger om levering av konse-

sjonskraft på rimelige vilkår og ifølge brev 13. april d. å. fra kraftselskapet er det nå blitt en ordning. Midt-Telemark kraftlag kan få 4,8 millioner kWh pr. år (inntil 800 kW) etter kraftselskapets selvkostende.

Departementet vil således anbefale at det blir gitt tillatelse til erverv av vassfallet på de betingelser som er stillet opp foran.

Videre slutter departementet seg til hovedstyrets forslag om at kraftselskapet får løse inn Petter Flatelands fallrettigheter, uten særlige betingelser. Det gjelder som det fremgår, en ganske liten del av det fall som skal bygges ut og det er opplyst at overenskomsten fremdeles ikke er oppnådd.

Den omsøkte 4 meters regulering av Skrevatn med rådighet over hele vannavløpet, er som det fremgår beregnet å gi en kraftøkning på ca. 2 400 nat.-HK i Skafså II som kan nyttes som toppkraftanlegg. Skadevirkningene ved neddemning og forsumpning av jord synes ikke å bli særlig store. For fisket har en i betingelsenes II post 14 foreslått åtgjerder. Vedkommende fløtning og ferdsel m. v. forutsettes i tilfelle skjønn som av hovedstyret nærmere nevnt.

Departementet vil anbefale at kraftselskapet får tillatelse til den omsøkte regulering av Skrevatn og rådighet over hele vannavløpet på de betingelser med reglement som er stillet opp foran. Betingelsene samsvarer i det vesentlige med konsesjon ved kgl. resolusjon 6. februar 1953 om regulering av Åmdalselva (Bordsjø og Urvatn) og rådighet over vannavløpet fra Hyllebuhylen. Således er ført opp avgift til staten kr. 0,50 og til kommuner kr. 2 pr. nat.-HK som forutsatt også i innst. S. nr. 121 for 1953.

Industridepartementet

tilråder:

A/S Skafså Kraftverk gis tillatelse etter lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 til å erverve vassfallet i Åmdalselva mellom Skrevatn og Vråvatn, til å regulere Skrevatn i det vesentlige overensstemmende med søknad av 29. september 1952 og til å rå over hele vannavløpet fra Skrevatn, jfr. sistnevnte lov § 19, punkt 2, alt på de betingelser med manøvreringsreglement som er stillet opp i Industridepartementets tilråding av 7. mai 1954. Videre gis A/S Skafså Kraftverk tillatelse etter lov nr. 3 av 15. mars 1940 § 55 til å løse inn Petter Flatelands fjerdedel av de rettigheter i nevnte vassfall som tilligger Vråliosen gnr. 7 bnr. 1 i Kviteseid, uten særlige betingelser.

11. Hjartdøla kraftverk.

(Fornyelse av tillatelse til å regulere Hjartdal-Tuddalsvassdraget i Hjartdal herred.)

Kgl. resol. av 14. mai 1954.

Med Stortingets samtykke ble Hjartdøla kraftverk ved kgl. resolusjon 12. desember 1952 meddelt tillatelse til å foreta en regulering av Hjartdal-Tuddalsvassdraget m. v. i Hjartdal herred, Telemark fylke på betingelser med manøvreringsreglement i samsvar med Industridepartementets tilråding. En viser herom til St. prp. nr. 172 for 1952, Innst. S. nr. 322 og St.forh. for s. å. side 3087 samt «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952 side 133 flg.

Som følge av at finansieringss spørsmålet først i den seneste tid er endelig løst har Hjartdøla kraftverk ikke kunnet påstevne skjønn innen den 1-årsfrist som er fastsatt i § 16 nr. 6 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917. Etter nevnte bestemmelse kan da reguleringen ikke fremmes uten etter ny konsesjon.

På vegne av selskapet har h.r.advokat Kjell Haavind 4. mai 1954 søkt om at regulerings-tillatelsen blir fornyet.

Det er ikke inntruffet omstendigheter som skulle tilsi en endret oppfatning av reguleringen fra statens side, og departementet vil derfor anbefale at søknaden innvilges.

Departementet antar at det etter loven ikke er noe til hinder for at den nye tillatelse i formen gis som en fornyelse av den tidligere konsesjon, og at det skjer ved kgl. resolusjon. Dersom tillatelsen blir fornyet vil departementet etter søknad i brevet av 4. mai 1954 i henhold til vassdragsreguleringslovens § 16 nr. 1, annet ledd, jfr. § 19 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1946 meddele tillatelse til å stevne eiere og rettighets-havere til tiltaks- og ekspropriasjonsskjønn på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9. juli 1851 § 1.

I henhold til lovens § 20 nr. 1 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1946 vil departementet likeledes etter begjæring i brevet av 4. mai oppnevne skjønnsmenn til tiltaks- og ekspropriasjonsskjønnet.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 fornyes den ved kgl. resolusjon av 12. desember 1952 meddelte tillatelse for Hjartdøla kraftverk til å regulere Hjartdal-Tuddalsvassdraget i Hjartdal herred på uforandrede vilkår.

12. Troms fylkeskommune.

(Tillatelse til endring av plan og manøvreringsreglement for regulering av Lysbotn-vassdraget på Senja.)

Kgl. resol. av 14. mai 1954.

Troms fylkeskommune ble 4. september 1941 meddelt tillatelse til å regulere Lysbotnvassdraget på Senja i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på nærmere angitte betingelser. Samtidig ble manøvreringsreglement for reguleringen fastsatt. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1941 side 44 flg. Tillatelsen ble stadfestet ved kgl. resolusjon 11. april 1947, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for s. å. side 61—62. Stadfestelsen ble meddelt på uforandrede vilkår, idet dog ordet «departementet» i betingelsenes post 2, 1. ledd ble endret til «Kongen» og ordet «Arbeidsdepartementet» i punkt 6 i det fastsatte manøvreringsreglement likeledes endret til «Kongen».

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt følgende brev datert 24. april 1954:

«Fra Troms Fylkes Kraftforsyning er innkommet følgende søknad, datert 24. februar 1953:

«Troms fylkeskommune er av Arbeidsdepartementet ved skriv av 4. september 1941 gitt tillatelse til å regulere Lysbotnvassdraget på Senja. I manøvreringsreglementet er reguleringsgrensene fastsatt til følgende for Øvre

Helvetesvann:

Høyeste regulerte vannstand ... kote	202,40
Laveste regulerte vannstand ... »	197,05

Arbeidet med utførelsen av reguleringsanlegget ved Øvre Helvetesvann ble satt i gang våren 1946 og avsluttet høsten 1950.

Under arbeidet med senkningskanalen viste det seg at fjellets beliggenhet ikke var som opprinnelig antatt, men ville betinge vesentlig mere spregning under vann enn hva planen forutsatte.

Etter anmodning fra entreprenøren ble kanalbunnen derfor hevet 0,5 m, hvormed ulempe i samband med spregning og også masseuttaking under vann for øvrig ble vesentlig redusert. For å oppnå samme reguleringsmagasin som forutsatt ble øvre reguleringsgrense hevet 0,5 m ved tilsvarende heving av damkronene.

Med de anvendte entrepriser betinget nevnte endring ingen økning av de samlede anleggsomkostninger — da de besparelser en oppnådde i kanalen fullt ut oppveide meromkostningene ved hevning av dammen.

Hevningen av reguleringsgrensene for Øvre Helvetesvann har for øvrig ingen skadevirkninger.

Reguleringsgrensene for Øvre Helvetesvann er nå følgende:

Høyeste regulerte vannstand ... kote 202,90
Laveste regulerte vannstand ... » 197,55

Vi tillater oss å søke om endring i gjeldende manøvreringsreglement overensstemmende hermed. For øvrig blir reglementet uforandret.»

Søknaden har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Lenvik og Berg herredstyre har i møter henholdsvis 29. juni 1953 og 30. juni 1953 ikke noe å innvende mot planendringen.

Fylkesmannen i Troms «har heller intet å bemerke til omhandlede planendring», jfr. brev av 11. juli 1953.

Hovedstyret skal bemerke:

Reguleringsstillatelsen av 4. september 1941 (stadfestet ved kgl. resolusjon 11. april 1947) omfatter 6 m regulering av Nedre Hestvatn mellom kotene 312,25 og 306,25 ved 3,25 m oppdemning og 2,75 m senkning og 5,35 m regulering av Øvre Helvetesvatn mellom kotene 202,40 og 197,05 ved 1,4 m oppdemning og 3,95 m senkning.

Det søkes nå om $\frac{1}{2}$ m forskyvning oppad av reguleringsgrensene for sistnevnte vatn, slik at oppdemningen blir 1,9 m og senkningen 3,45 m. Dette vil praktisk talt ikke føre til noen forandring av kraftinnvinningen, og det antas at planendringen heller ikke vil føre til vesentlige skadevirkninger utover de man tidligere har regnet med.

Hovedstyret anbefaler planendringen godkjent. I samsvar med dette må manøvreringsreglementets punkt 1, bokstav b forandres til:

«. . . b. Øvre Helvetesvatn:

Høyeste regulerte vannstand ... kote 202,90
Laveste regulerte vannstand ... » 197,55
...»

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 23. april 1954.»

Departementet har etter det opplyste ikke noe å bemerke til den foretatte endring av planen for reguleringen og vil anbefale den godkjent. Manøvreringsreglementet må i så fall gis slik endring som anført av Hovedstyret.

Industridepartementet

tilrår:

1. Planen for den tillatelse som ble meddelt Troms fylkeskommune 4. september 1941 til å regulere Lysbotnvasdraget på Senja

endres som anført i brev fra Troms fylkes kraftforsyning av 24. februar 1953.

2. Manøvreringsreglement for reguleringen gis slik endring i punkt 1 b som anført i Industridepartementets tilråding av 14. mai 1954.

13. A/S Christiania Portland Cementfabrik.

(Tillatelse til å leie inntil 1 200 kW fra Våle komm. EV.)

Departementets avgjørelse 10. juni 1954.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates A/S Christiania Portland Cementfabrik å leie inntil 1 200 kW elektrisk energi fra Våle kommunale elektrisitetsverk på nærmere angitte betingelser.

Det er en forutsetning for tillatelsen at den leiede kraft skal være underkastet de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kraftrasjonering.

Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Christiania Portland Cementfabrik måtte leie inntil 1 200 kW fra Våle kommunale elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1967.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000

av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Blir den ikke betalt til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen. De

nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene til kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.

14. Ringsaker og Nes Kraftanlæg.

(Tillatelse til å leie inntil 15 000 el. HK fra Mesna Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 11. juni 1954.

Ved kgl. resolusjon av 13. desember 1918 fikk Ringsaker og Nes Almenninger — nå Ringsaker og Nes Kraftanlæg — konsesjon på leie av inntil 4 000 el. HK fra Lillehammer kommunale elektrisitetsverk for tidsrommet inntil 13. desember 1978.

Ringsaker og Nes Kraftanlæg har ved brev av 20. februar 1953, søkt om utvidelse av konsesjonen på leie av inntil 15 000 el. HK fra Mesna Kraftselskap, som Lillehammer kommunale elektrisitetsverk nå er opptatt i.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning ved brev av 20. mai 1953 gitt slik uttalelse til departementet:

«Ved kgl. resolusjon av 13. desember 1918 er Ringsaker og Nes Almenninger meddelt konsesjon på leie av inntil 4 000 el. HK fra Lillehammer kommunale Elektrisitetsverk inntil 13. desember 1978. Da det konsesjonsmessige kvantum nå er overskredet, har Ringsaker og Nes Kraftanlæg på foranledning herfra i brev av 20. februar 1953 søkt om konsesjon på ytterligere kraftleie.

Søknaden er sålydende:

«Vi viser til ovennevnte skrivelser og i henhold hertil tillater vi oss å søke om en utvidelse av vår konsesjon på kraftleie. Ringsaker og Nes Kraftanlægs kraftforbruk er for tiden omkring 11 000 HK og det stiger stadig. Vi søker derfor om å få vår konsesjon forhøyet fra 4 000 HK til 15 000 HK.

Avskrift av kraftleiekontrakten bekreftet av vårt styre — samt 1 eksemplar av våre lover og leveringsbetingelser følger også vedlagt.»

De nevnte dokumenter fulgte imidlertid ikke med søknaden. Disse er derfor ettersendt med kraftanlæggets brev av 24. juli 1953 til Hovedstyret.

Saken har på vanlig måte vært forelagt distriktet til uttalelse.

Ringsaker formannskap har i møte den 17. september 1953 fattet følgende vedtak i saken:

«Det er en kjensgjerning at Ringsaker & Nes Kraftanlæg til enhver tid har de største vansker med å tilfredsstille et minimum av behovet for elektrisk energi i sitt distrikt, og Ringsaker formannskap vil på det sterkeste anbefale søknaden om utvidelse av konsesjonen på leie av energi.»

Nes herredstyre har i møte den 21. desember 1953 vedtatt å uttale følgende:

«Det er en kjensgjerning at Ringsaker & Nes Kraftanlæg til enhver tid har de minimum av behovet for elektrisk energi i sitt distrikt, og Nes herredstyre vil på det sterkeste anbefale søknaden om utvidelse av konsesjon på leie av energi.»

Overingeniøren for elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland har i påtegning av 5. januar 1954 til fylkesmannen bemerket:

«Kontrakten av 1918 mellom Lillehammer kommunale Elektrisitetsverk og Ringsaker og Nes Kraftanlæg om leie av 4 000 HK elektrisk kraft ble i 1950 avløst av kontrakt mellom Mesna Kraftselskap og Ringsaker og Nes Kraftanlæg om leie av inntil 6 000 kW fra Mesna. Dette kontraktskvantum er nå overskredet, og Ringsaker og Nes Kraftanlæg søker konsesjon på leie av inntil 15 000 HK elektrisk kraft fra Mesna Kraftselskap.

Konsesjonen av 13. desember 1918 søkes utvidet fra 4 000 HK til 15 000 HK samtidig som selgerens navn må forandres til Mesna Kraftselskap.

Elektrisitetskontoret vil anbefale søknaden.»

Fylkesmannen i Hedmark har i påtegning av 7. januar 1954 til Hovedstyret meddelt at han anbefaler at konsesjonen blir innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 13. desember 1918 er Ringsaker og Nes Almenninger som nevnt meddelt konsesjon på leie av inntil 4 000 el. HK fra Lillehammer kommunale Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gjelder for så lang tid som Almenningenes kontrakt med Lillehammer kom-

mune gjelder, dog ikke utover 60 år fra konsesjonens datum.

For tillatelsen er fastsatt følgende særvilkår i konsesjonsvilkårenes post 2, post 4 og post 6:

Post 2.

«Energien blir fortrinsvis at anvende til almindelig elektricitetsforsyning inden herrederne Ringsaker og Nes. Det skal herved iagttages, at det enkelte herreds indvaanere inden ledningsnettets omraade stilles likt med hensyn til vilkaarene for kraftleie. Dog kan der fastsættes forskjellig pris for de forskjellige anvendelser av kraften efter tarif approbert av departementet. Prisen skal ikke sættes så høi, at der kan utdeles utbytte for almenningerne utenom almindelige renter av anlægskapitalen.

Iøvrig kan energien ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgives til utlandet uten tilladelse av Kongen.

Handler konsessionæren herimot, erlægger for hver gang en bot av indtil kr. 1 000 efter vedkommende departements nærmere avgjørelse.

Forsaauidt angaar konsessionærens bortleie av kraft, kommer den til enhver tid gjældende lovgivnings bestemmelser til anvendelse.»

Post 4.

«Av den kraft som benyttes over 500 HK., erlægges til statskassen en aarlig avgift av kr. 0,10 pr. HK.

Avgiften forfalder til betaling ved aarets utgang. Erlægges den ikke til forfaldstid, svares derefter 6 pct. aarlig rente.»

Post 6.

«Ringsaker og Nes herreder skal være berettiget til med 5 aars varsel i forening at overta kraftleien og indløse ledningsettet for dets tekniske værdi bestemt ved skjønn paa herredernes bekostning. Indløsning kan alene ske i forbindelse med indløsning av almenningernes regulerings- og utbygningsanlæg i Tyrilielven.

Ved eller efter indløsningen maa kraftpriserne ikke uten Kongens samtykke forhøies.»

Som det vil bemerkes er nevnte kraftleiekonsesjon gitt til Ringsaker og Nes Almenninger. Ved representantskapsbeslutning senest av 1951 er foreningens navn endret til Ringsaker & Nes Kraftanlæg. I § 1 i foreningens lover er bestemt:

«Almenningsstyrene i Ringsaker (Ringsaker hovedsogn, Veldre og Brøttum) og Nes Almenningsstyre har inngått en forening med det formål å skaffe elektrisk energi til kommunene Ringsaker og Nes enten ved leie av kraft eller ved ervervelse og utbygging av vannfall eller begge deler i forening. Foreningen kalles Ringsaker & Nes Kraftanlæg.

Til fremme av nevnte formål opptar foreningen fornødne lån under garanti av de pågjældende almenninger Ringsaker, Veldre,

Brøttum og Nes. Ansvar for lånene og eiendomsretten til anlegget fordeler seg mellom almenningene etter følgende forhold:

Ringsaker hovedsogn	3 625
	10 000
Veldre hovedsogn	1 605
	10 000
Brøttum hovedsogn	1 270
	10 000
Nes hovedsogn	3 500
	10 000

Ved mulig fremtidig utbygging fra Kraftanleggets side av Tyrilielven, der tilhører Ringsaker, Veldre og Brøttum almenninger i fellesskap, erholder Nes almenning del i denne i samme forhold som ovenfor nevnt. Til gjengjeld får Ringsaker og Brøttum almenninger del i Nes og Veldre almenningers vassdragsrettigheter i Brumundelven.»

Videre er i § 2 blant annet bestemt:

«Selskapets anliggender ledes av et styre og et representantskap.

Styret består av 6 medlemmer hvorav 2 fra Ringsaker hovedsogn, 2 fra Nes, 1 fra Veldre og 1 fra Brøttum, med tilsvarende antall varamenn fra hvert distrikt.»

«Representantskapet består av de respektive almenningsstyres medlemmer.»

I henhold til den vedlagte nye kraftleiekontrakt av juni 1950 mellom nå Mesna Kraftselskap og Ringsaker og Nes Kraftanlæg leverer kraftselskapet til Ringsaker og Nes Kraftanlæg inntil 6 000 kW med en brukstid av inntil 6 000 timer årlig (§ 1). Kontrakten som trådte i kraft den 1. juli 1949, gjelder så lenge Mesna Kraftselskap består (§ 11). For øvrig bortfaller alle tidligere kontrakter mellom Mesna Kraftselskap og Ringsaker og Nes Kraftanlæg om energilevering fra 1. juli 1949 da den nevnte nye kraftleiekontrakt trådte i kraft (jfr. § 10).

På grunn av Mesna Kraftselskaps nåværende disponible kraftmengde har kraftselskapet for tiden (1950) begrenset den kontraktmessige energilevering til 6 000 kW og 36 mill. kWh årlig. Det er imidlertid kontraktens forutsetning at den omkontraherte kraftmengde økes etter hvert som tilgangen av ny kraft tillater det.

Ifølge brev av 30. september 1953 fra Ringsaker og Nes Kraftanlæg til Hovedstyret, bilagt med erklæring fra kraftleverandøren Mesna Kraftselskap, var kraftanleggets effektforbruk 7 677,8 kW eller 10 732 HK i 1952—53, mens det nå søkes om konsesjon på leie av i alt 15 000 HK.

Hovedstyret rår til at søknaden innvilges

og at tillatelsen meddeles inntil 13. desember 1978.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til staten av kr. 0,15 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes — mot tidligere kr. 0,10 pr. HK — men altså beregnet av det hele kraftkvantum, mens før de første 500 HK var avgiftsfrie i samsvar med ervervsloven av 1909.

Avgiften forfaller i tilfelle til betaling pr. 30. juni hvert år som før.

Kraftanlegget har betalt avgift til staten i samsvar med de gamle vilkår til og med driftsåret 1952—53, for hvilket år avgiften var kr. 1 023,20.

Da Ringsaker og Nes Kraftanlæg i realiteten står i samme stilling som et kommunalt elektrisitetsverk, har en ved det foreslåtte avgiftsvilkår gått ut fra at kraftanlegget ikke skulle få å betale en høyere årlig avgift enn den senest erlagte. Imidlertid blir avgiften ventelig noe mindre en del år fremover regnet fra den nye kontrakt trådte i kraft den 1. juli 1949. En går dog ut fra at ikke noen del av den hittil erlagte avgift blir å tilbakebetale.

Hovedstyret vil videre anbefale at de foransiterte gamle vilkår i post 2 og post 6 bibeholdes.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de nå vanlige vilkår — i samsvar med ervervsloven av 14. desember 1917 — således at vilkårene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

En har gått ut fra at kraftleiekonsesjonen av 13. desember 1918 faller bort i og med inngåelse av den nye kraftleiekontrakt av 1950.

Det forutsettes som vanlig at uttaket av kraft er underkastet de til enhver tid vanlige rasjoneringsregler.

Behandlet i hovedstyremøte den 18. mai 1954.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Ringsaker og Nes Kraftanlæg måtte leie inntil 15 000 HK fra Mesna Kraftselskap i henhold til kraftleiekontrakten av juni 1950, dog ikke lenger enn inntil 13. desember 1978.

2. Overtagelse av kraftleien.

Ringsaker og Nes herreder skal være berettiget til med 5 års varsel i forening å overta kraftleien og innløse ledningsnett for dets tekniske verdi, bestemt ved skjønn på herredenes bekostning. Innløsningen kan alene

skje i forbindelse med innløsning av almenningens regulerings- og utbyggingsanlegg i Tyrilielven.

Ved eller etter innløsningen må kraftprisene ikke uten Kongens samtykke forhøyes.

3. Overdragelse av energi.

Energien blir fortrinsvis å anvende til alminnelig elektrisitetsforsyning innen herredene Ringsaker og Nes. Det skal herved iakttas, at det enkelte herreds innvånere innen ledningsnettets område stilles likt med hensyn til vilkårene for kraftleie. Dog kan der fastsettes forskjellig pris for de forskjellige anvendelser av kraften etter tariff approbert av departementet. Prisen skal ikke settes så høy, at der kan utdeles utbytte for almenningene utenom alminnelige renter av anleggs-kapitalen.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjeneste-

menn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbudsvilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 0,15 — femten øre — pr. kW, beregnet

etter formelen:
$$\frac{\text{kWh}}{8760} \text{ Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år.}$$

Blir avgiften ikke betalt til forfallstid, svarer 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen. De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i post 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Departementet skal bemerke:

Mesna Kraftselskap eies i fellesskap av Lillehammer, Ringsaker og Nes kommuner. Dette selskap overtok i 1923 kraftleveringen til Lillehammer, Ringsaker og Nes kommuner og således også den tidligere kraftleiekontrakt med Ringsaker og Nes Almenninger. Siden har Ringsaker og Nes Almenninger dannet en forening med navn Ringsaker og Nes Kraftanlæg for ervervelse og distribuering av kraft innen Ringsaker og Nes kommuner.

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at Ringsaker og Nes Kraftanlæg får tillatelse til å leie inntil 15 000 el. HK fra Mesna Kraftselskap på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser, bl. a. om avgift til staten på kr. 0,15 årlig pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, jfr. post 9 i de foreslåtte betingelser. Det bemerkes at denne avgift ikke vil bli høyere enn den senest erlagte som i henhold til den tidligere kraftleiekonsesjon for Ringsaker og Nes Almenninger var betinget med kr. 0,10 pr. HK av den kraft som benyttes over 500 HK.

En forutsetter at den nevnte avgift blir å oppkreve fra den 1. juli 1949, dog slik at noen del av den hittil erlagte avgift ikke blir å tilbakebetale såfremt avgiften viser seg å bli mindre enn den var før 1. juli 1949.

Da kraften fortrinnsvis skal sikre den alminnelige elektrisitetsforsyning i Ringsaker og Nes herreder, anbefaler departementet i likhet med Hovedstyret bibeholdt særvilkårene i den tidligere kraftleiekonsesjon om fortrinnsvis anvendelse av kraften til den alminnelige elektrisitetsforsyning i de to herreder, og om rett for disse til å overta kraftleien og å innløse ledningsnett.

Departementet forutsetter at den Ringsaker og Nes Almenninger ved kgl. resolusjon av 13. desember 1918 meddelte tillatelse til å leie inntil 4 000 el. HK fra Lillehammer kommunale elektrisitetsverk nå faller bort.

Den nye kraftleiekonsesjon foreslås i likhet med den gamle tidsbegrenset til 13. desember 1978.

Det er videre en forutsetning for tillatelsen at uttagelsen av kraften er undergitt de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kraft-rasjonering.

Industridepartementet

tilrår:

Ringsaker og Nes Kraftanlæg tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV å leie inntil 15 000 el. HK fra Mesna Kraftselskap.

Tillatelsen gis på de betingelser og forutsetninger som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 11. juni 1954.

15. Alfr. Andersen Mek. Verksted og Støberi A/S.

(Ytterligere forlengelse av tillatelse til å leie inntil 500 el. HK og inntil 500 kW fra Vestfold Kraftselskap.)

Departementets avgjørelse 14. juni 1954.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 22. april 1949 bestemmer departementet:

Den Alfr. Andersen Mek. Verksted & Støberi A/S, Larvik, ved kgl. resolusjon av 20. januar 1928 meddelte konsesjon på leie av inntil 500 el. HK fra Vestfold Kraftselskap i samsvar med kontrakt med Treschow-Fritzøe av 18. november 1914 og inntil 500 kW i samsvar med kontrakt med selskapet av 7.—14. mai 1927 — hvilken konsesjon ved kgl. resolusjon av 8. desember 1939 er fornyet til 18. november 1949 — fornyes ytterligere for tidsrommet inntil 1. januar 1965 på uforandrede vilkår.

Det er dog en forutsetning at kraftleien er underkastet de til enhver tid gjeldende bestemmelser om kraftrasjonering.

16. Saugbrugsforeningen.

(Tillatelse til å leie inntil 950 el. HK fra Haldens Bomuldsspindleri & Væveri.)

Departementets avgjørelse 14. juni 1954.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates Saugbrugsforeningen å leie inntil 950 el. HK fra Haldens Bomuldsspindleri & Væveri på nærmere angitte betingelser.

Det er en forutsetning for tillatelsen at uttagelsen av kraften er underkastet de til enhver til gjeldende bestemmelser om kraftrasjonering.

Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Saugbrugsforeningen måtte leie inntil 950 el. HK fra Haldens Bomullsspindleri & Væveri i henhold til kraftleiekontrakten av 7. august 1952, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1965.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske til-

bud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra led-

ningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Blir avgiften ikke betalt til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen. De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

17. A/S Rjukanfos.

(Tillatelse til erverv av «Bøen vestre Vannrett I» i Tinn.)

Kgl. resol. av 25. juni 1954.

Ved kgl. resolusjon av 28. juni 1952 i henhold til Stortingets vedtak av 19. juni s. å. fikk A/S Rjukanfos tillatelse etter lov om ervervelse av vannfall m. v. av 14. desember 1917 til å erverve vannrettigheter i Måna nedenfor Såheim kraftstasjon for utbygging av et kraftverk Rjukan III på nærmere angitte betingelser og forutsetninger, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1952, side 90—95.

Søknaden omfattet en rekke eiendommer under gnr. 120—124, 127 og 128 i Tinn herred.

Ved brev av 18. mai 1954 til departementet har Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap på vegne av A/S Rjukanfos søkt om konsesjon på ytterligere erverv til samme formål av gnr. 126, bnr. 49, «Bøen vestre. Vannrett I» i Tinn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse til departementet, datert 12. juni 1954:

«Med departementets påtegnning av 25. mai d. å. har hovedstyret mottatt til uttalelse søknad fra Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap av 18. s. m. om konsesjon til A/S Rjukanfos på erverv av g.nr. 126 b.nr. 49, «Bøen vestre vannrett I» i Tinn. Det gjelder en vannrettighet som opplyses ved en uoppmerksomhet ikke å ha vært medtatt i konsesjonssøknaden vedrørende Rjukan III. Søknaden er sålydende:

«Ovennevnte eiendom er ved skylddelingsforretning av 18. november, tinglyst 23. november 1953 utskilt fra eiendommen gnr. 126, bnr. 1, «Bøen vestre» som i mange år har tilhørt vårt datterselskap Norsk Transportaktieselskap. Ved skjøte av 9. mars d. å. er denne vannrett overdratt til A/S Rjukanfos, idet vannretten er en del av de rettigheter som er nødvendig for Rjukan III.

På grunn av at vi gjennom vårt datterselskap Norsk Transportaktieselskap allerede eiet eiendommen, var vi ved innsendelsen av konsesjonssøknad for Rjukan III ikke oppmerksom på at den burde omfattes av denne konsesjon. Senere har vi imidlertid funnet det nødvendig av hensyn til tinglysningen av konsesjonsdokumentet å sammenføye alle vannrettigheter i Måna som angår Rjukan III, og vi har da ment også å medta den ovennevnte rettighet bnr. 49. Skjøtet på rettigheten er utstedt 9. mars d. å. fra Norsk Transportaktieselskap til A/S Rjukanfos og kopi av skjøtet vedlegges. Det vil herav fremgå at skjøtet er påført konsesjonsanmerkning, og dette er innberettet til Dem av sorenskriveren i Tinn og Heddal ved skrivelse av 19. mars d. å.

Vi tør be om at A/S Rjukanfos blir meddelt konsesjon på ervervelse av rettigheten. Hvorfor dette best skal gjøres ber vi Dem nærmere overveie, men det bør sannsynligvis ordnes med en tilleggskonsesjon i tilslutning til konsesjonen for Rjukan III. Det bemerkes at A/S Rjukanfos' styre består av ett medlem, nemlig generaldirektør Bjarne Eriksen, Oslo, som er norsk statsborger. Konsesjonsgebyret vil bli dekket av oss etter oppgave.»

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Rjukanfos fikk ved kgl. resolusjon av 28. juni 1952 konsesjon på erverv av vannrettigheter i Måna (Rjukan III).

Av en blant konsesjonssakens dokumenter liggende skisse, hvor beliggenheten av fallrettighetene er angitt, og hvor bl. a. g.nr. 126 b.nr. 1 er inntegnet, fremgår at g.nr. 126 b.nr. 49, som opplyses å være utskilt fra b.nr. 1, må være vannretten på nordsiden av Måna umiddelbart nedenfor Såheim kraftstasjon, og at den må omfattes av den strekning som skal utbygges i henhold til konsesjonen.

Rettigheten burde derfor ha vært medtatt i konsesjonssøknaden.

I likhet med hva det i lignende tilfelle er gjort tidligere, se således konsesjon til Eidefoss Kraftanlegg A/S av 8. november 1940, stadfestet ved kgl. resolusjon 25. juli 1947 og konsesjon til Rena Kraftselskap A/S av 10. februar 1941, stadfestet ved kgl. resolusjon 7. mars 1947, vil man foreslå at saken bringes i formell orden ved at det blir utferdiget en tilleggskonsesjon til A/S Rjukanfos på erverv av g.nr. 126 b.nr. 49 i Tinn. Tilleggskonsesjonen foreslås gitt på samme vilkår som fastsatt i konsesjonen av 28. juni 1952 med det tillegg at frister som etter vilkårene skal regnes fra konsesjonens datum blir å regne fra 28. juni 1952.

Man har etter omstendighetene ikke funnet grunn til å forelegge saken for distriktet.

Behandlet i møte den 10. juni.»

Departementet slutter seg til denne uttalelse og vil med Hovedstyret rå til at tillatelse til erverv av vannrettigheten, gnr. 126, bnr. 49, «Bøen vestre. Vannrett I» blir meddelt på samme betingelser som fastsatt i tillatelsen av 28. juni 1952, dog med tillegg om at frister som etter betingelsene skal regnes fra konsesjonens datum, blir å regne fra 28. juni 1952.

Industridepartementet

tilrår:

A/S Rjukanfos gis tillatelse etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 til å erverve gnr. 126, bnr. 49, «Bøen vestre. Vannrett I» i Tinn herred på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 25. juni 1954.

18. Trondheim Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å foreta en regulering av Vessingsjø og Sellisjø i Tydal.)

Kgl. resol. av 25. juni 1954.

Ved kgl. resolusjon av 6. juni 1919 ble Trondheim kommune meddelt tillatelse til å foreta en regulering av Selbusjøen, Stråsjøen,

Børsjøen, Dragstsjøen og Sørungen på nærmere angitte vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1919 side 42 flg. Den 10. september 1942 og 2. november 1944 fikk kommunen v/Trondheim Elektrisitetsverk tillatelse til å regulere henholdsvis Essandsjø og Stuesjø. Disse tillatelser ble stadfestet ved kgl. resolusjon av 14. november 1947. En viser herom til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1947 side 113—114, jfr. heftene for 1942 side 112 flg. og 1944 side 58 flg. Endelig er elektrisitetsverket av Mellanbygdens Vattendomstol den 25. november 1949 meddelt tillatelse til å regulere Nea ved oppdemming av Sylsjøen på svensk grunn. Norsk samtykke til reguleringen er meddelt ved kgl. resolusjon 2. juli 1948, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948 side 65 flg.

Trondheim Elektrisitetsverk har nå den 16. februar 1953 søkt om tillatelse til ved Vessingfloene i Nea å demme opp en kunstig sjø «Vessingsjø» samt å foreta en regulering av Sellisjø. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 4. mars 1954:

«Trondheim elektrisitetsverk har 16. februar 1953 oversendt følgende søknad av samme dato fra styret for Trondheim Gassverk og Elektrisitetsverk:

«I. Regulering av Vessingsjø.

I henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 17 og i henhold til vedtak gjort av Trondheim bystyre den 29. januar 1953, søkes herved om tillatelse til å øke vannføringen i Øvre Nea ved en oppdemming ved Vessingfloene i denne elv mellom kotene 659 og 674, slik at det over Vessingfloene dannes ett magasin på 32 mill. m³ hvorved den regulerte vannføring i Øvre Nea økes fra 20,3 til ca. 20,9 m³/sek.

Med hensyn til reguleringens virkning, henvises til vedlagte bilag.

Reguleringen ønskes gjennomført som ett ledd i Trondheim Elektrisitetsverks utbyggingsplaner. Vessingsjø innehar det primære inntak for de av bystyret besluttede utbygginger Sellifoss og Kistafoss Kraftverk (alt. 5).

En mener ved disse ganske store utbyggingsplaner å ha tatt særlige hensyn til den i herredet kultiverte jord. Dyrket mark berøres praktisk talt ikke av utbyggingen. Reguleringsbasseng og forøvrig kraftverk blir beliggende på en for herredet mest mulig skånsom måte.

En søker om reguleringstillatelse på ubegrenset tid for Vessingsjø.

Med de resp. sætervolleiere er opptatt forhåndsforhandlinger, og eierne har intet å innvende mot at planen fremmes.

II. Regulering av Sellisjø.

Enn videre søkes om tillatelse til å regulere Sellisjøen mellom kotene 490 og 500. Sjøens alminnelige speil er på kote ca. 493,7.

Sellisjøen vil bare bli nedtappet når spesielle svingninger og belastningsforhold vil gjøre dette nødvendig. Som regel vil sjøen stå med sitt speil på kote 500.

Samtlige grunneiere, med hvilke er opptatt forhåndsforhandlinger, har intet å innvende mot at Sellisjøen reguleres som ovenfor angitt.

Det søkes om reguleringstillatelse på ubegrenset tid for Sellisjø.

En henviser forøvrig til utredning Øvre Nea alt. 5.

En tillater seg i forbindelse med denne søknad og i overensstemmelse med det av Trondheim bystyre vedtatte alt. 5 å anføre at tverrelvene, først Tya og i sin tid Lødølja blir å føre inn i Sellisjø og dermed inn i systemet alt. 5 for videre utnyttelse av hovedvassdragene i Tydal herred.»

Av den med søknaden fulgte beskrivelse av reguleringsanleggene fremgår at Vessingsjøen er en kunstig sjø, som dannes ved en dam over Nea ved nedre ende av Vessingfloene. Vannstanden i elveløpet er ved dammen kote 654 og ca. 3 km ovenfor kote 656. Vessingfloene består av myr og sump atskillig gjennomskåret og oppdelt av «nor».

Reguleringen av Vessingsjøen angis å gi en vassføringsøking på ca. 0,6 m³/sek. tilsvarende en kraftøkning på 2 900 nat.-HK i fallene Vessingsjøen—Sellisjøen og Sellisjøen—fot av Kistafoss (tilsammen 367 m eff. fall) samt i de utbygde fall nedenfor Selbusjøen (105 m eff. fall) på ca. 840 nat.-HK, tilsammen en kraftøkning på 1 900 kW eller 16,6 mill. kWh.

Det fremholdes at det teknisk sett ikke er noe i veien for å tappe Vessingsjøen til kote 657, men at man er kommet til at laveste regulerede vannstand bør være kote 659. Ved denne vannstand vil det fremdeles være en bra sjøflate, hvorved fiskebestanden vil få bedre vilkår. Videre at vannstanden i Vessingsjø vil bli holdt oppe hele vinteren for bare å bli nedtappet når det om våren måtte bli nødvendig.

Vedrørende ulemper og fordeler anføres at det er «Vessingfloene som kommer til å danne sjøbunn i Vessingsjøen. Disse floene er svært sompige, og en kan ha vanskeligheter med i det hele tatt å passere dem. Land av liten verdi vil her bli satt under vann.

På den annen side vil en berøre tre setervoller hvorav samtlige, Fossanvolden, Langdalsvolden og Vessingvolden vil bli neddemmet. Noen hundrede mål med glissen fjellbjørk vil også bli oversvømmet (antagelig ca. 400 mål).

Forøvrig vil en ikke gjøre nevneverdig skade. Nåleskog fins ikke i området.

Vessingsjømagasinet blir foruten å være reguleringsbasseng også inntaksbasseng og utjevningbasseng. Når det fremtidige Vessingfoss Kraftverk kommer, vil Vessingsjøen spille stor rolle for utjevning av vannføringerne i Nea. Dette er i utredningene nærmere understreket.

Vessingsjøen er oppmålt og ett kartverk i målestokk 1 : 2 000 med 1,0 m ekvidistanse danner grunnlaget for de ovenfor anførte data.»

Angående Sellisjøen anføres at den «er beliggende mellom de to kommunale kraftverk Sellifoss og Kistafoss og blir inntaksbasseng for Kistafoss Kraftverk.

Rundt sjøen står granskog, som her og der er avbrutt av myrstrekninger. På sjøens vestside ligger en gammel plass med ca. 20 mål dyrket jord. Det nederste parti av den dyrkede mark, berøres ikke av reguleringen. Derimot vil ca. 2 mål engslått like ovenfor gjerdet bli satt under vann. Den nåværende eier av Sellivolden har bestemt seg til å nedlegge denne gårdsdriften, da de gamle hus er temmelig falleferdig og ingen kjørevei fins som fører fram til gården.

Det regnes ikke med noen økning i den regulerede kraft på grunn av reguleringen av denne sjøen. Den kommer til å spille sin rolle som inntaksbasseng og utjevningbasseng mellom kotene 490 og 500.

Sellisjøen vil gi meget bra inntaksforhold da den ved H.R.V. er over 20 m dyp. Dens magasin mellom høy- og lav-vann er 1,7 mill. m³.»

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement forutsetter at det avgis nødvendig fløtningsvann bestemt ved skjønn eller overenskomst, og at vannslipningen for øvrig skjer etter Trondheim elektrisitetsverks bestemmelser. Dessuten inneholder reglementet som vanlig bestemmelser om reguleringsgrenser, damvokter, tilsyn og protokollføring.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysningsblad 25. og 27. februar 1953 (nr. 47 og 49), og den har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Tydal herredstyre har i møte den 11. april 1953 enstemmig anbefalt søknaden under henvisning til nedenstående uttalelse:

«I forbindelse med søknaden fra Trondheim Elektrisitetsverk om regulering av Essandsjø og Stuesjø avgav Tydal herredstyre i vedtak av 1. oktober og 27. november 1945 en uttalelse, hvor det bl. a. ble fremholdt at reguleringsavgiften iallfall burde vært satt til kr. 4 pr. nat.-HK. Avgiften ble imidlertid satt til kr. 1,50 på fall nedenfor Selbusjøen og kr. 1 for fall ovenfor denne sjø.

Det har vist seg at de nemnte reguleringer har medført skadevirkninger av en art og et omfang som overstiger de værste forutanelser. Således har isgangene i Nea inneværende år medført at vegen til Tydal har vært sperret av kjempemessige ismasser fra 26 f. m., slik at Tydal har vært avskåret fra regulær kontakt med omverdenen hele påskesesongen, hvilket har medført store ulemper og tap for befolkningen og for bygden. Det vil ennå ta lang tid før vegen igjen kan åpnes. Dette eksempel viser det berettigede i herredstyrets krav om at avgiften skulle settes iallfall til kr. 4 pr. nat.-HK, og at fastsettelsen av en avgift av kr. 1 og kr. 1,50 berodde på en un-

dervurdering av de faremomenter reguleringen ville skape.

Denne feil kan nu ikke rettes, men herredstyret vil henstille til myndighetene å ta dette moment i betraktning ved fastsettelsen av vilkårene for de tilleggsreguleringer det nu søkes om, slik at avgiften settes til kr. 4 pr. nat.-HK. Det må herunder tas i betraktning at de nye reguleringer ikke var med i forbindelse med de tidligere søknader, og at de forutsetter utnyttelse ikke bare av Nea, men også av Tya og Lødølja.

2. Herredstyret forutsetter videre at prisen på den kraft som skal avståes til kommunen blir satt så lav som mulig. Man går imidlertid ikke nærmere inn på dette, idet spørsmålet om konsesjonskraft og prisen på denne må tas opp i forbindelse med utnyttelsen av reguleringene i de planlagte nye kraftstasjoner og disponeringen av den innvunne kraft, hva enten denne foregår som kraftleie eller krafteksport til utlandet.

3. Herredstyret må videre anmode om at den nye konsesjonsbetingelse som er oppstillet i en rekke reguleringstillatelser i de senere år, også blir medtatt i nærværende tilfelle. Man sikter til bestemmelsen til vern om bygdefolkets interesser sålydende: «Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn som fremmes i forbindelse med skjønn etter reguleringslovens § 19».

De tiltak det her gjelder er av ulike slag. De setereiere hvis grunn neddemmes forlanger således rydding av kulturbeiter og bidrag til oppdyrking og vedlikehold av disse. De forlanger også veger til de områder som ikke neddemmes, samt bruer over kanalen fra Sellisjø til Nea. Det kan også bli spørsmål om gjerde der hvor elven blir tørrlagt.

4. Etter de erfaringer som er høstet må herredstyret anmode om at konsesjonæren blir pålagt å rydde de neddemte arealer for trær, busker, røtter etc. som kan sjenere fisket.

5. Med hensyn til spørsmålet om bruken av offentlige veger kan nevnes at det har vært antydnet som en mulighet at konsesjonæren vil bygge en anleggsvveg fra Reitan. Herredstyret må i den forbindelse peke på at en istandsettelse av den nåværende bygdeveg, slik at den kan brukes som anleggsvveg, vil innebære en vesentlig fordel for Tydal kommune, som derved får en bedret vegforbindelse uten noen øket utgift for konsesjonæren. Man tillater seg derved derfor å anmode myndighetene om å foranledige at dette spørsmål blir ordnet slik at bygdevegen blir utbedret til anleggsvveg.

6. Man anmoder videre om at de tidligere fastsatte fond til opphjelpe av jordbruk og fiske blir forhøyet.

7. Det er av den største betydning for bygden og dens befolkning at innenbygdsboende får fortrinnsrett til arbeide ved de anlegg som skal utføres i bygden, herunder innbefattet all transport, og levering av trematerialer.

8. Ved de betydelige anlegg som her forestår må det pålegges konsesjonæren å ordne med den nødvendige legehjelp for arbeiderne, og å koste et tjenlig sykehus med tidsmessig utstyr, jfr. reguleringslovens § 12, 4.

9. Herredstyret må videre anmode om at det etter lovens § 12, 7 blir pålagt konsesjonæren å opprette et fond til sikring for kommunens utgifter til understøttelse av de folk som på grunn av anleggsvirksomheten flytter til bygden. Den klausul som har vært brukt i de tidligere reguleringstillatelser ansees ikke tilfredsstillende idet den kan medføre tvistigheter.

Herredstyret forutsetter at søknad om bygging av kraftstasjoner m. v. blir forelagt særskilt før tillatelse blir gitt, og forbeholder seg da å komme nærmere inn på saken.»

Selbu herredstyre har i møte den 23. mars 1953 enstemmig anbefalt søknaden under henvisning til følgende uttalelse:

«I fulltallig møte av Selbu herredstyre den 23. mars d.å. forelå søknad fra Trondheim E.verk om konsesjon på regulering av Vessingsjø og Sellisjø i Tydal.

Herredstyret vil i den anledning uttale at en etter de erfaringer som en nå har om virkningene ved fjellsjøenes regulering er av den oppfatning at ved den tidligere meddelte reguleringstillatelse ikke er satt betingelser som i tilstrekkelig grad pålegger regulanten å motvirke de skader som reguleringen av vannføringen medfører. Selv om virkningen av den nå omsøkte regulering av vannføringen ved oppdemning av Vessingsjøen og Sellisjøen formentlig ikke kan antas å ha den innflytelse på vannføringen som tidligere reguleringer har hatt vil den dog ikke bedre forholdene. Det synes rimelig å ta hensyn til den hele regulering av det vassdrag som den nå ansøkte reguleringstillatelse gjelder. For de tilstøtende grunneiere har forholdene godtgjort at utviklingen vil få stadig økende fare for isdammer, gravning og annen ødeleggelse av jord m. v.

Herredstyret er av den oppfatning at det som betingelse for ytterligere regulering må pålegges regulanten å foreta sådanne arbeider i og ved vassdraget som vassdragsvesenet etter teknisk og geologisk undersøkelse finner ønskelig og påkrevet for å sikre grunneierne mot skade og ulempe som nevnt.

Om de ytterligere foranstaltninger i vassdraget som omhandles i de oversendte dokumenter har herredstyret ment ikke å skulle uttale seg. Herredstyret går ut fra at eventuelle kraftoverføringslinjer føres etter trakter som tar skyldig hensyn til Selbus interesser og at spørsmålet herom vil bli forelagt kommunen senere.

Ved en større vassføring vil skadevirkningene forholdsvis bli større ved denne regulering.

De skjønn som skal holdes over skadene i Nea må derfor ta sikte på å dekke også de økede skader og ulemper som vil bli en følge av denne konsesjonen.

Herredstyret forutsetter at statsmyndighetene sørger for at de sikringstiltak som er mulig blir gjort for å avverge en eventuell katastrofe som det ville bli om dammene for disse vassbasseng skulle bli sprengt.

I tappingsreglementet som følger vedlagt søknaden står at T. E. V. skal ha rett til å tappe magasinene etter sitt behov.

Dette reglement er uklart og ufullstendig når det gjelder å gjøre seg opp en mening om skadene og som grunnlag for skjønn.

Ved de tappingsregler som skal fastsettes må det tas disse hensyn:

1. Tømmerfløtningen i dalføret må ha den nødvendige vassmengde som det nærmere blir gjort rede for av styret i Selbu vassdragets Fellesfløterforening.
2. Fiskebestanden i vassdraget må ikke skades.
3. Tappingen av fjellsjøene må så langt det er mulig avverge den låge senking av Selbusjøen, som det har vist seg medfører katastrofale farer for ras og ødeleggelse av eiendom og risiko for menneskeliv.

De store kraftmengder T.E.V. vil få ved utbyggingen i Tydal skyldes de naturherligheter som tilhører reguleringskommunene. For at disse kommuner skal få en noenlunde rimelig erstatning vil herredstyret hevde at det må være en selvfølgelig forutsetning for å gi ny konsesjon at avgiftene settes til lovens høyeste mål.

Da Selbu i høy grad er berørt av Neavassdragets regulering, finner en det rimelig at det gis konsesjonssøkeren pålegg om å i størst mulig utstrekning å innta arbeidere fra Nea-dalføret til de ovenfornevnte regulerings- og utbygningsarbeider.»

Klæbu herredstyre har i møte den 8. april 1953 gjort slikt vedtak:

«Klæbu herredstyre anbefaler at Trondheim Elektrisitetsverk får konsesjon for regulering av Vessingsjø og Sellisjø samt senere regulering av Tya, Lødølja og Skarsåfeltet, således at de derved regulerte vassføringer blir utnyttet i de i Nea planlagte 2 kraftstasjoner — alt etter det av T.E.V. fremlagte alternativ 5.

Der forutsettes:

1. Tappingen fra de nevnte reguleringsbassenger samt fra Selbusjøen må foregå på en slik måte at vassføringer nedenfor Selbusjøens utløp ikke forårsaker unødige skader ved utgravninger eller ødeleggelser av elveforbygninger. Skulle skader oppstå, plikter T.E.V. å utbedre skadene og/eller godtgjøre kommunen og de enkelte skadelidte en erstatning, fastsatt ved mindelig overenskomst eller skjønn. En samkjøring mellom de planlagte kraftverker i Nidelven forutsettes drevet på den måte, at Selbusjøen ikke tappes unødig lavt og derved forårsaker mulige rasskader på de til sjøen støtende grunnarealer beliggende i Klæbu herred. Likeledes må tappingen foregå slik, at utgravningen langs elvens strandbredder innen kommunens grenser unngås.

2. De interesserte kommuner forbeholdes forlods rett til den kraftmengde som kommunene etter loven tilkommer av den ved reguleringen innvunne kraftmengde. Likeledes at kommunen tilstås den årlige godtgjørelse som loven bestemmer.

3. De høyspente kraftledninger må legges på en sådan måte, at de skaffer minst mulig ulempe for kommunen og de enkelte private grunneiere, og at erstatning for skader og ulemper ytes etter mindelig overenskomst eller skjønn.

4. Som medeier i Fjæremsfossen komm. Kraftselskap er Klæbu kommune interessert

i reguleringens virkninger på den disponible regulerte lågvassføring i Nidelven (nedenfor Selbusjøen).

Ved fastsettelsen av manøvreringsreglementet for Vessingsjø bør has for øye at all vassføring som slippes fra de ovenfor liggende magasiner, Essandsjø, Sylsjøen og den som prosjekt nevnte Nesjøen, nødvendigvis må passere gjennom Vessingsjø-magasinet og derfra slippes videre, dels gjennom kraftanleggene og dels gjennom reguleringsdammens tappeløp.

Reglementet for vannslippingen fra Vessingsjø bør derfor åpne adgang til at hensyn kan bli tatt til en rasjonelt utnyttelse av samtlige reguleringsmagasiner i Nea — også for kraftverkene nedenfor Selbusjøen ut over behovet i Sellifoss og Kistafoss kraftverker.»

Tiller herredstyre har i møte den 29. april 1953 gjort slikt vedtak:

«1. Tappingen fra de nevnte reguleringsbassenger samt fra Selbusjøen må foregå på en slik måte at vassføringa nedenfor Selbusjøen ikke forårsaker unødige skader ved utgravninger eller ødeleggelse av elveforbygninger.

Skulle skader oppstå, plikter T.E.V. å utbedre skadene og/eller godtgjøre kommunen og de enkelte skadelidte en erstatning fastsatt ved mindelig overenskomst eller ved skjønn.

En samkjøring mellom de planlagte kraftverker i Nea og de nåværende kraftverker, heri innbefattet det under bygging værende Fjæremsfossens Kraftanlegg i Nidelven, forutsettes drevet på den måte at Selbusjøen vil virke regulerende på vannføringen i Nidelva og derved minske faren for utgraving i elva innen kommunens grenser.

2. De interesserte kommuner forbeholdes forlods rett til den kraftmengde som kommunen etter loven har krav på av den ved reguleringen innvundne kraftmengde. Likeledes at kommunen blir tilstått den årlige godtgjørelse som loven bestemmer.

3. De høyspente kraftledninger må legges på en slik måte at de skaffer minst mulig ulemper for kommunen og de private grunneiere, og at erstatning for skade og ulemper ytes etter mindelig overenskomst eller skjønn.

4. Som medeier i Fjæremsfossens komm. Kraftselskap er Tiller interessert i reguleringens virkning på den regulerte lavvannføring i Nidelva nedenfor Selbusjøen.

Reglement for vannslippingen fra Vessingsjø bør åpne adgang til at hensyn kan bli tatt til en rasjonell utnytting av samtlige reguleringsmagasiner i Nea også for kraftanleggene nedenfor Selbusjøen utover behovet for Sellifoss og Kistafoss kraftverker.

Vedtak:

«I henhold til foran påpekte vil Tiller herredstyre tilrå at Trondheim E.verk får konsesjon på regulering av Vessingsjø og Sellisjø samt senere regulering av Tya, Lødølja og Skarsåfeltet, således at de derved regulerte vannføringer blir utnyttet i de i Nea planlagte to kraftstasjoner, alt etter det av T.E.V. fremlagte alternativ 5.»

Strinda herredstyes vedtak i møte den 11. juni 1953 lyder slik:

«Strinda herredstyre kan anbefale at Trondheim Elektrisitetsverk får innvilget konsesjon på regulering av Vessingsjø og Sellisjø samt senere regulering av Tya—Lø-dølja og Skarsåfeltet således at de derved regulerte vassføringer blir utnyttet i de i Nea planlagte 2 kraftstasjoner — alt etter det av T. E. verk fremlagte alternativ 5.

Anbefalingen skjer under følgende forutsetninger:

At det ved fastsettelsen av manøvreringsreglementet for Vessingsjø bør has for øye, at all vassføring som slippes fra de ovenfor liggende magasiner Essandsjø, Sylsjøen og den som prosjekt nevnte Nesjøen, nødvendigvis må passere gjennom Vessingsjømagasinet og derfra slippes videre, dels gjennom kraftanlegget og dels gjennom reguleringsdammens tarveløp. Reglementet for vannslippingen fra Vessingsjø bør derfor åpne adgang til at hensyn blir tatt til en rasjonell utnyttelse av samtlige reguleringsmagasiner i Nea også for kraftverkene nedenfor Selbusjøen utover behovet i Sellifoss og Kistafoss kraftverker.

At tappingen fra de nevnte reguleringsbassenger samt fra Selbusjøen foregår på en slik måte at vassføringen nedenfor Selbusjøens utløp ikke forårsaker unødige skader ved utgravningen eller ødeleggelse av elveforbygninger. En samkjøring mellom de planlagte kraftverker i Nea og de nåværende kraftverker i Nidelven forutsettes drevet på den måte at Selbusjøen vil virke regulerende på vassføringen i Nidelven og derved minske faren for utgraving i elven innen kommunens grenser. Skulle skader oppstå må T. E. verk tilpliktes å erstatte disse.

At de interesserte kommuner forbeholdes forlods rett til den kraftmengde som kommunene etter loven tilkommer av den ved reguleringen innvundne kraftmengde samt at de tilstås den årlige godtgjørelse som loven bestemmer.

At de høvspente kraftledninger legges på en sådan måte at de skaffer minst ulempe og at eventuell ulempe og skade erstattes.»

Selbu vassdragets fellesfløtningsforening anfører i brev (datert 1953) til fylkesmannen i Sør-Trøndelag:

«Når det gjelder de ansøkte reguleringer av Vessingsjø og Sellisjø, er det visstnok så at disse synes å ha mindre betydning for vassdragets vannføring. Men utbyggingen av kraftverkene og den derved bundne tapping av magasinene kan formentlig endre forholdene til skade for fløtningen. En finner det ikke nødvendig å gå inn på det spørsmål heller, da det ikke er søkt om konsesjon til utbygging av fossene.

Etter hvert som reguleringen av vassdraget er skredet fram, har de uheldige følger herav også for fløtningen blitt mere påtagelige. Det har vist seg vanskelig for fløtningen å få tømmeret fram med den vannmengde som etter skjønn er bestemt sluppet fra Essandsjøen og Sylsjøen. Den gjenstående del av fjelpartiets bidrag til vassdraget synes derfor noe overdrevent, da det ikke har vært

tilstrekkelig til en normal fløtning med rimelige omkostninger. Bivassdragene er som tidligere ofte fremholdt nødvendig for fremfløtning av tømmeret til hovedvassdraget, men strekker ikke med til å bidra synderlig til fløtningen i dette.

Da nå videre forholdene i vassdraget etter hvert viser seg å by på nye vanskeligheter eller større vanskeligheter enn tidligere ved tiltagende oppgrunning, må fløtningen kreve at der enten sikres så meget vann for fløtningen at denne hvert år kan foregå uten urimelige omkostninger, eller at Trondheim Elektrisitetsverk selv overtar fløtningen i vassdraget. Dette siste ser vi helst, og det sees også at Trondheim Elektrisitetsverk selv har vært inne på dette — se Bystyreheftet s. 25, 2. spalte øverst, hvor det uttrykkelig sies, at det i sin tid kan bli nødvendig for elektrisitetsverket å overta fløtningen. Vi mener at utviklingen har vist at den tid allerede er kommet.

Som særlig vanskelige partier for fløtningen har vi tidligere fremholdt partiet ved Flaknan, hvor elveløpet er overordentlig bredt, og hvor det stadig grunner seg opp, så vannstanden blir for liten for fløtningen. Ved siden av dette sted er forholdene fra Roltosen og helt ned til Kulset bro vanskelige. Det viser seg at elven etter reguleringen er blitt mere materialførende, og opprunningen skjer så hurtig at det må foretas noe med elveleiet, hvis man overhodet skal kunne hindre at elven tar nytt leie. Vi må derfor også i fløtningens interesse forlange at dersom ikke Elektrisitetsverket selv overtar fløtningen, må vassdraget kanaliseres på dette sted.

Hvis de her fremsatte krav imøtekommes, kan fløtningen i og for seg ikke ha noe imot at Trondheim kommune får regulere vassdraget. I motsatt fall nedlegger man en bestemt protest derimot.»

Direktøren for Sør-Trøndelag elektrisitetsverk har 29. september 1953 avgitt en uttalelse, hvorav hitsettes:

«Til de spesielle vilkår som de interesserte har stillet skal jeg bemerke:

1. Hvis Klæbu, Tiller og Strinda med «de interesserte kommuner» mener de kommuner som er interessert i Fjæremsfossens komm. Kraftselskap kan jeg ikke være enig i at disse skal stilles i noen begünstiget stilling. Jeg går for øvrig ut fra at det på et senere tidspunkt blir tatt avgjørelse om hvorledes den såkalte konsesjonskraft skal fordeles på kommunene. Her kan det også bli spørsmål om ikke fylkeskommunen skal gjøre krav på å bli tildelt noe av denne kraften.
2. Det er mye som taler for at reguleringsavgiftene blir satt til lovens maksimum blant annet den ting at avgiftene for T.E.V.s nåværende reguleringer må sies å være svært rimelige. Dertil kommer at det muligens kan sies at skadene og ulempene for en del av de allerede gjennomførte reguleringer er blitt større enn det opprinnelig ble regnet med.
3. Et kategorisk krav om at bygdevegen, hvormed her må forstås vegen fra Hell gjennom Selbu og Tydal, skal utbedres så

den blir tjenlig som adkomstveg til anleggene i Tydal, kan vanskelig stilles i dag. Det er vel riktignok så at en forsterkning av vegen fra Hell vil ha større betydning for Tydal enn en ny veg f. eks. fra Glåmos eller Reitan. Det er imidlertid etter min mening ennå for tidlig å velge alternativ, men spørsmålet bør undersøkes nøye før en treffer den endelige avgjørelse.

4. Det krav som Tydal og Selbu har stillet om at folk fra disse to kommuner skal ha fortrinnsrett til arbeid ved anleggene er det naturlig å stille. Det skulle også ellers falle sammen med konsesjonærens interesser.
5. Når Selbu har satt opp som en forutsetning at tappingen fra Tydalsmagasinene skal skje på en slik måte at den kan avverge den lave vannstand i Selbusjøen må dette anses for å være et berettiget forlangende etter de erfaringer som er gjort i den senere tid, og som viser at en sterk nedtapping av Selbusjøen medfører langt alvorligere skader og ulemper enn det opprinnelig var regnet med.
6. Fellesfløtningens krav om at T.E.V. skal overta fløtningen eller kanalisere vassdraget på nærmere bestemte partier kan så vidt jeg forstår ikke imøtekommes i selve konsesjonsbetingelsene. Dette er et krav som må bedømmes og avgjøres av et skjønn.

Den regulering det her gjelder er en forholdsvis beskjedne historie i forhold til de reguleringer som allerede er gjennomført idet den forutsettes å øke den regulerte vassføring med ca. 3 pst. Begge magasinens vesentligste oppgave er å være inntaks- og utjevningsbassenger for de kraftverker som det er meningen å bygge i Øvre Nea og må ansees for å være nødvendige ledd i disse kraftverker. Det er lite trolig at denne øking av den regulerte vassføring vil ha noen nevneverdig virkning nedover vassdraget, men den vil selvsagt ikke bedre forholdene.

Etter de erfaringer som er høstet ved senkingen av Selbusjøen synes det å være helt klart at en på langt nær kan regne med så stort magasin som opprinnelig forutsatt, og som skulle være nødvendig for å regulere avløpet tilfredsstillende fra det nedslagsfelt som naturlig sogner til Selbusjøen. Under disse omstendigheter må en derfor legge an på å få så store magasiner som mulig høyere oppe i vassdraget. Reguleringen av Vessingsjøen må sies å være et ledd i disse bestrebelser.

De skader og ulemper som vil bli en følge av reguleringen, så vel ved selve magasinene som i vassdraget nedenfor, må antas å bli ubetydelige i forhold til de fordeler som oppnåes.

Det bør derfor gis tillatelse til å gjennomføre reguleringene, idet jeg går ut fra at det så langt som mulig blir tatt omsyn til de forutsetninger som de interesserte kommuner og Fellesfløtningssforeningen har lagt til grunn for sine anbefalinger av søknaden.»

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag uttaler i brev av 16. november 1953:

«Da utbyggingen av Øvre Nea i alle tilfelle vil bli aktuell enten det blir eksport av kraft eller ikke, antar jeg det er av betydning å få avgjort reguleringsspørsmålet snarest. Trondheim Elektrisitetsverk vil få en rekke forberedende arbeider og i bystyrets møte 5. november 1953 ble det vedtatt å gi en førstebevilgning til dette på kr. 200 000 til et provisorisk anleggskraftverk i Storfossen i Nea.

Idet vises til foranstående når jeg til at Trondheim Elektrisitetsverk får tillatelse til å regulere Vessingsjø og Sellisjø i Nea. I vilkårene for reguleringen forutsettes så langt det er mulig at det blir tatt hensyn til de interesser kommunene og Fellesfløtningssforeningen har i sammenheng med denne regulering.»

Inspektøren for ferskvannsfisket har 21. april 1953 avgitt slik uttalelse:

«I samsvar med konsulentens uttalelse og etter samråd med Landbruksdepartementet, vil jeg foreslå at dersom konsesjon blir gitt må følgende tas inn i konsesjonsvilkårene:

Til vedlikehold av fiskebestanden i de vassdrag som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran tappelukene til de tunneler som fører til kraftstasjonene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Skulle departementet forlange det, plikter konsesjonæren, før reguleringen tas i bruk, å ryddiggjøre de neddemte arealer eller deler av disse.

Jeg går ut fra at det blir holdt skjønn for fastsetting av erstatninger for de skadevirkninger på fisket som følger av reguleringen, og vil ta forbehold om at minst en fiskerisakkyndig må bli oppnevnt til å delta i eventuelle skjønn.»

Hovedstyret skal bemerke:

Trondheim kommune fikk ved kgl. resolusjon 6. juni 1919 tillatelse til å regulere Selbusjøen, Stråsjøen, Børsjøen, Dragstsjøen og Sørungen, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1919 s. 42—49. Kommunen ved Trondheim Elektrisitetsverk har videre fått tillatelse til å regulere Essandsjøen og Stuesjøen i Tydal herred, først midlertidig, så varig. Tillatelsene til varig regulering, som ble gitt under krigen er med et par endringer stadfestet ved kgl. resolusjon 14. november 1947, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for s. å.

side 113—114 og St. prp. nr. 109, 1947. Dessuten har elektrisitetsverket fått tillatelse til å regulere Nea ved oppdemning av Sylsjøen på svensk grunn. Norsk samtykke til reguleringen er gitt ved kgl. resolusjon 2. juli 1948, samtidig ble det fastsatt bestemmelser for vannfall i Norge som tar driftsvann fra reguleringen i bruk, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1948 side 65—75. Regulerings-tillatelsen er gitt ved svensk resolusjon av 6. mai 1949.

Trondheim Elektrisitetsverk søkte 12. juni 1952 på grunnlag av overenskomst med Stockholm elektrisitetsverk om tillatelse til å utføre elektrisk energi og fremla samtidig flere alternativer for utnyttelse av vannkraften i Øvre Nea. Felles for alternativene var at det skulle tilveiebringes et kunstig magasin «Nesjø» i området mellom Essandsjø—Nedalen turisthytte—Anøyvold. I søknaden opplystes at Trondheim bystyre hadde vedtatt å søke konsesjon på denne regulering.

Da planlegging og omkostningsberegninger ikke var fullført henstillet Hovedstyret i brev til elektrisitetsverket av 30. august s.å. at det ble gjort og at det deretter bl. a. ble innsendt søknad om tillatelse etter reguleringsloven.

Trondheim bystyre vedtok så 29. januar 1953 å legge det såkalte alternativ 5 til grunn for en utbygging i Øvre Nea. Alternativet omfatter utnyttelse av fallet i Nea fra Vessingfloene til foten av Kistafoss i 2 anlegg: Sellisjø kraftanlegg mellom Vessingfloene og Sellisjø, bruttofall 174 m, og Kistafoss kraftanlegg mellom Sellisjø og foten av Kistafoss, bruttofall 200 m, tilsammen 374 m. Videre regulering av Vessingsjø (kunstig) og Sellisjø samt senere innføring av Tya og Lødøla i Sellisjø.

Elektrisitetetsverkets styre har nå søkt om tillatelse til å demme opp Nea ved en dam ved nedre ende av Vessingfloen fra kote 654 til kote 674 og å regulere det herved tilveiebrakte magasin — Vessingsjøen — 15 m mellom kotene 659,0 og 674,0. Videre søkes om tillatelse til å regulere Sellisjø mellom kotene 490 og 500 ved ca. 6,3 m oppdemning og ca. 3,7 m senking i forhold til alminnelig vannstand angitt til kote ca. 493,7. Magasinet i Sellisjø — 1,7 mill. m³ — skal tjene som inntaks- og utjevningsbasseng for Kistafoss kraftanlegg. Reguleringen her vil derfor ikke medføre noen kraftøkning i lovens forstand.

Med et magasin i Vessingsjø på 32 mill. m³ påregner søkeren en vassføring på 0,6 m³/sek., når det tappes m. h. p. Sellifoss kraftanlegg. Hovedstyret er kommet til en øking på 1,0 m³/sek. (en øking av regulert vass-

føring her fra 21,5 til 22,5 m³/sek.), tilsvarende en kraftøkning i Sellisjø og Kistafoss kraftanlegg (samlet bruttofall 374 m) på henimot 5 000 nat.-HK og i de utbygde fall i Nidelva (114 m brutto) på ca. 1 500 nat.-HK. Hertil kommer en øking på ca. 250 nat.-HK i Fjæremsfossen (ca. 19 m), som er under utbygging. Tilsammen en kraftøkning på ca. 6 750 nat.-HK.

Tappes magasinet m. h. p. fallene i Nidelva kan vassføringsøkingen ansettes til 2,0 m³/sek., tilsvarende vel 3 000 nat.-HK i de utbygde fall og ca. 500 nat.-HK i Fjæremsfossen, tilsammen vel 3 500 nat.-HK.

Det hydrologiske materiale for Nea er ennå ikke ferdigbehandlet og man tar som vanlig forbehold om senere revisjon av beregningene.

Skader og ulemper.

Arealet av den kunstige Vessingsjø er oppgitt til 1,4 km² ved laveste regulerte vannstand og til 2,35 km² ved høyeste. Det neddemmes altså ganske betydelige arealer. En stor del — Vessingfloene — er riktignok myrlandt og sumpet, men man må vel regne med at atskillig beitemark også går med. Setervollene på de 3 setre i trakten: Fossanvollen, Langdalsvollen og Vessingvollen demmes ned, likeså ca. 400 dekar bevokset med fjellbjerk. Ved Sellisjø er en gammel plass med ca. 20 dekar dyrket mark. Denne berøres ikke, men ca. 2 dekar engslått blir demt ned. Eierne har imidlertid etter hva søkeren opplyser besluttet å legge ned gårdsdriften. Videre neddemmes her en del granskog. Dessuten antas reguleringen på grunn av de store reguleringshøyder å ville medføre vanskeligheter for ferdselen både sommer og vinter i begge vatn. Da begge bassenger er inntak for kraftanlegg og således må forutsettes døgnregulert i en viss utstrekning, må man regne med muligheten av overvann på isen, og da spesielt i Sellisjø.

Reguleringen vil også øke de vanskeligheter fløtningen i vassdraget allerede nå har å kjempe mot.

Neddemningen av Vessingfloene vil ødelegge de gamle fiskeplasser i Nea på en strekning av ca. 4 km. De fiskerikyndige mener dog at det blir mulig å holde en rimelig bestand av ørret i Vessingsjøen ved utsetting. Reguleringen av Sellisjø antas å skade forplantnings- og ernæringsforhold.

Selv om vassføringsøkingen er relativt liten kan man ikke se bort fra at den vil øke ulempene og skadene om vinteren i vassdraget nedenfor.

Vessingsjødammen er i oktober 1952 beregnet å koste ca. 4,8 mill. kroner og Sellisjødammen ca. kr. 350 000. Det er vel tvilsomt om overslagene vil holde ved nåværende prisnivå.

Det er på det rene at reguleringen av Vessingsjø — som også skal tjene som inntaksbasseng — blir å behandle etter reguleringsloven. Sellisjøen derimot skal bare være inntaksbasseng, og reguleringen her skulle da isolert sett kunne behandles etter vassdragslovens § 62. Men det er praktisk å se begge reguleringer under ett.

Hovedstyret antar at lovens betingelser for at tillatelse kan gis er til stede, jfr. § 8, pkt. 1.

I de fremlagte planer er reguleringen av de to sjøer nøye knyttet til utbyggingen av Øvre Nea og Tya, og den kan på grunn av de store reguleringsomkostninger neppe tenkes realisert uten i forbindelse med en slik utbygging. Da denne må komme før eller siden skulle det dog ikke være grunn til å gjøre reguleringstillatelsen avhengig av nevnte utbygging.

Hovedstyret foreslår etter dette at tillatelse til å regulere Vessingsjø og Sellisjø etter søknaden gis på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Betingelsene:

Konsesjonstiden, post 1 og innløsning, post 2.

Tillatelsen foreslås gitt på ubegrenset tid for kommuner, og for private falleiere for et tidsrom av 50 år med innløsningsrett for staten i det 35. år.

Årlige avgifter, post 3.

Tydal og Selbu herredstyre krever avgiften til kommuner satt til lovens maksimum kr. 4,00 pr. nat.-HK. De støttes heri av direktøren for Sør-Trøndelag elektrisitetsverk, bl. a. fordi avgiftene ved ansøkerens nåværende reguleringer i vassdraget må sies å være svært rimelige. De andre kommuner som berøres av reguleringen kommer ikke inn på avgiftens størrelse.

For Essandsjø og Stuesjø er avgiften til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK, og til kommuner kr. 1,00 pr. nat.-HK for fallene ovenfor Selbusjøen og kr. 1,50 pr. nat.-HK for fallene nedenfor denne. For reguleringen av Sylsjøen er avgiften for de norske fall kr. 0,25 pr. nat.-HK til staten, og til kommuner kr. 0,75 henholdsvis kr. 1,00 pr. nat.-HK for fallene ovenfor og nedenfor Selbusjøen.

Hovedstyret foreslår avgiften til kommuner satt til kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Med den før angitte kraftøkning på ca. 6 750 nat.-HK vil avgiftsbeløpet til kommuner da dreie seg om kr. 13 500 pr. år.

Avgiften til staten foreslås satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Godtgjørelse en gang for alle etter reguleringsloven § 13 er det ikke grunnlag for.

Forsorgsavgifter, post 13.

Tydal kommune krever at det betinges fattigfond. Men har imidlertid som vanlig ved kommunale reguleringer, oppstilt plikt for reguleringsanleggets eier til å erstatte slike utgifter.

Veier, post 14.

De vanlige bestemmelser foreslås her som ved reguleringen av Essandsjø og Stuesjø supplert med bestemmelse om at konsesjonæren skal utføre de foranstaltninger som fylkesveistyret finner nødvendig for så vidt mulig å avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten måtte oppstå på is- og vinterveier.

Tydal herredstyre peker på at istandsettelse av den nåværende bygdevei så den kan brukes som anleggsvei, vil innebære en vesentlig fordel for kommunen i motsetning til en antydning anleggsvei fra Reitan. Herredstyret ber om at det må bli ordnet slik at bygdeveien blir utbedret til anleggsvei.

Noe pålegg av denne art er så vidt man kan se ikke gitt ved noen konsesjon, og Hovedstyret kan ikke tilrå at det blir gjort her.

Skjønn, post 15.

Man foreslår her som ved de fleste reguleringer i senere tid — jfr. pkt. 3 i Tydal herredstyres uttalelse — betinget plikt for konsesjonæren til å treffe nødvendige tiltak, eventuelt etter skjønn for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Til Tydals anførsel i samme punkt om broer over «kanalen» fra Sellisjø til Nea og om gjerde der elva blir tørrlagt bemerkes, at dette er ulemper som selve kraftutbyggingen fører med seg, og ikke reguleringen.

Vilkår om opphjelp av fisket, post 16,

er tatt med i det vesentlige som foreslått av Inspektøren for Ferskvannsfisket.

I post 17 er betinget plikt for konsesjonæren til å ryddiggjøre de neddemte arealer.

Jordbruksfond, post 18.

I forbindelsen med tillatelsen for regulering av Essandsjø er betinget et jordbruksfond

på kr. 60 000 gjeldende både for Essandsjø og Stuesjø.

Hovedstyret finner det rimelig at fondet nå økes til kr. 100 000 og gjort gjeldende også for Vessingsjø og Sellisjø.

Vannslippingen, post 20,

bør som ved Essand- og Sylsjøreguleringen fortrinnsvis skje etter behovet for fallene fra Vessingsjøen til foten av Kistafossen i Nea, men inntil disse er utbygd må den kunne foregå etter behovet for kraftverkene nedenfor Selbusjøen. Av hensyn til isforholdene bør vilkåret som ved de nevnte reguleringer — inneholde bestemmelse om at Kongen kan fastsette endringer i reglementet, hvis det viser seg at vannslippingen medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser. — De øvrige vanlige bestemmelser i vilkåret er også overensstemmende med dem som er fastsatt for Essand- og Sylsjøreguleringen.

Kraftavgivelse

er i post 23 betinget med de vanlige satser inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten samt med den vanlige rett for kommuner til under visse omstendigheter etter 30 år å kreve avgitt mer kraft fra kommunale vassfall.

Fløtingen, post 25.

Etter de avgitte uttalelser er det hensiktsmessig å ta med vilkår om avgivelse av vann til fløtingen, selv om vedk. bestemmelse i reguleringslovens § 19 gjelder uansett om den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke.

Både Tydal og Selbu herredstyre — med støtte fra direktøren for Sør-Trøndelag elektrisitetsverk — ber om at det må bli pålagt konsesjonæren å bruke arbeidere fra de to kommuner i størst mulig utstrekning. Kravet er i og for seg rimelig. Hovedstyret kan dog ikke tilrå, at det settes som vilkår. Man foreslår at det her som ved tidligere konsesjoner, hvor slikt krav er stilt, henstilles til Trondheim Elektrisitetsverk å imøtekomme kravet så langt det er mulig.

Da det gjelder en kommunal regulering har man som vanlig ikke betinget sikkerhetsstillelse i henhold til lovens § 12, pkt. 16.

Manøvreringsreglement.

Kommunene fremholder, at de reguleringer som det nå søkes om å kunne gjennomføre vil øke faren for isgang og oppvatning i vassdraget.

Det har som kjent intruffet betydelige is-

skader i Nea i de siste år. En må anta at reguleringene her har vært medvirkende og forsterkende årsak.

Reglementet for de tidligere reguleringer inneholder en bestemmelse «Ved vannslippingen skal det tas særlig hensyn til «at isforholdene i vassdraget ikke forverres». Denne bestemmelse synes imidlertid ikke å ha ført fram.

Hovedstyret vil derfor komme tilbake til spørsmålet om fastsettelse av manøvreringsreglement, idet konsesjonæren først bør få anledning til å uttale seg på ny om saken, under hensyntagen til de nevnte forhold, eventuelt foreslå tiltak som kan motvirke is-skadene.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 11. februar 1954.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vassfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanleggene gjelder konsesjonen for dissers vedkommende i femti år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vassfallseieres andeler i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke ovedras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forvegen. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften, som innvinnes ved reguleringen skal det erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering i vassdraget. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, og om kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 23 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

5.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 28 i lov om husleie av 16. juni

1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Konsesjonæren skal videre utføre de foranstaltninger, som fylkesvegstyret finner nødvendig for så vidt mulig å avhjelpe skade og ulempe, som for almenheten måtte oppstå på is- og vinterveger.

Fylkesvegstyrets avgjørelse kan innankes for departementet.

15.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

16.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det og på den måte som departementet bestemmer skal konsesjonæren være forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe gitter foran tunnelinntakene for å hindre at fisk blir ført inn i tunnelene.

17.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de nedemte arealer.

18.

Det i post 17 i betingelsene for tillatelsen til regulering av Essandsjø fastsatte jordbruksfond forhøyes fra kr. 60 000 til kr. 100 000 til Tydal kommunes forvaltning som gjeldende for regulering av Essandsjø, Stuesjø, Vessingsjø og Sellisjø.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

19.

Ved damanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20.

Vannslipningen skal fortrinnsvis skje etter behovet for fallene fra Vessingsjøen til foten av Kistafossen i Nea, dog kan den inntil disse er utbygd foregå etter behovet for kraftverkene nedenfor Selbusjøen.

Nærmere bestemmelse om vannslipningen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slipningen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

21.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De

tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

22.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

23.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med departementets samtykke, etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimal-

pris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

24.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

25.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anleggene og i tilfelle i vassdraget nedenfor samt å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe for fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

26.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidene fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrek-

ning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terngtet.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

27.

Reguleringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstat-tes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

28.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort, når og i den utstrekning de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

29.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet skal bemerke:

Trondheim bystyre har i møte 29. januar 1953 besluttet å gå til en utbygging av kraftkildene i Øvre Nea med en kraftstasjon, Sellifoss kraftverk, mellom Vessingfloene og Sellisjø og en kraftstasjon, Kistafoss kraftverk, mellom Sellisjø og Kistafoss. Ovenfor disse anlegg er det så meningen senere eventuelt å bygge et Vessingfoss kraftverk som hydraulisk toppdriftsanlegg og utjevningsanlegg for Neas vannføringer og kraftleveranser.

Utbyggingen tar først og fremst sikte på å tilfredsstille Trondheim bys fremtidige behov for elektrisk kraft, men vil også være av avgjørende betydning for en eventuell krafteksport til Sverige.

Utbyggingen vil i første omgang i det vesentlige kunne foregå på grunnlag av allerede utførte reguleringer. Planen for utbyggingen gir så vidt en kan forstå store muligheter for en etappevis utbygging, som kan tilpasses de konsuminteresser som måtte være til stede etter hvert som utbyggingen skrider fram.

Som et ledd i utbyggingsplanene har elektrisitetsverket søkt om tillatelse til å demme opp

Nea med en dam ved nedre ende av Vessingfloene og å regulere det tilveiebrakte magasin Vessingsjøen 15 m samt å regulere Sellisjø 10 m.

Elektrisitetverket har videre overensstemmende med bystyrets vedtak bebudet en overføring av Tya og Lødølja til Sellisjø.

Kraftøkingen ved reguleringen av Vessingsjø er av Hovedstyret beregnet til i alt ca. 6 750 nat.-HK, fordelt med ca. 5 000 nat.-HK i Sellisjø og Kistafoss kraftstasjoner, ca. 1 500 nat.-HK i de utbygde fall i Nidelva og ca. 250 nat.-HK i Fjæremfossen. Dersom tappingen skjer med hensyn på fallene i Nidelva har Hovedstyret anslått kraftøkingen til i alt vel 3 500 nat.-HK, hvorav ca. 500 nat.-HK i Fjæremfossen.

Magasinet i Sellisjø skal kun tjene som inntaks- og utjevningsbasseng for Kistafoss kraftanlegg, og denne regulering vil derfor ikke medføre noen kraftøking i reguleringslovens forstand.

Vessingsjødammen er i oktober 1952 beregnet å komme på ca. 4,8 mill. kroner, Sellisjødammen på ca. kr. 350 000.

Skadene og ulemmene ved reguleringene antas ikke å bli særlig store. Vessingsjø vil føre til neddemming av ganske betydelige arealer, men disse er for en stor del myrlendt og sumpige. 3 setervoller vil bli neddemmet, likeså ca. 400 dekar bevokst med fjellbjerk. Ved Sellisjø vil en del granskog bli demmet ned.

Ferdselen på vatna antas å bli noe vanskeligjort både sommer og vinter. Vanskelighetene for fløtningen i vassdraget vil bli øket. Fisket blir skadet på en strekning av ca. 4 km på grunn av neddemmingen av Vessingfloene. Også i Sellisjø antas fisket å bli noe skadelidende.

Ulemmene og skadene i vassdraget om vinteren vil nok bli noe større selv om vassføringssøkingen er forholdsvis liten.

Departementet antar imidlertid at reguleringenes ulempe- og skadevirkninger må anses for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene de medfører — også når en tar i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomføringen av reguleringene. Lovens betingelser for å meddele den søkte tillatelse er således til stede, og departementet vil rå til at reguleringstillatelse meddeles.

Betingelser for reguleringene foreslås fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Som vanlig når det gjelder kommuner er tillatelsen foreslått gitt på ubegrenset tid, for private falleiere dog for et tidsrom av 50 år

med innløsningsrett for staten i det 35. år, jfr. postene 1 og 2.

Tydal og Selbu herredstyre har bedt om at de årlige avgifter til kommunen blir satt til lovens maksimum, kr. 4,00 pr. nat.-HK, jfr. post 3. Departementet har sluttet seg til Hovedstyrets forslag om en avgift på kr. 2,00 pr. nat.-HK. En har herunder særlig tatt i betraktning reguleringens omfang og direkte og indirekte skadevirkninger, kraftøkingens størrelse, utbyggingsomkostningene, fordeler for reguleringsdistriktet, f. eks. i form av kraftlevering og annet. En viser for øvrig til det Hovedstyret har anført om avgiftene for de tidligere reguleringer i vassdraget. Departementet ser det slik at avgiftene i alminnelighet bør være rommelige, og en mener at en avgift på kr. 2,00 pr. nat.-HK i dette tilfelle alle forhold tatt i betraktning gir et riktig uttrykk for de skjønsmessige betraktninger som må være avgjørende. Avgiften til staten er foreslått satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

De vanlige bestemmelser om legehjelp og sykehus er tatt inn i post 11, om husrom i post 12 og om forsorgsutgifter i post 13.

Ved siden av de vanlige bestemmelser om veger og bruer er i post 14 pålagt konsesjonæren å utføre de foranstaltninger som fylkesvegstyret finner nødvendig for så vidt mulig å avhjelpe skade og ulempe som for almenheten måtte oppstå på is- og vinterveger. Tydal herredstyes anmodning om å få bygdeveggen utbedret til anleggsveg har en ikke funnet grunnlag for å imøtekomme.

I post 15 er konsesjonæren pålagt plikt til å treffe nødvendige tiltak for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringene fører med seg for bygdefolkets interesser.

Bestemmelser til vedlikehold av fisket er inntatt i post 16. I post 17 er konsesjonæren pålagt plikt til å ryddiggjøre de neddemte arealer.

Det jordbruksfond på kr. 60 000 som konsesjonæren tidligere er blitt tilpliktet å opprette for reguleringene av Stuesjø og Essandsjø er foreslått forhøyet til kr. 100 000 og gjort gjeldende også for nærværende reguleringer, jfr. post 18.

Kraftavståelse til kommuner er betinget med 10 pst., jfr. post 23. Staten er forbeholdt 5 pst. av kraften.

Post 25 inneholder bestemmelser til sikring av fløtningens interesser. Tydal og Selbu herredstyers anmodning om at konsesjonæren i størst mulig utstrekning benytter seg av arbeidere fra Neadalføret finner en ikke å burde innta som vilkår for konsesjonen. En finner imidlertid med hovedstyret anmodningen rimelig og vil rette en henstilling til

elektrisitetverket om å inøtekomme den så langt råd er.

Hovedstyret har ikke lagt fram forslag til manøvreringsreglement, og en viser til det hovedstyret har anført om grunnene hertil. Det er av den største betydning å søke å finne fram til tiltak som kan motvirke isskadene — også konsesjonæren har den største interesse herav — og forslag til manøvreringsreglement vil derfor først bli fremlagt etter at elektrisitetverket og hovedstyret har uttalt seg nærmere om vannslippingen og eventuelle tiltak som kan bli aktuelle. Post 20 i konsesjonsvilkårene inneholder imidlertid en generell bestemmelse om vannslippingen fra reguleringsdammen. Posten inneholder også bestemmelse om adgang for Kongen til å foreta endringer i reglementet, dersom det viser seg at vannslippingen medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 tillates det Trondheim Elektrisitetverk å foreta en regulering av Vessingsjø og Sellisjø i Tydal i det vesentlige overensstemmende med søknad av 16. februar 1953 og på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 25. juni 1954.

19. Tafjord Kraftselskap.

(Tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Viksvatna og overføring av avløpet til Kaldhussetervatn.)

Kgl. resol. av 25. juni 1954.

Tafjord Kraftselskap har i årenes løp fått tillatelse til å regulere de fleste større vann i Tafjordvassdraget, nemlig Onilsavatn 26. september 1924, ytterligere regulering av dette vann samt regulering av Heimste og Framste Viksvatn 14. mai 1926, Heimste Veltaldsvatn 1. oktober 1926, Slettdalsvatn, Fagerbotnvatn og Heimste og Framste Via-vatn 25. mars 1938, Kolbeinsvatn 29. juli 1938, ytterligere regulering av Heimste Veltaldsvatn 9. juli 1942, regulering av Heimste og Framste Kaldhussetervatn 8. februar 1946 og endelig ytterligere regulering av de sistnevnte vann 11. juli 1947.

Om reguleringen av Viksvatna vises til Meddelte Vassdragskonsesjoner XIII side 53 flg. Viksvatna ble tillatt regulert 8,3 m, hvorav for Heimste Viksvatn 6,8 m på oppdem-

ning og 1,5 m på senkning, og for Framste Viksvatn 4,6 m på oppdemning og 3,7 m på senkning. Senkningen av Framste Viksvatn er hittil bare gjennomført med ca. 2,4 m, for øvrig er de konsederte reguleringer utført.

Med brev av 20. mai 1954 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetvesenet har departementet mottatt en søknad fra Tafjord Kraftselskap, datert 6. juni 1952, om tillatelse til ytterligere senkning av Heimste og Framste Viksvatn henholdsvis 11,7 m og 8,7 m, og om overføring av hele avløpet fra Heimste Viksvatn til Kaldhussetervatn.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Tafjord Kraftselskap har 6. juni 1952 søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Viksvatna samt overføring av avløpet til Kaldhussetervatn. Av søknaden hitsettes:

«Tafjord Kraftselskap er et interkommunalt selskap som består av Ålesund by og 11 landkommuner, Norddal, Stordal, Skodje, Borgund, Vatne, Vestnes, Tresfjord, Giske, Vigra, Haram og Sandøy og forsyner dessuten Ørskog som blir medeier i 1953, Nord-Aukra og Sør-Aukra og delvis Sykkylven og en del av Fræna og Stranda (Liabygda), i alt omlag 60 000 mennesker.

Kraftselskapet som utnytter Tafjordvassdraget har f. t. 2 kraftstasjoner, kaldt K I og K II. Den første utnytter fallet fra Onilsavatn til sjøen. Den annen fallet fra Kaldhussetervatn til Onilsavatn. Ovenfor Onilsavatn deler nedslagsfeltet seg i to dalfører — Rødalen og Kaldhussæterdalen. Det her omhandlede Viksvatn er allerede oppdemmet. Det var opprinnelig 2 vatn med 2 m høydeforskjell, herfra skriver betegnelsen Heimste og Framste Viksvatn seg. Ved oppdemning danner de nå ett vatn med naturlig avløp gjennom tappeluker og flomoverløp til Rødalen. Denne veg vil også i fremtiden flomvannet gå, mens driftsvannet ledes over til Kaldhussætervatnet.

Kraftselskapet har alle vassdrags- og fallrettigheter både i Rødalen og Kaldhussæterdalen. Det eier også retten til regulering av alle vann med de innskrenkninger som er uttrykkelig nevnt i kontrakter med grunneierne. Således heter det i kontrakten av 24. august 1898: «Undertegnede eiere av de 3 gaarder kaldt Nedre Rødalen i Norddal herred erkjenner herved paa nedenstaaende betingelse at have givet vassdragseierne Homan og Backe ret til at opdemme eller nedsænke de os tilhørende indsøer saadan som det maatte være hensigtsmæssigt for de paatænkte fabrikanlæg o. s. v.

1. Rødalsvandet ogsaa kaldt Zakrisvandet maa ikke opdæmmes over 3 m. — tre meter — over et idag avsat mærke paa en Johan O. Rødals landgang værende mærkesten.
2. Langevand maa kunde tappes, ikke opdæmmes, likesaa Djupdalsvand. Alle de øvrige vand kan altsaa saavel forhøies som sænkes.»

I kontrakten av 22. oktober 1898 med eierne av gården Fremre Rødal, gnr. 41, bnr. 1 og 2 som er eiere av Viksvatn og Heimste og Framste Rødalvatn, nevnes kun «oppdemning». Begge kontrakter er kommet til veie på samme måte. Det er den samme mann som har skrevet begge. Vi må derfor gå ut fra at hvis senkningsrettighetene skulle være unntatt i den siste kontrakten ville det være uttrykkelig nevnt. Vannet er for øvrig senket tidligere fra kote 1312,2 til 1310,7 uten at grunneierne har gjort innsigelse. Senkningen har da heller ingen økonomisk betydning for grunneierne. I utpreget grad gjelder dette for Viksvatn som ligger omlag 1300 m o. h. og som før reguleringen som oftest var dekket av is hele året. Det er ikke fisk i Viksvatnet.

Det blir fremdeles vann igjen i Rødalselfen fra 18 km² nedslagsfelt — tilstrekkelig med vann til husbruk. Oppsitterne har elektrisk kraft fritt til hus- og gårdsbruk.

Oppsitterne har tidligere klaget over at kraftselskapet tappet vann fra Viksvatn om vinteren med den begrunnelse at der oppsto isbrann som følge av iskjøving på de flate beitemarkene nede i dalen. Dette faller bort ved overføringen. Lignende forhold kan ikke oppstå i Kaldhusdalen da kraftselskapet er grunneier og terrenget anderledes.

Betingelsene i Vassdragslovens § 62 for overføring av vann fra et nedslagsfelt til et annet, må således antas å være til stede i dette særlige tilfelle.

Da reguleringsavgiften er avhengig av naturhestetekrefter vil en her straks bemerke at det tidligere magasin fra oppdemningen og en senkning på rd. 2 m på tilsammen 33 M m³, før kun ble utnyttet i K I men skal nå utnytted i K II. Disse 33 M m³ er alt som Viksvatns nedslagsfelt kan yde i år med lite avløp. Ved den planlagte senkning innvinnes en overregulering på 37 M m³ som er beregnet å måtte brukes i utpregede tørrår, anslagsvis hvert 30. år. Denne overregulering krever en forbindelsestunnel mellom Heimste og Framste Viksvatn.

Kraftselskapet ble ferdig for drift med første byggetrinn i Kraftstasjon K II 7. februar 1952. Denne stasjon ligger ved øvre ende av Onilsavatn, vist på tegning nr. 2 C 27, og utnytter som nevnt fallet Kaldhussøtervatn—Onilsavatn med en brutto fallhøyde på rdt. 400 m. Onilsavatn er inntaksmagasinet for den gamle Kraftstasjon K I nede i Tafjord. K II er foreløpig utstyrt med ett aggregat. Det neste er bestilt til levering 1956 og et tredje aggregat kommer senere. Så snart aggregat nr. 2 kommer i drift får stasjonen bruk for vann fra Viksvatn. Under en del av tunnelarbeidet vil det være nødvendig å holde vannstanden i Viksvatn nede på et lavmål. Byggearbeidet må derfor utføres mens der ennå er noenlunde rikelig med reguleringsmagasiner selv når Viksvatn settes ut av drift en vinter. Arbeidet består i

sprengning av en tunnel gjennom den fjellrygg som skiller Rødalens og Kaldhussøterdalens nedslagsfelt, og dessuten den ovennevnte tunnel mellom de to Viksvatn. Begge arbeider må utføres samtidig for å spare tid og penger. Da de nevnte arbeider på grunn av transportforhold og høyden over havet vanskelig kan drives som vinterarbeide, vil det måtte ta lang tid.

Det bør påbegynnes snarest.

I denne alminnelige oversikt skal vi nevne at reguleringsplanene for vassdraget går ut på å skaffe 200 M m³ magasin foruten overregulering. Nedslagsfeltet til K I er 295 km². Det gjennomsnittlige avløp i tiden 1911 til 1920 var 458 M m³/år. 1912 ga 340 M m³/år. Årene 1944—45 til 1950—51 ga et midlere avløp på 460 M m³ og 1950—51 250 M m³. I de eldre planer er regnet med et avløp for K I på 400 M m³/år under forutsetning av at alle økonomiske rimelige reguleringsmuligheter ble utbygget, og under forutsetning av overregulering fra Viksvatn. Erfaringer fra de siste 6 år har ikke forandret noe vesentlig i denne forutsetning.

Nedslagsfeltet for K II er nå 95 km² og skal etter planen bli 119 km². Midlere avløp pr. km² er uvesentlig forskjellig for Onilsavatn og Kaldhussøtervatn.

Vi legger ved summasjonskurver for 1944—51 hvorav dette fremgår.

Eldre konsesjoner for Viksvatn.

Kraftselskapet har ifølge kgl. resolusjon av 14. mai 1926 fått tillatelse til en oppdemning av begge Viksvatn til kote 1319,00 m o. h. og senkning til kote 1310,7 m o. h., jfr. skriv fra Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen av 19. oktober 1937, jnr. 1404, 1511—1937 V. Magasinet ble første gang tatt i bruk i 1929.

Ny konsesjonssøknad.

1. Senkning av Viksvatna fra tidligere nedre reguleringsgrense fra kote 1310,70 til » 1299,00 for Heimste Viksvatn » » 1302,00 for Framste Viksvatn eller 11,7 henholdsvis 8,7 m. Innvunnet magasin blir 10,5 M m³ henholdsvis 21 M m³ jfr. medfølgende magasinkurver — tilsammen 31,5 M m³.
2. Overføring av vann i henhold til Vassdragslovens § 62 fra eldre og nye reguleringer. Eldre (jfr. Hovedstyrets skriv av 19. oktober 1937) 33 M m³ Nye reguleringer 31,5 » » Ikke hittil utnyttet senkning mellom kote ca. 1312 og 1310,7 i Framste vatn 5,5 » » Sum 70,0 M m³ Herav til overregulering for ekstreme tørrår 37,0 » » Sum 33,0 M m³

Lavvassføring for K I.

I Tafjordvassdraget er tidligere foretatt følgende reguleringer:

Navn magasin	Tatt i bruk	Magasin
Onilsvatn	jan. 1925	9,5 M m ³
Veltdalsvatn H., senkning	mars 1926	8,0 »
Viksvatn, oppdemning og senkning	jan. 1929	33,0 »
Kolbeinsvatn	1926 (1925)	5,0 »
Fagerbotnvatn	nov. 1941	7,0 »
Slettdalsvatn	nov. 1942	10,5 »
Viavatn, senkning	febr. 1952	28,5 »
Viavatn, oppdemning	sept. 1945	8,5 »
H. Veltdalsvatn, oppdemning	sept. 1947	6,0 »
H. og Fr. Kaldhussætervatn., oppdemning	sept. 1948	3,5 »
H. Kaldhussætervatn, senkning	april 1948	6,5 »
		126,0 M m ³

Hertil kommer følgende reguleringer som en har konsesjon på men ikke fullført:

H. og Fr. Kaldhussætervatn, oppdemmet til kote 577,1	5,7 »
Fr. Kaldhussætervatn, senkning	1,2 »
132,9 M m ³	
Hertil overregulering	37,0 »
169,9 M m ³	

Denne magasinbeholdning med nedslagsfelt 295 km² kan bli nyttiggjort i K I med bruttofallhøyde 156 m maks. og 139 m min.
Lavvassføringen blir 10 m³/sek. (År 1950/51)
Uten overregulering 9 — (År 1950/51)

Lavvassføring for K II.

Etter at K II er tatt i bruk vil en del av den ovenfor nevnte magasinbeholdning nyttiggjøres i denne stasjon.

Navn magasin	Tatt i bruk	Magasin
Kolbeinsvatn	okt. 1952	5,0 M m ³
Fagerbotnvatn	okt. 1952	7,0 »
Viavatn, senkning og oppdemning	okt. 1952	37,0 »
Slettdalsvatn	okt. 1952	10,5 »
Kaldhussætervatn	okt. 1952	10,0 »
Konsesjonen meddelt med ikke fullf. reg. (som of.f.)		6,9 »
		76,4 M m ³
Ny konsesjonssøknad, overf. begge Viksvatn		33,0 »
		109,4 M m ³
Overregulering		37,0 »
		146,4 M m ³

Etter overføring av Viksvatn blir den regulerte vassføring 5,35 m³/sek. (se summasjonskurve) eller økt med 1 m³/sek.

Den i dag bestående maks. fallhøyde for K II er $571,20 \div 181,50 = 389,70$ m, og den min. $547,50 \div 181,50 = 366,00$ m. Ved planlagte overføring blir vatnet fra Viksvatn utnyttet med en fallhøyde på tilsammen K II \div K I = 545,30 m brutto istedenfor som tidligere kun 156 m.»

Framste Viksvatn senkes ved hjelp av en 5 m² tunnel på 675 m mellom Framste og Heimste Viksvatn. Heimste Viksvatn senkes og avløpet skal overføres til Kaldhussæterdalen ved hjelp av en 6 m² tunnel på 900 m gjennom Feteggen. Denne tunnel utføres med tappearrangement ved utløpet (3 stkr. venti-

ler) slik at man eventuelt i fremtiden kan forlenge tunnelen og utnytte fallhøyden fra Viksvatn til Kraftstasjon II, ca. 738 m brutto.

Omkostningene ved senkning og overføring er oppgitt til 2 mill. kroner.

I tilslutning til omkostningsoverslaget anfører Kraftselskapet:

«Dersom det kan oppnåes økonomiske eller tekniske fordeler ved forandringer i prosjektet, forbeholder Tafjord Kraftselskap seg rett til å gjøre det mot forpliktelse til å innsende tegninger og overslag til godkjenning.»

Om utrasning heter det:

«De de regulerte vatn ligger i en høyde av over 1 300 m. o. h. er det selvsagt ikke mark eller skog som kan skades ved utrasning. Det er for øvrig nøkent fjell rundt hele vatnet.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysningsblad 26. og 28. juni 1952 (nr. 145 og 146), og den har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Norddal herredstyre har i møte den 29. juli 1952 gjort slikt vedtak:

«Norddal herredstyre tilrår at Tafjord Kraftselskap får den omsøkte konsesjon på vilkår som lova fastset. Men Norddal heradstyre vil særleg halde fram at denne konsesjon ikkje må verte gitt utan at Tafjord Kraftselskap går med på å yte fullt vederlag til dei bruk som vert skadelidande ved gjennomføringa av denne konsesjon.

Norddal kommune held seg som vanleg tilhinde dei konsesjonsavgifter som vil fylgje av reguleringa.»

Med uttalelsen fra herredstyret fulgte bl. a. følgende brev datert 28. juli 1952:

«I samband med spørsmålet om konsesjon på overføring av Viksvatn til Kaldhussæterdalføret vil eigarane av Øvste-Rødal, gnr. 41, brnr. 1 og 2 og Nedste-Rødal, gnr. 40, brnr. 1, 3 og 6 få uttale:

Overføring av Viksvatn til Kaldhussæterdalføret har ikkje vore føreset den gongen det vart gjort kontrakt om vassdraget i Rødalsføret. Heller ikkje er det tidlegare gjort avtale med eigarane om senkingsretten, anten av Viksvatn eller Rødalsvatn, og Tafjord Kraftselskap må komme til ei ordning med eigarane om også det.

Ei slik overføring vil når det no vert gjennomført, skape store vanskar for bruka i Øvste- og Nedste-Rødal; for å nemne berre ein slik ting som at elva no tener til naturleg gjerde for heimebøen og til skil i beitemarka.

Eigarane av Øvste- og Neste-Rødal krev at det ikkje vert gitt konsesjon for Tafjord Kraftselskap som søkt om før nemnde selskap har vorte samd med ovannemnde eigarar om fullt vederlag for dei vanskar, ulemper og rettartap som ein slik konsesjon fører med seg for desse.

Når vederlaget skal fastsetjast, bør dette etter vår meining omfate m. a. ogso eit tillegg i det frikvantum av elektrisk kraft som eigarane no har og at det frikvantum som er tilstått desse bruk, kan uttakast av eigarane kvar som helst innan Tafjord Kraftselskap sitt forsyningsområde.»

Elektrisitetstilsyningskontoret i Møre og Romsdal uttaler i påtegning av 29. august 1952:

«Den projekterte regulering er nødvendig for å skaffe driftsvann til annet aggregat i selskapets nye kraftstasjon K II hvilket aggregat forutsettes satt i drift i 1956. Søknaden anbefales innvilget.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal henviser og henholder seg til elektrisitetstilsyningskontorets påtegning og anbefaling av søknaden, jfr. hans ekspedisjon av 1. september 1952.

Skjåk herredstyre har behandlet søknaden i møte den 4. mars 1953 og enstemmig vedtatt «slik uttalelse som vedlagte P.M. (udatert) viser». Avskrift vedlegges.

Det fremholdes heri at Framste Viksvatn tidligere må ha hatt avløp til Skjåk og at begge Viksvatn hadde avløp dit den gang avløpet til Rødal fra Heimste Viksvatn var demmet opp av sne og is, og at det engang i tiden ved sydenden av Framste Viksvatn er satt opp en mur som hindrer avløp til Skjåk. Muren er ikke satt opp av Skjåk.

I P.M.en gjøres det nærmere rede for beliggenheten av vatna i Tafjordvassdraget og for den pågående grensetvist mellom Norddal og Skjåk kommuner. Bl. a. opplyses at Eidsivating lagmannsrettsdom av 29. november 1947 er anket til Høyesterett. Ved dommen ble grensen med 4 mot 3 stemmer trukket slik at også Framste Viksvatn blir liggende i Norddal. Videre tas forbehold overfor Kraftselskapets opplysninger om dets rettigheter i vassdraget.

P.M.en konkluderer slik:

«Med det resultat utskiftningsretten og herredsretten samt lagmannsretten kom til, må det i et hvert fall være ganske klart at Skjåk almenning og herred må bestemt protestere mot at Viksvatna overføres til Kaldhussætervatn før der foreligger høyesterettsdom angående spørsmålet om hvem de forskjellige vatn tilhører. Der er tidligere truffet forberedelse til slik «overføring», men den må ikke gjennomføres.

Etter alle tre retters — derunder også lagmannsrettens — dom er det på det rene at Viavatna og Kolbeinsvatn helt eller delvis ligger i Skjåk.

De interesser Skjåk har i Viksvatna «kan ikke ansees for å være — som loven krever — av liten betydning i og for seg» (Vassdragslovens § 69, post 2). Det er strekninger som Skjåk alltid har ansett som liggende i Skjåk.

Det er på det rene at arbeidet her — som det nå søkes konsesjon for — består i spregning av en tunnel gjennom den fjellrygg som skiller Rødalen og Kaldhussæterdalens nedslagsfelt «og dessuten fører man områder som ligger i Skjåk til et annet dalføre.»

Elektrisitetstilsyningskontoret for Hedmark og Oppland uttaler i påtegning av 17. mars 1953:

«Skjåk herredstyre hevder at Viksvatna for ikke lang tid siden hadde avløp til Skjåk. Professor Werenskiold som har foretatt studiereiser her opp støtter denne påstand. Det er imidlertid et faktum at begge Viksvatna nå har sitt avløp gjennom Rødal i Norddal og en forandring av dette forhold, slik at avløpet fra Viksvatna igjen skulle føres til Skjåk, er etter vår oppfatning nokså utenkelig.

Det er oppstått tvist mellom Skjåk og Norddal kommuner om hvor herredsgrensen (og

fylkesgrensen) går i dette området, og denne saken er innanket til høyesterett.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har anmodet om at konsesjons-saken blir behandlet uten å avvente høyesteretts avgjørelse, da spørsmålet om en fordeling av konsesjonsavgifter m. v. vil bli behandlet som egen sak senere.

Det er opplyst at det ikke er fisk i Viksvatna. Terrenget rundt vatna består av snaufjell, slik at reguleringen ikke vil bevirke skader på beiter eller skogsland.

Viksvatna ligger etter det som er opplyst i uproduktivt høyfjell, og Elektrisitetskontoret finner ikke grunn for å frarå at regulerings-tillatelse blir gitt. Vi forutsetter imidlertid at fordelingen av reguleringsavgifter og eventuelle erstatninger blir utsatt til høyesteretts avgjørelse i grensetvisten foreligger. Vi forutsetter videre at Skjåk kommune blir tilkjent en rettmessig del av avgiftene når høyesterettsdommen foreligger.»

Fylkesmannen i Oppland slutter seg til Elektrisitetskontorets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 9. april 1953.

Inspektøren for ferskvannsfis- ket foreslår i brev av 4. mars 1953 følgende bestemmelser tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdrag som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse, blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

For øvrig tar Inspektøren forbehold om at det ved eventuelle skjønn blir oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta.

Overrettssakfører Andr. Høyer, Ålesund, har gjennomgått søknadsdokumentene på vegne av Rødalsoppsitterne. I brev av 21. januar d. å. peker han på at Rødalsoppsitterne ikke har fått noen henvendelse fra Kraftselskapet om minnelig ordning, og i brev av 20. februar d. å. henviser han til oppsitternes protest av 28. juli 1952 og går ut fra at det blir avgjort i konsesjonsbetingelsene at hans parter skal ha ytterligere frikvantum elektrisk kraft. De øvrige skader går han ut fra «i tilfelle blir tatt opp til behandling ved eventuelt skjønn».

Han vedlegger avskrift av kontrakt, datert 13. juni 1932, tinglest 27. juni 1932, mellom

oppsitterne og Kraftselskapet om godtgjørelse på tilsammen kr. 1000 pr. år for uoppgjorte mellomværender i anledning reguleringer i Rødalselva (Viksvatna) og Rendalselva (Veldalsvatna). Godtgjørelsen erlegges for tiden fra 1. juli 1928 til tiden 1. juli 1938. Hertil kommer et årlig bidrag på kr. 200 fra 1. juli 1931 til veiforbindelse ned til Onilsavatn. Begge beløp gjelder i tiden til 1. juli 1938. Hvorledes det skal forholdes fra dette tidspunkt blir å avgjøre senere. Dessuten har Kraftselskapet forpliktet seg til å levere vederlagsfritt ved husvegg 2 kW til hvert av de 6 bruk, samt kraft til en kokeplate og lys — likeledes vederlagsfritt — i hver av de 6 boder oppsitterne fra gammelt har hatt ved sjøen.

Overrettssakføreren har henvendt seg til Kraftselskapet og bedt om forslag til ordning av erstatningen for tiden etter 1938. Han vedlegger svar på denne henvendelse, datert 4. februar d. å., fra høyesterettsadvokat Herman Bang, Ålesund, som på vegne av Kraftselskapet fremholder at beløpene er betalt til 1. juli 1938 og at Kraftselskapet ikke har påtatt seg å betale noen fortsatt årlig avgift. Det må i tilfelle en ny overenskomst til og det må da være en betingelse at det godtgjøres ytterligere tap som ikke er dekket ved den nevnte erstatning. Slike tap er hittil hverken påstått eller søkt legitimert.

Rødalsoppsitternes brev av 28. juli 1952 og overrettssakfører Høyers brev av 21. januar d. å. har vært forelagt Tafjord Kraftselskap. Av dettes svar, datert 19. februar d. å., hitsettes:

«Hertil kan bemerkes at spørsmålet om overføring av fri kraft som tidligere er tildelt brukene til eiere eller arvinger som er fraflyttet brukene ikke lar seg gjennomføre, da det er en rettighet som hører til bruket. I tilfelle det gjelder eiere som er flyttet ut av Tafjordbygda, har kraftselskapet overhodet ikke anledning til å gi fri kraft da det ikke har disposisjonsrett over kraftfordelingsverkene, selv ikke innen Tafjords sammenslutningen. Når det gjelder arvinger gjelder selvfølgelig det samme, men forholdene blir enda mer komplisert. Kun i tilfelle en eier midlertidig flytter fra Rødalen ned i Tafjordbygda, kan det la seg gjøre å la ham bruke kraften slik som han tidligere har gjort for gårdens behov på sitt nye bosted i Tafjord som en helt midlertidig og personlig ordning. Selve retten må selvsagt tilligge bruket og gå over på eventuelt nye eiere.

Saken vedrører imidlertid ikke så vidt vi kan se den foreliggende konsesjonssak. Overføring av Viksvatnet til Kaldhuseterdalføret berører ikke spørsmålet om fraflytting fra Rødalsgårdene. Den ene eier av Øvre Rødal (Sander Rødal) er fraflyttet gården for flere år siden og bor i Ørskog herred. Den annen eier av Øvre Rødal (Elias G. Rødal) har etter forlydende besluttet seg til å flytte fra gården

da han ikke kan være alene der oppe. Det skal være et spørsmål om hustomt i Tafjordbygda som har forhalet avgjørelsen. I nedre Rødal ligger det ene bruk som ødegård. Eierne, Oline Anna Kaldhussæter, oppholder seg på gamle hjem utenfor Tafjordbygda. Om de andre underskrivere av brev av 28. juli 1952 kan bemerkes:

De to første allerede nevnt.

Petter S. Rødal er «bruker» men har ikke eiendomsrett (skjøte).

Alfred Selboskar har ingen rettigheter hverken i Øvre eller Nedre Rødal. Han eier en nedenforliggende gård, Øien, og er vel som sådan interessert i å kunne disponere den kraft gården har fått tildelt hvor som helst.

Oline Anna Kaldhussæter er nevnt før og har vistnok ingen personlig interesse.

For øvrig vil Kraftselskapet fastholde sin påtegning av 21. august 1952:

«Erstatning til skadelidende blir å behandle på vanlig måte, om nødvendig ved lovlig skjønn.»

Hovedstyret skal bemerke:

Tafjord Kraftselskap har etter hvert — og etter meddelte tillatelser — regulert de fleste større vatn i Tafjordvassdraget.

Den siste tillatelse — oppdemming av Heimste og Framste Kaldhussetervatn — ble gitt ved kgl. resolusjon av 11. juli 1947, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for s. å. s. 69—76.

Ved kgl. resolusjon av 14. mai 1926, jfr. planendring av 13. september 1937, fikk Kraftselskapet tillatelse til bl. a. å regulere Heimste og Framste Viksvatn 8,3 m mellom kotene 1319 og 1310,7. Det første ved 6,8 m oppdemming og 1,5 m senking, det annet ved 4,6 m oppdemming og 3,7 m senking. Jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1926, s. 53—63. Senkingen av Framste Viksvatn er hittil bare gjennomført til kote ca. 1312.

I 1952 ble Tafjord Kraftselskap ferdig med kraftstasjon K II som utnytter det 387 m høye bruttofall mellom Heimste Kaldhussetervatn og Onilsavatn.

For å øke lågvassføringen her søker Kraftselskapet nå om tillatelse til ytterligere å senke Heimste- og Framste Viksvatn henholdsvis 11,7 m til kote 1299 og 8,7 m til kote 1302 og å overføre hele avløpet fra Heimste Viksvatn til Kaldhusseterdalen. Ved overføringen økes det nåværende nedbørfelt for K II fra 95 km² til 119 km².

Fra det tidspunkt K II ble satt i drift har man gått ut fra at de ovenforliggende magasiner tappes med hensyn på denne. Når avløpet fra Viksvatna blir overført til Kaldhusseterdalen forutsettes også Viksvatnmagasinet

tappet med hensyn på K II, mens det liksom de andre magasiner i vassdraget før har vært tappet med hensyn på den gamle kraftstasjon som utnytter det 147,7 m høye bruttofall fra Onilsavatn til sjøen.

Magasinet i Viksvatna utgjør nå 33 mill. m³, hvilket omtrent tilsvarer årsavløpet, i gjennomsnitt 1,05 m³/sek.

Ved den omsøkte ytterligere senking økes magasinet med 37 mill. m³ og det totale magasin blir da ca. 220 pst. av årsavløpet. Den i lovens forstand ved overføringen og tilleggsreguleringen invunne vassføringsøkning blir lik gjennomsnittsavløpet altså 1,05 m³/sek., tilsvarende ca. 5 400 nat.-HK i K II.

Det nye magasin er forutsatt anvendt som reserve i eksepsjonelt ugunstige år, og i de år det kan ventes fylt representerer det en energireserve på ca. 45 mill. kWh i K I og K II. På den annen side vil kraftproduksjonen i K I bli redusert med ca. 2 400 nat.-HK.

Det tas som vanlig forbehold om revisjon senere av de angitte vassføringer og kraftmengder.

Det fremholdes i søknaden at tappingen av Viksvatna om vinteren hittil har bevirket iskjøving på de flate beitemarker i Rødal med derav følgende isbrann. Dette vil unngås.

Skadene og ulemperne ved den ytterligere senking antas etter det som foreligger å bli av mindre betydning. Stranda rundt vatna består stort sett av fjell så noen fare for utrasing skulle det ikke være.

Det totale magasin i Viksvatna er ca. 220 pst. av det gjennomsnittlige avløp, og det kan selv sagt da gå flere år mellom hver gang magasinet er fylt. Men vatna ligger høyt til fjells — ca. 1 300 m o. h. — og langt fra folk så mer eller mindre nakne strender ikke antas å spille noen vesentlig rolle. Ferdselen i de områder som berøres er minimal og fløting foregår ikke og fisk i vatna skal det ikke være.

Overføringen må påregnes å bevirke at elva fra Viksvatna ikke lenger vil tjene som naturlig gjerde som hittil. Derimot antas det å bli tilstrekkelig vann til husbruk, da Rødalselva fremdeles vil få tilsig fra et felt på ca. 18 km² mellom Viksvatna og den øverste gård i Rødal. Som forholdene ligger an synes ikke den økte vassføring i tilløpselva til Kaldhussetervatn å skulle medføre nevneverdige ulemper eller skader.

Skjåk herredstyre har protestert mot at konsesjon gis før grensetvisten med Norddal kommune er avgjort. Utfallet av denne tvist har i denne forbindelse bare betydning når det gjelder fordelingen av avgiften til kommuner, og dette spørsmål vil som vanlig bli tatt opp senere som egen sak.

Hovedstyret antar at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 for at tillatelse til den omsøkte regulering og overføring kan gis, er oppfylt. Tillatelsen foreslås gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Til de enkelte betingelser bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Konsesjonen foreslås liksom konsesjonen av 14. mai 1926 bl. a. på regulering av Viksvatna gitt på ubegrenset tid. Da Kraftselskapet eier samtlige nedenforliggende fall er det nå som i 1926 ingen grunn til å fastsette begrenset konsesjonstid for private falleiere.

Arlige avgifter, post 2.

I 7 av Kraftselskapets tidligere reguleringskonsesjoner er avgiften til staten og kommuner satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK til hver. I 1 — den første — senking av Onilsavatn er avgiften satt til henholdsvis kr. 0,30 og kr. 0,20. Da det her foruten regulering også gjelder overføring foreslår Hovedstyret avgiften til kommuner satt til kr. 1 pr. nat.-HK for fallene ovenfor Onilsavatn og til kr. 0,50 for fallene nedenfor dette vatn. Avgiften til staten foreslås som før satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Opphjelp av fisket, post 14.

Etter det som foreligger finnes ikke fisk i Viksvatna men man har allikevel funnet å burde ta med vilkår som foreslått av Fiskerinspektøren.

Avgivelse av kraft

er i post 22 som vanlig foreslått betinget med 10 pst. til kommuner med rett for de kommuner som berøres til etter 30 år å kreve avgitt ytterligere kraft under visse omstendigheter. Videre er staten forbeholdt inntil 5 pst.

Betingelsene er ellers i det vesentlige overensstemmende med dem som gjelder for de andre reguleringer i vassdraget.

Manøvreringsreglementet.

Forslag til manøvreringsreglement som omfatter den samlede regulering av Viksvatna vedlegges.

Hvis overrettssakfører Høyers forannevnte brev er slik å forstå at han på vegne av grunneierne krever satt som vilkår for konsesjonen at kraftselskapet skal betale ytterligere erstatning i anledning av de reguleringer som er foretatt tidligere, kan man ikke anbefale denne anmodning etterkommet. Man kan ikke ta noe standpunkt til om grunneierne

har krav på ytterligere erstatning. Spørsmålet herom må i tilfelle avgjøres ved ny overenskomst eller ved domstolene, eventuelt ved skjønn.

Heller ikke finner man å kunne anbefale betinget at Kraftselskapet skal levere gratis kraft til oppsitterne for påførte skader i anledning av den overføring det nå er søkt om. Lovligheten av et slikt vilkår kan være tvilssom og et pålegg som nevnt synes dessuten etter forholdene lite rimelig her, hvor oppsitterne fra før har 2 kW hver gratis levert ved husvegg.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser og til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.
Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som ved tilleggsreguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som

Kongen bestemmer:

Fall ovenfor Onilsavatn kr. 1 pr. nat.-HK.

Fall nedenfor Onilsavatn kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassføringen som tilleggsreguleringen og overføringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med de i Tafjordvassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinene utnytted på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der skal anses som den ved tilleggsreguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge den ovenfor omhandlede avgift inntreter etter hvert som den ved tilleggsreguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som

skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgift etter post 2 og om avgivelse av kraft, jfr. post 22 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den

utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgøymed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne med anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blant den befolkning som er knyttet til anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for

øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Så fremt særlige politioppsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller husleid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdrag som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i

varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse, blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

15.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for spregning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

16.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftanlegg når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den alminnelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen oppnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant arbeid.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anleggene som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeid. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggenes økonomiske forhold.

17.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal fore-

stå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

19.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten urimelige ulemper og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved tilleggsreguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av tilleggsreguleringen og overføringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

23.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de

eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke tilleggsreguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Utkast til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Heimste Viksvatn:

Øvre	kote	1 319,0
Nedre	»	1 299,0
		20,0 m

Framste Viksvatn:

Øvre	kote	1 319,0
Nedre	»	1 302,0
		17,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Vannslippingen foregår etter Tafjord Kraftselskaps behov.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påses at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløpene så vidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Tafjord Kraftselskap har for tiden i drift to kraftstasjoner, K I som utnytter fallet fra det tidligere regulerte Onilsavatn til Tafjorden, og K II som utnytter fallet fra Kaldhussætervatn til Onilsavatn.

Fordelen ved den nå omsøkte senkning av Viksvatna og overføring av hele avløpet fra Heimste Viksvatn til Kaldhussætervatn består i den tilsiktede kraftinnvinning, som påregnes å ville utgjøre ca. 3 000 nat.-HK, idet den innvunne vannføringsøkning i K II vil bli ca. 5 400 nat.-HK, mens kraftproduksjonen i K I vil bli redusert med ca. 2 400 nat.-HK. Den kraft som innvinnes, aktes anvendt som reserve i eksepsjonelt ugunstige år. Omkostningene ved senkningen og overføringen er anslått til 2 mill kroner.

Skadene og ulemperne består vesentlig i at overføringen av avløpet fra Heimste Viksvatn må påregnes å føre til at elven fra Viksvatna ikke lenger vil tjene som naturlig gjerde. Hovedstyret har dog antatt at det vil bli nok vann igjen i elven til husbruk for oppsitterne. Ferdsele i det område som berøres er minimal, fløtning foregår ikke i vassdraget og der er angivelig ikke fisk i vannene. Da vannene er beliggende ca. 1 300 m over havet og langt fra folk, må de mer eller mindre nakne strender som overføringen vil medføre, antas å spille en helt uvesentlig rolle. Stranden rundt vannene består for det meste av fjell, slik at det ikke kan antas å være noen fare for utrasning.

De interesserte grunneiere har protestert mot at tillatelsen blir gitt før det er truffet overenskomst om erstatning for skader og ulemper. Skjåk herredstyre har likeledes protestert mot at tillatelse blir gitt før det er falt dom i Høyesterett i den mellom Skjåk og Norddal kommuner verserende sak om grensen mellom de to herreder. Departementet slutter seg til hovedstyrets anførsler til disse protester. Tafjord Kraftselskap forutsettes å ordne spørsmålet om mulig erstatning for skader og ulemper med grunneierne på vanlig måte, eventuelt ved skjønn. For øvrig gjelder grunneiernes innsigelser det økonomiske oppgjør i forbindelse med tidligere foretatte reguleringer, og dette er uten interesse for nærværende søknad. Når det gjelder tvisten om herredsgrensen, vil resultatet herav kun få betydning for spørsmålet om fordelingen av den i konsesjonsbetingelsene foreslåtte avgift til kommuner, og dette spørsmål vil som vanlig bli tatt opp senere som egen sak.

Departementet antar med hovedstyret at

betingelsene etter reguleringslovens § 8 nr. 1 og nr. 2 for å gi tillatelse til regulering og overføring er til stede og vil rå til at den omsøkte tillatelse blir gitt.

Betingelsene for tillatelsen anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets utkast. En viser til hva hovedstyret har anført vedkommende de enkelte konsesjonsbetingelser, derunder post 2 om den foreslåtte avgift til staten og kommuner.

Godtgjørelse til staten en gang for alle er ikke foreslått da vannene i sin helhet antas å være undergitt eiendomsrett.

Når det gjelder unnlåtelsen av å fastsette begrenset konsesjonstid for private falleiere, skal departementet bemerke at Tafjord kraftselskap eier samtlige vassdrags- og fallrettigheter i Tafjordvassdraget, idet selskapet i sin tid fikk overdratt disse rettigheter av det daværende Arbeidsdepartement i henhold til Stortingets beslutning av 21. juli 1916. Herom vises til St. prp. nr. 136 for 1916, innst. S. LIV for s. å. samt St. forh. for s. å. side 2053—54.

Manøvreringsreglement for senkningen og overføringen foreslås fastsatt overensstemmende med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Ved den i 1926 meddelte tillatelse ble som nevnt Framste Viksvatn tillatt senket 3,7 m til kote 1310,7. Senkningen er imidlertid bare gjennomført til kote ca. 1312 uten at det er søkt om eller meddelt fristforlengelse. Departementet forutsetter at den tillatelse som nå foreslås meddelt, innebærer en tillatelse til fortsettelse av den tidligere tillatte senkning.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917 nr. 17 tillates Tafjord Kraftselskap å foreta en ytterligere regulering av Heimste og Framste Viksvatn i Tafjordvassdraget samt å overføre hele avløpet fra Heimste Viksvatn til Kaldhussetervatn — i det vesentligste i samsvar med søknad av 6. juni 1952 og på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 25. juni 1954.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

20. L/L Hjelmeland Kraftverk.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Breilandsvatnet i Hjelmelandvassdraget.)

Kgl. resol. av 8. juli 1954.

L/L Hjelmeland Kraftverk fikk 21. mai 1942 tillatelse i mehold av vassdragsloven av 15. mars 1940 § 62 til å regulere Breilandsvatnet i Hjelmeland herred i Rogaland fylke ved senking 1,5 m, hvorav den nederste 1,0 m gjaldt senking i reguleringsøyemed. Videre fikk kraftverket 15. april 1943 en alternativ tillatelse etter vassdragslovens § 62 til regulering av Breilandsvatnet med 1,0 m senking utelukkende i reguleringsøyemed. Senkingen av vatnet er imidlertid etter det opplyste gjennomført etter det alternativ hvortil tillatelse ble gitt 21. mai 1942.

Med brev av 2. april 1954 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 17. juli 1951 fra L/L Hjelmeland Kraftverk om tillatelse til ytterligere regulering av Breilandsvatnet:

«Fra L/L Hjelmeland Kraftverk er innkommet følgende søknad, datert 17. juli 1951:

«Ved skrivelse fra Arbeidsdepartementet av 3. juni 1942 ble L/L Hjelmeland Kraftverk, i samsvar med vassdragsloven av 15. mars 1940 § 62, gitt tillatelse til å regulere Breilandsvatn i Hjelmeland herred, Rogaland fylke.

Reguleringsgrensene var fastsatt til:
Øvre 0,5 m under nåværende alminnelige vannstand.
Nedre 1,5 m under nåværende alminnelige vannstand.

Reguleringshøyde 1,0 m.

Den tillatte regulering ble utført like etter at tillatelsen var gitt, og har hittil vært tilstrekkelig til drift av det daværende kraftstasjonsmaskineri.

Nå skal der imidlertid bygges en ny kraftstasjon med større fallhøyde — 135 m i stedet for tidligere 110 m. I den nye stasjon blir der installert et maskinsett med ytelse 600 HK som tilknyttes den gamle rørledning, idet denne forlenges med 200 m. Da den nåværende rørledning ikke kan belastes med mere enn det nye maskineri, blir det gamle stående i reserve eller solgt.

For å skaffe tilstrekkelig driftsvann til det nye maskineri blir det nødvendig å senke Breilandsvatn ytterligere 1 m. Vannet hadde før forrige regulering et areal av 1,1 km², men da det er temmelig langgrunndt regnes der med et gjennomsnittareal av 0,9 km² ved 2 m senkning i tillegg til den permanente senkning på 0,5 m, som ble foretatt i jordbruksøyemed. Man vil da få et samlet magasin av 1,8 mill. m³.

I vinterhalvåret må der i dette distrikt regnes med en brukstid for strømmen på minst 20 timer i døgnet, og en magasintapningstid

av 4 måneder. Magasinet vil da kunne gi tilskuddsvann til den alminnelige lavvannsføring med:

$$\frac{1\ 800\ 000}{20 \times 3\ 600 \times 120} = 0,208\ m^3/sek.$$

I tillegg hertil kommer alminnelig lavvannsføring som etter gjennomsnittet for Jørpe-landselv og Ula, skulle bli 9,5 sek./liter pr. km² eller for hele nedslagsfeltet 0,266 m³/sek. Med 20 timers brukstid i året tilsvarer dette 0,319 m³/sek., og samlet vannføring blir 0,527 m³/sek. Da turbinens maksimale vannforbruk er 0,415 m³/sek., skulle der da også være tilstrekkelig vann i mere vannfattige perioder.

De arbeider som er nødvendige i forbindelse med den større regulering er bagatellmessige, idet avløpskanalen allerede i 1942 ble utført for inntil 2,5 m senkning. Der står da bare tilbake å senke lukeavløpet med 1 m, og foreta en del opprensning ved dammen.

Reguleringen er nødvendig for å skaffe tilstrekkelig strøm til de 270 abonnenter som er tilknyttet kraftverket.

Manøvreringsreglementet forutsettes å bli det samme som tidligere.

Under henvisning til foranstående tillater vi oss i henhold til Vassdragslovens § 62 å søke om:

1. Tillatelse til å senke Breilandsvatnet ytterligere 1 m.
2. Tillatelse til å forlange avstått ved skjønne de rettigheter som er nødvendig for denne senkning, hvor der ikke kan oppnås minnelig overenskomst.»

Hovedstyret gjorde i brev av 26. juli 1951 Kraftverket oppmerksom på at tilleggsreguleringen av Breilandsvatn i henhold til reguleringslovens § 3 siste avsnitt uansett omfanget kommer inn under reguleringsloven og blir underlagt dennes bestemmelser, bl. a. om tidsbegrensning, avgifter og hjemfall til staten. Videre at hjemfallsretten omfatter både den nye og den gamle regulering, men at Kraftverket har krav på den regulerte vassføring som kan holdes med den gamle regulering mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse. Man ba meddelt om Kraftverket under disse omstendigheter opprettholdt søknaden.

Kraftverket meddelte så i brev av 31. s. m. at søknaden opprettholdes.

Søknaden som er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 26. og 28. september 1951 (nr. 223 og 225), ble 21. s. m. i 3 eksemplarer (avskrift) sendt fylkesmannen i Rogaland med anmodning om uttalelse fra Hjelmeland herredstyre, mulige andre interesserte og fylkesmannen selv. Tross gjentatte purringer har behandlingen i distriktet som det vil sees av nedenstående uttalelser tatt lang tid.

Hjelmeland herredstyre nedsatte i møte den 23. oktober 1951 en nemnd på 2 mann, som skulle forsøke å få i stand en minnelig ordning mellom Kraftverket og de oppsittere som vil bli berørt av tiltaket.

Herredstyret behandlet søknaden i møte 20. juni 1952. Utskrift av møteboken hitsettes:

«Den valde nemnda hadde 6. november 1951 møte med styret for kraftverket. Den 15. november 1951 hadde nemnda møte med dei interesserte oppsittjarane på Hustøl, Fjellet og Hagalid. Det vart då teke opp liste over kor mykje straum dei tenkte å tinga, og dei kom med samrøystes ynske om å få ing. Dale til å måla opp og koma med framlegg vedkomande det som trongs av linenett, transformatorer o. a.

Saka vart send til ing. Dale 16. november 1951.

Den 28. februar 1952 fekk nemnda Dale sitt overslag med lovnad om kartskisse o. a. — Det vart sidan purra etter dette, men ingen ting kom.

I styremøte 26. april 1952 gjorde kraftverket dette vedtaket:

«Styret kan ikke forhandle mer i denne sak angående regulering i Breilandsvatnet og elektrisitetsforsyningen Fjellet. Styret for kraftverket tilbyr herved Fjellet strøm på samme betingelser som vi kommer til å levere til Vestre Hjelmeland Elektrisitetslag.»

Etter dette meiner nemnda at dei er avskorne frå å gjera meir med saka. Dei gjev framlegg til heradstyret om å gjera dette vedtaket:

«Heradstyret vil peika på at endå meir senking av Breilandsvatnet kan ha heller stor skadeverknad, og meiner det bør røkjast etter om det ikkje kan ordnast med naudsynleg regulering til denne utbygging i Grøstølvatnet, då skaden her kan reknast til liten, samanlikna med regulering av Breilandsvatnet. Skulle det likevel verta naudsynleg å senka Breilandsvatnet, bør det vera på vilkår av at Hjelmeland Kraftverk A/L leverar naudsynt straum frå sitt verk til vassdragseigarane på rimelege vilkår, når det blir aktuelt å byggja leidingsanlegget fram til desse.»

Samrøystes vedtak:

Framlegget vert vedteke.»

Herredstyrets uttalelse med bilag, mottatt her med fylkesmannens ekspedisjon av 18. mai 1953, ble 3. juni s. å. oversendt søkeren, idet man ba om nærmere redegjørelse vedr. de påståtte skadevirkninger ved senkningen av Breilandsvatn og den antydende regulering av Grøstølvatn.

Med fylkesmannens påtegning av 8. juni s. å. mottok man så følgende uttalelse — dattert 5. s. m. fra Rogaland fylkes elektrisitetskontor:

«Da jeg dessverre har forlagt fylkesmannens oversendelsesskrivelse angående denne sak, sender jeg vedlagt bekreftede avskrifter

av denne samt av Hjelmeland herredstyes uttalelse med bilag. Likeledes sendes konsesjonssøknaden i original, samt uttalelse fra Hjelmeland Kraftverk.

Hjelmeland Kraftverk fikk i 1942 tillatelse til å senke Breilandsvatn 1,5 m, hvorav den øverste 0,5 m skulle være permanent for tørrlegning av vannsyk jord, mens den nederste meteren kunne brukes av Kraftverket i reguleringsøyemed. Denne regulering var tilstrekkelig for den daværende utbygning på 300 HK, men det ble allerede den gang forutsatt at kraftanlegget med tiden måtte utvides, og at dette ville kreve større regulering. Av denne grunn ble senkningskanalen sprengt ut til 2,5 m under alminnelig vannstand, slik at det bare stod igjen å senke lukeåpningen i dammen når ytterligere regulering ble nødvendig. Dette er nå tilfelle idet kraftanlegget er utvidet til 600 HK.

For å søke oppnådd en minnelig ordning av spørsmålet, valgte herredstyret 23. oktober 1951 en nemnd som skulle forhandle med kraftverket og oppsitterne rundt vatnet. Grunnlaget for forhandlingene var at der skulle skaffes elektrisk kraft fram til oppsitterne, og der ble også utarbeidet planer med omkostningsoverslag som viste en samlet utgift av kr. 130 000 for overførings- og fordelingsanlegg. Med dette kunne der føres elektrisk kraft fram til ca. 35 abonnenter. Kraftverket fant etter dette at det ble for kostbart selv å bygge ut ledningsanlegget med transformatorer, men tilbyr å levere strøm på samme vilkår som det kommer til å levere strøm til Vestre Hjelmeland elektrisitetslag (nå fastlagt til kr. 100 pr. kW).

Etter dette er saken behandlet på ny i Hjelmeland herredstyre som i møte 20. juni 1952 peker på at en ytterligere senkning av Breilandsvatn vil ha stor skadevirkning, og mener det bør undersøkes om der ikke kan ordnes med nødvendig regulering i et i vassdraget høyere liggende vatn — Grøstølvatn, da skaden her blir liten sammenlignet med reguleringen av Breilandsvatnet. Skulle likevel dette siste bli nødvendig bør der settes som vilkår at Kraftverket leverer nødvendig strøm til vassdragseierne fra sin kraftstasjon på rimelige vilkår, når det blir aktuelt å bygge ledningsnett fram til disse.

I skrivelse av 11. august 1952 fremholder Kraftverket at en regulering av Grøstølvatn vil bli kostbar, da der kreves en forholdsvis høy dam, samtidig som reguleringen her vil sette beitestreknings og driftsveier under vatn likesom man kommer i konflikt med kvern- og sagbruksrettigheter.

For Breilandsvatnets vedkommende ansees skadene å bli bagatellmessige, idet vatnet under arbeidet med senkningskanalen allerede var nedtappet til den omsøkte dybde, og man da hadde anledning til å gjøre seg opp en mening om disse. Kraftverket erklærer seg videre villig til å levere strøm til vassdrags-eierne (Breiland og Fjellet) på rimelige vilkår og i tilfelle tvistemål at Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgjør pris og vilkår bygget på verkets driftsomkostninger.

Som forholdene ligger an finner jeg det mest rasjonelt at den tilleggsregulering som nå er nødvendig foretas i Breilandsvatn, og

at Grøstølvatn holdes i reserve for regulering som vil trenge for fremtidig utvidelse av kraftanlegget. Som vilkår for tillatelsen bør der kreves at Hjelmeland Kraftverk leverer strøm fra sin kraftstasjon for elektrisitetsforsyning av Breiland og Fjellet til priser som, i tilfelle uenighet, fastsettes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet. Den nå fastsatte pris på tilleggslevering til Vestre Hjelmeland (kr. 100 pr. kW) er så høy at den vil umuliggjøre elektrisitetsforsyning av dette område. Selv med den pris dette elektrisitetslag betaler etter den gamle kontrakt (kr. 60 pr. kW) vil der kreves ganske betydelig statsstønning og distriktstilskudd for å få forsyningen rentabel.

Under henvisning til foranstående tillater jeg meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen tiltrer elektrisitetskontorets uttalelse og anbefaling.

L/L Hjelmeland Kraftverk henviser i sitt svar av 27. november 1953 til brevet til Rogaland fylkes elektrisitetskontor av 11. august s.å. Det opplyses at Grøstølvatn har et nedbørområde på ca. 2 km² og et areal på 180 000 m², at det må bygges en 5,5 m høy dam for å oppnå et magasin på 1 mill. m³ og at et magasin av denne størrelse ligger på grensen av hva der er mulig i normale nedbørår. Videre at vatnet ligger forholdsvis høyt, at det ikke fører brukbar vei til damstedet, at damstedet er oppfylt av stor stein og at damkronen vil få en lengde av 40 m.

Inspektøren for ferskvannsfisket har forelagt saken for konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge. Konsulentens uttalelse — datert 5. januar 1953 — lyder slik:

«Jeg er ikke så godt kjent i distriktet, at jeg kan si om fisket i vatnet har hatt nevneverdig betydning. Den regulering, som hittil er foretatt har neppe hatt noen innvirkning på fisket.

Men det er sannsynlig, at en ytterligere regulering som foregår ved senkning vil forringe fiskens næringsmuligheter.

Hvorvidt dette blir tilfelle og om det med rimelige omkostninger kan avhjelpes måtte bli gjenstand for fremtidige undersøkelser.

En foreslår derfor, at konsesjon gis på betingelse av, at forholdet blir å undersøke ved fagfolk og at verket blir forpliktet til å bestemme de foranstaltninger som i tilfelle finnes påkrevet.»

På grunnlag av denne uttalelse og etter samråd med Landbruksdepartementet foreslår Fiskeriinspektøren under 2. mars d.å. oppstilt følgende betingelser:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i Breilandsvatn plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig

med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

Hovedstyret skal bemerke:

L/L Hjelmeland Kraftverk ble dannet i 1934 og er organisert som lutlag med begrenset ansvar og skiftende medlemstall. Formålet er forsyning av Hjelmelandsvågen og nærmeste omegn.

Kraftverket har hittil utnyttet et fall i Hjelmelandsvassdraget på 110 m, det ligger ca. 2 km fra Hjelmelandsvågen, har et nedbørfelt på 28 km² og er bygd ut for 300 HK.

For å unngå lengere innskrenkningsperioder søkte Kraftverket i august 1941 om tillatelse til å senke Breilandsvatn først noe for å bedre dyrkningsmulighetene og derpå ytterligere en del i reguleringsøyemed, i alt 3,0 m. Da en regulering av dette omfang ga en større vassføring enn Kraftverket mente å trenge, ba det i en ny søknad om tillatelse til en noe mindre regulering, og 21. mai 1942 fikk det så i medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 § 62 tillatelse til å regulere vatnet ved 1,5 m senking under daværende alminnelige vannstand, den første halve meter for å bedre dyrkningsmulighetene og resten — 1,0 m — i reguleringsøyemed.

Kraftverket skal nå bygge en ny kraftstasjon i stedet for den gamle. Den nye stasjon skal utnytte en fallhøyde på 135 m og det skal installeres et maskinsett med en ytelse på 600 HK. Det gamle maskineri skal stå i reserve eller selges. For å få vann nok til det nye aggregat søker Kraftverket om tillatelse til å øke senkingen av Breilandsvatn med 1,0 m. Øvre reguleringsgrense blir som før 0,5 m under den opprinnelige alminnelige vannstand og reguleringshøyden blir 2,0 m.

Da senkningskanalen fra vatnet allerede i 1942 ble utført for en senkning på inntil 2,5 m, vil reguleringsarbeidene nå bare bestå i å senke tappeluken 1 m og i en del opprenskningsarbeide ved dammen, altså rent bagatellmessige arbeider.

Ved den omsøkte ytterligere senkning på 1,0 m innvinnes et magasin på ca. 0,8 mill. m³, dvs. magasinet i Breilandsvatn økes til ca. 1,8 mill. m³. Påregnelig regulert vassføring med dette magasin kan ansettes til 0,47 m³/sek., hvorav ca. 0,1 m³/sek. er øking ved tilleggsreguleringen. Den tilsvarende kraftøkning i det 135 m høye fall blir 180 nat.-HK, som altså representerer fordelene. Den påregnelige kraftytelse år om annet vil dreie seg om 850 nat.-HK.

Opplysningene om skader og ulemper er sparsomme. Kraftverket mener at ulempene blir bagatellmessige i forhold til dem som allerede er godtgjort ved skjønn og opplyser at anlegg og erstatninger ved den i 1942 gjennomførte regulering tilsammen kom på ca. kr. 35 000. Grunneierne på sin side hevder at den ytterligere senkning vil virke mer skadelig for deres gårds- og skogsdrift «enn folk flest kan forstå».

Etter det som fra før foreligger her antas skaden og ulempen ved den utvidede senkning å bestå i større ulemper for ferdselen på vatnet både sommer og vinter, for gjerdeholdet og for fisket.

Grunneierne har med støtte av Hjelmeland herredstyre pekt på at Kraftverket heller bør regulere Grøstølvatn, som har avløp til Breilandsvatn, mens fylkets elektrisitetskontor og fylkesmannen anbefaler søknaden.

Etter det som er opplyst anser Hovedstyret en økt senkning av Breilandsvatn for å være den gunstigste løsning av reguleringsproblemet, og da betingelsen etter reguleringslovens § 8 pkt. 1 for å gi tillatelse må antas å være til stede anbefaler man søknaden innvilget.

Hvis Breilandsvatn tillates senket ytterligere mener Hjelmeland herredstyre det bør skje på vilkår av at Kraftverket leverer nødvendig kraft til vassdragseierne på rimelige vilkår, når det blir aktuelt å bygge ledningsnett fram til disse. Rogaland fylkes elektrisitetskontor anbefaler også et slikt vilkår.

Kraftverket har i styremøte 26. april 1952 vedtatt å tilby «Fjellet» strøm på samme betingelser som til Vestre Hjelmeland Elektrisitetslag, og i brev til fylkesingeniør Abel Tvedten av 11. august 1952 opplyser det å ha erklært seg villig til å levere elektrisk kraft til Breiland og Fjellet på rimelige vilkår. Det ser gjerne at Hovedstyret i tilfelle av tvist avgjør pris og vilkår bygd på Kraftverkets driftsomkostninger.

Hovedstyret kan ikke anbefale en eventuell tillatelse gjort avhengig av et vilkår som omhandlet, men det bør være en forutsetning for tillatelsen at Kraftverket vedstår det i nevnte vedtak og brev fremsatte tilbud.

For øvrig foreslåes tillatelsen gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Om betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Tillatelsen foreslåes gitt for 50 år og med rett for staten til ved konsesjonstidens utløp å kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget. Da det her består en eldre konsesjonsfri regulering får vedkommende

vassfallseiere etter reguleringslovens § 10 pkt. 3 i tilfelle krav på driftsvann på grunnlag av den eldre regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiften til drift, vedlikehold og fornyelse.

Innløsning, post 2.

Rett hertil for staten er som vanlig betinget i det 35. år etter at konsesjonen er gitt.

Årlige avgifter er i post 3

betinget med kr. 0,10 til staten og kr. 0,50 til kommuner pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen.

Legehjelp

til arbeiderne er betinget i post 10.

Fiske, post 14.

Fiskeriinspektørens forslag er fulgt.

Kraftavgivelse

er i post 18 betinget med de vanlige satser inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Sikkerhetsstillelse, post 20.

Tillatelsen av 21. mai 1942 er tilknyttet følgende vilkår (post 8):

«Til dekning av mulig erstatningsansvar for skade som ikke blir medtatt ved ekspropriasjonsskjønnet, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 2 000 etter nærmere bestemmelse av departementet.»

Hovedstyret foreslår beløpet hevet til kr. 4 000 og gjort gjeldende for hele reguleringen og slik at det også tjener som sikkerhet for overholdelsen av de i begge tillatelser fastsatte betingelser.

De andre oppstilte betingelser skulle ikke trenge nærmere begrunnelse.

Manøvreringsreglement.

Kraftverket forutsetter at reglementet blir som før. Hovedstyret har ikke noe å innvende mot det, men nedre reguleringsgrense og reguleringshøyde i pkt. 1 må bringes i samsvar med den nye tilstand. Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 30. mars 1954, ledet av Generaldirektøren.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å

kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Vedkommende vassfallseiere får i tilfelle krav på driftsvann på grunnlag av den eldre regulerings yteevne mot å betale en forholdsmessig del av utgiftene til drift, vedlikehold og fornyelse. Godtgjørelsen fastsettes av vedkommende departement.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra konsesjonens datum skal staten kunne innløse hele reguleringsanlegget. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal

ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som represen-

terer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevet.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i Breilandsvatn plikter konsesjonæren å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel

som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er faststatt.

17.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kartter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggs kapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mel-

lom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunene eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

19.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

20.

Det i post 8 i betingelsene for tillatelse av 21. mai 1942 til å regulere Breilandsvatn fastsatte sikkerhetsbeløp på kr. 2 000 forhøyes til kr. 4 000 som gjeldende for hele reguleringen av nevnte vatn. Det skal også tjene som sikkerhet for overholdelsen av de i begge tillatelser fastsatte betingelser, og det skal opprettholdes til en hver tid.

21.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse

ser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre 0,5 m under den opprinnelige alminnelige vannstand.

Nedre 2,5 m under den opprinnelige alminnelige vannstand.

Reguleringshøyde 2,0 m.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste tydelige vannstandsmerker som godkjennes av det offentlige.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig foregår vannslipningen etter L/L Hjelmelands kraftverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.»

Departementet skal bemerke:

L/L Hjelmeland Kraftverk er et lutlag med begrenset ansvar og skiftende medlemstall, og har til formål å forsyne Hjelmelandsvågen og nærmeste omegn med elektrisk kraft.

L/L Hjelmeland Kraftverk fikk 21. mai 1942 tillatelse i medhold av vassdragsloven av 15. mars 1940 § 62 til å regulere Breilandsvatnet i Hjelmelandsvassdraget ved senking 1,5 m, hvorav nederste 1,0 m gjaldt senking i reguleringsøyemed. Denne senking er gjennomført.

Det trengs imidlertid mer kraft, og L/L Hjelmeland Kraftverk søker derfor nå om tillatelse til ytterligere regulering av Breilandsvatnet ved senking 1,0 m i tillegg til den nevnte tidligere senking på 1,0 m, slik at reguleringshøyden blir 2,0 m.

Da Breilandsvatnet tidligere er regulert uten konsesjon etter reguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17, idet kraftøkingen ikke oversteg den konsesjonsfrie grense, antar departementet med Hovedstyret at søknaden om ytterligere regulering av vatnet må bli å behandle etter reguleringsloven, jfr. denne lovs § 3, siste ledd.

Fordelen ved den omsøkte ytterligere senking av vatnet 1,0 m består i en øket kraftinnvinning i kraftverkets 135 m høye fall på ca. 180 nat.-HK.

Angående de skader og ulemper som vil voldes ved tilleggsreguleringen av Breilandsvatnet har en ikke svært meget å bygge på. Departementet antar at skaden og ulempen vesentlig vil bestå i større ulemper for ferdseilen på vatnet sommer og vinter, videre ulemper for gjerdeholdet og for fisket.

Omkostningene ved gjennomføringen av tilleggsreguleringen skulle etter det opplyste nærmest bli bagatellmessige, når en ser bort fra eventuelle erstatninger til grunneierne.

Som det fremgår har grunneierne med støtte av herredstyret pekt på regulering av Grøstølvatnet som et gunstigere alternativ for ytterligere regulering av Hjelmelandsvassdraget, når det gjelder skadeforholdene.

Departementet antar imidlertid med Rogaland fylkes elektrisitetskontor og Hovedstyret at ytterligere regulering av Breilandsvatnet ved senking — i all fall for tiden — vil være det mest rasjonelle.

Hjelmeland herredstyre har med støtte av Rogaland fylkes elektrisitetskontor krevd at en eventuell tillatelse til ytterligere regulering av Breilandsvatnet blir tilknyttet vilkår om at kraftverket leverer nødvendig strøm på rimelige vilkår til vassdragseierne, når det blir aktuelt å føre ledningsnett fram til disse.

L/L Hjelmeland Kraftverk har i styremøte 26. april 1952 vedtatt å tilby levering av strøm til oppsitterne på «Fjellet» på samme betingelser som til Vestre Hjelmeland Elektrisitetslag og i brev av 11. august 1952 til fylkesingeniør Abel Tvedten erklært seg villige til å levere elektrisk kraft til oppsitterne på Brei-

land og Fjellet på rimelige vilkår og til eventuelt å la Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet avgjøre pris og vilkår, dersom minnelig overenskomst ikke oppnås.

Etter det foreliggende antar departementet at vilkårene i lovens § 8, pkt. 1 foreligger når det gjelder adgangen til å gi konsesjon på den søkte tilleggsregulering av Breilandsvatn.

Under forutsetning av at L/L Hjelmeland Kraftverk vedstår ovennevnte tilbud om kraftlevering vil departementet anbefale at den søkte reguleringstillatelse blir gitt og på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Det er videre en forutsetning for tillatelsen at L/L Hjelmeland Kraftverk etter departementets nærmere bestemmelse sørger for at eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, som hviler på de eldre reguleringsanlegg, fjernes eller viker prioritet for de forpliktelsener som blir pålagt i tillatelsen, derunder også mulktter etter reguleringslovens § 12 post 17.

Angående de enkelte poster i betingelsene bemerkes:

Post 1. *Konsesjonstid m. v.*

Konsesjonstiden er som vanlig foreslått satt til 50 år.

I samsvar med lovens § 10, pkt. 3 er betinget rett for staten til ved konsesjonstidens utløp å kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget, også det eldre.

Post 3. *Avgifter.*

Det er foreslått betinget årlige avgifter til staten med kr. 0,10 pr. nat.-HK og til kommuner med kr. 0,50 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen.

Post 14. *Opphjelv av fisket.*

Betingelser om plikt for konsesjonæren til å treffe tiltak av hensyn til fisket i Breilandsvatnet er foreslått i samsvar med forslaget fra Fiskeriinspektøren.

Post 18. *Kraftavståelse.*

Kraftavståelse er foreslått betinget med 10 pst. til kommuner, herunder også fylkeskommuner og med 5 pst. til staten, som er de vanlige satser.

Post 20. *Sikkerhetsstillelse.*

Det i henhold til post 8 i vilkårene for tillatelsen av 21. mai 1942 til regulering av Breilandsvatnet betingede sikkerhetsbeløp på kr. 2 000 til dekning av mulig erstatningsansvar for skade som ikke blir medtatt ved eks-

propriasjonsskjønnet, er foreslått hevet til kr. 4 000 som gjeldende for hele reguleringsanlegget, og skal dessuten også tjene som sikkerhet for overholdelsen av de i begge tillatelser oppstilte vilkår.

Ellers er vilkårene de vanlige.

Departementet vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med Hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. L/L Hjelmeland Kraftverk tillates i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer å foreta en ytterligere regulering av Breilandsvatnet i Hjelmelandsvassdraget i Rogaland fylke, i det vesentlige i samsvar med søknad av 17. juli 1951 og på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. juli 1954.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

21. Statsregulering av Røssåga.

(Fastsettelse av reguleringsbestemmelser.)

Kgl. resol. av 8. juli 1954.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 24. juni d. å. gjort følgende vedtak:

«1.

Stortinget samtykker i at det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Røssåga i samsvar med Industridepartementets tilråding av 19. mars 1954 med de endringer i denne som følger av skog-, vassdrags- og industrikomiteéns innstilling av 17. juni 1954.

II.

Oppsittere i Hattfjelldal og Korgen som berøres av reguleringen og som i samsvar med innstillingen skal ha billighetserstatning, ytes denne overensstemmende med de retningslinjer som er trukket opp i innstillingen.

III.

Engangsgodtgjørelsen til staten vedkommende regulering av Røssvatn og Tustervatn

overdras i samsvar med § 13 i lov om vassdragsreguleringer Hattfjelldal kommune.»

De reguleringsbestemmelser som ligger til grunn for Stortingets vedtak er sålydende:

«1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder i ubegrenset tid.

2.

For den økning av vannkraften som innvinnes ved reguleringen erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,25 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,25 pr. nat.-HK.

Avgiften til staten overdras Hattfjelldal kommune til bygging av veger i området rundt Røssvatn de første 10 år etter at kraftanlegget er satt i drift.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av lavvannføringen, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

For den i post 2 omhandlede øking av vannkraften skal det erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1 pr. nat.-HK.

Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Den har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2, godtgjørelse etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 14, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Røssåga kraftverk er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue.

6.

Røssåga kraftverk er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Kraftverket er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos det. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom kraftverket og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsregler i nevnte paragraf.

7.

Røssåga kraftverk er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Vegger, bruer og kaier som anleggenes eier bygger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Røssåga kraftverk pålegges å innbetale til Hattfjelldal kommune et beløp på kr. 1 000 000 til bygging av vegger i området rundt Røssvatn.

Røssåga kraftverk er forpliktet til å betale den på grunn av reguleringen nødvendige omlegging av riksvei 770 og veien fra Bjørkås brygge til Gruben samt til ellers å legge om stier og fremkomstveier langs sjøene der de demmes ned. Spørsmålet om hvilke omlegginger som skal utføres, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn etter vassdragsreguleringslovens § 19. Skjønnet kan kombineres med erstatningsskjønnet etter samme lovs § 16.

8.

Røssåga kraftverk er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å er-

statte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

9.

Til opprettholdelse av fiskebestanden i vassdraget plikter Røssåga kraftverk årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av laks, aure, røye eller andre fiskesorter i et antall og på steder som Landbruksdepartementet måtte bestemme.

De biologiske undersøkelser som Landbruksdepartementet finner nødvendige for å fastslå behovet av settefisk m. v. samt for å kontrollere resultatene bekostes av Røssåga kraftverk.

Hvis Landbruksdepartementet finner det nødvendig plikter Røssåga kraftverk å bygge gitter foran tappeluker o. l. for å hindre at fisk følger med vannet ut av vatna. Omkostningene med eventuelle undersøkelser i den anledning bæres av Røssåga kraftverk.

10.

Røssåga kraftverk plikter etter skjønnets nærmere bestemmelse å ryddiggjøre neddemte arealer nedenfor de enkelte bruk, ved atkomstveger og eventuelt for fiskeplasser.

11.

Før reguleringen tas i bruk skal Røssåga kraftverk innbetale til Hattfjelldal kommune kr. 200 000 som avsettes til et fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

12.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

13.

Røssåga kraftverk skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som Røssåga kraftverk

lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

Røssåga kraftverk er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Når 30 år er forløpet fra denne resolusjons datum kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører Røssåga kraftverk eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og Røssåga kraftverk eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av kraftverket forlanges revidert hvert 5te år. Hvis Røssåga kraftverk leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne kan kommunene i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Røssåga kraftverk har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av avgitt kraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

15.

Reguleringsanleggenes eier plikter å avgi det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann, eventuelt påtar eieren seg fremføringen av tømmeret overensstemmende med overenskomst eller skjønn.

Skade eller ulerape for fløtningen som ikke på denne måte avhjelpest, blir å erstatte i samsvar med reguleringslovens § 16.

16.

Ved reguleringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at Røssåga kraftverk har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Røssåga kraftverk må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Det påhviler Røssåga kraftverk i den utstrekning hvori det kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Røssåga kraftverk plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

18.

Røssåga kraftverk underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av Røssåga kraftverk etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eien-

dommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

I reguleringsbestemmelsene er foretatt følgende endringer i departementets tilråding av 19. mars 1954 (St. prp. nr. 47 for 1954):

Den årlige avgift til kommuner er forhøyet fra kr. 2 til kr. 2,25 pr. nat.-HK samtidig som den årlige avgift til staten er satt ned fra kr. 0,50 til kr. 0,25 pr. nat.-HK. Avgiften til staten er videre overdratt Hattfjelldal kommune de første 10 år etter at kraftanlegget er satt i drift til bygging av veger i området rundt Røssvatn.

I proposisjonen var foreslått total rydding av de neddemte arealer. Etter Stortingsvedtaket er ryddiggjøringen begrenset til neddemte arealer nedenfor de enkelte bruk, ved atkomstveger og eventuelt for fiskeplasser, alt etter skjønnets nærmere bestemmelse. Omkostningene til rydding av det resterende areal er stipulert til 1 mill. kroner, som Røssåga kraftverk er pålagt å innbetale til Hattfjelldal kommune til bygging av veger i området rundt Røssvatn.

Jordbruksfond til Hattfjelldal kommune, som i proposisjonen var foreslått med kr. 100 000 er forhøyet til kr. 200 000.

Om endringene viser en til det stortingskomitéen har anført i Innst. S. nr. 175 for 1954.

Når det gjelder kraftavståelsen til kommuner har Stortinget sluttet seg til proposisjonens forslag om 10 pst. og har funnet det naturlig at Hattfjelldal og Korgen kommuner blir sikret en rimelig andel av kraften.

Stortinget har også sluttet seg til forslaget i proposisjonen om at det gis Hattfjelldal kommune tilsagn om forskudd på konsesjonsavgifter, slik at de viktigste områdene rundt Røssvatn kan bli forsynt snarest mulig med elektrisk kraft. Departementet vil avgi særskilt tilråding herom når det er nærmere klarlagt hvilke beløp som er nødvendige.

Stortinget har sluttet seg til forslaget i proposisjonen om at de oppsittere i Hattfjelldal og Korgen, som på grunn av spesielle klausuler i sine hjemmelsdokumenter ikke er antatt å ha rettskrav på erstatning, ytes en billighetserstatning svarende til full erstatning, men uten det tillegg på 25 pst. som loven ellers forutsetter. Angående den nærmere fastsettelse av erstatningen og utbetalingen av denne viser en til det som er anført i komitéinnstillingen.

Utgiftene til flytning av en gravplass ved Tustervatn og eventuell hel eller delvis flytning av en gravplass på Krokselmo mener Stortinget bør bæres av kraftverket.

Stortingsvedtakets post III om overdragelse til Hattfjelldal kommune av engangsgodtgjø-

relsen til staten er overensstemmende med proposisjonen.

Departementet vil rå til at det blir fastsatt reguleringsbestemmelser overensstemmende med Stortingets vedtak.

Industridepartementet

tilråder:

Det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Røssåga, Nordland fylke, overensstemmende med Industridepartementets tilråding av 8. juli 1954.

22. Glommens og Laagens Brukseierforening.

(Tillatelse til å regulere Sandvatn, Kalfjord og Øyvatt i Vinstravassdraget.)

Kgl. resol. av 8. juli 1954.

Stortinget har ifølge meddelelse fra dets presidentskap i møte 24. juni 1954 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det blir tillatt Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en regulering av Sandvatn, Kalfjord og Øyvatt i Vinstravassdraget i samsvar med Industridepartementets tilråding 23. april 1954, dog med slik forandring at post 14 i konsesjonsbetingelsene gis følgende tilføyelse:

«Innen reguleringen tas i bruk skal det til fremme av fisket i og omkring Sandvatn—Kalfjord—Øyvatt opprettes et fond på kr. 30 000. Fondets midler anvendes etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.»

Vedtaket er i samsvar med Innst. S. nr. 174 for 1954 som samsvarer med St. prp. nr. 81 for s. å. med den endring som nevnt ovenfor i vedtaket.

De av Stortinget vedtatte betingelser for tillatelsen er sålydende:

«1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens dato. Der som vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått uten vederlag de private

vassfalleieres andel i reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annen tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre, utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vassforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av departementet.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti — kroner for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer, for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I til-

felle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departementet kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilguttet for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til, i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, hvor disse ugifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren plikter å sørge for fremtidig vedlikehold for sommertrafikk av anleggsveien frem til Øyvassoset så lenge og i den utstrekning den ikke blir overtatt av det offentlige.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende forsorgskommuner deres utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i den del av vassdraget som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappelukene i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene.

Om departementet finner det nødvendig

med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av det område som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Innen reguleringen tas i bruk skal det til fremme av fisket i og omkring Sandvatn—Kalfjord—Øyvatt opprettes et fond på kr. 30 000. Fondets midler anvendes etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de neddemte arealer.

16.

Innen reguleringen tas i bruk skal konsesjonæren innbetale til Øystre Slidre, Nord-Fron og Sør-Fron kommuner tilsammen kr. 120 000, som avsettes til et fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyrene anvendes til fremme av jordbruk i distriktet. Fondets fordeling mellom kommunene fastsettes av Landbruksdepartementet.

For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

17.

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

18.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

19.

Nærmere bestemmelse om vannslippingen blir å innta i et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt

for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

20.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesser finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte høyeste og laveste reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

21.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

22.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttakelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft, uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

23.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående

ikke kan unngås, skal landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 20 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

25.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

26.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Alle heftelser som hviler på anlegget, faller bort, når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

28.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Departementet vil rå til at det meddeles tillatelse i samsvar med Stortingets vedtak. En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i proposisjonen. Utkastet er sålydende:

«1.

	Sandvatn	Kalfjord	Øyvattn
Øvre reguleringsgrense H.R.V. kote	1019,0	1019,0	1019,0
Nedre reguleringsgrenser L.R.V. kote	1016,1	1013,6	1013,5
Reguleringshøyde i m	2,9	5,4	5,5

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets fastmerke F.M.24 i damstedet med høyde kote 1014,482.

Reguleringsgrensene betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring ikke forøkes. Vannstanden i magasinene kan av denne grunn under særlige flomforhold midlertidig heves til kote 1019,40 for atter å senkes til H.R.V. — kote 1019,0 så snart flommen har kulminert i Olstappen.

Inntil Øvre Vinstra kraftanlegg kommer i drift, må ikke den naturlige lågvassføring forminskes, idet der gjennom dammen minst tappes 2,4 m³/sek.

3.

Der avgis nødvendig vann til den alminnelige fløting overensstemmende med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringslovens § 19.

4.

Det magasinerte vann kan for øvrig tappes etter behovet hos de bruk som deltar i reguleringen eller får tillatelse til å bruke reguleringsvann, fortrinnsvis de nærmest nedenforliggende bruk.

5.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Damvokteren skal ha bopel ved reguleringsdammen og ha telefon i sin bolig.

6.

Damvokteren skal føre protokoll over manøvreringen. Han skal avlese og notere vannstander samt observere og notere ned-

børhøyder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal for hver måned sendes til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

7.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.»

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates det Glommens og Laagens Brukseierforening å foreta en regulering av Sandvatn, Kalfjord og Øyvattn i Vinstravassdraget, Oppland fylke. Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 8. juli 1954.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

23. Egersund kommunale Elektrisitetsverk.

(Fristforlengelse for fullføring av reguleringen av Nodlandsvattn m. fl. i Grødemsvassdraget.)

Departementets avgjørelse 12. juli 1954.

I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 § 12 nr. 1 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 forlenges den ved kgl. resolusjon av 5. juli 1946 fastsatte frist for fullføring av reguleringen av Nodlandsvattn m. fl. i Grødemsvassdraget med 1 år til 5. juli 1954.

24. Bergenshalvøens komm. kraftselskap.

(Ytterligere fristforlengelse for fullføring av regulerings- og overføringsarbeidene i Torfinnsvassdraget.)

Departementets avgjørelse 13. juli 1954.

I medhold av § 12 nr. 1 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 forlenges den senest 24. november 1951 fastsatte frist for fullførelse av de konsederte regulerings- og overføringsarbeider i Torfinnsvassdraget til 13. juli 1955.

25. Stavanger kommune.

(Fornyelse av konsesjoner på regulering og overføring av Hogganvatn og Rundevatn i Frafjordvassdraget og Vassleia i Espedalsvassdraget.)

Kgl. resol. av 6. august 1954.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 18. juni 1954 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Man oversender vedlagt et fra Stavanger Elektrisitetsverk mottatt brev av 4. juni d. å. med bilag, hvoriblant søknad etter vassdragslovens § 130 pkt. 2 om at Kongen må oppnevne menn til skjønn for å fastsette erstatning for skade på fisket i anledning av ovennevnte tiltak, og etter pkt. 4 om tillatelse til å bruke allemannsstevning ved skjønnet.

Det gjelder følgende konsesjoner:

1. Tillatelse av 7. mai 1939 til regulering av Hogganvatn og overføring av avløpet til Flørlivassdraget.
2. Tillatelse av 21. januar 1949 til regulering og overføring av Rundevatn.
3. Tillatelse av 26. mars 1942 til regulering og overføring av Vassleia i Espedalsvassdraget, stadfestet ved kgl. resolusjon 16. november 1945.

Man viser herom til Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1937 side 35, 1949 side 16, 1942 side 25 og 1945 side 41.

I anledning av søknaden skal Hovedstyret bemerke:

Vassdragslovens § 136 pkt. 1 som ansøkeren mener danner hjemmel for skjønnet inneholder ingen bestemmelse om at erstatningen skal fastsettes ved skjønn. Et skjønn som partene blir enige om å holde til fastsettelse av erstatning for slik skade som § 136 nevner

kan da formentlig neppe sies å bli holdt etter vassdragsloven, jfr. § 130 pkt. 4. Hertil kommer at det iallfall må være tvilsomt om § 136 pkt. 1 gjelder erstatning for fremtidig skade, hva det i det foreliggende tilfelle formodentlig først og fremst må bli spørsmål om. Den omstendighet at det ikke er holdt ekspropriasjonsskjønn for Espedalsvassdragets vedkommende gjør det også, som for øvrig nevnt av ansøkeren, vanskelig å imøtekomme søknaden.

Man vil ellers tilføye at det som anføres om at det her gjelder et supplerende erstatningsskjønn over skade på rettigheter som kommunen allerede har ervervet, iallfall neppe helt ut kan være riktig, idet den begrunnelse som er gitt for søknaden om tillatelse til allemannsstevning er at man ikke kjenner alle rettighetshavere, og man vanskelig kontraktmessig kan ha ervervet rettigheter hvis innehavere man ikke kjenner. De tidligere gjennomførte ekspropriasjoner for Hogganvatn og Rundevatn gjelder så vidt ses bare en eneste fiskerett.

Under henvisning til foranstående finner Hovedstyret ikke å kunne anbefale søknaden. Man har imidlertid ikke noe å bemerke til en eventuell fornyelse av den ekspropriasjonsrett som inneholdes i de meddelte reguleringskonsesjoner, i samsvar med tidligere praksis i lignende tilfelle, eller til at det oppnevnes menn av Kongen til et nytt ekspropriasjonsskjønn og at det tillates å bruke den i § 130 pkt. 4 angitte stevningsmåte.

Ved ekspropriasjonsskjønnet må partene selvsagt kunne bli enige om å henstille til skjønnet å taksere også allerede lidt skade.»

I brev av 1. juli 1954 til Stavanger Elektrisitetsverk erklærte departementet seg i det vesentlige enig i den nevnte uttalelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, og henstilte til elektrisitetsverket å ta under overveielse å søke fornyet ekspropriasjonsrett m. v. som av Hovedstyret anvist.

Stavanger Elektrisitetsverk har derpå i følgende brev, datert 17. juli 1954, søkt om fornyelse av den ekspropriasjonsrett som inneholdes i de meddelte reguleringskonsesjoner i Frafjordvassdraget og Espedalsvassdraget og videre om at skjønnsmenn til skjønn for fastsettelse av erstatning for skade på fisket oppnevnes av Kongen i medhold av reguleringslovens § 20, punkt 1 og om tillatelse til å nytte allemannsstevning til skjønnet:

«Vi har mottatt departementets brev av 1. juli 1954 (J.nr. 1665/54), hvormed fulgte gjensvar av Vassdragsvesenets brev til departementet av 18. juni d. å.

Når departementet og Vassdragsvesenet peker på at elektrisitetsverket bør søke om en

fornyet ekspropriasjonsrett m. m., forstår vi dette slik at det i så fall vil bli tale om å fornye de konsesjoner som hittil er gitt. Derved åpnes det adgang for elektrisitetsverket til å påstevne to selvstendige skjønnsforretninger til fastsettelse av den erstatning som grunneierne tilkommer for en eventuell skadevirkning på fisket som følge av de regulerings tiltak som er iverksatt i henhold til de foreliggende konsesjoner og ekspropriasjonsskjønn.

En fornyelse av konsesjonene og den dermed følgende ekspropriasjonsrett antas i så fall å måtte gis med hjemmel i Vassdragsreguleringslovens § 16 post 6.

Elektrisitetsverket er enig i at den framgangsmåte som det her pekes på, gir den beste praktiske løsning av de foreliggende problemer.

På bakgrunn herav tillater vi oss derfor å søke om:

1. Fornyelse av den ekspropriasjonsrett som inneholdes i følgende konsesjoner:
 - a) Konsesjon av 7. mai 1939 vedrørende Hogganvatn.
 - b) Konsesjon av 21. juni 1949 vedrørende Rundevatn, fornyet ved kgl. resolusjon av 27. april 1951.
 - c) «Ministerpresidentens» tillatelse av 26. mars 1942 vedrørende Vassleia, stadfestet ved kgl. resolusjon av 16. november 1945.
2. Tillatelse til å stevne rettighetshaverne på den i Vassdragsreguleringslovens § 16 post 1, 2. ledd nevnte måte.
3. At skjønnsmenn med særlig innsikt i vassdragstekniske og fiskerimessige spørsmål blir oppnevnt av Kongen i medhold av Vassdragsreguleringslovens § 20 punkt 1.

Vi tillater oss å gå ut fra at de opplysninger som framgår av vårt brev av 4. juli d. å. med bilag, samt de søknader som ligger til grunn for de gitte konsesjoner, gir tilstrekkelig grunnlag for departementet til å avgjøre nærværende søknad.»

Departementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 7. mai 1937 fikk Stavanger kommune tillatelse til regulering av Hogganvatn i Frafjordvassdraget og overføring av avløpet til Fløyrlivassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1937 side 35 flg.

Ekspropriasjonsskjønn i anledning av tillatelsen ble holdt 28. juni 1937 ved Ryfylke herredsrett. Av skjønnsutskriften fremgår at erstatning for skade på fisket ikke er tatt med ved skjønnet, bortsett fra en enkelt fiskerett som partene var enige om at retten skulle takser.

Reguleringen er gjennomført.

Videre har Stavanger Elektrisitetsverk ved kgl. resolusjon av 21. januar 1949, fornyet ved

kgl. resolusjon av 27. april 1951, fått tillatelse til regulering av Rundevatn i Frafjordvassdraget og overføring av avløpet til Fløyrlivassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949 side 16 flg. og for 1951 side 43 flg.

Skjønn i anledning av tillatelsen ble holdt den 25. juni—1. juli 1952 ved Ryfylke skjønnsrett.

Erstatning for skade på fisket er ikke tatt med ved skjønnet.

Også denne regulering er gjennomført.

Endelig har Stavanger kommune ved beslutning av 26. mars 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon av 16. november 1945, fått tillatelse til regulering av Vassleia i Espedalsvassdraget og overføring av vannet til Fløyrlivassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942 side 25 flg. og for 1945 side 41.

For denne regulerings vedkommende ble det ikke avholdt ekspropriasjonsskjønn, idet kommunen ervervet de nødvendige rettigheter ved overenskomst med rettighetshaverne.

Erstatning for skade på fisket ble imidlertid ikke tatt med i de avtalte godtgjørelser til disse, men ble av partene forutsatt fastsatt ved senere overenskomst eller skjønn.

Som det fremgår akter Stavanger Elektrisitetsverk nå å avholde nytt skjønn i Frafjordvassdraget og Espedalsvassdraget for fastsettelse av erstatning for skade på fisket i anledning av de nevnte regulerings tiltak, og har i den anledning søkt om at de meddelte konsesjoner i vassdragene blir fornyet.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har som det fremgår ikke hatt noe å merke til at slik fornyelse gis.

Departementet antar at det ikke er grunn til å forelegge søknaden om fornyelse for distriktet, slik som foreskrevet i reguleringslovens § 6, pkt. 2 for søknader om reguleringskonsesjon.

Departementet vil anbefale samtlige de konsesjoner i Frafjordvassdraget og Espedalsvassdraget som søknaden gjelder fornyes i medhold av reguleringslovens § 16, pkt. 6, og for samtlige konsesjoners vedkommende på uforandrede vilkår.

Dersom tillatelsene blir fornyet, vil departementet i medhold av reguleringslovens § 20, pkt. 1 og bemyndigelse ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 treffe bestemmelse om at skjønn for fastsettelse av erstatning for skade på fisket i anledning av tillatelsene skal gis av skjønnsmenn som departementet særlig oppnevner, og videre i medhold av lovens § 16, pkt. 1, annet ledd og bemyndigelse ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 gi tillatelse til å nytte allemannsstevning til skjønnet.

Industridepartementet

tilrår:

1. Stavanger kommunes konsesjon på regulering og overføring av Hogganvatn i Frafjordvassdraget, meddelt ved kgl. resolusjon av 7. mai 1937, fornyes i medhold av reguleringslovens § 16, pkt. 6 på uforandrede vilkår.
2. Stavanger Elektrisitetsverks konsesjon på regulering og overføring av Rundevatn i Frafjordvassdraget, meddelt ved kgl. resolusjon av 21. januar 1949, fornyet ved kgl. resolusjon av 27. april 1951, fornyes i medhold av reguleringslovens § 16, pkt. 6 på uforandrede vilkår.
3. Stavanger kommunes konsesjon på regulering og overføring av Vassleia i Espe-dalsvassdraget, meddelt 26. mars 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon av 16. november 1945, fornyes i medhold av reguleringslovens § 16, pkt. 6 for uforandrede vilkår.

26. A/S Viul Tresliperi.

(Fristforlengelse for påbegynnelse og fullførelse av utbyggingen av Viulfossen.)

Departementets avgjørelse 11. august 1954.

I medhold av ervervsloven av 14. desember 1917 nr. 16 § 2 nr. 3 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 28. juni 1946 forlenges de frister for påbegynnelse og fullførelse av utbyggingen av Viulfossen som er fastsatt i konsesjon av 6. mai 1949 på innløsning og erverv av rettigheter i Randselva til henholdsvis 1. august 1955 og 15. oktober 1958.

27. Sande Tresliperi A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 6 100 kW primakraft og inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 24. september 1954.

Sande Tresliperi A/S har 25. juni 1954 søkt om konsesjon på leie av 6 100 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 14. september 1954 avgitt uttalelse om søknaden samtidig som det har gjort rede for saken og de uttalelser som er innhentet.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«I brev av 25. juni 1954 til hovedstyret har Sande Tresliperi A/S søkt om konsesjon på

leie av 6 100 kW primakraft fra Vestfold kraftselskap.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på leveranse av 6 100 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap. Denne kraftmengde representerer det rasjoneringsgrunnlag vi i 1953 ble tildelt av de offentlige fordelingsmyndigheter gjennom samkjøringen. Det er bekreftet at vi også for perioden 1954—55 vil få dette rasjoneringsgrunnlag.

Vi har en kontrakt av mars 1952 med Vestfold Kraftselskap om leveranse av primakraft. Kopi av denne kontrakt følger vedlagt. Som nærmere forklaring til denne kontrakt vedlegges kopi av brev fra Vestfold Kraftselskap av 18. juli 1953 samt kopi av Vestfold Kraftselskaps brev av 23. juni i år med redegjørelse for situasjonen i dag.

Vi beklager meget at vi ved en misforståelse og feil fra vår side ikke søkte om denne konsesjon ved kontraktens opprettelse i mars 1952.

I tillegg til den primakraft vi ovenfor har søkt konsesjon på, har vi fra før en konsesjon av 2. august 1946 på leie av inntil 6 000 HK spillkraft fra Vestfold Kraftselskap.

Det vedlegges også en fortegnelse over Sande Tresliperis aksjonærer.»

Sande herredstyre har i møte den 31. august 1954 vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Vestfold fylke har i påtegning av 3. september 1954 til hovedstyret meddelt at han anbefaler søknaden innvilget.

Vestfold fylke sees å ha påført saken følgende notat av 3. september 1954:

«Saken er pr. telefon forelagt Vestfold Kraftselskap v/ overingeniør Naas, som uttalte at kraftselskapet anbefaler konsesjons-søknaden.»

Hovedstyret skal bemerke:

Nærværende konsesjonssak ble brakt på bane i en konferanse den 25. mai 1954 som disponent, ingeniør A. Wahlstrøm for Sande Tresliperi A/S hadde med Industridirektoratets kontor for treforedlingsindustri om leiesliping av finsk kubb.

Etter underhåndshenvendelse fra Industridirektoratet ble Sande Tresliperi A/S herfra underrettet om å søke konsesjon på leie av primakraft for så vidt selskapet måtte leie slik kraft i tillegg til de inntil 6 000 HK spillkraft fra Vestfold Kraftselskap som selskapet fra før har konsesjon på. (Jfr. Sande Tresliperi A/S's konsesjon av 2. august 1946.)

I det foran siterte brev av 25. juni 1954 til hovedstyret søker så Sande Tresliperi A/S om konsesjon på leie av ytterligere 6 100 kW primakraft fra Vestfold Kraftselskap.

I vedlagte brev av 2. juli 1954 til Industriadirektoratet har Sande Tresliperi gitt en nærmere begrunnelse for konsesjonssøknaden. Herav hitsettes:

«I tillegg til det kvantum som Sande Tresliperi kan produsere med norsk tømmer innen rammen av den tømmerfordeling som praktiseres i Den Norske Tremasseforening, har vi kontrakt av 20. april 1954 med firmaet Albert E. Reed & Co. Ltd. om levering av 20 000 tonn 50 pst. lufttørr masse pr. år. Produksjonen av dette kvantum skal skje på basis av importert tømmer, stillet til vår disposisjon av Reed. Konsesjonssøknaden gjelder det kvantum primakraft som i tillegg til vår nå løpende konsesjon på spillkraft er nødvendig for å gjennomføre den ovennevnte produksjon.

Kontrakten med Reed og tilhørende addendum ble forelagt byråsjef fru Holtan den 25. mai d.å. samtidig som undertegnede ga en muntlig redegjørelse vedrørende detaljene.

I korthet går kontrakten som gjelder for 5 år med prolongasjonsbestemmelser, ut på at Reed kjøper — utenfor Norge — det tømmer som svarer til en produksjon av 20 000 tonn 50 pst. tremasse pr. år. Dette kvantum ønsker Reed levert allerede fra 1955, og det kommer i tillegg til de 20 000 tonn produsert av norsk tømmer som vi årlig leverer denne kunde i henhold til vår tidligere langsiktige kontrakt.

Kontrakten vil basert på nåværende prisnivå innbringe et beløp i størrelsesorden kr. 3 000 000 i Pund Sterling, som kommer i tillegg til de ca. kr. 20 000 000 i utenlandsk valuta som vår levering av tremasse, produsert av norsk tømmer innbringer årlig.

Fremstillingen av de 20 000 tonn 50 pst. tremasse, basert på utenlandsk virke — og den økning av vår produksjon som dette innebærer — tilsikter ikke å danne noe grunnlag for krav fra Sandes side om øket kvote av norsk virke. Sande Tresliperi akter fortsatt lojalt å innordne seg under de regulerende bestemmelser som er truffet i Norges Treforedlingsråd på dette område.

Som muntlig meddelt byråsjef fru Holtan, åpner dessuten kontrakten muligheter for Sande til — i år det måtte være overskudd på norsk tømmer — å produsere det kvantum som kontrakten av 20. april 1954 med Reed omfatter, helt eller delvis av norsk virke som måtte bli tildelt Sande. Den vil således kunne yte bidrag til stabil avtagning av norsk virke i perioder hvor dette ellers måtte by på vanskeligheter.»

Sande Tresliperi har, etter det som er opplyst av Industriadirektoratet (vedlagte brev av 9. august 1954 til Industridepartementet), en av Norsk Tremasseforening anerkjent kapasitet

på 67 600 tonn. Til denne produksjon skulle selskapet etter direktoratets beregninger ha et behov på ca. 41 mill. kWh, svarende til ca. 6 100 kW årskraft. For produksjon av 20 000 tonn leiesliping for Reed skulle kreves et tillegg på ca. 12 mill. kWh, hvilket skulle svare til ca. 3 600 kW halvårskraft.

Bransjerådet for Papir-, Cellulose- og Tremasseindustrien har i møte 19. august 1954 (med unntakelse av Getz) anbefalt at Sande meddeles konsesjon på leie av 6 100 kW primakraft fra V. K. på betingelse av:

- «1. Sande Tresliperi A/S's nåværende kontrakt på 6 000 HK spillkraft endres til 3 600 kW spillkraft svarende til det kvantum spillkraft som er nødvendig for produksjonen av 20 000 våttonn tremasse. Spillkraftkonsesjonen bør gjelde for samme tidsrom som Sande Tresliperi A/S's kontrakt med Reed av 20. april 1954.
2. Sande Tresliperi A/S avgir en erklæring om at produksjonen av de 20 000 våttonn tremasse fortrinnsvis skal skje ved sliping av importert virke. Det kan dog nyttes norsk gran hvis Landbruksdepartementet gir tillatelse hertil i de år Norges Treforedlingsråd etter henvendelse ikke kan skaffe kjøpere innen treforedlingsindustrien til visse grantømmerpartier.
3. Sande Tresliperi A/S gir en erklæring om at bedriften etter kontraktens utløp ikke vil kreve øket tildeling av norsk tømmer eller kreve anerkjent en øket tremassekapasitet på basis av det maskineri som installeres i anledning kontrakten med Reed av 20. april 1954.»

Getz har av handelspolitiske grunner i Bransjerådet stemt for at søknaden avslås.

Industriadirektoratet har i vedlagte brev av 25. august 1954 anbefalt søknaden stort sett på de betingelser som er foreslått av Bransjerådet. Direktoratet mener imidlertid at en i punkt 1 i betingelsene i første ledd muligens — istedenfor å fikser antallet kW — heller bør presisere at antall kWh ikke må overstige det nødvendige for produksjon av 20 000 våttonn tremasse, nemlig ca. 12 mill. kWh. Likeledes foreslås annet ledd i punkt 1 utformet så klart at det fremgår at spillkrafttildelingen automatisk må opphøre i det øyeblikk kontrakten med Reed ikke lenger er gyldig. Direktoratet mener at kontrakten så vidt vites inneholder bestemmelser om adgang til reduksjon av kvantum leieslipt tremasse og at spillkrafttildelingen da bør reduseres tilsvarende.

I post 3 i de foreslåtte betingelser foreslår direktoratet en uvesentlig endring.

Direktoratet foreslår videre inntatt følgende kontrollbestemmelser:

- «A. Sande Tresliperi forplikter seg til ved utgangen av hvert kvartal å sende Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen oppgaver over forbruk av spillkraft, bekreftet av Vestfold Kraftselskap.
- B. Sande Tresliperi forplikter seg til etter hvert års utgang uten oppfordring å innsende oppgaver over sin totale produksjon av tremasse i det forløpne år til Industridirektoratet med gjenpart til Den Norske Tremasseforening. Oppgaven må omfatte hvor meget av totalproduksjonen som er fremstillet på grunnlag av den tildelte tømmerkvote for den anerkjente kapasitet. Oppgaven må bilegges attestasjoner fra kjøperforeningene over innkjøpt virke i henhold til eventuelt overskuddsvirke.»

Handelsdepartementet har i brev av 25. august uttalt at kontrakten med Reed i og for seg vil kunne innebære valutamessige fordeler forutsatt at importen av kubb skjer mot betaling over norsk/finsk clearing, og finner for sitt vedkommende ikke å burde gjøre noen innvending mot at konsesjonen gis, idet den gjør oppmerksom på at det ikke har tatt stilling til den industripolitiske side av saken.

Landbruksdepartementet anbefaler konsesjon. Dets uttalelse av 16. august 1954 er underskrevet av statsråden og skogdirektøren. Landbruksdepartementet frarår at den nye konsesjon gjøres avhengig av at den tidligere spillkraftkonsesjon annulleres. Skogdirektøren har imidlertid senere (19. august) vært med på uttalelsen i bransjerådet.

En uttrykkelig forutsetning fra Industridirektoratets side er imidlertid at tildelingen av kraft for leiesliping ved Sande Tresliperi ikke skjer til fortrenghet for norske interessers berettigede behov.

Som det vil sees av den vedlagte kontrakt av 17. mars/27. mars 1952 mellom Vestfold Kraftselskap og tresliperiet om leie av primakraft, omfatter denne bare et fast kvantum på 4 200 kW årskraft, mens tresliperiet altså trenger 6 100 kW. Det overskytende må i tilfelle sliperiet få seg levert fra Samkjøringen, og som i henhold til kraftselskapets vedlagte brev av 23. juni 1954 til Sande Tresliperi vil være sikret sliperiet sommer som vinter like godt som alle andre primakraftabonnenter i Østlandsområdet ved det gitte rasjoneringsgrunnlag og så lenge det betales samkjøringspris.

Hva spillkraft-kontrakten av 14. april/1. april 1950 angår så gjelder denne til de tider Vestfold Kraftselskap vil oppta denne leveranse. Det kraftkvantum som blir å stille til disposisjon avgjøres i tilfelle av kraftselskapet (kontraktens § 1).

Primakraften leveres med 5 000 V spenning i leierens transformatoranlegg og til en pris av kr. 50 pr. kW + 1 øre pr. kWh som uttas. Spillkraft derimot leveres på basis av tremasseprisen og varierende fra 1,2 øre til 2*) øre pr. kWh ved en tremassepris av kr. 120 pr. tonn resp. kr. 175 pr. tonn masse med 50 pst. vanninnhold.

Kraftselskapet, samkjøringen og disponent Wahlstrøm er underhånden herfra orientert om kontraktsforholdene og hva de innebærer. Samkjøringssjefen og direktøren for Vestfold Kraftselskap har for øvrig erklært at primakraft-leveringen ikke kommer til fortrenghet for annet behov i det denne skjer etter kvote-tildeling og er bundet av rasjoneringsbestemmelsene.

I vedlagte brev av 30. august 1954 til Industridepartementet har Sande Tresliperi A/S nå bekreftet at det blant annet godtar de i punktene 1, 2 og 3 i Bransjerådets innstilling stillte vilkår.

Sande Tresliperi har altså i og med at spillkraft-kontrakten på 6 000 HK blir å endre til 3 600 kW spillkraft, akseptert at dets konsesjon av 2. august 1946 på leie av inntil 6 000 HK spillkraft fra Vestfold Kraftselskap blir å endre tilsvarende. Denne nye konsesjon blir da å gjøre gjeldende for et tidsrom motsvarende Sande Tresliperis kontrakt med Reed av 20. april 1954. Selskapet har for øvrig akseptert at det nevnte spillkraft-kvantum (3 600 kW) ikke nyttes til produksjon utover omhandlede 20 000 våttonn tremasse uten at Landbruksdepartementet gir tillatelse til det, — til sliping av visse grantømmer-partier.

Hovedstyret vil for sitt vedkommende og som forholdene nå ligger an på til at de her omhandlede konsesjoner blir gitt.

Hva konsesjonen på leie av inntil 6 100 kW primakraft angår anbefales tillatelsen meddelt for den tid Sande Tresliperi A/S måtte leie primakraft i samsvar med kraftleiekontrakten av 17. mars/27. mars 1952 med Vestfold Kraftselskap og dertil nødvendig suppleringskraft uttatt fra Samkjøringen, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes. Avgiften forutsettes å bli å oppkreve fra og med året 1951 (jfr. Sande Tresliperi A/S' brev av 1. september 1954 til Hovedstyret bilagt med oppgave over hittil uttatt kraft).

Med hensyn til de omforenede 3 600 kW spillkraft vil Hovedstyret anbefale at Sande Tresliperi A/S blir gitt særskilt ny tillatelse til å leie dette kraftkvantum fra Vestfold

*) Endret ifølge selskapet til 2,3 øre pr. kWh fra 1. mars 1954.

Kraftselskap mot at selskapets konsesjon av 2. august 1946 på leie av 6 000 HK bortfaller samtidig med at den nye spillkraftkonsesjon måtte bli gitt. Tillatelsen anbefales gitt for den tid Sande Tresliperis kontrakt med Reed av 20. april 1954 er gjeldende, dog ikke lenger enn inntil 1. mai 1960. Selskapet har underhånden opplyst at produksjonen i samsvar med denne konsesjon i tilfelle forutsettes påbegynt i mai 1955.

Da selskapets spillkraftkonsesjon av 2. august 1946 som gjelder til 1. juli 1956 er gitt uten vilkår om avgift, er forutsatt avløst av den nye spillkraftkonsesjon på det mindre kraftkvantum, har Hovedstyret ikke funnet grunn til å betinge avgift i denne.

For øvrig anbefales tillatelsene (primakraft-konsesjonen og spillkraft-konsesjonen meddelt på de samme vilkår som gjelder for selskapets nåværende konsesjon av 20. august 1946 på leie av 6 000 HK spillkraft, heri innbefattet vilkåret om norsk styre, således at vilkårene for de respektive nye konsesjoner i sin helhet blir som i vedlagte forslag. Det anbefales oppstilt som en forutsetning for konsesjonene at Sande Tresliperi A/S imøtekommer de krav som er fremsatt av Bransjerådet (i møte av 19. august 1954) og av Industridirektoratet (i brev av 25. mai 1954) i samsvar med det som er anført i selskapets brev av 30. august 1954 til Industridepartementet.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. september 1954.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser for leie av primakraften er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge Sande Tresliperi A/S måtte leie i alt inntil 6 100 kW primakraft (motsvarende bedriftens eget normalbehov ca. 41 mill. kWh pr. år) uttatt på kraftleiekontrakten med Vestfold Kraftselskap av 17. mars/27. mars 1952 og fra Samkjøringen, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3 Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en

bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kWh, beregnet etter

$$\text{formelen: } \frac{\text{kWh}}{8760}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtrødelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtrødelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.»

Den i post 9 foreslåtte årlige avgift er forutsatt oppkrevet fra og med året 1951.

Konsesjonen på leie av spillkraft er derimot foreslått gitt uten betingelse om avgift. Post 1 i betingelsene for spillkraftkonsesjonen er foreslått gitt slik ordlyd: «Til-latelsen gjelder så lenge Sande Tresliperi A/S måtte leie inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap (normalt ca. 12 mill. kWh pr. år, motsvarende en produksjon av 20 000 våttonn leieslipt tremasse) i samsvar med kraftleiekontrakten av 14. april/1. april 1950 og for den tid selskapets slipekontrakt av 20. april 1954 med firmaet Albert E. Reed & Co. Ltd. står ved makt, dog bare så lenge de i brev av 14. september 1954 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til Industridepartementet nevnte forutsetninger blir overholdt og ikke lenger enn 5 år regnet fra 1. mai 1955.»

De foreslåtte betingelser for spillkraften er for øvrig de samme som for primakraftkonsesjonen.

Sande Tresliperi A/S har en aksjekapital på kr. 500 000, fordelt på 1 000 aksjer à kr. 500. Einar Wahlstrøms dødsbo, Arild og Finn Wahlstrøm har tilsammen vel 50 pst. av aksjene i selskapet.

Departementet vil anbefale at selskapet blir meddelt konsesjon på leie av inntil 6 100 kW primakraft og inntil 3 600 kW spillkraft fra

Vestfold Kraftselskap på betingelser som foreslått av Hovedstyret.

Det er en forutsetning for tillatelsen til leie av spillkraften at selskapets tidligere konsesjon av 2. august 1946 på leie av inntil 6 000 el. HK spillkraft bortfaller.

Departementet vil videre anbefale at de betingelser som er foreslått av Bransjerådet for Papir-, Cellulose- og Tremasseindustrien og Industridirektoratet blir stilt opp som forutsetninger for spillkraftkonsesjonen. Disse forutsetninger blir da:

1. Sande Tresliperi A/S avgir en erklæring om at produksjonen av de 20 000 våttonn tremasse fortrinnsvis skal skje ved slipning av importert virke. Det kan dog nyttes norsk gran hvis Landbruksdepartementet gir tillatelse hertil i de år Norges Treforedlingsråd etter henvendelse ikke kan skaffe kjøpere innen treforedlingsindustrien til visse grantømmerpartier.

2. Sande Tresliperi A/S gir en erklæring om at bedriften heller ikke etter utløpet av kontrakten med Albert E. Reed & Co. Ltd. vil kreve øket tildeling av norsk tømmer eller kreve anerkjent en øket tremassekapasitet på basis av det maskineri som installeres i anledning av kontrakten.

3. Sande Tresliperi A/S forplikter seg til ved utgangen av hvert kvartal å sende Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen oppgaver over forbruk av spillkraft, bekreftet av Vestfold Kraftselskap.

4. Sande Tresliperi A/S forplikter seg til etter hvert års utgang uten oppfordring å innsende oppgaver over sin totale produksjon av tremasse i det forløpne år til Industridirektoratet med gjenpart til Den Norske Tremasseforening. Oppgaven må omfatte hvor meget av totalproduksjonen som er fremstillet på grunnlag av den tildelte tømmerkvote for den anerkjente kapasitet. Oppgaven må bilegges attestasjoner fra kjøperforeningene over innkjøpt virke i henhold til kvotene og til eventuelt overskuddsvirke.

Som det fremgår har Sande Tresliperi ved skriv til departementet av 30. august d. å. godtatt de vilkår som er oppstilt av Bransjerådet for papir-, cellulose- og tremasseindustrien. Punkt 3 er dog godtatt med følgende forbehold:

«Dog vil vi her på nytt få bemerke at vår forutsetning for å erklære oss enige i punkt 3 er at vi fremtidig vil bli behandlet på like linje med andre norske tresliperier om driftskapasiteten i noen grad vil bli justert gjennom Den Norske Tremasseforening på grunn av maskininstallasjoner som antagelig vil finne sted fra 31. desember 1953 og fremover. Den Norske Tremasseforenings nåværende kapasiteter er

som bekjent gjeldende fra denne dato, og fremtidig prosentvis justering er forutsatt for samtlige bedrifter.»

Som det sees er det her tatt forbehold som knytter seg til Den Norske Tremasseforening og som departementet ikke har rådighet over, og departementet kan derfor ikke tilråde at dette forbehold godtas. På den annen side er det selvsagt at departementet vil behandle Sande Tresliperi på like linje med andre tresliperier som er kommet i samme stilling.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates det Sande Tresliperi A/S å leie inntil 6 100 kW primakraft og inntil 3 600 kW spillkraft fra Vestfold Kraftselskap på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. september 1954.

28. A/S Forenede Papirfabrikker.

(Tillatelse til å leie inntil 1 800 kW primakraft og inntil 7 200 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 24. september 1954.

Ved kgl. resolusjon av 8. juli 1949 fikk A/S Forenede Papirfabrikker, Drammen, konsesjon på leie av inntil 1 320 kW primakraft og inntil 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på nærmere oppstilte betingelser, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1949, side 146 flg.

A/S Forenede Papirfabrikker har ved brev av 26. juni 1954 søkt om tillatelse til å leie inntil 1 800 kW primakraft og inntil 7 200 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 14. september 1954 har avgitt følgende uttalelse:

«Med Industridepartementets påtegnning av 30. juni 1954 mottok Hovedstyret til uttalelse en søknad av 26. juni 1954 fra Aktieselskapet Forenede Papirfabrikker om konsesjon på leie av inntil 1 800 kW primakraft og inntil 7 200 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Ved kontrakt av 18. januar og 17. februar 1954 om levering av elektrisk energi har Drammens Elektrisitetsverk forpliktet seg til å levere til vår papirfabrikk i Drammen inntil

1 800 kW og vårt selskap har forpliktet seg til å utta eller betale avgift for minimum 1 200 kW. De nærmere vilkår for kraftleveringen er fastsatt i kontrakten, som etter sin § 8 gjelder i 5 år fra 1. september 1953.

Ved kontrakt datert 5. mai og 26. mai 1954 har Drammens Elektrisitetsverk påtatt seg å levere spillkraft til en elektrisk dampkjel på 7 200 kW i vår fabrikk. Leveringen foregår helt etter Elektrisitetsverkets bestemmelse, idet dette helt selvstendig avgjør om, når og i hvilken utstrekning spillkraft skal leveres. Kontrakten fastsetter nærmere vilkår for leveringen og denne kontrakt gjelder etter sin § 8 i 10 år fra 16. november 1953.

De to ovennevnte kraftleiekontrakter avløser kontrakter av 1943 og 1948. Kraftleie i henhold til de tidligere kontrakter er tillatt ved. kgl. resolusjon av 8. juli 1949, jfr. Industridepartementets meddelelse av 22. juli 1949 til vårt selskap. Vårt selskap er et norsk selskap med sete i Norge, hovedkontorets adresse er Nedre Vollgate 4, Oslo. Selskapet driver papirfabrikk i Drammen. Styret består av 4 norske statsborgere. Aksjekapitalen utgjør kr. 500 000 fordelt på 500 aksjer à kr. 1 000. Av aksjene eier moderselskapet A/S Union (Union Co.) 498, mens to av Unions øvrige datterselskaper hvert eier 1 aksje. A/S Union (Union Co.) har sete i Norge og selskapets styre består av 4 norske statsborgere. Aksjekapitalen er kr. 10 000 000 fordelt på 1 000 000 aksjer à kr. 10, hvorav 1842 aksjer eies av utenlandske statsborgere eller andre som etter den alm. konsesjonslovs § 19 bare med tillatelse av Kongen kan erverve fast eiendom.

Vi tillater oss herved å søke om at vårt selskap med hjemmel i konsesjonsloven av 14. desember 1917 § 23 meddeles konsesjon på kraftleie i henhold til de ovennevnte 2 kraftleiekontrakter.

Da søknaden kjelder konsesjon på leie av kraft som er nødvendig til drift av vår papirfabrikk eller — for spillkraftens vedkommende — skal benyttes til dampfremstilling med besparelse av kull eller olje, søker vi om at konsesjonen meddeles uten at avgifter eller andre tyngende konsesjonsvilkår pålegges.

Som bilag følger:

1. Bekreftet avskrift av kontrakt av 18. januar og 17. februar 1954.
2. Bekreftet avskrift av kontrakt av 5. mai og 26. mai 1954.
3. Vårt styres erklæring av 22. juni 1954 overensstemmende med den alm. konsesjonslovs § 24.»

Søknaden har herfra vært forelagt fylkesmannen i Buskerud fylke til uttalelse som i påtegning av 26. juli 1954 til Hovedstyret har meddelt at han anbefaler konsesjonen gitt.

Uttalelse fra Drammens kommune hvor bedriften er beliggende er i nærværende tilfelle ikke innhentet i det kommunen tid-

ligere hertil har meddelt at den ikke ønsker saker av denne art som angår kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk forelagt kommunen til uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 8. juli 1949 er A/S Forenede Papirfabrikker meddelt konsesjon på leie av inntil 1 320 kW primakraft og inntil 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk. Tillatelsen som gjaldt inntil 1. juli 1954 er meddelt på vilkår om at selskapets styre bare skal bestå av norske statsborgere. Videre er det i konsesjonsvilkårenes post 9 betinget en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår.

Selskapet har betalt konsesjonsavgift til og med året 1953. For 1953 var avgiften kr. 1 180.

Som det vil bemerkes utløp selskapets konsesjon av 8. juli 1949 på de nevnte 1 320 kW primakraft og 6 000 kW spillkraft den 1. juli 1954. Selskapet søker nå om fornyet konsesjon på leie av 1 800 kW primakraft og på spillkraft for drift av en 7 200 kW dampkjel som før.

Primakraften og spillkraften leveres i henhold til vedlagte kraftleiekontrakter av henholdsvis 18. januar, 17. februar 1954 og 5. mai, 26. mai 1954 med Drammens Elektrisitetsverk.

Primakraften betales med kr. 88 pr. kW for inntil 3 500 brukstimer pr. år. For overskytende forbruk betales 1,5 øre pr. kWh (§ 4). Primakraftkontrakten gjelder i 5 år regnet fra 1. september 1953 (§ 8).

Spillkraften leveres på basis av priser for fyringsolje (§ 3). Spillkraftkontrakten gjelder i 10 år regnet fra 16. november 1953.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid A/S Forenede Papirfabrikker måtte leie inntil 1 800 kW primakraft og inntil 7 200 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1964. Hovedstyret vil foreslå at det som før betinges en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som for selskapets kraftleiekonsesjon av 8. juli 1949 som nå er utløpet. Konsesjonskraften (10 pst.) til kommuner foreslås i tilfelle tildelt Drammen kommune.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. september 1954.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at A/S Forenede Papirfabrikker får den omsøkte tillatelse til å leie inntil 1 800 kW primakraft og inntil 7 200 kW

spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk i tidsrommet inntil 1. juli 1964.

Tillatelsen foreslås for øvrig meddelt på de samme betingelser som var oppstilt for kraftleiekonsesjonen av 8. juli 1949, derunder om at selskapets styre bare skal bestå av norske statsborgere og om at det betinges avgift til staten med kr. 1,00 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes, jfr. postene 2 og 9.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates A/S Forenede Papirfabrikker å leie inntil 1 800 kW primakraft og inntil 7 200 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. september 1954.

29. Titania A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 5 000 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 24. september 1954.

Ved brev av 25. november 1953 har Aktieselskapet Titania, Hauge i Dalane, søkt om tillatelse til å leie inntil 5 000 kW elektrisk energi fra Vest-Agder Elektrisitetsverk i samsvar med inngått kraftleiekontrakt av 1. juli 1953.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning ved brev av 14. september 1954 avgitt følgende uttalelse til departementet:

«I brev av 25. november 1953 til Hovedstyret har A/S Titania søkt om konsesjon på leie av inntil 5 000 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«A/S Titania har med Vest-Agder Elektrisitetsverk (V.A.E.) avsluttet kontrakt om leie av inntil 5 000 kW levert som 3 fas — 60 kV — 50 per.

Vi tillater oss i henhold til ervervsloven av 14. desember 1917, kap. IV å søke konsesjon for leie av ovennevnte kraftkvantum.

A/S Titanias styre består av:

Adm. direktør Erik Anker,
Sivilingeniør H. S. Borchrevink,
Høyesterettsadv. E. Grette.

Vedlagt følger i 2 eksemplarer:

Kraftleiekontrakt mellom A/S Titania og V.A.E.

Erklæring fra A/S Titanias styre.»

I brev av 19. mars 1954 til Industridepartementet innsendt gjennom Hovedstyret har A/S Titania derpå gitt en nærmere redegjørelse med hensyn til selskapets forhold i forbindelse med den omhandlede kraftleie. Brevet vedlegges.

Av redegjørelsen hitsettes:

«Titanias hovedproduksjon er ilmenittlig som anvendes til fremstilling av farvestoff og en rekke andre produkter. Praktisk talt hele Titanias produksjon av ilmenittlig blir eksportert. Dessuten fremstilles som biprodukt magnetitt som utgjør ca. 20 pst. av ilmenittkvantumet. Denne produksjon går i sin helhet til norske forbrukere.

Produksjonen har øket jevnt og sikkert fra en ganske liten mengde i årene før 1920 til den nå for inneværende år er planlagt til 135 000 tonn ilmenittlig. Vedlagt følger et diagram som viser den utvikling som har funnet sted i den forløpne tid både med hensyn til produksjon og personale (bilag 2). Selskapet henleder spesielt oppmerksomheten på at utviklingen har gått jevnt og sikkert fremover. Selskapets ledelse har bevisst lagt an på å sikre en jevn utvikling av bedriften i den utstrekning verdensmarkedet gjør dette mulig.

Den produserte ilmenittlig holder 44 pst. TiO_2 . De senere år er imidlertid store og meget rike titanforekomster kommet i drift i Kanada og andre land. For fremtidig å kunne møte denne konkurransen er en foredling av våre produkter uomgjengelig nødvendig.

Det har vært drevet forsøk i mange år som synes å kunne gi en løsning, og spørsmålet om utbygging med henblikk på videre foredling står foran sin definitive avgjørelse. Kraftforsyningsspørsmålet har vært et ledd i dette arbeid og må løses før endelig tilråding kan legges frem for selskapets styre.

En vil også i denne forbindelse peke på at det er absolutt avgjørende for selskapets fremtid av en effektiv metode som fører til høyere foredling kan tas i bruk snarest.

En del av den leiede kraft vil bli brukt for en produksjonsutvidelse som allerede har funnet sted, da vi i dag ikke kan drive helt rasjonelt på grunn av for lite kraft. En del kraft må holdes i reserve i tilfelle de metoder som er funnet skulle vise seg å være konkurransedyktige og en økning av produksjonen skulle være ønskelig.

Et foredlingsanlegg vil ikke øke den nåværende arbeidsstokk vesentlig, idet selskapet vil plasere sine anleggsarbeidere i de eventuelle fremtidige faste jobber som foretaket vil medføre.

Økningen av produksjonen vil medføre ytterligere fremmed valuta svarende til ca. 3 mill. kroner pr. år.

Den ovenfor nevnte leiekontrakt med V.A.E. er som det vil bemerkes under Vest-Agder fylkestings forhandlinger i det ekstraordinære ting høsten 1953 kommet i stand etter langvarige og til dels vanskelige forhandlinger (bilag 1). Før forhandlinger med V.A.E. kom i stand, søkte Titania kontakt først med V.V.K. som imidlertid ikke kunne påta seg økede leveranser. Deretter ble forhandlinger opptatt med Lyse Kraftverk. Videre ble prosjektet Ana—Sira (jfr. Stavanger kommunes utbyggingsplaner) diskutert såvel med Stavanger kommune som Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen. Imidlertid førte heller ikke dette frem, og den løsning som en nå er kommet frem til, er anbefalt av Hovedstyret.

Det var ikke lett å få saken gjennom i Vest-Agder fylke og fylkesting, men tinget har gått med på avtalen, så vidt selskapet forstår på grunn av fylkesmannens anførsler (se forhandlingene side 8, nederst til side 10, spesielt 2. avsnitt) hvor det legges vekt på at kraftmottageren er viktig eksportbedrift, og 3. avsnitt hvor valutainteressene påpekes (bilag 1).

Selskapet er klar over at konsesjonslovens bestemmelser under kap. 4 er meget vidtgående. Imidlertid pekes på at det i dag er til stede forhold som fører til at den ene kommune etter den annen tilbyr industrien frafallelse eller iallfall betydelig moderasjon i de avgiftsbestemmelser m. v. som denne lov hjemler for å knytte industrien til kommunen. Det må vel kunne sies at konsesjonsloven, for så vidt angår kap. 4, virker noe urimelig hvis den skal anvendes i videste forstand, med mindre det kan påvises at et kraftleieforhold virkelig vil bringe inn ulemper for mottagerkommunen. Dette er ikke tilfelle her. Sokndal kommune har $\frac{1}{3}$ av sitt innbyggertall (forsørger med familie) knyttet til selskapet direkte. Hertil kommer de indirekte interesser som handel, avsetning av produkter m. v. Dessuten er det innlysende at hvis selskapet skal kunne fortsette å utnytte malmforekomstene, må forholdene legges slik til rette at det blir mulig å tilføre kraft på rimelige vilkår.

Selskapet er klar over at konsesjonsdokumentet må inneholde en bestemmelse om 10 pst. til vedkommende kommuner hvis departementet så bestemmer. Imidlertid har selskapet under en konferanse med Sokndal kommunes vedkommende gjort oppmerksom på at denne avståelse vil bli meget vanskelig, men skal ikke gå nærmere inn på dette da selskapet går ut fra at spørsmålet eventuelt må bli gjenstand for særbehandling. I så fall må tas hensyn til de avgifter og betingelser som alt er pålagt V.A.E. i henhold til lovens § 23. 5, siste avsnitt.

I forbindelse med konsesjonen må det bemerkes at V.A.E. allerede betaler kr. 0,50 pr. HK til staten og kr. 2 pr. HK til kommuner.

Selskapet er klar over at det også kan bli tale om andre bestemmelser som fattigfond o. l. Hva fattigfondet angår vil en opplyse at der er truffet avtale om dette i forbindelse med bergverkskonsesjonen og det er allerede avsatt et betydelig beløp til dette. Dertil kommer at selskapet etter bergverkskonsesjonen også har plikt til å avsette kr. 0,10 pr. tonn for ferdig konsentrat. Vedkommende departement vil selv ta opp spørsmålet om økning av de tilstedeværende fond når den fastsatte limit er nådd. For bygging av foredlingsanlegg vil det ikke bli ansatt anleggsarbeidere da arbeidene bortsettes på kontrakt til entreprenør. De nødvendige tekniske data vil fremgå av selve kontrakten, så selskapet finner det unødvendig å komme nærmere inn på disse her.»

Saken har herfra vært forelagt distriktet til uttalelse på vanlig måte:

Sokndal herredsstyre har i møte den 21. mai 1954 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget idet det forutsettes at kommunen blir tilkjent en rimelig konsesjonsavgift.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor har i påtegning av 2. juni 1954 til fylkesmannen i Rogaland blant annet bemerket at det er av avgjørende betydning for selskapets fremtid at det får strøm til høyere foredling av sine produkter. Fylkets elektrisitetskontor anbefaler derfor søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Rogaland fylke har i påtegning av 10. juni 1954 til Hovedstyret meddelt at han anbefaler søknaden innvilget i det han tiltreder elektrisitetskontorets forannevnte uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 1. juni 1927 er National Lead Company gitt tillatelse til å erverve aktiemajoriteten i Titania Co. A/S. Videre er A/S Titania ved kgl. resolusjon av 7. juni 1935 meddelt tillatelse til å erverve aktiemajoriteten i The Jøssingfjord Manufacturing Co. A/S. Derpå er så A/S Titania ved kgl. resolusjon av 7. juni 1935 meddelt konsesjon på leie av 1 500 turb. HK elektrisk energi fra The Jøssingfjord Manufacturing Co. A/S' kraftstasjon i Jøssingfjord hvorfra kraften overføres til A/S Titanias grubeanlegg. Der til er A/S Titania ved kgl. resolusjon av 12. november 1948 meddelt tillatelse til å leie inntil 1 100 kW fra Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskap A/S. I tillegg til de fra før leiete kraftkvanta søker selskapet altså nå om konsesjon på leie av ytterligere inntil 5 000 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk i samsvar med den mellom partene opprettede kraftleiekontrakt av 1. juli 1953.

I henhold til kraftleiekontrakten stiller

Vest-Agder Elektrisitetsverk til disposisjon for Titania fra sommeren 1954 1 000 resp. 400 kW i henholdsvis vinter- og sommerhalvåret. Denne effekt økes til inntil 3 000 kW fra høsten 1956 med opsjon for selskapet på å kontrahere ytterligere inntil 2 000 kW fra 1955. Kraften leveres med 60 kV spenning ved Vest-Agder fylkes grense mot Rogaland fylke ved Ana—Sira men uttaket blir å måle i elektrisitetsverkets sekundærstasjon i Flekkefjord. Kraften leveres med en brukstid på ca. 6 000 timer pr. år og for en pris av kr. 135 pr. kW resp. kr. 130 pr. kW pr. år.

Kontrakten gjelder i 25 år regnet fra 1. januar 1954 dog med rett for begge parter til hvert 5 år å få strømprisene justert ved forhandlinger dersom forholdene ved disse tidspunkter er vesentlig forskjellig fra forholdene ved kontraktens avslutning.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid A/S Titania måtte leie inntil 5 000 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk i samsvar med kraftleiekontrakten av 1. juli 1953 mellom partene dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1979.

Som foran nevnt har Sokndal herredstyre forutsatt at kommunen blir tilkjent en rimelig konsesjonsavgift.

Under hensyntagen til at den leiede kraft på forhånd er belagt med reguleringsavgifter og at ikke ubetydelige overføringsomkostninger påløper for framføring av kraften, vil Hovedstyret foreslå at det i tilfelle bare betinges en årlig avgift av kr. 0,50 pr. kW til kommuner og en årlig avgift av kr. 0,50 pr. kW til staten av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

I før nevnte kraftleiekonsesjoner av 7. juni 1935 og 12. november 1948 er de tilsvarende årlige avgifter henholdsvis kr. 1 pr. kW av den kraft hvorav det betales leie og kr. 0,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, men i disse tilfeller bare til staten.

Avgiftene er betalt til og med året 1953. For 1953 var disse avgifter til staten tilsammen kr. 1 389.

Da det her gjelder en bestående bedrift finner Hovedstyret ikke grunn til for øvrig å foreslå andre betingelser enn de vanlige som gjelder for den til A/S Titania senest meddelte kraftleiekonsesjon av 12. november 1948, heri innbefattet vilkåret i punkt 2 om norsk styre.

Med hensyn til bygging og drift av 60 kV ledningsanlegget for framføring av kraften til grubeanlegget så er Vest-Agder Elektrisitetsverk og A/S Titania ved Hovedstyrets brev av 13. juli 1954 til elektrisitetsverket og brev av 15. juli 1954 til selskapet meddelt konsesjon på dette.

Videre gjøres oppmerksom på at Industriedirektoratet underhånden har meddelt at det ikke har noe å bemerke til at den omhandlede søkte kraftleiekonsesjon gis.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. september 1954.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret tilråde at selskapet — som ved generalforsamlingsbeslutning den 31. mars 1954 har forandret sitt navn til Titania A/S — får den omsøkte tillatelse til å leie inntil 5 000 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk for tidsrommet inntil 1. januar 1979.

Da kraften allerede på forhånd er belagt med reguleringsavgifter på utleierens hånd og da det må antas å ville påløpe ikke ubetydelige overføringsomkostninger til framføring av kraften, vil departementet med Hovedstyret foreslå at de årlige konsesjonsavgifter betinges med forholdsvis lave satser, nemlig til staten med kr. 0,50 pr. kW og til kommuner også med kr. 0,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

Tillatelsen foreslås for øvrig meddelt på de for kraftleiekonsesjoner vanlige betingelser, slik som oppstilt for den ved. kgl. resolusjon av 12. november 1948 meddelt konsesjon for A/S Titania på leie av inntil 1 100 kW fra Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap A/S, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948, side 179 flg. En foreslår således at selskapets styre skal bestå av bare norske statsborgere.

Industriedepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates Titania A/S å leie inntil 5 000 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk på de betingelser som er inntatt i Industriedepartementets tilråding av 24. september 1954.

30. Lund kommunale elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å overføre Skårsvassdraget til Hauklandsvassdraget.)

Kgl. resol. av 24. september 1954.

Med brev av 16. september 1954 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en søknad av 25. februar s. å. fra Lund kommune i Rogaland fylke v/overrettessakfører Ole Helliesen, Stavanger, om tillatelse til å foreta en regulering av Stemsvatn m. fl. vatn i Skårsvassdraget i Lund herred og å overføre

dette vassdrag til Hauklandsvassdraget i samme herred.

Hovedstyrets brev er sålydende:

«Fra Lund kommune ved overrettssakfører Ole Helliesen, Stavanger, er innkommet følgende søknad, datert 25. februar d. å.:

«Etter vedtak av Lund herredstyre den 20. februar 1954 (bilag II) søkes herved på Lund kommunes vegne i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 om tillatelse til å regulere Skårstevvatn, Midtjælevatn og Jælevatn i Skårsvassdraget i Lund herred og til å overføre vannet herfra til Hauklandsvassdraget i samme herred. Overføringen skal skje fra Skårstevvatn til Hauklandsstevvatn gjennom en kanal som allerede er ferdiggravet.

Hensikten med overføringen er å skaffe Lund kommunale Elektrisitetsverk mer driftsvann til sin kraftstasjon som ligger i tilknytning til Hauklandsvassdraget med Hauklandsstevvatn som inntaksbasseng. Kraftstasjonen har nå for lite vann til sin kapasitet og til dekning av kommunens behov. Overføring av vann fra Skårsvassdraget vil øke Lund kommunes forsyning med elektrisk energi både til dekning av det alminnelige behov og for bygdens industri.

Konsesjonen søkes på grunnlag av den utredning som fylkesingeniør Abel Tvedten har gitt den 3. februar 1954. Denne utredning som vedligger som bilag I, inneholder de oppgaver som reguleringslovens § 5 forlanger.

Den foreslåtte utnyttelse av Skårsvassdraget er etter kommunens mening den mest hensiktsmessige, og det kan ingen betenkeligheter være med å gjennomføre reguleringen.

Lund kommune har allerede ved frivillige avtaler med oppsitterne ervervet de aller fleste rettigheter i Skårsvassdraget med henblikk på den regulering og overføring av vassdraget som det nå søkes om tillatelse til.

Kommunen har således ved frivillig avtale med eierne av Skårstevvatn, Midtjælevatn og Jælevatn, Jones Skår, Hans Håvorstad, Andrea Skår, Gurine Skår, Johanne Hamre, Adolf Skår og Anton Nyland, fått ovedratt alle senke- og demmerettighetene, med tillatelse til eventuell overføring av vannet til Hauklandsvassdraget. Disse rettigheter er utskilt som egne bruk og skjøtet til Lund kommune av de tidligere eiere. Det henvises her til kjøpekontrakt av 13. mars 1953 som følger vedlagt i avskrift, bilag III. Skylddelingen i henhold til denne fant sted den 19. mars 1953 og skjøtet fra samtlige ovennevnte er undertegnet den 11. juli 1953 og tinglyst den 7. august 1953.

Videre har Lund kommune ervervet fallrettighetene i Brekkebekken fra ovennevnte Skårstevvatn til N. S. B.'s eiendom som ligger på Moi ved foten av Brekkebekken. Dette fall er på 326 m over en strekning på 1 300 m.

Kommunen overtok disse rettigheter i henhold til overenskomst datert 20. januar 1952 og

12. juni 1952 som følger vedlagt, bilag IV. Disse rettigheter er også utskilt som egne bruk og tilskjøtet Lund kommune.

Med i overdragelsen gikk også fallrettighetene i Brekkebekken fra og med jernbanelinjen til riksvei 440, fra punkt J til punkt L på oversiktskartet, bilag IV ad 1. Eiendommene langs begge sider av elven er solgt av oppsitterne på Haukland som ved salgene har unntatt fallrettighetene i vassdraget. Disse fallrettigheter var tatt med i ovennevnte overdragelse datert 20. januar 1952 og 12. juni 1952 til kommunen som nå er blitt eier av dem. Det dreier seg her om et fall på 4,9 m over en strekning på 135 m. Grunneierne over denne strekning er:

På vestsiden:

1. N. S. B. eier øverste 71 m. Fallet er her 2,8 m. Statsbanene har ikke ekspropriert fallrettighetene og har sikkert intet imot overføringen og tørrleggingen dersom de blir holdt skadesløse. Fallrettighetene er kommunens.
2. Foreningen Fremskritt, eier av gnr. 23 bnr. 19, eier så 4 m. Fallet er her 0,35 m. Fallrettighetene er kommunens. Denne forening har intet imot overføringen, jfr. bilag VI.
3. Privatbanken i Lund, eier av gnr. 24 bnr. 44, eier så 13,5 m. Fallet er her 0,5 m. Fallrettighetene er kommunens. Heller ikke denne har noe imot tørrlegging av bekken, jfr. bilag VI.
4. Lund Samvirkeklag, eier av gnr. 24, bnr. 43, 51, 69, 73, eier så 19 m. Fallrettighetene er kommunens. Fallet er ca. 1 m. Heller ikke Samvirkeklaget har noe imot tørrleggingen av bekken, jfr. bilag VI.
5. Selmer Skiftesvik, eier av gnr. 24 bnr. 28, eier så 28 m. Fallet er her 1,27 m. Fallrettighetene er også her kommunens. Skiftesviks eiendom ble frasolgt oppsitterne på Haukland ved kontrakt av 10. juni 1899, bilag V. Etter kontrakten har Skiftesvik ved en eventuell overføring av vannet fra Brekkebekken til Hauklandsvassdraget krav på en utbetaling av kr. 1 000 av selgeren. Dette ble der ved overenskomsten med oppsitterne på Haukland om overtagelse av vassrettighetene i Brekkebekken tatt hensyn til, jfr. bilag IV. Oppsitterne har tilbudt Skiftesvik kr. 1 000. Denne har imidlertid avslått tilbudet. I brev datert 28. mars 1953 har han forlangt 1 kW strøm eller kr. 5 000 for sine rettigheter, bilag VIII. Kommunen mener at han ikke har krav på noe utover ovennevnte kr. 1 000. Dette spørsmål må løses ved ekspropriasjonssaken. I forbindelse med konsesjonssøknaden er det nok å konstatere at Selmer Skiftesvik heller ikke har noe imot at Brekkebekken blir tørrlagt forutsatt han får den erstatning som tilkommer ham.

På østsiden:

6. Norges Statsbaner, og
7. Andreas Olsens arvinger, gnr. 23 bnr. 13. Den totale lengde for begge disse eiendommer 135 m med et fall på 4,9 m. Fallrettighetene tilhører kommunen. Andreas Olsens arvinger har intet imot overføringen, jfr. bilag VI.
Ovennevnte 7 eiendommer eier alle vassrettigheter unntatt fallrettighetene i bekken. Disse er imidlertid av svært liten betydning. Ved tørrlegning av bekken vil eierne få sitt eventuelle tap erstattet etter skjønn.
Nedenfor riksvei 440 ligger det 4 eiendommer som grenser til Brekkebekken. Disse er:
 8. Th. T. Voilaas, eier av gnr. 23 bnr. 14. Det gjelder her et fall på 3,5 m på en lengde av 66 m på vestsiden av bekken. Voilaas har gitt kommunen rett til å tørrlegge bekken og har frafalt ethvert krav i den anledning etter at kommunen har lagt en ny kloakk for ham, jfr. bilag VII.
 9. Malene Eriksen, eier av gnr. 23, bnr. 45, eier 23 m på den østre side. Fallet er 1 m og eies antageligvis av B. M. Hansens arving, frk. Marie Tjørn. Malene Eriksen har intet imot tørrlegging av bekken, jfr. bilag VI.
 10. B. M. Hansens arving frk. Marie Tjørn, eier av gnr. 23 bnr. 14 og 15, eier på den vestre side av bekken 25 m med et fall på 1,4 m, og på den østre side 91 m med et fall på 4,9 m. Også frk. Marie Tjørn har vært villig til å gi kommunen tillatelse til regulering og tørrlegging av vassdraget mot at hun fikk en erstatning på 4 kW strøm. Dette krav har kommunen funnet for høyt.
 11. S. Narvestad eier av gnr. 23 bnr. 119, eier utløpsosen på den østre side. Her er det intet fall.
 12. Utenom disse rettighetshavere er der så vidt kommunen kjenner til kun «Hestestølens vannverk» som kan komme på tale. «Hestestølens vannverk» er et mindre privat vannverk som tar vann fra Brekkebekken. Så vidt vites er der aldri ervervet noen rett til dette. Der er 17 deltagere i vannverket, nemlig:

S. Skiftesvik,
Th. T. Voilaas,
B. M. Hansen,
Lund Samvirkelag,
Lund Sparebank,
Torvald Skjeggestad,
Foreningen Fremskritt,

Spensbergs Hospits,
S. A. Salvesen,
Martin Eresen,
Bondeheimen,
Menighetshuset,
Fru Ragna Moen,
Tønnes Skår,
K. Olsen, og
Søylands kafé.

Disse vil kommunen imidlertid gi anledning til tilknytning til det kommunale vannverk på vanlige betingelser.

I henhold til vassdragsreguleringslovens § 8 punkt 2 har praktisk talt alle hvis rettigheter berøres av forminskelsen av vannføringen samtykket i overføringen. Hvis noen mot formodning skulle protestere må unntagelse likevel kunne gjøres da de rettigheter disse har må anses for å være «av liten betydning i og for seg».

Lund kommune anmoder i henhold til reguleringslovens § 10, 2. ledd om at konsesjonen må bli gitt på ubegrenset tid.

Videre anmodes det i henhold til reguleringslovens § 11, punkt 7 om at kommunen blir fritatt for avgift til staten. Vannfallet skal utnyttas av Lund kommune til å forsyne herredets innbyggere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk og småindustri samt til kommunens eget behov.

I henhold til foranstående tillater Lund kommune seg å andra om

1. tillatelse til å regulere Stenvatn, Midtjælevatn og Jælevatn i Skårsvassdraget i Lund herred, samt
2. å overføre vannet fra dette til Hauklandsvassdraget i samme herred.»

Av den i søknaden påberopte utredning fra Rogaland fylkes elektrisitetskontor fremgår at Lund kommune har ervervet og bygd ut Hauklandsvassdraget, som faller ut i Moisaåni like ved Moi jernbanestasjon. I vassdraget, som har et nedbørfelt på 10 km² er det tidligere gjennomført 3 m oppdemming av Hauklandsstenvatn og 5 m oppdemming av Stølsvatn, magasinene er oppgitt til henholdsvis 0,5 og 2,5 mill. m³, tilsammen 3 mill. m³. Påregnelig regulert vassføring er angitt til 0,36 m³/sek., som i det utnyttede bruttofall på 248 m tilsvarer ca. 1 200 nat.-HK eller vel 700 kW. Vassdraget er nå utbygd for 1 500 HK eller 1 050 kW.

Skårsvassdraget, som går parallelt med Hauklandsvassdraget, har et nedbørfelt ved utløpet av Skårstenvatn på 5,05 km².

Søknaden omfatter følgende regulering av Skårsvassdraget:

	Areal km ²	Oppd. m	Senkn. m	Reg.høyde m	Magasin mill.m ³
Skårstemvatn	0,037	4,0	0	4,0	} 0,268
Midt-Jælevatn	0,030	3,0	1,0	4,0	
Jælevatn (Gilevatn)	0,240	10,0	3,0	13,0	3,120
					Sum 3,388

Med dette magasin påregnes en regulert vassføring i Skårsvassdraget av 0,265 m³/sek, som overført til Hauklandsvassdraget gir en kraftøkning i kommunens kraftverk på ca. 890 nat.-HK. Fallet i Skårsvassdraget fra Skårstemvatn til Moisan på 326 m angis som nyttbart og den tilsvarende kraftytelse i et særskilt anlegg her vil dreie seg om 1 170 nat.-HK.

Overføringen skal skje ved en ca. 150 m lang kanal mellom Skårstemvatn og Hauklandstemvatn. Kanalen er gravd ferdig, men ikke tatt i bruk. Skårstemvatn og Midt-Jælevatn demmes ved en felles dam ved utløpet av førstnevnte. I et dalsøkk på nordsiden av dette må dessuten bygges en sperredam med en største høyde av 2,8 m. Videre må løpet mellom de to vatn utdypes noe. Disse reguleringsarbeider er anslått å komme på kr. 50 000. Reguleringsdammen for Jælevatn med lukemaskineri samt en liten sperredam er anslått til kr. 150 000. Tilsammen kr. 200 000.

Det opplyses videre i utredningen at det er bestilt et nytt aggregat på 2 200 hk for levering i 1956. For å få full nytte at dette må det legges en ny rørledning ved siden av den nåværende. Rørgate, fundamenter og transportvei er bygd ferdig, men i første omgang er det meningen å kjøre begge maskiner vekselvis på det nåværende rør.

Det er satt opp overslag for utnyttelse sammen med Hauklandsvassdraget og separat, hvoretter anleggsutgiftene er henholdsvis kr. 1 330 og kr. 1 650 pr. kW. Samtidig med at anleggsutgiftene pr. kW blir mindre ved overføringen vil også drift og vedlikehold reduseres ved at utbyggingen kan foregå i en kraftstasjon i stedet for to.

I utredningen opplyses at det ikke foregår ferdsel, fløting eller fiske i vassdraget, og at det ikke bevirkes annen forandring av naturforholdene enn at Brekkebekken blir tørrlagt. Videre opplyses at en del beitemark vil bli satt under vann ved reguleringen. Ansøkeren har senere supplert disse opplysninger med at vatna ligger i utmark med lyngbakker og myr omkring. Strendene er de fleste steder så bratte at dyrking rundt vatna aldri kan komme på tale. De arealer som neddem-

mes er små og det er så godt som ikke skog. Terrenget omkring vatna brukes til sauebeite.

Vedrørende reguleringslovens krav i § 5, e om forslag til manøvreringsreglement anføres i utredningen, at tapningen fra Skårsvassdraget må skje gjennom luka i overføringskanalen fra Skårstemvatn, og at reglementet derfor må gå ut på at tappingen skjer etter elektrisitetsverkets behov med plikt til å holde lavest mulig flomvannstand.

Søknaden med bilag ble 14. april 1954 sendt fylkesmannen i Rogaland med anmodning om uttalelse fra mulige interesserte og fylkesmannen selv. Samtidig ble saken forelagt Inspektøren for ferskvannsfisket. Søknaden er kunnngjort i Norsk Lysingsblad 21. og 27. april 1954 (nr. 91 og 96).

Fylkesmannen i Rogaland anfører i sin ekspedisjon av 23. april 1954:

«Etter de foreliggende opplysninger og Herredstyrets vedtak anses reguleringen berettiget og en kan ikke se at vesentlige interesser blir skadelidende, hvorfor en heller ikke har funnet tilstrekkelig grunn til å forelegge den for mulige interesserte. Da den planlagte regulering vil gi Lund kommunale elektrisitetsverk betydelig øket krafttilførsel, anbefales andragendet.»

Ansøkeren har minnet om saken 24. mai og 29. juli 1954. Siste gang oversender han brev av 27. s. m. fra elektrisitetsverkets driftsbestyrer, hvorav hitsetes:

«Kommunen har betalt store beløp for Brekkebekkens fall og alle demmeretter på fjellet, og så skal en helt underordnet grunneier med et ubetydelig fall nede ved osset hindre en stor kommune i å få kraft. Som saken er nå, blir jo verket helt nektet å overføre noe vann. Dammene på fjellet ble ferdig oppsatt i november 1953.

Blir ikke overføringen ordnet nå i høst, kan en, hvis der blir et dårlig vannår, risikere at hele kommunen med alle de trevarefabrikker som er her, blir praktisk talt uten strøm i kanskje 2 måneder, og kommunen vil bli til latter for alle som blir kjent med saken. Og flere hundre mann blir da arbeidsledige.

Vi vil også nevne at vannet fra Brekkebekken som oftest har blitt overført hver gang det har vært prekær situasjon, men Marie Tjønn's sakfører prøver nå å gjøre alt for å stoppe dette.

Det er jo helt latterlig at en fiskerikonsulent blir beordret til Moi for å uttale seg om fiske i vassdraget?, en liten bekk som er praktisk talt tørr flere ganger om året.»

Inspøkøren for ferskvannsfisaket har 20. august 1954 avgitt slik uttalelse:

«I konsesjonssøknaden er anført at det ikke foregår fiske i vassdragene og at interesser i den forbindelse ikke blir berørt av reguleringen. Konsulenten for ferskvannsfisaket i Vest-Norge uttaler at «det finnes en liten bestand av aure i vassdragene men fisket har ikke hatt nevneverdig økonomisk betydning». Det er altså klart at mulighetene for fiskeproduksjon hittil har vært til stede, og da de vann som skal reguleres ikke ligger langt fra tettbebyggelsen på Moi, må en regne med at interessen for å fiske i disse vann før eller senere vil øke.

For å sikre fiskemulighetene i framtiden i disse vann, vil jeg, etter samråd med Landbruksdepartementet, foreslå følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de regulerte vann plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de vannområder som berøres av reguleringen og overføringen,

plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.»

For øvrig vil jeg ta forbehold om at det ved eventuelle skjønn for fastsettelse av erstatninger for de skader som oppstår ved reguleringen, blir oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta.»

Hovedstyret skal bemerke:

Lund kommune har sin elektrisitetsforsyning fra et kommunalt kraftverk i Hauklandsvassdraget, som ligger innen kommunen og faller ut i Moisan i nærheten av Moi jernbanestasjon. Det utnyttede bruttofall er oppgitt til 248 m og den hittil gjennomførte utbygging til 1 500 HK eller 1 050 kW. I Hauklandsstemvatn, som er inntaksbasseng, og Stølsvatn (Haukelandsvatn) er det tidligere uten konsesjon tilveiebrakt magasiner på tilsammen 3 mill. m³. Med dette magasin kan påregnelig regulert vassføring, som oppgitt i søknadsdokumentene, ansettes til 0,36 m³/sek., tilsvarende 1 190 HK eller ca. 700 kW i nevnte fall.

Kommunen trenger mer kraft og for å oppnå det har den besluttet å regulere Skårsvassdraget, overføre det til Hauklandsvassdraget og utnytte det i kraftstasjonen her. Denne forutsettes utvidet med et aggregat på 2 200 HK, liksom det også må legges en ny rørledning.

I henhold hertil søker kommunen nå om tillatelse til å regulere følgende vatn i Skårsvassdraget:

	Areal km ²	Oppd. m.	Senkn. m.	Reg.høyde m.	Magasin mill.m ³
Skårstemvatn	0,037	4,0	0	4,0	} 0,268
Midt-Jælevatn	0,030	3,0	1,0	4,0	
Jælevatn (Gilevatn)	0,240	10,0	3,0	13,0	3,120
					Sum 3,388

Videre søkes om tillatelse til å overføre vassdraget til Hauklandsvassdraget ved hjelp av en kanal mellom Skårstemvatn og Hauklandsstemvatn.

Nedbørfeltene ved utløpene av disse to vatn er oppgitt til henholdsvis 5,05 og 10 km², tilsammen 15,05 km².

Med et magasin i de to vassdrag på tilsammen 6,388 mill. m³ kan påregnes regulert vassføring settes til 0,63 m³/sek. hvorav 0,27 m³/sek. representerer økingen i Hauklandsvassdraget ved reguleringen og overfø-

ringen av Skårsvassdraget. De tilsvarende kraftmengder i kommunens utbygde fall er henholdsvis 2 100 og ca. 890 nat.-HK. Denne siste kraftmengde representerer altså fordelene ved tiltaket.

Skaden og ulempene ved reguleringen består etter det opplyste i neddemming av beitemark, hvor meget er ikke opplyst, men etter kjøpekontrakten med grunneierne ved vatna synes ikke den grunn som nedemmes å være av sådan verdi, at reguleringskonsesjonen av den grunn ikke skulle kunne gis. Videre antas

stier eller fremkomstveier ved vatna å bli berørt av oppdemmingen, likeså fisket og en hytte ved Jælevatn. Fløting foregår ikke i vassdraget.

Som det fremgår av foran nevnte brev av 27. juli d. å. fra elektrisitetsverkets driftsbestyrer er reguleringsdammene allerede bygd. Dammene ble inispisert herfra den 23. august d. å., og det ble da konstatert at de ikke kan godkjennes brukt i nåværende tilstand, selv for den oppdemming de foreløpig er bygd for, for Jælevatns vedkommende en oppdemming som er atskillig mindre enn den omsøkte. Hovedstyret underrettet Lund kommunale elektrisitetsverk herom i brev den 25. s. m. Man gjorde samtidig oppmerksom på at dammene måtte planlegges etter den omsøkte regulering, og at man under disse omstendigheter ikke nå kan gi anvisning på hvordan de nåværende dammer bør forsterkes. Videre at ny inspeksjon vil bli foretatt snarest mulig etter 15. september d. å., og at man da vil drøfte med elektrisitetsverket hva som skal gjøres med dammene og om den store regulering av Jælevatn er økonomisk berettiget. Behandlingen av reguleringsaken vil derfor bli utsatt til man har fått bedre oversikt.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor har 1. september d. å. svart slik på vegne av elektrisitetsverket:

«Som nevnt er de nå bygde dammer utført for å få tilstrekkelig regulering for den nåværende installasjon i kraftstasjonen (1500 HK) mens de i reguleringsøknaden oppgitte damhøyder må til for å få regulering til full utbygging (3 000 HK). Å bygge ut de utførte dammer med fundamentering tilstrekkelig for den omsøkte regulering vil falle for kostbar i forhold til den innvunne kraftmengde. Spørsmålet om høyden og konstruksjonen av dammene for full regulering må derfor tas opp til behandling i forbindelse med utvidelsen av kraftanlegget til 3 000 HK, og da avgjøres på grunnlag av hva som er økonomisk forsvarlig. Sannsynligvis vil det ta flere år før kommunen vil kunne makte denne oppgave. Behandlingen av reguleringsstillatelsen kan derfor utsettes. Derimot er det av den største betydning at overføringstillatelsen blir gitt snarest mulig slik at nødvendige skjønn over de manglende rettigheter, som etter min mening er av uvesentlig betydning, kan holdes i høst, og slik at man derved kan skaffe seg nødvendig driftsvann til vinteren.

Jeg tør derfor be om at overføringstillatelsen blir tatt opp til avgjørelse på første hovedstyremøte.»

Etter dette foreslår Hovedstyret at det nå bare tas stilling til overføringen. Det forutsettes at det kommunale elektrisitetsverk snarest mulig sender revidert søknad om reguleringsstillatelse etterat reguleringshøy-

dene i Skårstømvatn—Midtjælevatn og i Jælevatn er fastlagt.

Overføringen vil medføre at Skårsvassdraget nedenfor Skårstømvatn, Brekkebekken, vil bli tørrlagt unntatt under flom. Et privat vannverk vil derved settes ut av funksjon, men kommunen vil gi deltagerne anledning til å bli tilknyttet det kommunale vannverk på vanlige betingelser. En privat kloakk, som før hadde sitt utløp i vassdraget nedenfor riksveien, er allerede lagt om av kommunen.

Kommunen eier etter det opplyste vannrettighetene i Brekkebekken fra Skårstømvatn til Norges stasbaners eiendom, hvis grense går like ovenfor jernbanelinjen. Fallhøyden her, 326 m på en lengde av 1 300 m, angis som nyttbar. Videre eier kommunen selve fallrettighetene fra jernbanelinjen til riksveien, et fall på ca. 5 m på en strekning av 135 m, men ingen vannrettigheter for øvrig. Fra riksveien til bekkens utløp i Moisåni har kommunen ingen rettigheter. Det dreier seg her om et fall på ca. 5 m på en strekning av vel 90 m. Disse to siste fallstrekninger kan ikke anses for nyttbare.

Som forholdene ligger an finner Hovedstyret at den planlagte overføring løser spørsmålet om utnyttelse av Skårsvassdraget på den hensiktsmessigste måte.

Samtlige som berøres av overføringen har gitt sitt samtykke til den med unntagelse av:

Selmer Skiftesvik eier g.nr. 24, b.nr. 28, som støter til bekken i en lengde av 28 m. Kommunen eier selve fallrettighetene. Skiftesvik har ikke noe i mot overføringen hvis han får 1 kW gratis eller kr. 5 000. Kommunen har ikke funnet å kunne gå med på det under henvisning til fremlagt kjøpekontrakt av 10. juni 1899, hvorefter eieren av g.nr. 24, b.nr. 28 ved en eventuell overføring av Brekkebekken til Hauklandsvassdraget skulle få utbetalt kr. 1 000.

Frk. Marie Tjørn, eier av g.nr. 23, b.nr. 14 og 15, har nedenfor riksveien et fall på 1,4 m på en lengde av 25 m på vestsiden av bekken og på østsiden et fall på 4,9 m på en lengde av 91 m. Hun har heller ikke noe imot overføringen, hvis hennes krav om 4 kW gratis strøm imøtekommes. Kommunen finner kravet for høyt.

Hovedstyret anser disse to grunneieres vannrettigheter for å være av liten betydning i og for seg.

Det samme gjelder Norges statsbaners vannrettigheter, som omfatter rettighetene utenom selve fallrettighetene i en lengde av 71 m på bekkens vestside og 135 m på østsiden, fallet som altså er kommunens, er henholdsvis 2,8 og 4,9. Noe samtykke fra NSB er ikke innhentet.

Etter dette antar Hovedstyret at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 er til stede for at tillatelse til den omsøkte overføring kan gis.

Tillatelsen foreslås gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Vedrørende betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Konsesjonen foreslås som ansøkt gitt på ubegrenset tid.

Årlige avgifter, post 2.

Det er søkt om fritagelse for avgift til staten i henhold til reguleringslovens § 11, pkt. 7. Selv om det her vil dreie seg om et meget beskjedent beløp finner Hovedstyret ikke tilstrekkelig grunn til å fravike vanlig praksis, men foreslår avgiften til staten satt til lovens minimum kr. 0,10 pr. nat.-HK innvunnet ved overføringen. Da både Skårsvassdraget og Hauklandsvassdraget ligger i Lund kommune foreslår man at Lund kommunale elektrisitetsverk i medhold av nevnte lovpunkt fritas for å erlegge avgift til kommuner.

Avgivelse av kraft, post 12.

Lovens bestemmelse herom er kategorisk, man har derfor tatt vilkåret med i den vanlige form, selv om det må anses helt unødvendig i det foreliggende tilfelle.

De andre foreslåtte betingelser skulle ikke trenge nærmere begrunnelse.

Da overføringsarbeidene allerede er gjennomført og som forholdene ligger an skulle det ikke være påkrevd å oppstille vilkår om byggefrister, legehjelp, erstatning av forsorgsutgifter og opphjelv av fisket. Som vanlig ved reguleringstillatelser for kommuner er det heller ikke krevd sikkerhetsstillelse i medhold av lovens § 12 pkt. 16.

Manøvreringsreglement.

Hovedstyret har ikke noe å innvende mot at manøvreringen av overføringsanlegget — som foreslått — foregår etter Lund kommunale elektrisitetsverks behov, når det has for øye at flomvassføringen i Hauklandsvassdraget så vidt mulig ikke økes. For øvrig har man supplert ansøkerens forslag med de vanlige bestemmelser om at Departementet skal godta den som forestår manøvreringen og om protokollføring og observasjoner. Utkast vedligger.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 15. september 1954.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser og til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Den kan ikke overdras.

Det utførte overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av Hauklandsvassdragets lågvassføring som overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved overføringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

Den i nærværende post omhandlede plikt til å erlegge avgift til kommuner gjelder ikke Lund kommunale elektrisitetsverk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Til driften skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spe-

siell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

5.

Konsesjonæren skal ved driften av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis

konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsingsreglene i nevnte paragraf.

9.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende overføringsanlegget. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

10.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt overføringsanlegget manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

11.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

12.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av overføringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelser i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggs kapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnes på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren

eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

13.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

14.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke overføringen kan medføre forpliktelser.

Utkast til manøvreringsreglement:

1.

Ved manøvrering av overføringsanlegget skal has for øye at flomvassføringen i Hauklandsvassdraget så vidt mulig ikke økes. For øvrig kan manøvreringen foregå etter Lund kommunale elektrisitetsverks behov.

2.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

3.

Det skal påses at overføringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m.v. Av protokollen sendes, om det forlanges, avskrift til Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen.

Departementet skal bemerke:

Lund Kommunale Elektrisitetsverk har i

drift en kraftstasjon i Hauklandsvassdraget, som er beliggende innen Lund kommune og som faller ut i Moisaåni i nærheten av Moi jernbanestasjon.

Kommunens søknad omfatter tillatelse til å foreta en regulering av tre vatn i Skårsvassdraget — som går parallelt med Hauklandsvassdraget — og å overføre vannet i Skårsvassdraget til Hauklandsvassdraget. På denne måte vil elektrisitetsverket kunne øke kraftproduksjonen i kraftstasjonen ved Hauklandsvassdraget og således bli i stand til å dekke det alminnelige behov og å skaffe kraft til bygdens industri etc.

Reguleringsdammene er allerede bygget, men som det fremgår av Hovedstyrets uttalelse har disse ikke kunnet godkjennes i sin nåværende tilstand.

Etter de forhandlinger som har funnet sted mellom Hovedstyret på den ene side og elektrisitetsverket og Rogaland fylkes elektrisitetskontor på den annen side, er det imidlertid enighet om at reguleringsplanene må endres, bl. a. ved at oppemningen av Jælevatn blir adskillig mindre enn den omsøkte. Søknad overensstemmende hermed vil bli innsendt så snart de reviderte planer foreligger, og søkeren har bedt om at behandlingen av søknaden for så vidt angår tillatelse til å regulere Skårsvassdraget må bli utsatt.

Kommunen ønsker imidlertid allerede nå å kunne overføre vann fra Skårsvassdraget til Hauklandsvassdraget for at kraftstasjonen der kan sikres nødvendig driftsvann til kommende vinter.

Overføringen skal skje med en ca. 150 m lang kanal mellom Skårstevvatn og Hauklandsstevvatn. Kanalen er ferdigbygget, men ennå ikke tatt i bruk.

Da planene med hensyn til regulering av Skårsvassdraget som nevnt må revideres, lar det seg på det nåværende tidspunkt ikke gjøre å fastslå nøyaktig hvor stor den endelige kraftinnvinning vil bli. Heller ikke lar det seg gjøre å si nøyaktig hvor stor kraftinnvinning en regulert overføring av Skårsvassdraget vil representere.

Departementet antar imidlertid at det er nødvendig av hensyn til kraftforsyningen i Lund kommune at det allerede nå blir gitt tillatelse til å overføre Skårsvassdraget til Hauklandsvassdraget, selv om konsesjonsspørsmålet for de påtenkte reguleringer i Skårsvassdraget ennå ikke kan tas opp til avgjørelse. En slik overføring vil eventuelt bli et nødvendig ledd i den utnyttelse av Skårsvassdraget som planlegges.

Ulempene ved overføringen vil bestå i at Skårsvassdraget nedenfor Skårstevvatn — Brekkebekken — vil bli tørrlagt unntatt under

flom. Et privat vannverk vil dermed settes ut av funksjon, men kommunen har opplyst at deltakerne i vannverket vil bli gitt anledning til å bli tilknyttet det kommunale vannverk på vanlige betingelser. En privat kloakk som før hadde sitt utløp i vassdraget, er allerede lagt om av kommunen.

De fleste rettighetshavere som berøres har samtykket i den omsøkte regulering og overføring. Når det gjelder de rettigheter hvis innehavere ikke har samtykket, antar departementet med Hovedstyret at disse må anses for å være av liten betydning i og for seg. Det bemerkes at forhandlingene om minnelig overenskomst med disse rettighetshaverne har strandet på spørsmålet om erstatningens størrelse.

Departementet antar etter dette at betingelsene for å gi tillatelse til overføring som nevnt er til stede, jfr. vassdragsreguleringslovens § 8 nr. 1 og 2.

Tillatelsen foreslås gitt på ubegrenset tid og på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser, således om årlig avgift til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK som innvinnes ved overføringen, og med fritagelse for å erlegge avgift til kommuner.

Manøvreringsreglementet for overføringen foreslås fastsatt overensstemmende med Hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråd:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Lund kommunale Elektrisitetsverk å overføre Skårsvassdraget i Lund herred, Rogaland fylke, til Hauklandsvassdraget i samme herred på de betingelser og under de forutsetninger som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 24. september 1954.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for overføringen overensstemmende med det utkast som er inntatt i Industridepartementets nevnte tilråding som gjeldende inntil videre.

31. Firma Albert Collett.

(Tillatelse til regulering av Mjøsundvatn og Hustjern i Opløyvassdraget i Nord-Trøndelag fylke og overføring av avløpet fra de 2 vatn til Storvatn i samme vassdrag.)

Kgl. resol. av 1. oktober 1954.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved brev av 20. september 1954 gitt følgende uttalelse

til departementet i anledning av en søknad av 5. april 1954 fra h.r.adv. L. Villars-Dahl på vegne av firmaet Albert Collett om tillatelse til regulering av Mjøsundvatn m. v. i Opløyvassdraget i Nord-Trøndelag fylke og overføring av avløpet til Storvatn i samme vassdrag:

«Departementet har den 8. april d.å. oversendt til uttalelse følgende søknad av 5. s. m. med bilag fra høyesterettsadvokat L. Villars-Dahl på vegne av firmaet Albert Collett:

«Bangdalsbruget og Salsbrukets Tresliperi i Kolvereid herred tilhørende firmaet Albert Collett, er eier av de to kraftanlegg Liafoss og Ulefoss i Opløyvassdraget med tilliggende vassrettigheter. Opløyvassdraget får sitt vann hovedsakelig fra Storvann som for den største del tilhører firmaet, for en mindre del staten.

Dessuten er firmaet eier av størstedelen av Mjøsundvann, mens den mindre, nord-østlige del tilhører staten. Mjøsundvann, som har avløp til Opløyelven nedenfor Ulefoss Kraftanlegg, er nå regulert mellom kotene 147,10 og 142,85. Av denne høyde er bare en fallhøyde av 15 m i Opløyelven utnyttet til kraftproduksjon. Mjøsundvasselva er lite egnet for kraftutbygging.

Vassdragets beliggenhet fremgår av vedlagte gradavdelingskartet «Høylandet» og «Leka» (vedlegg 1 og 2). På kartene er med rødt avmerket grensen mellom firmaets eiendom og det område som tilhører staten.

Firmaet har nå planlagt et reguleringsanlegg til overføring av vann fra Mjøsundvann til Storvann. Man viser nærmere til vedlagte plan av 10. oktober 1953 med vedlegg, utarbeidet av sivilingeniør Jacob Salberg, Trondheim. (Vedlegg 3.)

Planen går i korthet ut på å overføre årvisst vannføring på 3 m³ pr. sekund fra Mjøsundvatn gjennom et tunnelanlegg i ca. 3 km lengde fram til Hustjønn og videre gjennom en kanal til Storvann. Planen omfatter også en senkning av nedre (ytre) del av Mjøsundvann 5,35 m til kote 137,50, hvilket forutsettes å medføre en noe mindre senkning av øvre (indre) del, sannsynligvis ikke under kote 139,0.

Planen gjør det nødvendig å heve vannstanden i Hustjønn fra kote 132,60 til kote 134,0 for å få vannet over til Storvann uten altfor kostbar kanal. I forbindelse med en fremtidig eventuell utnyttning av fallet fra Hustjønn til Liavann kan det bli tale om å heve vannstanden i Hustjønn ytterligere et par meter til ca. kote 136,0.

Hustjønn eies i sin helhet av firmaet Albert Collett. Dets nåværende overflate er ca. 0,25 km² og da det praktisk talt helt er omgitt av stulle fjellsider, vil den hevede overflate heller ikke bli vesentlig større. Den grunn som blir neddemmet er utelukkende fjell og myr.

Ved den forutsatte årvisse tilførsel av 3 m³ pr. sekund til Liaelven vil man oppnå å få ca. 2 400 HK større effekt fra Liafoss og Ulefoss kraftstasjoner. Disse har i dag en maskinkapasitet på henholdsvis ca. 4 000 og 2 500 HK ved en vassføring på ca. 8 m³ pr. sekund. Ved tilføring av 3 m³ pr. sekund fra Mjøsundvann

vil de to stasjoner kunne kjøres for fullt hele året.

Planens gjennomføring vil ikke medføre noen utvidelse av de nåværende kraftstasjoner eller anskaffelse av nytt maskineri av noe slag og heller ikke økt maskinbetjening.

Anleggsarbeidet er beregnet å ville ta ca. 3 år.

Omkostningene ved anlegget er beregnet å skulle bli ca. kr. 2 800 000, eller ca. kr. 1 170 pr. innvunnet HK. Man viser nærmere til omkostningsoverslag i vedlegg 3.

For delene ved reguleringen består i at man ved hjelp av den kraft som derved innvinnes vil oppnå toppproduksjon i alle år ved Salsbrukets Tresliperi, som har en kapasitet på ca. 60 000 tonn pr. år. Dette vil igjen representere f. t. ca. 1,2 mill. kroner pr. år i økt utenlandsk valuta.

Samtidig vil man kunne frigjøre den kraft som Salsbrukets Tresliperi nå leier av Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk og som varierer fra ca. 800 til ca. 2 400 kW. Denne kraft vil således komme den alminnelige forsyning i fylket til gode. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk er også interessert i leie av ledig kraft.

Kolvereid kommune må også antas å være sterkt interessert i gjennomføring av denne plan, da kommunen derved blir sikret stabil beskjeftigelse for en betydelig del av sin befolkning med derav følgende større skatteinntekter og minskning av risikoen for arbeidsløshet. Den stabilere drift ved sliperiet vil også øke kommunens skatteinntekter av bedriften.

Hva statens interesser angår, er man kommet til enighet med Statens Skogvesen og Landbruksdepartementet om en kontrakt om samtykke til reguleringen på visse vilkår. Kontrakten vil bli ettersendt så snart den er endelig godkjent av Landbruksdepartementet.

Under henvisning til foranstående tillater jeg meg på vegne av firmaet Albert Collett å søke om tillatelse til gjennomføring av den omhandlede regulering i samsvar med den fremlagte plan.»

Den 12. april d.å. har ansøkeren innsendt følgende kontrakt — datert 2. og 7. s. m. — mellom Landbruksdepartementet og firmaet Albert Collett:

«Firma Albert Collett, Bangsund, som eier av Bangdalsbruget i Klinga og Salsbrukets Tresliperi i Kolvereid herred, søker konsesjon på overføring av vannet fra Mjøsundvatn til Hustjern og derfra til Storvatn for utnyttelse i sine kraftverker ved Liafossen og Ulefossen i Kolvereid, og ønsker å få adgang til å senke vannstanden i Mjøsundvatn med 5,35 m, således at den samlede demmehøyde blir 9,60 m (mot tidligere 4,25 m) under øverste reguleringshøyde (147,10 m o. h.).

Det kgl. Landbruksdepartement v/Statens Skogvesen går for sitt vedkommende med på nevnte senkning av Mjøsundvatn på følgende betingelser:

1. Firma Albert Collett betaler Statens Skogvesen full erstatning for enhver skade som ved reguleringen påføres Statens eiendom ved Mjøsundvatn. Skaden fastsettes i mangel av mindelig overenskomst av en voldgiftsrett, bestående av distriktets

- sorenskriver og av 2 mann, hvorav hver av partene oppnevner sin representant.
2. Firma Albert Collett erstatter skade som måtte påføres fisket i Statens del av Mjøsundvatn, og er pliktig til å iverksette de foranstaltninger som Statens fiskeriinspektør finner påkrevet for å avhjelpe skadevirkningene.
 3. I den tid fløtning fra statsskogene finner sted, må vannstanden i Mjøsundvatn ikke holdes så lav at fremkomst med Statens tømmer (skurtømmer og sliplast) vanskeliggjøres gjennom sundet i Mjøsundvatn.
 4. Firma Albert Collett påtar seg nedfløtningen av tømmeret fra Statens skoger ved Mjøsundvatn, Storvatn, Langvatn og Sandvatn, enten dette drives for Skogvesenets regning eller er solgt på rot, mot erstatning for selve fløtningen etter hva den koster firmaet pr. m³ for det samlede fløtningsskvantum, dog ikke utover kr. 5 pr. m³. I dam- og elveavgifter betaler skogvesenet firmaet kr. 1 pr. m³. Firmaet er pliktig til å holde vassdraget i god stand for fløtning og til å benytte fullt tilstrekkelig vann under fløtningen. Fløtningen skal så vidt mulig skje i den tid Salsbrukets Tresliperi er i drift. Firmaet er ikke ansvarlig for hendelser det ikke er herre over, som brudd på dammene, ras i elvene o. l.
- Firma Albert Collett skal dog, hvis Skogvesenet krever det, være forpliktet til å overta tømmeret fra ovennevnte stats-skoger, levert fremdrevet til de nevnte vann og til de priser som betales vedkommende år i nederste sone i Namsen (Namsen nedenfor Trongfoss). Denne forpliktelse påhviler også firmaet overfor kjøper av blink i statsskogene.
5. Firmaet påtar seg oppbevaring av det tømmer som kommer fra Statsskogene i vassdraget og snarest mulig utsortering av samme, for kr. 0,50 pr. m³, samt sopping og utsetting av flåtene, som betales etter utlegg. Tømmeret avhentes innen 3 uker etterat det er soppet. Hvis tømmeret ikke er avhentet innen nevnte 3 uker, forbeholder firmaet seg rett til å flytte eller fjerne tømmer som måtte være i veien for slipe-riets drift og mot refusjon av de dermed forbundne utgifter.
 6. Det skaffes uhindret og øyeblikkelig fremkomst for Statens tømmer forbi treslipe-riets tømmerbeholdning.
 7. De under pkt. 4, 5 og 6 nevnte rettigheter tilkommer også kjøper av skog på rot fra Statsskogene.
 8. Firma Albert Collett har i kontraktstiden rett til å holde fløtningssdam i Sandvatn og betaler intet for denne rett. Firmaet har rett til å holde dammen stengt til enhver tid av året. Til vedlikehold av dammen har firmaet rett til tømmer på rot i Statens skog mot betaling av virket til gjengs pris på stedet. (Kfr. pkt. 4.)
 9. Denne kontrakt skal gjelde i 50 — femti — år fra den dato firma Albert Collett får ovennevnte konsesjon. Fra nevnte dato faller den tidligere kontrakt mellom partene om Opløvvassdraget av 16. mars 1911 bort.»

Ansøkeren har så 29. april d. å. på Hovedstyrets foranledning innsendt forslag til manøvreringsreglement.

Foruten angivelse av reguleringsgrenser inneholder forslaget bestemmelse om at det skal avgis vann til den alminnelige fløtning i Mjøsundvasselva og nedover overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser, at vannslippingen for øvrig kan foregå etter konsesjonærens behov samt de vanlige bestemmelser om observasjoner og protokollføring.

I tilknytning til forslaget bemerker ansøkeren:

«Det aktes ikke her bygget noen reguleringsdam. Det nye er bare at Mjøsundvatn tenkes senket lavere enn hittil og vann derfra ledet over til Storvatn for å utnyttes sammen med det naturlige avløp i konsesjonssøkerens to nedenfor liggende kraftstasjoner. Det trengs således ikke her regler for manøvrering av dammen, som det ikke skal skje noe nytt med, men bare regler for slipping av vann den nye vei. Et slikt reglement må etter forholdene bli meget enkelt. I forslaget er forholdet til fløtningen som vanlig forutsatt ordnet ved overenskomst eller skjønn. I det foreliggende tilfelle er som kjent bestemmelser om fløtning inntatt i den tidligere oversendte kontrakt mellom Landbruksdepartementet og firma Albert Collett av 2./7. april 1954, og det kunne for så vidt være spørsmål om å henvise uttrykkelig til denne kontrakt. Man er imidlertid i forslaget blitt stående ved å bruke den vanlige, generelle form. Når fløtningen har fått det vann den trenger må etter forholdene her det som blir tilbake gå til konsesjonæren og kunne brukes av denne etter behovet.»

Samtidig opplyser ansøkeren at firmaet Albert Collett fra før har gjennomført følgende reguleringer i Opløvvassdraget:

	Areal km ²	Reg.h. m	Magasin mill.m ³
Mjøsundvatn .	8,64	ca. 4,25	ca. 35
Storvatn	8,64	8,25	70
Liavatn	1,5	2,00	3»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 25. mai og 3. juni 1954 (nr. 118 og 125) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Fosnes formannskap og Kolvereid formannskap har begge behandlet søknaden i møter den 18. juni 1954 i henhold til kommunelovens § 24. Fosnes formannskap har ikke noe å innvende mot at søknaden innvilges. Og Kolvereid formannskap har ikke noe å bemerke til den fremlagte plan og anbefaler søknaden innvilget. Kolvereid formannskap uttaler dessuten «at kommunen er særlig interessert i at kraftkilden utbygges, og at det ifølge planen skapes en sikker vanntilførsel selv i dårlige nedbørsperioder».

Nord-Trøndelag elektrisitetsverk har i henhold til påtegning av 22. juni 1954 intet å innvende til søknaden og anbefaler at konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag slutter seg til elektrisitetsverkets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 23. juni 1954.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 25. august d. å. avgitt følgende uttalelse:

«Saken har vært forelagt fiskerikonsulenten for Trøndelag og jeg viser til hans uttalelse av 21. juni d. å. Konsulentens vurdering gjelder bare Mjøsundvatn, mens reguleringen også vil berøre Hustjern, Storvatn og antagelig i noen grad også Liavatn. Det er imidlertid sannsynlig at den innvirkning som reguleringen får for Hustjern, Storvatn og Liavatn ikke vil være særlig skadelig for fisket, dertil kommer at disse vatn, ifølge det som er opplyst i søknaden, er konsesjonærens eiendom.

I henhold til uttalelsen fra fiskerikonsulenten for Trøndelag og i samråd med Det kongelige landbruksdepartement, tillater jeg meg å foreslå følgende inntatt i konsesjonsvilkårene:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelse, å anbringe gitter eller annen fiskeperring foran tunnel- og kanalinntakene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser».

Den påberopte uttalelse fra fiskerikonsulenten for Trøndelag lyder slik:

«Senkingsreguleringen på 5,35 m i Mjøsundvatn vil først og fremst virke inn på fisket i vannets ytre del, utenfor det smale sund som deler vannet i to deler. Ettersom sundet blir gravet ut ved reguleringen, vil virkningene også bli større i vannets indre del, men allikevel ikke i samme grad, da reguleringshøyden her vil bli noe mindre så vidt jeg forstår av den redegjørelse om saken som foreligger. Rent generelt vil en slik regulering kunne virke inn på fiskens forplantningsforhold, på næringsforholdene og på anledningen til å drive fiske. Størst vil virkningene av en slik senkningsregulering sannsynligvis bli på næringsproduksjonen i vannet, som en må regne med vil kunne gå sterkt tilbake i løpet av noen år. Dette vil kunne forringe fiskens kvalitet samtidig som det blir plass til et mindre antall fisk i vannet enn før. Skadevirkningene i sammenheng med dette vil etter alt å dømme bli forholdsvist ubetydelig i vannets indre del, iallfall i den første tid. I noen grad vil dette selvsagt også bero på i hvilken grad fisk vandrer mellom de to deler av vannet.

Skader på fiskens forplantningsforhold vil kunne inntreffe både for ørretens og røyas vedkommende, men i størst grad vil røya bli skadelidende ved at gyteplasser tørrelgges. En må dessuten regne med at en god del fisk vil kunne gå ut gjennom den planlagte tunnel og dermed være tapt for vannet.

I hvilken grad de forskjellige skadevirkninger som kan tenkes virkelig vil gjøre seg gjeldende er umulig å si noe sikkert om på nåværende tidspunkt. Jeg vil derfor i denne saken foreslå at en tar sikte på å sikre anledningen til å vedlikeholde en passende fiskebestand i vannet, i forhold til de naturlige betingelser som vil foreligge etterat reguleringen har virket noen tid og en har fått mer oversikt over skadevirkningene. Dette kan gjøres ved å pålegge konsesjonæren plikt til å bekoste utsetting av settefisk eller yngel i den utstrekning og etter de retningslinjer som vedkommende departement bestemmer. Hvis det da erfaringsmessig senere skulle vise seg nødvendig å sette ut f. eks. settefisk, så har en anledning til dette på regulantens bekostning.

Eventuelle undersøkelser over fiskebestanden som måtte bli nødvendig bør, etter min mening, også bekostes av regulanten, iallfall inntil et visst rimelig beløp.

Med de opplysninger som hittil har vært mulig å skaffe om fiskeforholdene i Mjøsundvassdraget, tror jeg en på denne måte vil sikre muligheten for å bevare fiskebestanden i høy grad.»

Hovedstyret skal bemerke:

Bangdalsbruget og Salsbrukets tresliperi i Kolvereid herred, tilhørende firmaet Albert Collett, eier det vesentligste av Opløyvassdraget. En mindre del eies av staten.

Som nevnt foran har firmaet bestående reguleringer i Mjøsundvatn, Storvatn og Liavatn med en reguleringshøyde på henholdsvis 4,25, 8,25 og 2,00 m og med et samlet magasin på 108 mill. m³. Mjøsundvatnets reguleringsgrenser er betegnet med kotene 147,10 og 142,85 i firmaets generalplan. Underhånden er opplyst at Krokvatn, i en liten bielv fra nord, er regulert 2,5 m og at magasinet her er 1,25 mill. m³. Samtlige reguleringer angis å være gjennomført før de nåværende konsesjonslover trådte i kraft.

Firmaet har bygd ut følgende kraftanlegg i vassdraget:

Anlegg	Brutto fallhøyde
Liafoss kraftanlegg	47 m
Ulefoss kraftanlegg	28 m
Salsbrukets tresliperi	16 m

Salsbrukets tresliperi, som ligger nederst, nytter den regulerte vassføring fra samtlige magasiner, mens Liafoss og Ulefoss kraftanlegg bare kan nytte vannet fra Storvatn og Liavatn. Disse to kraftanlegg har imidlertid så stor maskinkapasitet at de kan utnytte en større regulert vassføring enn

den de for tiden har, og firmaet søker derfor om tillatelse til å utvide reguleringen av Mjøsundvatn og overføre en årvisst vassføring på 3 m³/sek. fra Mjøsundvatn til Storvatn via Hustjern overensstemmende med fremlagt plan. Denne forutsetter at den ytterste del av Mjøsundvatn senkes 5,35 m, slik at den totale reguleringshøyde her blir 9,60 m mellom kotene 137,50 og 147,10. Den innerste og største del av vatnet får i første omgang en laveste vannstand på kote 142,50 på grunn av dybdeforholdene i det sund som skiller de to deler av vannet fra hverandre. Det nyttbare magasin som derved fås i Mjøsundvatn er angitt til 48,5 mill. m³. Ansøkeren regner med at vannet i tidens løp vil grave slik at vannstanden i den øverste del av vatnet vil komme under kote 142,50, men ikke lavere enn til kote 139,00.

For å få vannet over til Storvatn fra Hustjern forutsettes dette demt 1,4 m fra kote 132,60 til kote 134,00.

Samtlige kotehøyder refererer seg til firmaets generalplan.

Under de nåværende forhold tappes Liavatn og Storvatn m. h. p. Liafoss og Ulefoss kraftanlegg, og den regulerte vassføring ved disse to anlegg kan anslås til 5,9 m³/sek. Når magasinet i Mjøsundvatn i dag brukes til utjevning av avløpet nedenfor Liafoss kraftanlegg, blir den totale regulerte vassføring ved Salsbrukets tresliperi ca. 9,9 m³/sek.

Ved den omsøkte ytterligere regulering av Mjøsundvatn og et totalt nyttbart magasin her på 48,5 mill. m³, kan den regulerte vassføring ved Liafoss—Ulefoss ved overføring av avløpet fra Mjøsundvatn til Storvatn ansettes til 8,7 m³/sek. Vassføringsøkingen blir altså 2,8 m³/sek., tilsvarende en kraftøkning på ca. 2 800 nat.-HK i de to kraftanlegg. Ved tapping av magasinet i Mjøsundvatn m. h. p. Liafoss—Ulefoss reduseres den regulerte vassføring ved Salsbrukets tresliperi fra 9,9 til 8,9 m³/sek. Det er 1,0 m³/sek. mindre enn under de nåværende forhold, tilsvarende en reduksjon av kraftproduksjonen i dette anlegg på ca. 215 nat.-HK. Den totale kraftøkning ved den omsøkte regulering og overføring blir således ca. 2,585 nat.-HK. Ansøkeren har regnet med en kraftøkning på ca. 2 400 HK.

Det tas som vanlig forbehold om senere revisjon av den beregnede kraftøkning.

Med denne kraftøkning mener firmaet å kunne oppnå toppproduksjon i alle år ved Salsbrukets tresliperi, som har en kapasitet på ca. 60 000 tonn pr. år. Dette angis f. t. å representere ca. 1,2 mill. kroner i økt utenlandsk valuta pr. år. Nord-Trøndelag elektrisitetsverk påregnes samtidig å få frigjort

den kraft som tresliperiet nå leier og som varierer fra 800 til 2 400 kW.

Skader og ulemper.

Fløtingen nedenfor Mjøsundvatn vil bli umuliggjort. Firmaet Albert Collett har imidlertid opprettet kontrakt med Landbruksdepartementet om fremføring av statens tømmer. Kontrakten gjelder i 50 år fra den dato firmaet eventuelt får den her omhandlede konsesjon. Dessuten må man regne med skade på fisket, jfr. fiskeriinspektørens uttalelse. Andre skadevirkninger av betydning foreligger det ikke opplysning om, og det er ikke innkommet noen protest mot tiltaket.

Byggeomkostningene er anslått til 2,8 mill. kroner.

Etter dette finner Hovedstyret at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 for at tillatelse til den omsøkte regulering og overføring kan gis, er oppfylt.

Tillatelsen foreslås gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Til de enkelte betingelser bemerkes:

Konsesjonstid, innløsning, post 1 og 2.

Tillatelsen foreslås som vanlig gitt for et tidsrom av 50 år med innløsningsrett for staten i det 35. år. Kontrakten med Landbruksdepartementet gjelder for samme tidsrom.

Avgifter, post 3.

Man foreslår avgiften til stat og kommune satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 1,00 pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen og overføringen.

Godtgjørelse en gang for alle til staten er det ikke grunnlag for å betinge her, jfr. reguleringslovens § 13.

Opphjelp av fiske, post 13.

Man har tatt opp fiskeriinspektørens forslag.

Kraftavgivelse, post 19,

er betinget med de vanlige satser, inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

Sikkerhetsstillelse

for oppfyllelse av forpliktelser som pådras like overfor andre m. v. er i post 20 foreslått for et beløp av kr. 5 000.

De øvrige foreslåtte betingelser skulle ikke trenge nærmere begrunnelse.

Manøvreringsreglement.

Ansøkerens forslag inneholder bare reguleringsdata for Mjøsundvatn. L.R.V. i indre del foreslås satt til kote 139,0, som må antas

å ville bli fremtidig lavvannstand. Reglementet bør også inneholde bestemmelse om oppdemningshøyden i Hustjern. Videre må det suppleres med bestemmelse om at det ved manøvreringen skal has for øye at flomvassføringen fra Hustjern og Størvatn så vidt mulig ikke økes, at en norsk statsborger skal forestå manøvreringen og at overføringsanleggene til enhver tid skal være i god stand. Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 15. september 1954.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1.

Konsesjonen gjelder i 50 år fra konsesjonsens datum.

Konsesjonen kan ikke ovedras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og overføringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år etter at konsesjonen er gitt har staten rett til å innløse anleggene.

Innløsningssummen blir i tilfelle å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK. Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes, eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi — regnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13.

Til fremme av fisket i de vannområder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse fra vedkommende departement.

Konsesjonæren plikter, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements nærmere bestemmelse, å anbringe gitter eller annen fiskesperning foran tunnel- og kanalinntakene.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familie.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen utferdiger på forhånd. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

18.

Anleggenes eier skal, etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysninger om hvordan målingene er utført.

19.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også

fylkeskommuner, etter departementets bestemmelse, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettiet hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft, vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

21.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mi-

néralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

22.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

M j ø s u n d v a t n :

Ytre del:

øvre kote	147,10
nedre kote	137,50
Reguleringshøyde	9,60 m

Indre del:

øvre kote	147,10
nedre kote	139,00
Reguleringshøyde	8,10 m

Hustjern kan demmes opp 1,4 m til kote 134,00.

Kotehøydene refererer seg til firmaet Albert Colletts generalplan.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det avgis vann til den alminnelige fløtning i Mjøsundvasselva og nedover overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønnsfastsatte bestemmelser.

3.

Ved manøvreringen skal has for øye at flomvassføringen fra Hustjern og Storvatn så vidt mulig ikke økes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter konsesjonærens behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Det skal påses at overføringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges regnmengder og temperatur m. v. Av protokollen sendes — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet.»

Departementet skal bemerke:

Firmaet Albert Collett, som eier det vesentlige av Opløyvassdraget i Nord-Trøndelag fylke, har tidligere regulert Mjøsundvatn, Storvatn og Liavatn samt Krokvatn i samme vassdrag med reguleringshøyder på henholdsvis 4,25 m, 8,25 m, 2,00 m og 2,5 m. Samtlige reguleringer er oppgitt å være foretatt før de nåværende konsesjonslover trådte i kraft.

Firmaet eier tre kraftanlegg i vassdraget, nemlig Liafoss, Ulefoss og Salsbruket Tresliperi med fallhøyder på henholdsvis 47, 28 og 16 m.

Liafoss og Ulefoss kraftanlegg ligger øverst i vassdraget fra Storvatn og Liavatn og nytter bare avløpet fra disse vatn, mens Salsbruket Tresliperi, som ligger nederst og nedenfor sammenløpet med Mjøsund-elva også nytter avløpet fra Mjøsundvatn.

Mjøsundvatnet skal etter planen reguleres ytterligere ved senking 5,35 m til kote 137,50 av vatnets ytterste del, slik at reguleringshøyden her blir 9,6 m, mens den innerste del av vatnet, som er forbundet med den ytterste

ved et smalt sund, foreløbig bare skal senkes til kote 142,50. Planen regner imidlertid med at laveste vannstand i denne del av vatnet vil synke en del på grunn av vatnets graving, slik at nedre reguleringsgrense blir på kote 139.

Avløpet skal overføres gjennom en tunnel til Hustjønn og videre skal avløpet fra Mjøsundvatn og Hustjønn overføres ved hjelp av en kanal til Storvatn. Hustjønn skal reguleres 1,4 m ved oppdemning.

Firmaet Albert Collett eier hele Hustjønn og over halvdel av Mjøsundvatn og det meste av Storvatn, mens staten eier resten av de to sistnevnte vatn.

Ved den av Hovedstyret siterte kontrakt av 2.—7. april 1954 mellom Landbruksdepartementet og firmaet Albert Collett har staten v/ Landbruksdepartementet samtykket i den planlagte regulering av Mjøsundvatn på nærmere vilkår.

Kraftøkningen som innvinnes ved reguleringen og overføringen er anslått til 2 800 nat.-HK tilsammen i firmaets kraftanlegg ved Liafoss og Ulefoss, mens en derimot regner med en reduksjon i kraftproduksjonen ved Salsbrukets Tresliperi på ca. 215 nat.-HK. Den samlede kraftøking i de nevnte tre kraftanlegg er således anslått til 2 585 nat.-HK, som representerer fordelene ved tiltaket. Ved denne kraftøking vil firmaet oppnå en mer stabil drift ved Salsbrukets Tresliperi. Samtidig vil det kunne frigjøre den kraft det nå leier av Nord-Trøndelag EV, hvilket vil være av betydning for den alminnelige elektrisitetsforsyning i fylket, som for tiden er vanskelig stillet.

Overføringen av avløpet fra Mjøsundvatn vil berøre elven derfra, som er fløtningselv for tømmeret fra statens skoger i dette område. Ved den nevnte kontrakt vil imidlertid firmaet Albert Collett påta seg bl. a. å ordne med fremføringen i vassdraget av tømmeret fra statens skoger ved Mjøsundvatn og ved Storvatn, Langvatn og Sandvatn.

Det må antas at tiltaket vil volde skade for fisket i vassdraget. En kan etter det foreliggende vanskelig uttale seg om det ellers vil voldes skade av noen betydning. Søknaden er imidlertid kunngjort på foreskrevet måte og det er ikke innkommet protester fra noe hold.

Omkostningene ved reguleringen og overføringen er anslått til ca. kr. 2 800 000.

Departementet antar at skadene og ulempe ved reguleringen og overføringen må ansees for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene som oppnås, også tatt i betraktning omkostningene ved anleggene, og at betingelsene etter regulerings-

lovens § 8 er til stede for å gi den søkte tillatelse.

Departementet vil anbefale tillatelsen gitt og på de av hovedstyret foreslåtte vilkår.

En er således enig i at det bør betinges avgifter med kr. 0,50 til staten og kr. 1,00 til kommuner pr. nat.-HK, jfr. pkt. 3 i de foreslåtte vilkår.

Videre er en enig i den av Hovedstyret foreslåtte sikkerhetsstillelse på kr. 5 000 i anledning av tillatelsen, jfr. post 20 i vilkårene.

Manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen anbefales fastsatt i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. Firma Albert Collett tillates i medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 å foreta en regulering av Mjøsundvatn og Hustjern i Opplyvassdraget i Nord-Trøndelag fylke og overføring av avløpet fra Mjøsundvatn og Hustjern til Storvatn i samme vassdrag, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 5. april 1954 fra h.r.adv. L. Villars-Dahl.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 1. oktober 1954.

2. Manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen fastsettes i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

32. Lyse Kraftverk.

(Tillatelse til å foreta en endring av planene for den ved kgl. resolusjon av 19. november 1948 meddelte tillatelse til å regulere Årdalsvassdraget og Stølsåen, Lysevassdraget, og å overføre Årdalsvassdraget til Stølsåen, samt fornyelse av denne tillatelse.)

Kgl. resol. av 22. oktober 1954.

Ved kgl. resolusjon av 19. november 1948 fikk Lyse Kraftverk — etter at Stortinget i møte den 1. s. m. hadde gitt sitt samtykke — tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere Årdalsvassdraget og Stølsåen i Lysevassdraget samt å overføre Årdalsvassdraget til Stølsåen. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1948, side 183 fig., jfr. St. prp. nr. 94 for 1948 og Innst. S. nr. 205 for s. å.

I anledning av en fra Lyse Kraftverk v/ o.r.sakfører Johan André Ødegaard innkommet søknad av 10. april 1954 om tillatelse

til å foreta en planendring vedkommende den meddelte regulerings- og overføringstillatelse, har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet ved brev av 4. oktober s. å. avgitt følgende uttalelse til departementet:

«Fra Lyse kraftverk v/ overrettssakfører Johan André Ødegaard er innkommet følgende søknad datert 10. april 1954:

«Ved skrivelse av 12. april 1947 søkte Stavanger kommune og Maudal Kraftlag om tillatelse til å overføre den del av Årdalselven i Ryfylke som kan ledes over til Lyngsvann, samt dette med sikte på utbygging i Lysefjord.

Ansøkingen er inntatt i St. prp. nr. 94, 1948.

Ved kgl. resolusjon 19. november 1948 ble bestemt:

«Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven Lyse kraftverk å regulere Årdalsvassdraget, Stølsåen og Lysevassdraget, samt å overføre Årdalsvassdraget til Stølsåna i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 19. november 1948.»

I departementets tilråding er forutsatt at departementet kan godkjenne mindre endringer i de fremlagte planer.

I henhold til den siterte kgl. resolusjon ble der avholdt ekspropriasjonsskjønn for ervervelse av de nødvendige rettigheter.

Overskjønnet ble avholdt under 7. august 1950.

Ved de avholdte skjønn ble der bl. a. ekspropriert rett til å stemme Storånas utløp fra Nilsebuvatn. Videre ble der ekspropriert rett til å anlegge en tunnel fra Nilsebuvatn til Falkedalsvann med videre utløp i Lyngsvann i det vesentlige som på trasé inntegnet på fremlagt kart.

Lyse kraftverk akter nå å gå i gang med overføring av Nilsebuvatn, men er blitt stående ved en litt endret plan for dette.

Der er blitt ekspropriert i det vesentlige etter planen betegnet ved bokstav A på vedlagte kart. Ved den endelige plan har man nå bestemt seg for å overføre Storåna ved en stem i Breiava et stykke nedenfor Nilsebuvatn. Stemmen i Nilsebuvatn bibeholdes og stemmen i Breiava skal være en inntakstem.

Stemmen i Breiava medfører en annen tunneltrasé enn den der er ekspropriert etter. Vannet fra Storåna slippes også nå i første omgang ut i Stølsdalen, slik som forutsatt i den tidligere ekspropriasjon, men overføringen skjer lenger nede, nærmere Strandevann. Dette antas ikke å være noen ekstra ulempe for grunneierne. Ved fullførelsen av tunnelen føres vannet frem til Lyngsvann, og ikke som ved det avholdte skjønn forutsatt gjennom Falkedalsvann til Lyngsvann.

Ved den nå forutsatte stem i Breiava settes ca. 300 da under vann. Dette er beitemark av liten verdi.

Den nå planlagte tunneltrasé antas ikke å medføre ulemper for grunneierne av noen betydning.

Den stem som nå aktes oppført i Breiava er en inntakstem, og det er ikke meningen

med denne å overføre mere vann til Lysefjorden enn forutsatt ved det avholdte ekspropriasjonsskjønn. Planen er senere å ekspropriere rett til en meget større stem hvorved et nedslagsfelt på ca. 7,8 km² kan overføres til Lysefjorden. Dette vil for så vidt være i overensstemmelse med Stortingets tidligere beslutning i saken, hvorved man fikk rett til å overføre til Lyngsvann og Lysefjorden den del av Storåna som kan ledes dertil. Når der i nærværende begjæring ikke søkes om tillatelse til å overføre ytterligere vann er det fordi der da må holdes skjønn over hele Årdalsvassdraget. Dette er en større affære, som tar lang tid, og da byggearbeidet ønskes igangsatt straks vil man med nærværende ansøking kun søke tillatelse til å bygge stem i Breiava uten å overføre ytterligere vann enn det der tidligere er ekspropriert rett til.

Eierne på nordsiden av Storåna ved Breiava, er Viglestadstads heielag, Årdal, v/ adv. Kluge, Stavanger, og på sørsiden er det Lyse, Auklend og Tangen felleseie i Forsand. Fortegnelsen over eierne ligger ved.

På vegne av Lyse kraftverk tillater jeg meg herved i henhold til vassdragslovens § 62 punkt 1 å søke om tillatelse til å bygge stem i Breiava, samt til bygging av tunnel for overføring av vannet etter trasé som vist på vedlagte kart betegnet med B.

Da arbeidet straks skal settes igang var jeg takknemlig for en hurtig behandling av saken.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 4. og 12. mai 1954, og den ble forelagt distriktet til uttalelse med brev til fylkesmannen i Rogaland av 29. april d. å., idet man gjorde oppmerksom på at søknaden behandles etter vassdragsreguleringsloven, men at de omsøkte endringer i den konsederte plan formentlig måtte kunne betraktes som mindre og at det i så fall ville bli spørsmål om departementets samtykke til planendringen og om fornyelse av konsesjonen av 19. november 1948.

Årdal herredstyre har i møte 18. mai 1954 gjort slikt vedtak:

«Under føresetnad at Lyse kraftverk yter grunneigarane fullt vederlag for skade og ulempe, tar på seg trygd for mogleg skade anlegget av dam kan tenkjast å føra med seg for nedanforligjande eigedomar og yter konsesjonsavgift som fastsett i opprinneleg plan og løyve, tilrår ein at det vert gitt løyve som det er søkt om.»

Høyesterettsadvokat K. Kluge uttaler i brev av 26. mai 1954:

«Årdal formannskap har ønsket at jeg som kommunens rettsfullmektig skulle se gjennom saken og eventuelt fremkomme med mine bemerkninger.

Jeg vil i den anledning peke på at Årdalselva, nede i selve bygden, har et meget urolig leie. Jordsmonnet består vesentlig av morenegrus, og elven har en slem tilbøyelighet til å grave og til å endre løp. Landskapet nede i Årdal viser da også at elven opp gjennom

tidene må ha skiftet løp mange ganger. Fra nyere tid har man også eksempler på skadeflommer og farlige ras.

Det sier seg selv at man ved reguleringsarbeider i elvens øvre løp bør ta skyldige hensyn til disse faremomenter. En ved et eventuelt dambrudd fremkalt storflom kunne i Årdal føre til katastrofer av stort omfang. Dette så mye mere som det er lite av naturlige hindringer, som kunne holde en storflom tilbake. I denne henseende er det Hiavann og Viglesdalsvann som kan komme i betraktning. Men disse vann har i forhold til elvens vassføring begrensede areal, og de er meget smale og med høye bredder. De vil derfor ha liten evne til å oppfange store flommer.

Forholdene tilsier med andre ord at der ved anlegget av reguleringsstemmer blir utvist den største forsiktighet, slik at muligheter for dambrudd kan bli utelukket.

Nå er det vel neppe så farlig med den stem som foreløpig tenkes anlagt nedenfor Breiavad. Så vidt jeg skjønner, dreier det seg bare om en forholdsvis lav inntaksstem.

Men jeg forstår søknaden slik at der senere tenkes anlagt en mye høyere stem med sikte på å skape et nytt reguleringsmagasin. Og denne fremtidsstem tror jeg vil bli en trusel mot Årdalsbygden, hvis der ikke skapes 100 pst. sikkerhet mot dambrudd.

Jeg anser det korrekt å peke på dette forhold allerede på det nåværende tidspunkt.»

Forsand herredstyes vedtak i møte den 26. juni 1954 lyder slik:

«Herredstyret vil anbefale at søknaden innvilges. Herredstyret mener at Lyse kraftverk i størst mulig utstrekning tar arbeidere fra Forsand når disse ellers er kvalifisert til de forskjellige arbeider ved utbyggingen.»

Herredet har forelagt søknaden for de interesserte grunn- og vassdragsseiere og sender med de innkomne uttalelser samt ansøkerens bemerkninger til disse. Uttalelsene inneholder dels opplysninger om eiendomsforholdene, dels krav om erstatning for skade som påføres og dels anmodning om at søknaden ikke avgjøres før pågående tvister vedrørende konsesjonen av 19. november 1948 er løst.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor uttaler 7. juli 1954:

«Lyse kraftverk søker om tillatelse til å foreta overføring av Årdalsvassdraget til Stølsåna etter en noe endret plan enn den som var forutsatt ved regulerings- og overføringstillatelsen gitt ved kgl. resolusjon 19. november 1948. Istedenfor å ta overføringstunnelen ut fra Nilsebuvatn og føre denne videre gjennom Falkedalsvatn til Lyngsvatn (Alternativ A på vedlagte kart), blir der nå bygget en inntaksdam i Storåna ca. 2 km nedenfor Nilsebuvatn, og fra denne legges tunnelen direkte til Lyngsvatn (Alternativ B). Ved dette innvinnes ved full utbygging 7,8 km² nedslagsfelt og ca. 25 mill. kWh. For å nyttiggjøre seg dette må der bygges en ca. 50 m høy dam ved Breiava, samtidig som reguleringstillatelsen må utvides. For den nå aktuelle utbygging som går ut på å skaffe tilstrekkelig vatn til 3 aggregater i Lyse, er

det imidlertid ikke nødvendig å overføre mere vatn enn tidligere forutsatt. Der blir derfor bygget en mindre dam ved Breiava for å lede vannet inn i overføringstunnelen, samtidig som denne i første omgang bare føres fram til Stølsdalen slik som forutsatt i den tidligere ekspropriasjon, men overføringen skjer noe lenger nede. Dette skulle ikke medføre ekstra ulemper for grunneierne. Ved byggingen av den mindre dam settes ca. 300 da beitemark under vann.

Jeg tillater meg å anbefale søknaden innvilget.»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer elektrisitetskontorets anbefaling, jfr. påtegning av 9. juli 1954.

Lyse kraftverk har i brev til overrettssakfører J. A. Ødegaard av 30. juni d. å. gitt følgende supplerende opplysninger på foranledning av Hovedstyret:

«Av skriv fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen av 29. april til fylkesmannen og av 14. juni til Dem fremgår at Hovedstyret er av den oppfatning at tillatelsen av 19. november 1948 bygger på den plan som omfatter en overføring direkte fra Nilsebuvatn til Stølsåna og videre til Falkedalsvann med innføring av Kleggedalsbekken og Breiavass-tjern i overføringstunnelen.

I henhold til St. prp. nr. 94 hvor det på side 5 henvises til vårt skriv av 29. august 1947, ser vi det slik at tillatelsen omfatter den del av Årdalselven som teknisk sett lar seg overføre til Lyngsvann.

En bør være særlig oppmerksom på at det i det nevnte skriv fra oss omtales nettopp en overføring fra Breiava til Stølsåna og vi gjengir fra skrevet: «I reguleringsandra-gendet søkes om overføring av den del av Årdalsvassdraget som kan føres over til Lyngsvann og omfatter for så vidt overføring fra Breiava om dette lar seg teknisk gjennomføre.»

Ved det foretatte skjønn ble det ekspropriert etter planen som forutsatte overføring fra Nilsebuvatn med innføring av Kleggedalsbekken og Breiavass-tjern. Overføringen ville da omfatte 177 km² nedbørfelt som sammen med Lyngsvanns 54 km² ville redusere Årdals-elvens felt med $\frac{231 \cdot 100}{510} = 45,4$ pst.

Ved den nå besluttede plan for utbyggingen vil det overførte felt bli øket med 7,8 km² og Årdalselvens felt bli redusert med $\frac{(231 + 7,8) \cdot 100}{510} = 46,8$ pst.

Legges til feltene for Strandevann og Storetjern på tilsammen ca. 39,2 km² fås et korrigeret felt som omfattes av konsesjonen på 278 km².

Reguleringen av Nilsebuvatn vil ved overføring fra Breiava foreløpig ikke bli aktuell. Den vil formodentlig først bli utført når ytelsen fra stasjonen kommer over 1 milliard kWh pr. år. Det foreligger derfor ingen plan eller noe nøyaktig overslag for hva denne regulering vil koste. Etter et omtrentlig overslag vil dam med tappetunnel komme på ca. 4,5 mill.

kroner inklusiv nødvendige utgifter til veivedlikehold, administrasjon og renter.

Vi har likeledes foretatt et omtrentlig overslag for hoveddammen i Breiava. Den vil antagelig bli bygget når stasjonsytelsen kommer opp i 800 mill. kWh. Utført som hvelvdam, (kfr. tegning nr. B. 290 og 292) antas den å komme på ca. 5,6 mill. kroner inklusiv veivedlikehold, administrasjon og renter. Den vil muligens isteden bli utført som fyllings-

dam med jordkjerné og da antagelig til samme pris.

For arbeidene med overføringen av Breiava—Raunlia foreligger omkostningsoverslag delvis basert på entreprenørens anbud. Disse arbeider omfatter den foreløpige dammen i Breiava, tunnelen til Raunlia samt diverse ytelser i forbindelse hermed. Vi henviser til de vedlagte tegninger B. 259, 260, 261 og H. 8071.

Overslag.

Bygningsarbeider.

Entreprenørens anbud	4,577 mill. kr.		
Antatt utføring	0,450 » »		
Eventuell injeksjon Breiava	0,060 » »		
			5,087 mill. kr.

Jernkonstruksjoner.

Damluke m/ montasje	0,015 mill. kr.		
Håndlangerhjelp, transport, maling	0,001 » »		
Luke Raunlia m/ montasje	0,170 » »		
Håndlangerhjelp, transport, maling	0,035 » »		
Bjelkestengsel Breiava	0,005 » »		
Dører, luker, ventiler, rekkverk	0,005 » »		
		0,231 » »	

L. K.s arbeider og adm.

Veivedlikehold, telefon, høysp.	0,475 mill. kr.		
Elektrisk kraft	0,168 » »		
Adm. og uforutsett	0,700 » »		
		1,343 » »	

Renter i byggetiden			6,661 mill. kr.
			0,795 » »
Total-kostnad			7,456 mill. kr.

Av entreprenørens anbud utgjør ca. kr. 600 000 kostnaden for dammen i Breiava.

Videreføringen av tunnelen til Lyngsvann vil formodentlig komme til å koste ca. 6,2 mill. kroner inklusive nye veier, veivedlikehold, administrasjon og renter.»

Hovedstyret skal bemerke:

Regulerings- og overføringstillatelsen av 19. november 1948 er gitt i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding s. d. Denne bygger på den fremlagte plan, som — foruten nærmere angitte reguleringer — forutsetter overføring av avløpet fra Nilsebuvatn og Lyngsvatn i Årdalsvassdraget til Stølsåen samt på supplement av 1. august 1947, som forutsetter innføring av Kleggedalsbekken og Breidevasstjern (Breiavass-tjern) i overføringstunnelen. De alminnelige skjønnsforutsetninger ved overskjønnet i 1950 er oppstilt overensstemmende hermed.

Det er riktig nok at det på s. 5 i St. prp. nr. 94 for 1948 er nevnt, at Lyse kraftverk i brev av 29. august 1947 ber om at søknaden må bli oppfattet slik at den omfatter den del av Årdalselva som teknisk sett lar seg overføre til Lyngsvatn. Men Hovedstyrets brev inneholder ikke noen anbefaling av en slik

blankotillatelse, som det for øvrig neppe heller ville ha vært adgang til å gi.

Den nå fremlagte plan forutsetter tunnelinntaket flyttet fra Nilsebuvatn til Breiava i Storåna et par km nedenfor vatnet. Her bygges en inntaksdam, hvorved Breiava etter de fremlagte tegninger demmes opp ca. 10 m fra ca. kote 651 til kote 661,10. Inntaksmagasinet er angitt til 1,5 mill. m³. Det er antydnet at det senere kan bli aktuelt å øke oppdemningen betraktelig, men dette må i tilfelle bli gjenstand for særskilt søknad. Tunnelen skal munne ut noe lenger ned i Stølsdalen enn opprinnelig forutsatt. Fra Stølsdalen føres tunnelen videre direkte til Lyngsvatn og ikke som tidligere planlagt til Falkedalsvatn, der har avløp til Lyngsvatn.

Denne nye plan medfører at det overførte nedbørfelt økes med 7,8 km² og kraftverkets totale felt fra 270,2 til 278 km² etter de nyeste målinger. I forhold til den konesederte plan vil herved den påregnelige regulerte vassføring øke med 0,5 m³/sek. fra 22,8 til 23,3 m³/sek., tilsvarende 4 200 nat.-HK i kraftverkets 630 m høye bruttofall. Man tar som vanlig forbehold om revisjon av beregningene.

Skadevirkningene består i at det gjenvæ-

rende felt i Ardalselv reduseres fra 54,6 pst. av det opprinnelige totale felt ved den konsederte overføring til 53,2 pst., en reduksjon som neppe kan tenkes å medføre øket skadevirkning av betydning. Ved Breiava neddemmes dessuten ifølge søknaden ca. 300 dekar beitemark av liten verdi.

Etter dette antar Hovedstyret at den nå fremlagte plan må kunne betraktes som en mindre endring av den konsederte plan, og man anbefaler den godkjent. Erstatning for skade som følge av planendringen må da i mangel av minnelig ordening bli å fastsette ved skjønn etter reguleringslovens § 16. Videre anbefales konsesjonen av 19. november 1948 fornyet.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 29. september 1954.»

Departementet skal bemerke:

I henhold til den ved kgl. resolusjon av 19. november 1948 meddelte tillatelse til regulering og overføring er det avholdt ekspropriasjonsskjønn (underskjønn og overskjønn) til fastsettelse av erstathingen til de skadelidende grunneiere, og arbeidene er påbegynt.

Kraftverket søker nå om tillatelse til å foreta den konsederte overføring av Ardalsvassdraget til Stølsåna etter en noe annen plan enn forutsatt i den meddelte tillatelse.

I stedet for å legge overføringstunnelen ut fra Nilsebuvann og fram til Falkedalsvann som har avløp til Lyngsvann, ønsker kraftverket etter nærmere overveielser å bygge en inntaksdam ved Breiava i Storåna ca. 2 km nedenfor Nilsebuvann og å legge overføringstunnelen fra denne dam helt fram til Lyngsvann. Ved at inntaket flyttes lenger ned innvinnes et øket nedslagsfelt på ca. 7,8 km². Derved minskes vassføringen i Ardalselven ytterligere, men dette antas neppe å medføre øket skadevirkning av betydning. Det foreløpig aktuelle byggetrinn — som går ut på å skaffe vann til 3 aggregater i Lyse — vil ikke gjøre det nødvendig å overføre mere vann enn tidligere forutsatt, og det vil være tilstrekkelig med en forholdsvis lav inntaksdam ved Breiava. Som tidligere forutsatt, vil overføringstunnelen i første omgang bare bli ført fram til Stølsdalen, men den vil kunne ut noe lengere nede i dalen enn ved det tidligere prosjekt for dette byggetrinn.

Det antas ikke at grunneierne vil bli påført ekstra ulemper av betydning ved denne endring av tunnelprosjektet, men den nå aktuelle dam ved Breiava vil føre til at ca. 300 da beitemark settes under vann.

Departementet antar at skadene og ulempene ved den omhandlede planendring vil være av mindre betydning i sammenligning

med fordelene — herved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomføringen, jfr. lovens § 8 nr. 1. Betingelsene i lovens § 8 nr. 2 for å samtykke i planendringen antas også å være til stede og departementet vil med hovedstyret rå til at endringen blir godkjent.

Da den endring som på det nåværende trinn er aktuell, må betraktes som en mindre endring, og da det i St. prp. nr. 94 for 1948 er forutsatt at mindre endringer kan godkjennes av departementet, antas det å være unødvendig å innhente Stortingets samtykke.

I anledning av at kraftverket har antydnet at det senere kan bli aktuelt å øke demme- høyden i Breiava, tar departementet forbehold om at det ved den nå aktuelle planendring intet vil være foregrepet med omsyn til en slik øket oppdemning, som må bli gjenstand for senere behandling etter særskilt søknad.

Da den foreslåtte endring av planene eventuelt kan gjøre det nødvendig at nytt ekspropriasjonsskjønn blir holdt, vil departementet i tilslutning til hovedstyret anbefale at regulerings- og overføringstillatelsen av 19. november 1948 blir fornyet i medhold av reguleringslovens § 16 nr. 6.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Lyse Kraftverk å endre planene for den ved kgl. resolusjon av 19. november 1948 meddelte tillatelse til regulering av Ardalsvassdraget og Stølsåen, Lysevassdraget og overføring av Ardalsvassdraget til Stølsåen — i det vesentlige i samsvar med Industridepartementets tilråding av 22. oktober 1954.
2. I medhold av § 16 nr. 6 i samme lov fornyes på uforandrede vilkår den i post 1 nevnte regulerings- og overføringstillatelse.

33. Mesna Kraftselskap.

(Tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Sjusjøen i Tyrilhelven.)

Kgl. resol. av 5. november 1954.

Ved kgl. resolusjon av 2. juli 1920 ble Ringsaker og Nes Almenninger meddelt tillatelse til å regulere Tyrilhelven (Sjusjøen, Kroksjøen, Melsjøen og Reinsjøen) i Mesnavassdraget. Ved kgl. resolusjon av 13. november 1936 ble denne konsesjon tillatt benyttet av Mesnavassdragets Brukseierforening på uforandrede vilkår. Herom vises til «Meddelte

Vassdragskonsesjoner» 1936 side 98 flg. Ved kgl. resolusjon av 13. august 1920 ble bruks-eierforeningen meddelt tillatelse til å regulere Mesnavatnene og ved kgl. resolusjon av 16. mars 1934 til å foreta en ytterligere regulering av Søndre Mesnavatn, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1920 side 71 flg. og 1934 side 35 flg. Ved kgl. resolusjon av 19. desember 1952 ble samtlige disse regulerings-konsesjoner tillatt overdratt til Mesna Kraftselskap på uforandrede vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» 1952 side 139 flg.

Ved brev av 22. oktober 1952 har Mesna Kraftselskap søkt om tillatelse til ytterligere regulering av Sjusjøen.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning ved brev av 14. oktober 1954 avgitt følgende uttalelse til departementet:

«Departementet har 29. oktober 1952 over-sendt til uttalelse følgende søknad datert 22. s. m. fra Mesna kraftselskap:

«Ved kgl. resolusjon av 2. juli 1920 ble Ringsaker og Nes Amenninger gitt tillatelse til regulering av Tyrilielven i Mesnavassdra-get — fjellsjøreguleringen —. Konsesjonen er senere ved kgl. resolusjon av 13. november 1936 overdradd Mesnavassdragets Brukseierforening på uforandrede vilkår.

Reguleringstillatelsen forutsatte bl. a. en hevning av Sjusjøen med 5,50 m i forhold til tidligere regulert lavvann eller ca. 3,00 m over tidligere og nåværende overløpshøyde. Mens den tillatte regulering av Reinsjøen, Melsjøen og Kroksjøen ble utført overens-stemmende med de godkjente planer, ble hevningen av Sjusjøen dengang frafalt idet man antok at grunnerstatningen ville blitt for stor i forhold til de oppnådde fordeler.

Reguleringstillatelsen forutsetter at an-leggene skulle være fullført innen 7 år fra tillatelsens meddelelse og må vel derfor nå anses bortfalt for Sjusjøens vedkommende.

I 1949 tok vi i bruk vårt nye kraftanlegg i Tyrilielven beliggende mellom Sjusjøen og Nord-Mesna. Anlegget har en fallhøyde av 176 m og en maskininstallasjon på 3 200 kW. Etter denne utbygning er verdien av fjell-sjøreguleringen og da særlig av nederste basseng — Sjusjøen — vesentlig øket.

Den tidligere tillatte hevning med 3,00 m vil som nevnt medføre atskillige ulemper, selv om en sådan hevning nok nå kan for-svares.

Etter foretatte undersøkelser anser vi det imidlertid på det rene at disse ulemper vil bli vesentlig redusert om hevningen innskren-kes til 1,50 m over nåværende regulert høy-vann.

Vår ansøknings om ny reguleringstillatelse er derfor begrenset hertil.

Sjusjøen er beliggende i Ringsaker herred i Hedmark fylke. Nedslagsfeltet utgjør etter rektangelkartet 71,7 km². Der foreligger ikke direkte avløpsmålinger her.

Lenger nede i vassdraget, like nedenfor Mesnas utløp fra Nord-Mesna, har Vassdrags-vesenet imidlertid foretatt avløpsmålinger en lang årrekke. Gjennomsnittsavløpet her har

for tredveårs-perioden 1920—1950 utgjort ca. 145 mill. m³ årlig. Nedslagsfeltet her er 208,4 km². Beregnet forholdsvis blir avløpet fra Sjusjøen ca. 50 mill. m³ eller ca. 1,6 m³/sek. Sjusjøens areal utgjør nå ved reg.h.v. 1 190 dekar og med 1,50 m hevning 1 310 dekar. Innvunnet magasin blir således 1,9 mill. m³ og samlet magasin i Sjusjøen 4,8 mill. m³. De samlede magasiner av fjellsjøene er nå 16,8 mill. m³ eller 33,4 pst. av årsavløpet og etter hevningen 18,7 mill. m³ og 37,4 pst. av årsavløpet, hvorefter regulert minstevann-føring i Tyria er beregnet øket med ca. 0,05 m³/sek. og i Mesna med ca. 0,025 m³/sek.

Med den lave reguleringsprosent for fjell-sjøene vil imidlertid det økte magasin i Sju-sjøen helt ut kunne nyttiggjøres for vinter-produksjonen i Tyria.

Den samlede økning av vinterproduksjonen i våre anlegg i Mesnavassdraget er deretter anslått til gjennomsnittlig ca. 1 mill. kWh årlig med en øket inntekt av kr. 15 000 til kr. 20 000 årlig.

Skaden som forårsakes av den nå forut-satte hevning er forholdsvis liten. Det vil bli nødvendig å flytte oppover 14 mindre og til dels dårlige båtnøst samt 2 hytter med uthus. Arealet som oversvømmes utgjør ca. 120 dekar, vesentlig myr. Den samlede skade er anslått til maksimalt kr. 60 000.

Selve anlegget er enkelt. Den nåværende dam er fundamentert med spunnevegger og tetningskjerner i fet betong på hård, solid og tett lerkvabb. Det er etter 20 år ingen leka-sjer.

Forutsetningen er ved lavvann å sette opp en spunnevegg foran den nåværende regule-ringsdam og så heve denne 1,5 m med en økning av bredden av 0,60 m. Lukene blir uforandret alene med nødvendig forlengelse av lukestengene. Anleggsomkostningene er be-regnet til kr. 37 000.

De samlede omkostninger kan således be-regnes til kr. 100 000.

Anlegget krever ingen økede drifts- eller vedlikeholdsutgifter. Regnes med 6 pst. til renter og amortering blir således de samlede økede driftsutgifter for den projekterte hev-ning av Sjusjøen kr. 6 000 pr. år.

Under henvisning til foranstående tillater vi oss å søke det ærede departement om tillatelse til å heve regulert høyvann i Sjusjøen med 1,50 m fra kote 808,33 til kote 809,83 etter Vassdragsvesenets F. M. 3 ved Sjusjøen med angitt høyde 307,88 m o. h.

Tillatelsen forutsettes gitt på samme be-tingelser som for reguleringstillatelsen av 2. juli 1920 til Ringsaker og Nes Almenninger senere som nevnt overdradd til Mesnavass-dragets Brukseierforening.

Overensstemmende med departementets for-slag har vi nå søkt om at samtlige regule-ringstillatelser for Mesnavassdraget overdras fra Mesnavassdragets Brukseierforening til Mesna Kraftselskap.

Vi tør derfor be om at også den nye tilla-telse meddeles oss.

Vi vedlegger kart over Sjusjøen og tegning av påbygget dam, alt i 3 eksemplarer.»

I brev av 27. november 1952 gjorde Hoved-styret oppmerksom på diverse uoverensstem-melser i oppgavene vedrørende nåværende reguleringsgrenser i Sjusjøen. Dessuten ble

ansøkeren anmodet om å sende inn forslag til manøvreringsreglement.

Fra Mesna kraftselskap har man så mottatt to brev av henholdsvis 18. februar og 10. mars 1953 hvorfra hitsettes:

«Som nevnt i vår søknad ble reguleringen for Reinsjøen, Melsjøen og Kroksjøen gjennomført etter planen overensstemmende med reguleringsstillatelsen av 1920.

Derimot ble reguleringsstillatelsen ikke nytt for Sjusjøen, hvorfor vi som nevnt har antatt at tillatelsen og med den manøvreringsreglementet er bortfalt for denne sjø.

Den nåværende regulering av Sjusjøen er gjennomført uten konsesjon visstnok i begynnelsen av 90-årene.

Der foreligger ingen bestemte oppgaver over noen reguleringsgrense dengang.

Den nåværende reguleringsdam er bygget i 1917 og har samme overløpshøyde som den opprinnelige dam, nemlig som angitt kote 808,33 etter Vassdragsvesenets generalplan motsvarende kartets kote 795.

Den opprinnelige dam var en lafteverksdam med et 3,65 m bredt overløp og nåleregulering med bunnstokk omkring 2,50 under overløpshøyden. Sommerhøyvann antas å ha vært 20—30 cm over overløpet.

Reguleringsstillatelsen av 1920 forutsetter nok derfor 3,00 m hevning (ikke som angitt 2,80) og 2,50 m senkning i forhold til overløpskant motsvarende ca. 2,70 under tidligere sommerhøyvann.

Etter oppførelsen av den nye dam med vanlige tappeluker m. v. har vi betraktet overløpshøyden som reg. høyvann med oppnåelig uttapping omkring ÷ 2,70 som reg.lavvann.

Disse reguleringsgrenser danner også grunnlaget for kart med magasinkurve av 1921. Når der i oppgave til riksskattestyret i 1928 er angitt en tappingshøyde av 2,40 beror det antagelig på at dette er den vanlig oppnådde tanningsgrense, hvis det da ikke er en skrivefeil.

Vår søknad gjelder således tillatelse til å heve tidligere regulert høyvannstand 1,30 m til kote 809,83 og til å senke tidligere regulert lavvannstand 0,20 m til kote 805,63. Dette motsvarer reg. h.v. 1,50 over og reg. l.v. 2,70 under nåværende dams overløpshøyde.

Vi vedlegger forslag til manøvreringsreglement.»

Forslaget til manøvreringsreglement er i det vesentlige i samsvar med reglementet for de øvrige fjellsjøer i vassdraget.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 31. mars og 7. april 1953 (nr. 76 og 79), og den har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Ringsaker formannskap har i møte den 6. oktober 1953 avgitt nedenstående uttalelse med forslag til herredstyrevedtak:

«Idet en viser til Mesna Kraftselskaps søknad av 22. oktober 1952 m. fl. om ytterligere regulering av Sjusjøen og til den redegjørelse som foreligger i denne sak, er det nødvendig å belyse hvilke muligheter den enkelte har for å få sitt kraftbehov dekket.

Mesna kraftselskap har f. t. ikke andre muligheter for ny utbygging, idet den plan som selskapet tidligere (helt fra 1932—33) har arbeidet med, nemlig utbyggingen av Hunderfossen og Ensbyfallene alene, er falt bort.

En million kWh i tillegg til den kraftforsyning vi har i dag, utgjør 3 pst. (av Ringsaker og Nes kommunes kraftforsyning) og selv om dette synes relativt lite, vil det dog ha sin betydning, og særlig når en tar i betraktning at hver ny abonnent ikke kan bli tildelt mere enn 500 watt som fast abonnement.

Ringsaker og Nes kraftanleggs styre har tidligere gjort flere henvendelser til Mesna kraftselskap om økt tildeling, men uten at dette har gitt noe resultat.

I Ringsaker formannskaps møte den 17. september 1953 — sak nr. 267 — ble behandlet en søknad fra Ringsaker & Nes kraftanlæg om «utvidet konsesjon på kraftleie», og hvor det ble gitt slik uttalelse:

«Det er en kjennsgjerning at Ringsaker og Nes Kraftanlæg til enhver tid har de største vansker med å tilfredsstille et minimum av behovet for elektrisk energi i sitt distrikt, og Ringsaker formannskap vil på det sterkeste anbefale søknaden om utvidelse av konsesjon på leie av energi.»

Idet en viser til uttalelse fra Mesna kraftselskaps styre, vil formannskapet rå til at herredstyret gir slik uttalelse (8 mot 3 stemmer).

Ringsaker herredstyre slutter seg til Mesna Kraftselskaps søknad om konsesjon på ytterligere regulering av Sjusjøen.»

I Ringsaker herredstyres møte den 17. desember 1953 ble formannskapets innstilling vedtatt med 33 mot 15 stemmer.

Driftsbestyreren i Ringsaker og Nes kraftanlæg har etter anmodning av ordføreren i Ringsaker gitt en redegjørelse datert 6. oktober 1953 hvorfra hitsettes:

«Av MK.s søknad fremgår at den ved reguleringen innvunne energimengde er beregnet til 1 mill. kWh årlig og denne beregning anses meget forsiktig ansatt — idet reguleringen i regnrrike år formentlig vil kunne gi betydelig mere innvunnen energi.

Hvis denne regulering skulle vært utført i en tid hvor det var rikelig tilgang på elektrisk energi, så var det formentlig riktig å vurdere skadevirkningen i kroner på den ene side mot verdien av den ved reguleringen innvunne energimengde i kroner på den annen side.

I tider vi nå opplever ved kraftrasjonering så å si hver vinter og hvor man dessuten etter de foreliggende prognoser må regne med kraftrasjonering fortsatt i mange år fremover, bør man etter min mening se mere på hva 1 mill. kWh representerer i relasjon til bygdens kraftforsyning enn verdien av den innvunne energi i kroner. Selv om 1 mill. kWh er et relativt lite energikvantum, utgjør det dog omkring 3 pst. av RNK's tillatte rasjoneringsgrunnlag i vinterhalvåret. Det er også i denne forbindelse verd å legge vekt på at denne energimengde innvinnes med en

relativt liten kapitalinvestering, idet de forhåndenværende kraftstasjoner har tilstrekkelig maskinkapasitet til å overta den økede energiproduksjonen uten noen øket kapitalinvestering eller økede driftsutgifter. Ifølge MK's beregninger skulle prisen på den ved reguleringen innvunne energi komme til å ligge på omkring 0,6 øre pr. kWh — levert midt i forsyningsområdet, mens planlagt nyutbygget kraft ellers i distriktet ligger på omkring 1,5 øre pr. kWh + overføringskostninger.»

Grunneiere og interesserte ved Sjusjøen uttaler i brev av 24. april 1953 til Ringsaker formannskap:

«I anledning av Mesna Kraftselskaps planer om ytterligere oppdemning av Sjusjøen ble det den 24. april holdt et møte av interesserte på Sjusjøen. På møtet deltok representanter for grunneierne, nemlig Brøttum almenning v/ styrets formann A. E. Bergsens og bestyrer O. Koller, Ringsaker almenning v/ styrets formann Knut Selberg, Faaberg og Pihlske Sameie v/ styrets formann Knut Selberg, Tande og kasserer Johan Nærbøe. Som representant for seterberettigede møtte Erik Mæhlum, som representant for hotellene på Sjusjøen møtte Helge Rustad, og som representant for jakt- og fiskeberettigede med båtnaust ved Sjusjøen møtte Einar Bergsens. Som representant for Ringsaker Jakt- og Fiskeforening møtte styrets formann J. J. Håkenåsen.

De fremmøtte ble forelagt Mesna Kraftselskaps skriv med påtegning fra fylkesmannen i Hedmark samt påtegning fra Ringsaker formannskap. Dessuten ble fremlagt kart over Sjusjøen med inntegnet ny reguleringsgrense.

Det ble på møtet fra alle de framfremmøtte påpekt at en ytterligere oppdemning vil medføre en rekke skader og ulemper som er vesentlig større enn anført i Mesna Kraftselskaps skriv.

Omkring Sjusjøvannet lå fra gammel tid en stor seterrend, og omkring denne er etter 1915 vokset opp en hytteby som er Norges største. Det er 33 seterberettigede på Sjusjøen, av disse er det 24 setre som har hus og seterløkker. Omkring disse setre ligger i alt ca. 550 sportshytter og 6 hoteller, turisthytter og restauranter. Hotellene har plass til ca. 250 gjester.

Det er ca. 700—800 turister som fisker i Sjusjøen årlig, og Sjusjøen med fiske og badeliv er en viktig turistattraksjon for hyttebyen. Sjøen er tidligere to ganger oppdemmet uten at Brukseierforeningen har innhentet noen tillatelse fra de fiskeberettigede, og uten at de har ydet noe vederlag for skaden på fisket. Denne gamle oppdemning har også stengt for ørretens oppgang fra Tyrililven til Sjusjøen. Den nye regulering som nå er planlagt vil medføre at fisket blir sterkt skadelidende, og dette kan få adskillig økonomisk virkning for stedet. Dessuten vil en øket regulering medføre at en bred strandlinje ofte blir liggende bar og skjemme ut landskapet. Ved lavvann vil den myr som er overskyldt ved høivann avgi en sur og ubehagelig lukt av råtnende torv, og denne lukt vil også virke generende for hyttebyen. Sjøen vil

under oppdemning vaske ut bratte partier av stranden, slik at disse vil rase ut og skjemme stedet. For Rustads turisthytte og Pihlske Sameies hytte vil denne utvasking av stranden medføre særlige ulemper. Foruten det som ovenfor er nevnt vil 2 hytter med uthus og antagelig 17 båtnaust måtte flyttes, og det vil by på vanskeligheter å skaffe plass til disse. Og reguleringen vil også skade seterløkker og tomter i Pihlske Sameie og Brøttum almenning. Mesna Kraftselskap må også regne med at hytteeierne og hotelleierne på Sjusjøen som tilsammen har hus og hytter på Sjusjøen for minst 6—8 mill. kroner vil motsette seg reguleringen.

Samtlige deltagere i møtet ble enige om at skadene og ulempene ved reguleringen er betydelig større enn anført i Mesna Kraftselskaps søknad. Når en ser på den forringelse stedet vil lide ved den nye regulering er det å bemerke at skadene og ulempene ved reguleringen antagelig er like store eller større enn den merinntekt Mesna Kraftselskap regner med å innvinne ved reguleringen. Vil Mesna Kraftselskap allikevel gå til ytterligere oppdemning, må dette ikke skje før erstatningsspørsmålet er i orden.

Grunneierne og de interesserte vil ut fra disse synsmåter fraråde reguleringen, og vil overfor Ringsaker Formannskap foreslå at reguleringen ikke anbefales.»

Styret i Mesnavannenes fiskeriforening anfører i brev av 25. april 1953:

«Da de allerede omfattende reguleringer av sjøer og elver i Mesna—Tyrili-vassdraget har bevirket en sørgelig tilbakegang i fisket i dette før så fiskerike og verdifulle vassdrag, tillater vi oss å be om at det blir tatt tilbørlig hensyn hertil ved en konsesjon som bevirker nye inngrep og skader.

Vi er kjent med at det foregår planlegging av et stort Sentral-Settefiskanlegg for Østlandet i Mesnalen, og ber derfor Industridepartementet om å støtte dette gavnlige foretagende ved at det i konsesjonsbetingelsene blir pålagt Mesna Kraftselskap å avgi nødvendig vann til driften av nevnte anlegg.»

Fåberg herredstyre har i møte 27. april 1953 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden.

Elektrisitetkontoret for Hedmark og Oppland uttaler den 8. januar 1954:

«Den nåværende regulering av Sjusjøen ble gjennomført i begynnelsen av 1890 årene av herr Even Sagstuen etter minnelig overenskomst med grunneierne. Reguleringen ble altså gjennomført før reguleringsloven trådte i kraft og det finns derfor ikke noen konsekvenser for reguleringen.

Mesnavassdragets Brukseierforening overtok senere reguleringen. Det ble i 1917 bygget ny dam, men det ble ikke forandret noe på reguleringsgrensene. I 1952 overtok Mesna Kraftselskap i henhold til kgl. resolusjon Mesnavassdragets Brukseierforenings samtlige rettigheter og forpliktelser i Mesnavassdraget.

Den nåværende dam har overløpshøyde på kote 808,33. Tappeløpets terskel ligger på

kote 805,83. Kraftselskapet søker nå om tillatelse til heving av Sjusjøen til kote 809,83, det vil si 1,50 meter utover nåværende overløpshøyde og senking til kote 805,63, det vil si, 0,2 meter lavere enn det en hittil har regnet som nedre reguleringsgrense.

Ved den omsøkte regulering vil Mesna Kraftselskap innvinne omlag 1 million kW-timer årlig i de nedenforliggende kraftstasjoner i Mesnavassdraget med den nåværende maskinkapasitet. Den totale kostnad for reguleringen er beregnet til omlag kr. 100 000, inkl. erstatninger.

Kraftselskapet anfører at skaden som reguleringen vil medføre må ansees å bli forholdsvis liten. 14 mindre båtnøst og 2 hytter med uthus må flyttes. Omlag 120 dekar jord vesentlig myr blir neddemmet. Samlet skade er anslått til kr. 60 000.

Søknaden har vært forelagt Fåberg og Ringsaker herredstyre. Fåberg herredstyre har enstemmig anbefalt søknaden. Ringsaker herredstyre har anbefalt søknaden med 33 mot 15 stemmer. Representanter for grunneierne, hotellene ved Sjusjøen, de seterberettigede og de jakt- og fiskeberettigede samt Ringsaker Jakt- og fiskeforening har ved skriv av 24. april 1953 til Ringsaker formannskap frarådet reguleringen.

Elektrisitetskontoret vil uttale:

Sjusjøen ligger i et av landets beste turiststrøk og en må selvsagt være varsom med vassdragsreguleringen her. Vi mener imidlertid at den omsøkte heving på 1,50 meter av Sjusjøen ikke vil virke skjemmende for omgivelsene. Det neddemmede areal er vesentlig myr og det skulle bare være en vinning for turistinteressene at noe av disse myrstrekninger ble erstattet med vannflate. I påskesesongen vil Sjusjøen være dekket av is og snø og i hele sommersesongen vil magasinet være fylt. Med hensyn til fisket, burde Sjusjøen etter vår mening kunne bli et bedre fiskevann etter at hevingen var satt i verk, dersom en satte ut et passelig antall settefisk.

Etter foretatt befarings av strandlinjen rundt Sjusjøen vil vi uttale at etter vår oppfatning vil det ikke bli noen nevnte utrasinger av strandlinjen ved det nye vann-nivå.

Mesna Kraftselskap har beregnet at reguleringen vil bevirke en produksjonsøkning i sine kraftverker på 1 million kW timer årlig. Dette kan høres beskjedent ut, men en må her ta i betraktning at denne produksjonsøkning fåes uten kapitalutlegg til nye installasjoner i kraftstasjonene, og selve daminnretningen er meget rimelig å utføre.

Elektrisitetskontoret vil, idet en viser til foranstående anbefale at konsesjon blir gitt i samsvar med søknaden. Vi forutsetter at all skade og ulempe som reguleringen måtte påføre grunneierne og bruksberettigede blir erstattet etter skjønn på vanlig måte.»

Fylkesmennene i Hedmark og Oppland slutter seg til Elektrisitetskontorets uttalelse, jfr. deres ekspedisjoner av henholdsvis 13. og 14. januar 1954.

Inspektøren for ferskvannsfisket foreslår i brev av 17. juni 1953 følgende bestemmelser tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i det regulerte vann plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vannet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

Skulle departementet finne det påkrevet, plikter konsesjonæren, før reguleringen tas i bruk, å ryddiggjøre mulige neddemte arealer eller deler av disse for skog og kratt.»

For øvrig tar Inspektøren forbehold om at det ved eventuelle skjønn for fastsettelse av skade på fisket, blir oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta.

Hovedstyret skal bemerke:

Mesna kraftselskap, som omfatter Lillehammer, Ringsaker og Nes kommuner, ble dannet i 1920, og stiftelsen ble approbert ved kgl. resolusjon av 25. november 1921. Selskapet overtok Lillehammer kraftanlegg og fall m. v. i Mesna, Ringsaker og Nes almenningers vannrettigheter i Tyrilielva og de av Ringsaker kommune ervervede vannrettigheter i Moelva, herunder også Moelven Cellulosefabrikks utbygde fall med tilhørende regulering av Næren i henhold til kgl. resolusjon av 14. november 1908. Ved kgl. resolusjon av 11. november 1927 fikk selskapet tillatelse til å utvide reguleringen i Næren. Denne utvidelse er hittil ikke gjennomført, og da heller ikke den planlagte utbygging av Moelvas samlede fall. Ved resolusjon av 28. november 1947 fikk Mesna kraftselskap tillatelse til å kreve avstått de vannrettigheter i Tyrilielva og Bustokkelva som trengtes for utbygging av Tyria kraftanlegg. Dette anlegg ble satt i drift i 1949. Ved kgl. resolusjon av 20. oktober 1952 ble det gitt tillatelse til at følgende reguleringskonsesjoner, som innehaddes av Mesnavassdragets brukseierforening ble overdratt til Mesna kraftselskap:

1. Tillatelse av 2. juli 1920 til å regulere Tyrilielva, opprinnelig meddelt Ringsaker og Nes almenninger og overdratt til brukseierforeningen ved kgl. resolusjon av 13. november 1936.
2. Tillatelse av 13. august 1920 til å regulere Mesnavatna.
3. Tillatelse av 16. mars 1934 til ytterligere regulering av Sør-Mesna.

Jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» henholdsvis for 1920 s. 46 og 71, 1934 s. 35 og 1936 s. 98.

Tillatelsen av 1920 til å regulere Tyrilielva omfattet 3,0 m regulering av Kroksjø og Melsjø, 2,5 m regulering av Reinsjø, 5,5 m regulering av Sjusjøen mellom kotene 805,83 og 811,33 etter den nye generalplan. I Sjusjøen besto fra før en konsesjonsfri regulering på 2,5 m mellom kotene 805,83 og 808,33 (dammens overløpskrone), således at tillatelsen omfattet en øking av oppdemmingen på 3,0 m.

Kroksjø, Melsjø og Reinsjø er regulert etter den konsederte plan; tilleggsreguleringen av Sjusjøen er derimot ikke gjennomført.

I forbindelse med tillatelsen av 20. oktober 1952 for Mesna kraftselskap til å overta reguleringskonsesjonene i vassdraget pekte Hovedstyret på at Lillehammer kraftanlegg allerede i oktober 1921 gjorde oppmerksom på at den konsederte regulering av Sjusjøen neppe ville komme til utførelse foreløpig, og at dette ble gjentatt av Mesnavassdragets Brukseierforening i desember 1923. Da spørsmålet ikke senere er tatt opp av konsesjonsmyndighetene, og vassføringen for reguleringen av Tyrilielva er fastsatt uten at oppdemningen av Sjusjøen er berørt, har Hovedstyret gått ut fra at konsesjonsmyndighetene ikke har hatt noe å bemerke til at oppdemningen ikke er gjennomført, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952, s. 140, 2. spalte. Etter dette antar Hovedstyret at reguleringstillatelsen av 2. juli 1920 må anses bortfalt for Sjusjøens vedkommende.

Mesna kraftselskap går ut fra det samme og søker nå om tillatelse til å regulere Sjusjøen mellom kotene 805,63 og 809,83, dvs. en oppdemming på 1,5 m og en senking på 0,20 m i forhold til den nåværende regulering eller 1,5 m mindre oppdemming og 0,20 m større senking enn etter tillatelsen av 1920.

I vassdraget er utbygd følgende anlegg:

Tyrilielva:	
Tyria kraftanlegg	175,4 m
Mesna:	
Mesnafossene (Øvre anlegg)	266,5 m
Lillehammer brænderi og bryggeri ...	18,2 m
Mesnafossene (Nedre anlegg)	45,0 m
A/S Mesna træsliperi og kartonfabrikk	24,3 m
Tilsammen (i Mesna)	354,0 m

Dessuten er det et ikke utnyttet fall i Tyrilielva fra Sjusjøen til Tyria kraftanleggs inntak på ca. 100 m.

Sjusjøens nedbørfelt er oppgitt til ca. 72 km² og antatt årsavløp til ca. 50 mill. m³.

Magasinet er nå 2,9 mill. m³ og vil etter den omsøkte tilleggsregulering øke til 4,8 mill. m³. Det totale magasin i Sjusjøen og ovenforliggende sjøer andrer i dag til 16,8 mill. m³ og etter den omsøkte regulering til 18,7 mill. m³. Ansøkeren regner med en vassføringsøkning i Tyrilielva og Mesna ved tilleggsreguleringen på henholdsvis ca. 0,05 og 0,025 m³/sek.

Den tilsvarende kraftøkning i de utbygde fall blir henholdsvis 117 og 118 nat.-HK, tilsammen 235 nat.-HK. Kraftselskapet anslår den samlede øking av vinterproduksjonen i sine anlegg til gjennomsnittlig ca. 1 mill. kWh, som skulle gi en øket inntekt av kr. 15 000 til kr. 20 000 pr. år.

Hovedstyret har på grunnlag av det foreliggende hydrologiske materiale beregnet vassføringsøkningen til henholdsvis 0,04 og 0,02 m³/sek. og den samlede kraftøkning til ca. 190 nat.-HK, altså noe mindre enn ansøkeren er kommet til. Det tas som vanlig forbehold om senere revisjon.

Skader og ulemper.

Ved den omsøkte oppdemming neddemmes ca. 120 dekar, vesentlig myr, men også litt skog og beitemark. Dessuten vil det bli nødvendig å flytte 17 båtnøst, til dels i dårlig stand, og 2 hytter med uthus.

Det må ventes å bli mindre utrasinger ved utvasking av den forholdsvis bratte strandkant — morene — på vestsiden av vatnet, på nordsiden ved Rustads turisthytte og Pihlske Sameies hytte, og likeså ved myrene mot sydøst. Det fløtes ikke i vassdraget.

Anleggsomkostningene er beregnet til kr. 37 000.

Ved Sjusjøen har det fra gammel tid ligget en setergrend. Det er nå i alt 33 seterberettigede, 24 har seterhus og seterløkker. Omkring denne setergrend er det etter 1915 vokset opp en hytteby, og der er nå ca. 550 hytter, 6 hoteller, turisthytter og restauranter. Hotelene har plass til ca. 250 gjester. Det er opplyst at 700—800 turister fisker i Sjusjøen årlig.

Representanter for grunneierne og de andre interesserte ved Sjusjøen har som det ses i brev av 24. april 1953 frarådet reguleringen idet de frykter for stor skade på fisket, skjemmet utseende om sommeren på grunn av at magasinet ikke blir fylt eller blir tappet ned om sommeren. Av samme grunn frykter de for at myr som ligger under øvre reguleringsgrense vil bli liggende bar om sommeren og avgi ubehagelig lukt fra torv som råtner.

Hovedstyret har undersøkt fyllingsmulighetene og er på grunnlag av observasjons-

materiale for 33 år kommet til at Sjusjøen — under forutsetning av at denne og de 3 ovenforliggende magasiner er uttappet om våren, at de 3 øverste magasiner holdes avstengt under fyllingen og at det tappes regulert vassføring, ca. 1,35 m³/sek., fra Sjusjøen — ikke ville blitt fylt i 7 år av de 33, i 5 år blitt fylt i september—oktober og i 21 år i mai—juni.

Under forutsetning av hel stans i Tyria kraftstasjon ville sjøen blitt fylt i alle år, som regel i mai—juni.

Ved en befaring herfra i august møtte representanter for Mesna kraftselskap og ordføreren i Ringsaker samt representanter for de institusjoner o.l. som er nevnt i grunneiernes brev av 24. april 1953. De sistnevnte henholdt seg til sine tidligere skriftlige uttalelser og fremholdt spesielt skadene og ulemmene ved at magasinet ikke ble stående fullt om sommeren. De mente det ville hjelpe noe, hvis sjøen i tiden 15. juni—15. september ikke ble tillatt tappet lavere enn 0,75 m under øvre reguleringsgrense. Kraftselskapets representanter fremholdt at selskapet selv hadde interesse av å holde sjøen så full som mulig om sommeren, og hadde ikke noe å innvende mot en bestemt laveste tappegrense om sommeren, men av hensyn til driften av Tyria kraftanlegg måtte det dog ha noe mer å gå på og antydte en tapping til 1,0—1,5 m under øvre reguleringsgrense.

Hovedstyret som har sett på forholdene på stedet den 3. oktober d.å. antar at en begrensnng av rådigheten over magasinet om sommeren vil redusere ulemmene noe, og man er stanset ved at Sjusjøen i tiden 15. juni—15. september ikke bør tillates tappet lavere enn til 0,75 m under øvre reguleringsgrense eller til kote 809,08. I særlig vannfattige år eller under andre særlige omstendigheter bør den dog med vedkommende departements tillatelse kunne tappes 1,5 m til kote 808,33 (nåværende øvre reguleringsgrense). Videre finner Hovedstyret at dammen bør utstyres med manøvrerbare flomløp slik at vannstanden under flom ikke stiger over øvre reguleringsgrense, uten at flom- og tappeløp er åpne.

Under disse forutsetninger antar Hovedstyret at betingelsene etter reguleringslovens § 8 pkt. 1 er til stede for at tillatelse til den omsøkte ytterligere regulering av Sjusjøen kan gis.

Kraftselskapet forutsetter at tillatelse blir gitt på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon 2. juli 1920 for reguleringen av de andre vatn i Tyrilhelva. Disse betingelser er oppstilt etter reglene i reguleringsloven av 4. august 1911. Betingelsene for tilleggsreguleringen av Sjusjøen blir å oppstille etter

reglene i reguleringsloven av 14. desember 1917. Utkast vedlegges.

Om de enkelte betingelser bemerkes:

Konsesjonstid, innløsning, post 1 og 2.

Tillatelsen av 2. juli 1920, som nå ikke omfatter Sjusjøen, er gitt for et tidsrom av 70 år fra konsesjonens datum. Den utløper altså i 1990 eller om snau 36 år. Tillatelsene av 13. august 1920 og 16. mars 1904 til å regulere Mesnavatna er gitt på ubegrenset tid for kommuner og på 50 år fra 13. august 1920 for private falleiere.

Mesna kraftselskap er et interkommunalt selskap og det disponerer mesteparten av fallene i vassdraget. Tillatelsen nå til å regulere Sjusjøen foreslås derfor gitt på ubegrenset tid, for private falleiere dog begrenset til et tidsrom av 50 år med innløsningsrett for staten i det 35. år.

Arlige avgifter, post 3.

Avgiftene til staten og kommuner er etter konsesjonen av 2. juli 1920 kr. 0,50 pr. nat.-HK til hver, for kommunale vassfall er den dog nedsatt til kr. 0,10 pr. nat.-HK til hver. Etter konsesjonene av 13. august 1920 og 16. mars 1934 er avgiftene henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,25 pr. nat.-HK.

Kraftøkningen er beskjedent, bare omkring 200 nat.-HK. Hensett hertil og til påregnelige skadevirkninger foreslår Hovedstyret avgiften til kommuner satt til kr. 3 pr. nat.-HK. Avgiften til staten foreslås satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Godtgjørelse en gang for alle til staten etter reguleringslovens § 13 er det ikke grunnlag for.

Opphjelp av fisket, post 15 og *Ryddiggjøring av de neddemte arealer*, post 16,

er tatt med i det vesentlige som foreslått av fiskeriinspektøren.

Vannslipping, post 18.

I de tilsvarende vilkår i konsesjonene av 1920 er tvangsmulkten til statskassen for manøvrering i strid med reglementet inntil kr. 2000 for hver gang. Det skulle ikke være grunn til nå å øke maksimumsbeløpet.

Kraftavståelse, post 20,

er som vanlig betinget med inntil 10 pst. til kommuner med rett for de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen til etter 30 år under visse omstendigheter å kreve avgitt ytterligere kraft fra kommunale vassfall. Staten er forbeholdt inntil 5 pst. av kraften.

Manøvreringsreglement.

Ansøkerens forslag stemmer med det ved kgl. resolusjon 12. november 1920 og 3. juni 1921 fastsatte reglement for den konsederte regulering av Tyrilielva. Hovedstyret foreslår det supplert med bestemmelser om nedtapping om sommeren og om at vannstanden ikke må overstige øvre reguleringsgrense, samt et par mindre redaksjonelle endringer. Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 15. september og 3. oktober 1954.»

Hovedstyrets utkast til betingelser og manøvreringsreglement er sålydende:

«1. Konsesjonstid.

Konsesjon gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i anlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i anlegget staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. Innløsningsrett.

I det 35. år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggets eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnen i så henseende måtte bestemme.

3. Årlige avgifter.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 3 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen i Tyrilielv og Mesna som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de overfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, og kontroll med vassforbruk samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 19, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5. Byggefrister.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6. Norske arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7. Norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestilling — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlig hensyn gjør det påkrevd.

9. Betaling til arbeiderne med varer m. m.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere

skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10. Legehjelp m. v.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

11. Husrom.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12. Veier og broer.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

13. Forsorgsutgifter.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14. Opphjelp av fiske.

Til vedlikehold av fiskebestanden i Sjusjøen plikter konsesjonæren årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel etter nærmere bestem-

melse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vatnet, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Om departementet forlanger det og på den måte departementet bestemmer er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk å anbringe varegrinder foran alle tappekuler i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene.

15.

Før reguleringen tas i bruk plikter konsesjonæren å ryddiggjøre de neddemte arealer for skog og kratt.

16. Planer.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17. Vannslippingen.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 2 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18. Hydrologiske iakttagelser.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19. Kraftavståelse.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningene eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år.

Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av

1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21. Militære tiltak.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

22. Naturfredning.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23. Kontroll.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24. Tinglysing.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Utkast til manøvreringsreglement for regulering av Sjusjøen i Tyrilielva:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre kote	809,83
Nedre kote	805,63

Reguleringshøyde 4,20 m

Høydene referer seg til F.M.3 h.o.h. 807,890 i Vassdragsvesenets nivellement av 1935.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Vannstanden må ikke overstige øvre reguleringsgrense, utenat flom- og tappeløp er åpnet.

2.

Sjusjøen må i tiden 15. juni—15. september ikke tappes lavere enn til kote 809,08. Dog kan den i særlig vannfattige år eller under andre særlige omstendigheter med vedkommende departements samtykke i hver enkelt tilfelle tappes til kote 808,33.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets naturlige flomvassføring så vidt mulig ikke forøkes. Heller ikke må dets tidligere lågvassføring forminskes til skade for andres rettigheter.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter Mesna kraftselskaps behov.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende departement.

Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand.

Der føres protokoll over dammens manøvrering, avleste vannstander samt observeres og noteres om det måtte forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for vassdrags- og elektrisitetsvesenet.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i dette reglement kan alene foretas av Kongen etterat de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Den nåværende regulering av Sjusjøen ble gjennomført i begynnelsen av 1890-årene før reguleringsloven trådte i kraft og følgelig uten konsesjon. I 1917 ble det — etter at reguleringen var overtatt av Mesnavassdragets Brukseierforening — bygget ny reguleringsdam, men uten noen forandring av reguleringsgrensene.

Den oppdemning av Sjusjøen som inngikk i planen for den ved kgl. resolusjon av 2. juli 1920 meddelte tillatelse til regulering av Tyrilielven, er ikke gjennomført, vesentlig fordi det ble antatt at erstatningen til grunneierne ville bli for stor i forhold til fordelene. Da reguleringstillatelsen var betinget av at anleggene ble fullført innen 7 år, antar departementet med hovedstyret at tillatelsen må anses bortfalt for Sjusjøens vedkommende.

Den således bortfalte tillatelse omfattet bl. a. rett til oppdemning av Sjusjøen med 5,5 m i forhold til tidligere regulert lavvann eller ca. 3,0 m over tidligere og nåværende overløpshøyde. Søknaden nå gjelder imidlertid bare rett til å foreta en oppdemning av Sjusjøen på 1,5 m over nåværende regulert høyvann, samt en senkning på 0,2 m i forhold til den nåværende regulering.

Når det gjelder den avveining som må foretas mellom de skader og ulemper som foretagendet vil medføre og de fordeler som ventes oppnådd, vil departementet peke på at den forventede kraftøkning — ca. 1 mill. kWh årlig i vinterhalvåret — vil oppnås uten kapitalutlegg til nye installasjoner i kraftstasjonene, samtidig som selve daminnretningen er meget rimelig å utføre. Selv om en del av hyttebebyggelsen, hotellene etc. ved Sjusjøen formentlig skriver seg fra tiden etter at den tidligere, ikke benyttede reguleringstillatelse ble gitt i 1920, antar departementet at omfanget av skadene og ulempene ved den nå omsøkte regulering allikevel vil bli betydelig

mindre ved at oppdemningen, i forhold til det som den gang ble tillatt, blir redusert som foran nevnt. Videre vil ulempene også bli noe redusert som følge av den begrensning i rådigheten over magasinet om sommeren som hovedstyret har foreslått.

Departementet viser for øvrig til hovedstyrets utredning og antar med hovedstyret at betingelsene for å meddele den omsøkte tillatelse er til stede etter reguleringslovens § 8 nr. 1.

Departementet vil tilrå at Mesna Kraftselskap får tillatelse til å foreta en ytterligere regulering av Sjusjøen i det vesentlige overensstemmende med søknaden og tillegsskrivelser av 18. februar og 10. mars 1953.

Konsesjonsbetingelser og manøvreringsreglement foreslås fastsatt overensstemmende med hovedstyrets foran inntatte utkast, således bl. a. med årlig avgift til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK og til kommuner kr. 3,00 pr. nat.-HK, jfr. post 3 i de foreslåtte betingelser.

Manøvreringsreglementet antas som vanlig å burde fastsettes som gjeldende inntil videre. Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates Mesna Kraftselskap å foreta en ytterligere regulering av Sjusjøen i Tyrilielven i Hedmark fylke — i det vesentlige i samsvar med søknad av 22. oktober 1952 og brev av 18. februar og 10. mars 1953 og på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 5. november 1954.
2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det utkast som er inntatt i Industridepartementets nevnte tilråding.

34. A/S Follum Fabrikker.

(Tillatelse til å leie inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi.)

Kgl. resol. av 26. november 1954.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 29. oktober 1954 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 16. oktober 1953 fra h.r.advokat Arne Eftestøl på vegne av A/S Follum fabrikker om konsesjon på leie av inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi:

«Med Industridepartementets, Vassdragsavdelings påtegning av 21. oktober 1953 har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av

16. oktober 1953 fra høyesterettsadvokat Arne Eftestøl på vegne av A/S Follum Fabrikker om konsesjon på leie av inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi.

Søknaden er sålydende:

«A/S Kistefos Træsliberi er eier av vannfallet på Jevnaker.

Selskapet har 6 turbiner på tilsammen 3 000 turbin-HK som brukes til slipemaskinene. Dessuten har selskapet en kraftstasjon som gir 2 000 HK. Herav er for tiden 1 000 kW bortleid til Hadelands elektrisitetsverk, mens kraften for øvrig brukes til drift av sliperiets bimaskiner.

A/S Kistefos har i 1952 fått tillatelse til å bygge ny kraftstasjon med turbin på ca. 5 500 HK. Kraftstasjonen er under bygging og ventes å bli ferdig sommeren 1955. Etterat den nye kraftstasjon er kommet i drift vil den gamle kraftstasjon bare kunne brukes i flomtiden.

Det har vært planen at tresliperiet skal bygges om til elektrisk drift.

A/S Follum Fabrikker har den nødvendige kapasitet til slipning av Kistefos' tømmer, og vil få øket behov for tremasse når moderniseringen av de to store papirmaskiner er ferdig.

Under disse forhold har de to bedrifter funnet det praktisk å oppta et samarbeid slik som det fremgår av vedlagte avskrift av overenskomst. Ved overenskomsten bortleier Kistefos til Follum tresliperiet og den nødvendige kraft til slipning av Kistefos' tømmer. Slipningen vil til å begynne med hovedsakelig foregå på Kistefos' nåværende sliperi. Når den nye kraftstasjon er ferdig, er det meningen at slipningen helt eller delvis skal foregå på Follum.

Jeg henviser til vedlagte avskrift av brev av 5. oktober 1953 fra de to selskaper til byråsjef fru Holtan, bilagt med to P.M. I disse dokumenter er det redegjort for den rasjonalisering som oppnås ved overenskomsten.

På vegne av A/S Follum Fabrikker tillater jeg meg herved å søke om konsesjon på den i kontrakten avtalte leie av kraft til slipning av Kistefos' tømmer på Kistefos og/eller Follum.

Hvor meget kraft som vil medgå avhenger av tømmerdekningen. Som årlig maksimum kan settes 3 000 kW.

Konsesjonen bes gitt på minimum 30 år. (Se overenskomstens punkt 16.)»

Søknaden har herfra vært forelagt distriktet på vanlig måte.

Jevnaker herredstyre (jfr. Jevnaker formannskaps brev av 18. desember 1953):

«Jevnaker kommune har en stor industriell bedrift, nemlig Hadelands Glassverk som beskjeftiger ca. 500 arbeidere og funksjonærer, og to relativt store bedrifter, nemlig Randsfjord Glassverk og A/S Kistefoss Tresliperi som begge beskjeftiger 50—60 mann. De øvrige industriforetagender er av relativt beskjeftiget omfang.

Herav fremgår at bygdas industri er svært ensidig og at omsetningsvansker for glass-

industrien med påfølgende arbeidsledighet vil bli litt av en katastrofe for bygda.

Jevnaker kommune har i de senere år — særlig om vinteren — hatt en ganske stor arbeidsledighet vesentlig større enn nabo-kommunene.

Stedet skulle by på ypperlige muligheter for industriell virksomhet, idet man har gode kommunikasjoner med beliggenhet nær Randsfjorden og Randselva.

Herredstyret er oppmerksom på at rasjonalisering er nødvendig, men en rasjonalisering som den påtenkte med overføring av kraft og tømmer til A/S Follum Fabrikker, vil medføre at bygda mister sin siste treforedlingsindustri. Bygda hadde jo tidligere Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk som imidlertid ikke ble gjenoppbygget etter brannen, og så vidt en kan forstå er utsiktene til at det vil bli oppført noen ny industribedrift, helt minimale. Det er derfor fare for at Bergerfossen som eies av Randsfjord Tremasse- og Papirfabrikk, fortsatt bare vil bli utnyttet som kraftverk som ikke gir arbeidsmuligheter eller skatteinntekt av betydning for bygda.

Herredstyret er redd for at en innvilgelse av Follums konsesjonssøknad vil medføre direkte arbeidsledighet og under enhver omstendighet sviktende skattefundament, idet de arbeidere som har vært beskjeftiget ved A/S Kistefos og nå vil bli beskjeftiget ved A/S Follum ganske sikkert i fremtiden vil søke seg bopel nærmere Follum Fabrikker hvorved de altså går tapt som skatteyttere i Jevnaker.

Av hensyn til mulighetene for svikt i skattefundamentet, vil herredstyret anbefale at det i tilfelle konsesjon gis, pålegges Kistefos å opprette hovedkontor på Jevnaker slik at A/S Kistefos for de leieinntekter som knytter seg til bedriften i Jevnaker fortsatt vil bli skattepliktig der.

Herredstyret har videre festet seg ved at konsesjonssøknaden omfatter leie for et tidsrom av 30 år og at den fortsetter 10 år av gangen med mindre den oppsies. I kontrakts-tiden vil det ikke være mulig å starte eller legge ny industriell virksomhet til Kistefos fabrikkers anlegg. Herredstyret ser det slik at dersom det åpner seg muligheter for å få ny industriell virksomhet til A/S Kistefos' bygninger, bør A/S Kistefos og konsesjonssøkeren være forpliktet til å stille bygningene til disposisjon mot omforenet godtgjørelse.

Herredstyret ser det slik at meddelelse av konsesjon vil medføre ubotelige skadevirkninger for kommunen og finner derfor ikke å kunne anbefale at konsesjon gis.

Skulle departementet likevel finne å måtte gi konsesjon, vil herredstyret så sterkt som mulig framheve at det for konsesjonen må settes slike betingelser at skadevirkningen for Jevnaker kommune elimineres i den utstrekning det er mulig. De vilkår som i den forbindelse må settes er:

1. At alle arbeidere og funksjonærer ved Kistefos skaffes beskjeftigelse ved A/S Follum Fabrikker.
2. A/S Kistefos pålegges å opprette hovedkontor på Jevnaker slik at formue og inntekt av selskapets anlegg her fortsatt blir å beskatte i Jevnaker.
3. A/S Follum og A/S Kistefos tilpliktes dersom det åpner seg mulighet for å få annen industriell virksomhet lagt til A/S Kistefos' bygninger — å stille disse bygninger

til disposisjon mot et vederlag som i mangel av minnelig overenskomst fastsettes ved takst.

Forutsetningene for en slik bestemmelse må være at A/S Follum tillates å beholde A/S Kistefos' tømmerkvote uten å vedlikeholde A/S Kistefos' maskinelle utstyr.

4. Hadelands elektrisitetsverk har nå kontrakt på levering av 1 000 kW fra A/S Kistefos og Kistefos må tilpliktes å levere minst så stort kvantum også i framtida.»

Elektrisitetkontoret for Hedmark og Oppland ved overingeniør Jon Foss har i brev av 5. januar 1954 til fylkesmannen i Oppland bemerket:

«Det er anført i konsesjonssøknaden at A/S Follum Fabrikker har disponibel slipekapasitet for A/S Kistefos Tresliperi's tømmer i tillegg til det tømmeret som Follum selv kan skaffe i sitt distrikt. Det er videre opplyst at A/S Kistefos Tresliperi må investere nærmere 4 mill. kroner ny kapital for å få satt sliperiet i konkurransedyktig stand. Nasjonaløkonomisk sett skulle det da være riktig å overføre all sliping av Kistefos' tømmer til Follum for derved å spare ovennevnte investering.

A/S Kistefos Tresliperi bygger for tiden et nytt kraftverk på 5 500 HK. Kraftverket beregnes ferdig i 1955. Det er en forutsetning fra A/S Follum Fabrikkers side at kraften fra Kistefos kraftverk skal stilles til disposisjon for A/S Follum Fabrikker på nærmere spesifiserte vilkår, og i den utstrekning det er nødvendig for sliping av A/S Kistefos Tresliperi's tømmer.

A/S Kistefos Tresliperi har kontrakt med Hadelands Elektrisitetsverk på levering av 1 000 kW elektrisk kraft til H. E. Denne kontrakt er gyldig til 1. februar 1962. I avtalen mellom A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Tresliperi er inntatt en bestemmelse om at kontrakten med Hadelands Elektrisitetsverk ikke skal kunne forlenges.

Konsesjonssøknaden har vært forelagt Jevnaker herredstyre, som i møte den 21. desember 1953 enstemmig har vedtatt ikke å anbefale at konsesjon blir gitt. En lengere motivering utarbeidet av formannskapet er vedlagt.

Elektrisitetkontoret må si seg enig i de betenkeligheter som Jevnaker formannskap har anført. Slik som avtalen mellom A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Tresliperi er oppsatt, vil det rent nasjonaløkonomisk sett bety en rasjonalisering, men vi kan ikke fri oss fra den tanke at Jevnaker kommune på lang sikt vil tape inntekter og arbeidsmuligheter dersom den foreslåtte ordning blir gjennomført.

Vi har ikke forutsetninger for å kunne uttale oss om den foreslåtte ordning veier så tungt nasjonaløkonomisk at det er berettiget å gi konsesjon, men i alle fall må hensynet til Jevnaker kommunes ve og vel veie meget tungt i denne sak.

Dersom departementet skulle finne det berettiget å gi den omsøkte konsesjon, bør det i konsesjonsvilkårene inntas bestemmelser som i størst mulig utstrekning eliminerer de skadevirkninger som kan oppstå for Jevnaker kommune. Vi vil i denne forbindelse understreke de fire siste punkter i Jevnaker formannskaps uttalelse av 18. desember 1953.

Med hensyn til punkt 4 — Hadeland Elektrisitetsverks kontrakt, vil vi uttale at det er en meget følelig kraftmangel i Hadelandsdistriktet. All ny kraft må i framtida «importeres» fra andre distrikter. A/S Kistefos Tresliperi's kraftleveranse til H. E. kan derfor vanskelig oppheves før H. E. kan erstatte denne kraft med annen kraft på like fordelaktige vilkår.»

Fylkesmannen i Oppland fylke har i påtegning av 9. januar 1954 til hovedstyret meddelt at han slutter seg til foranstående uttalelse fra overingeniør Foss og «finner for sitt vedkommende ikke å kunne anbefale konsesjon på de anførte vilkår».

Industridirektoratet har i brev av 9. desember 1953 til Industridepartementet bemerket:

«Industridirektoratet har med ekspedisjon av 21. oktober 1953 fått oversendt ovennevnte søknad med bilag. Saken har vært forelagt Bransjerådet for papir-, cellulose- og tre-masseindustrien til uttalelse. Under behandlingen av denne sak har rådets formann, ingeniør K. Mørch, etter eget ønske fratrudd som inhabil, og forhandlingene har vært ledet av varaformannen, skogdirektør Langsæter.

Under sakens behandling i bransjerådet har det vært vist til at sliping av Kistefos' tømmer på Follum vil bety en rasjonalisering av treforedlingsindustrien som faller sammen med de retningslinjer bransjerådet og Industridirektoratet tidligere har gått inn for. Således har rådet under behandlingen av investeringsøknader fra treforedlingsbedrifter i Drammensvassdraget, deriblant A/S Kistefos Træsliberi, uttalt at det ville finne det heldig om det i disse distrikter kunnet funnet sted en strukturrasjonalisering ved frivillig sammenslutning av treforedlingsbedrifter.

Den oversendte konsesjonssøknad ble først behandlet i bransjerådet 11. november 1953. Referat fra dette møte vedlegges. Som herav fremgår fant rådet ikke å kunne treffe noe endelig vedtak før spørsmålet om beskjefteigelse og/eller pensjonering av den del av Kistefos' arbeidsstokk som er over 60 år var nærmere utredet. Rådet ønsket også nærmere belyst spørsmålet om en varig overføring av Kistefos' tømmerkvote til Follum og en definitiv nedlegging av tresliperiet på Kistefos.

Saken ble deretter behandlet påny i møte 8. desember 1953. Rådet fant da under henvisning til erklæring fra A/S Kistefos Træsliberi av 2. november 1953, samt brev av 3. desember 1953 fra A/S Follum fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi til Industridirektoratet (se vedlegg), å kunne anbefale Follums konsesjonssøknad innvilget. Rådets enstemmige vedtak lyder således:

«Bransjerådet anbefaler at konsesjon blir gitt til A/S Follum Fabrikker på leie av kraft til sliping av Kistefos' tømmer på Kistefos og/eller Follum (konferer brev av 16. oktober 1953 fra Follum Fabrikker til Industridepartementet, Vassdragsavdelingen). Bransjerådet har tatt dette standpunkt etter å ha merket seg erklæringen fra A/S Kistefos Træsliberi av 2. november 1953, samt skriv av 3. desember 1953 fra

A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi til Industridirektoratet.

Det er en uttrykkelig forutsetning for bransjerådets anbefaling av konsesjonen at det ved Kistefos ikke opprettes en ny, tømmerforbrukende bedrift så lenge slipningen av Kistefos's tømmer finner sted i henhold til kontrakten av 12. oktober 1953 mellom A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi.»

Industridirektoratet slutter seg til bransjerådets vedtak og vil hermed anbefale at A/S Follum Fabrikkers søknad av 16. oktober 1953 om konsesjon på den leie av kraft til slipning av tømmer som er avtalt i overenskomst av 12. oktober 1953 mellom A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi blir innvilget.»

Deretter har Industridirektoratet i brev av 4. august 1954 til Industridepartementet bemerket:

«Etter anmodning fra Jevnaker kommune har byråsjef Holtan ved Industridirektoratets kontor for treforedlingsindustri i vår vært på en befaring ved Kistefos Træsliberi. I befaringen deltok ordfører Ole Nordby, varaordfører Kristen Oppjordsmoen, tannlege A. I. Elnæs, glassarbeider Johan Hoel fra Jevnaker formannskap. Ennvidere Trygve Fremstad, formannen i Kistefos Fagforening, Martin A. Hammerstad, og driftsbestyrer, ingeniør Chr. Hurum, Kistefos.

Kommunens representanter fremholdt ved denne leilighet de synsmåter som tidligere har vært hevdet ved konferanse i Industridepartementet av representanter fra kommunen og fagforeningen. Kravet om at Jevnaker kommune måtte få kompensasjon ble gjentatt, og betydningen av at det oppstår ny industriell virksomhet på Kistefos ble fremhevet.

De fremmøtte syntes å være på det rene med at Follum ville måtte få konsesjon for den omsøkte kraftleie. Det var betingelsene for denne konsesjon som ble drøftet. Således ble det fremholdt at Jevnaker kommune nærer frykt for å miste skatteinntektene fra Kistefos, og det ble i denne anledning vist til en utredning fra Jevnaker Ligningskontor av 18. desember 1953 hvorav avskrift vedlegges.

Et par dager senere hadde byråsjef Holtan en konferanse på Follum med bedriftens administrerende direktør og overingeniør. Man oppfordret her Follum innstendig til å gjøre sitt ytterste for å lette overgangen ved overføringen av virksomheten fra Kistefos til Follum. Særlig fremhevet man betydningen av at det kommer istand ny industriell virksomhet på stedet. Direktør Lange Lyche forsikret om den store interesse han hadde for dette spørsmål, og at han ville vie det særlig oppmerksomhet. Også spørsmålet om skatteinntektene ble drøftet.

Industridirektoratet har med brev av 1. juli 1954 fra A/S Follum Fabrikker mottatt gjensvar av bedriftens brev av samme dato til Vassdragsvesenet bilagt avskrift av brev fra Drammens Ligningskontor. Man oversender disse papirer til Vassdragsavdelingen og tillater seg å antyde at skattespørsmålet blir forelagt Finansdepartementet til uttalelse.»

På sakens forberedende stadium sees A/S Kistefos Træsliberi og A/S Follum Fabrikker med hensyn til forholdet til Jevnaker kommune i brev av 5. oktober 1953 til Industridepartementet å ha meddelt følgende:

- «1. A/S Kistefos Træsliberi vil fortsatt bli bestående i Jevnaker Kommune og sannsynligvis bli et større og vesentlig sikrere skatteobjekt enn tidligere.
2. Follum vil forsøke å beskjeftige Kistefos' arbeidere i fall produksjonen overføres til Follum, og mulighetene for sådan beskjeftigelse foreligger ved at Follum kan gå over til helkontinuerlig kjøring også på de 3 små papirmaskiner.
3. Kistefoss ligger bare ca. 20 min. med buss fra Follum, og Follum har erklært seg villig til å ordne med en bussrute til hvert skift, således at arbeiderne fortsatt kan bli boende i Jevnaker kommune, som der ved hverken mister beskjeftigelse eller skatteinntekt.»

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Follum Fabrikker søker nå om konsesjon på leie av inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos i samsvar med vedlagt overenskomst av 12. oktober 1953 mellom Follum og Kistefos til sliping av Kistefos' tømmer på Kistefos og/eller Follum.

I henhold til overenskomstens punkt 1 overtar Follum fra og med 1. januar 1954 driften av det Kistefos tilhørende tresliberi og bærer fra samme dag alle driftsutgifter vedrørende sliperiet. Turbiner og kraftstasjon omfattes dog ikke av overenskomsten.

Ifølge overenskomstens punkt 4 skal Follum ha rett til å foreta sliping av Kistefos' tømmer på Follum i den tid og utstrekning begge parter måtte være enige om at dette er ønskelig og rasjonelt.

I den tid tømmeret slipes på Follum forplikter Kistefos seg til å levere Follum 600 kWh pr. tonn 50 pst. våt tremasse, for den tremasse Kistefos til enhver tid kunne slipt i henhold til tømmerdekningen. Skulle det i noen år ikke bli kvotemessig fordeling av tømmeret i Drammensvassdraget legges til grunn det tømmerkvantum Kistefos ville ha fått av angjeldende års tømmeravvirking i Drammensvassdraget etter den prosent Kistefos fikk av denne avvirking i tømmerseongen 1951—52.

Kraften skal leveres så vidt mulig over hele året innen rammen av vannføringen og etter fradrag av bestående kontraktmessige forpliktelser like over for Hadelands Elektrisitetsverk, hvilken kontrakt ikke skal fornyes.

Kraften stilles til disposisjon på Kistefos' kraftstasjons vegg med overføringsspenningen, for tiden 22 000 volt. Det blir Follums sak å ordne overføring av kraften til Follum, eventuelt ved transittavtale med andre kraftleverandører.»

Videre er i overenskomstens punkt 15 bestemt at det er en forutsetning for kontrakten at Follum får de kraftleiekonsesjoner som måtte være nødvendig for de avtalte kraftleveranser.

Videre er det en forutsetning at man fra vedkommende myndigheter får bekreftet at den rett som Samkjøringen har fått ved den foreviste korrespondanse av desember 1952—januar 1953 ikke gjelder den kraft som Kistefos i henhold til nærværende kontrakt leverer til Follum:

Follum er som før nevnt oppmerksom på den kraftleiekontrakt som Kistefos har opprettet med Hadelands Elektrisitetsverk, daterert juli 1941. Den i kontrakten avtalte avgift tilfaller Kistefos.

Overenskomsten er bindende i 30 år fra og med undertegningsdatoen og fortsetter deretter 10 år ad gangen medmindre den blir sagt opp av en av partene med minst 5 års varsel, første gang innen 25 år etter undertegningsdatoen.

I samsvar med Industridepartementets brev av 25. november 1952 til hovedstyret er A/S Kistefos Træsliberi ved brev av 5. desember 1952 fra hovedstyret meddelt at anbefalinger på byggematerialer m. v. til bygging av ny kraftstasjon med turbin på 5 500 HK vil bli gitt under forutsetning av at A/S Kistefos Træsliberi inngår bindende avtale med Samkjøringen om å levere på samkjøringsnett den kraftmengde som selskapet ikke trenger til eget behov, minimum 1 000 HK.

Hva den nevnte forutsetning angår er det den 23. september 1954 mellom henholdsvis A/S Follum Fabrikker (F.F.), A/S Kistefos Træsliberi (K.T.), Hadelands elektrisitetsverk (H.E.V.) og Samkjøringen truffet nærmere avtale med hensyn til slipekraften fra Kistefos til Follum i henhold til kontrakten av 12. oktober 1953 mellom de to bedrifter. (Jfr. vedlagte protokoll av 23. september 1954 fra møte om saken.)

Ifølge avtalen vil kraften fra Kistefos' kraftstasjon — fra det tidspunkt da sliping på Kistefos opphører — bli disponert med følgende prioritet:

- «1) 1 000 kW til HEV med kontraktmessig brukstid så lenge nå løpende kontrakt av 22. juli 1941 mellom K. T. og HEV gjelder.
- 2) Inntil 3 000 kW til F. F., begrenset av det kvantum som til enhver tid ville være nyttet ved sliping på Kistefos og av vannføringen i Randselven.
- 3) Resten til Samkjøringen.»

«Follum skal utta kraften jevnest mulig fordelt over året. Det maksimale uttak skal ikke overskride 3 000 kW referert K.T.s kraftstasjon, og det skal ikke på noe tidspunkt overstige den faktiske kraftproduksjon ved Kistefos med fradrag av den kontraktmessige levering til HEV i henhold til kontrakt av 1941.»

Videre erklærer Hadelands elektrisitetsverk seg villig til «i den utstrekning det etter H. E. V. s skjønn er teknisk mulig og forsvarelig, å stille sine ledninger og sitt øvrige tekniske utstyr til rådighet for F. F. for overføring av kraften fra Kistefos til Follum mot en rimelig godtgjørelse».

Hvis Hadeland elektrisitetsverks kontrakt med Kistefos om leie av de 1 000 kW ikke skulle bli fornyet ved kontraktens utløp i 1962, skulle det kraftkvantum som bedriften i så fall måtte få ledig bli å levere til Samkjøringen som da foretar fordelingen etter de til enhver tid gjeldende regler. Skulle derimot Follum ville leie ytterligere kraft fra Kistefos kreves det i tilfelle konsesjon. Spørsmålet med hensyn til Hadelands elektrisitetsverks kraftbehov vil da i tilfelle bli å ta under overveielse når en slik konsesjons-søknad måtte foreligge.

Ved ekspedisjon av avtalen (protokollen) hertil den 8. oktober 1954 har Samkjøringen bemerket at den anser ordningen for tilfredsstillende og at konsesjonen bør kunne meddeles.

Hovedstyret har for sitt vedkommende etter dette ikke noe å bemerke til at den omhandlede søknad innvilges. Tillatelsen anbefales meddelt for den tid A/S Follum Fabrikker måtte leie inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi i samsvar med overenskomsten av 12. oktober 1953 mellom partene, dog ikke lenger enn inntil 12. oktober 1983.

Hovedstyret vil foreslå at det fastsettes vilkår om en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760}$$

For øvrig vil hovedstyret anbefale tillatelsen meddelt på de samme betingelser — herunder vilkår om norsk styre — som for A/S Follum Fabrikkers konsesjon (kongelig resolusjon av 4. januar 1946) på leie av inntil 35 000 kW spillkraft fra Norderhov kommunale elektrisitetsverk. (Jfr. konsesjon, kongelig resolusjon av 15. desember 1950, til A/S Follum Fabrikker på ertv av Hofs Bruk.)

Hovedstyret vil hermed dog ikke ha uttalt noe om arbeidsbeskjeftigelsesspørsmålet, skattefundamentene eller mulighetene for å få annen industriell virksomhet lagt til A/S Kiste-

fos' bygninger. (Jfr. foran siterte uttalelse fra Jevnaker herredstyre datert 18. desember 1953.)

Jevnaker herredstyes uttalelse samt uttalelse av 9. januar 1954 fra fylket m. v. har herfra vært forelagt Follum. Som det vil sees av vedlagte brev av 28. mai 1954 fra selskapet til hovedstyret i den anledning har dette ikke kommet med noe forslag til løsning av disse spørsmål utover det som før er nevnt.

Behandlet i hovedstyremøte den 29. oktober 1954.

Dokumentene vedlegges.»

Av det av hovedstyret siterte brev fra Industridirektoratet av 9. desember 1953 til departementet fremgår det at Industridirektoratet har anbefalt at konsesjonssøknaden blir innvilget, idet direktoratet samtidig har sluttet seg til vedtaket i møte av 8. s. m. av Bransjerådet for papir-, cellulose- og tremasseindustrien. Det fremgår at bransjerådet har anbefalt at konsesjon blir gitt, idet det har merket seg A/S Kistefos Træsliberis erklæring av 2. november 1953 og skriv fra tresliperiet og A/S Follum Fabrikker av 3. desember 1953.

Erklæringen av 2. november 1953 er sålydende:

«På vegne av A/S Kistefos Træsliberi erklærer vi herved at den ombygging til elektrisk drift som er planlagt ved vår bedrift, ikke vil medføre krav fra bedriftens side om øket tildeling av tømmer dersom rasjonering og kvotefordeling av tømmeret blir gjeninnført utover den tømmerkvote som Norges Treforedlingsråd etter vanlige regler måtte fastsette på basis av anerkjent kapasitet og bedriftens tidligere forbruk av norsk tømmer.

En selvfølgelig forutsetning for vår avgivelse av denne erklæring er at de øvrige bedrifter i de sønnenfjelske kjøpedistrikter for tømmer har avgitt eller vil avgitt tilsvarende erklæring for sitt vedkommende, slik at bedriften blir stillet likt og basis for en eventuell rasjonering og kvotefordeling ikke blir forrykket.

Denne erklæring er gyldig også ved overdragelse av bedriften til nye eiere.»

Brevet fra A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi av 3. desember 1953 er sålydende:

«Under henvisning til gårsdagens konferanse mellom byråsjef ingeniør fru Holtan og direktør Lange Lyche, skal undertegnede, konsul Sveaas på vegne av A/S Kistefos Træsliberi og direktør Lange Lyche på vegne av A/S Follum Fabrikker, få bekrefte følgende:

I henhold til Deres referat fra bransjerådets møte den 11. november d. å. som ble oversendt de nevnte 2 bedrifter med brev fra Industridepartementet av 12. november d. å., ble det uttalt ønske om at de arbeidere som nå er 60 år vil kunne bli pensjonert når og i fall produksjonen ved Kistefos blir overført til

Follum såfremt disse arbeidere ikke kan skaffes annen beskjeftigelse. Vi kan herved bekrefte at de faste arbeidere ved Kistefos som ved kontraktens ikrafttreden den 1. januar 1954 er 60 år eller derover, vil bli pensjonert av A/S Kistefos Træsliberi etter den der gjeldende pensjonsordning fra og med den dag de eventuelt vil måtte slutte sitt arbeide ved Kistefos på grunn av overførsel av sliping til Follum, såfremt ikke disse arbeidere kan få annet arbeide. Vi finner det viktig i denne forbindelse å minne om at det er hensikten å fortsette sliping ved Kistefos inntil den nye kraftstasjonen blir ferdig, altså formodentlig i ennå nærmere 2 år, og såvel Kistefos som Follum vil selvsagt forsøke å skaffe også disse eldre arbeidere beskjeftigelse, idet man forutsetter at disse arbeidere vil foretrekke å bli beskjeftiget inntil de når den normale pensjonsalder.

Vi formoder det må være innlysende at Follum ikke kan garantere arbeiderne ved Kistefos ny beskjeftigelse. En sådan garanti kan vel ingen bedrift gi sine arbeidere. Vi minner imidlertid om at Follum har lovet å gjøre sitt ytterste for å skaffe arbeiderne ved Kistefos en beskjeftigelse, fortrinnsvis god Follum, og at det sogar er gode utsikter for at dette kan gjøres i meget stor utstrekning ved at Follum setter i gang helkontinuerlig kjøring også for de 3 små papirmaskinens vedkommende. I den tid som under enhver omstendighet gjenstår før sliping ved Kistefos i sin helhet kan bli overført til Follum, vil der også bli en viss avgang i arbeidsstokken ved Follum bl. a. på grunn av pensjonering, og Follum vil fortrinnsvis søke å trekke inn Kistefos' arbeidere i de stillinger som etterhvert måtte bli ledige ved Follum. Vi tror derfor å kunne hevde at spørsmålet om viderebeskjeftigelse av Kistefos' arbeidere er av langt mindre betydning enn hva saken synes å ha fått ved behandlingen i Bransjerådet.

Av referatet fra Bransjerådets møte fremgår likeledes at Bransjerådet nærer en viss engstelse i anledning av at det i kontrakten er fastlagt at Kistefos Træsliberi skal bli stående intakt. Det er innlysende at grunnen for dette er at A/S Kistefos Træsliberi ikke kan risikere å miste sin rett til tømmerfor-syning. Vi vil gjerne ha presisert at det her på ingen måte er tale om salg av tømmerkvote, dette så meget mere som det i dag ikke finnes noen tømmerkvoteordning. Spørsmålet er ganske enkelt hvorvidt A/S Kistefos Træsliberi skal gå til modernisering for nærmere kr. 4 000 000, en modernisering som de har rett til og hvortil sogar er gitt byggetillatelse, eller om Kistefos i henhold til den opprettede overenskomst skal kunne la sin produksjon skje i A/S Follum Fabrikkers helt moderniserte sliperi hvor kapasiteten er tilstrekkelig stor. Det må vel være temmelig innlysende at den sistnevnte ordning er den riktige både av nasjonaløkonomiske grunner og på grunn av den rasjonalisering som derved oppnåes. Follum trenger Kistefos' produksjon av tremasse for å kunne kjøre opp hastigheten på sine papirmaskiner hvorved denne tremasse vil bli videreforedlet til papir her i landet, og foruten ovennevnte grunner gjør også nødvendigheten av varm tremasse og et lukket system sliping ved Follum ønskelig, i motsetning til en eventuell sliping på Kistefos

med opptagning der og transport av massen til Follum, hvilket også selvsagt er en overmåte urasjonell ordning.

Vi tillater oss også å uttale som vår oppfatning at de betenkeligheter som er fremført i Bransjerådets referat i forbindelse med at sliperiet på Kistefos ikke rives er svært overdrevet. Selve slipeapparatene med turbiner opptar en meget liten plass, og der blir rikelig plass til å sette i gang annen industri i de forhåndenværende bygninger ved Kistefos selv om slipeapparatene blir stående, så meget mere som Kistefos sogar fra tidligere har en frigjort gammel sliperibygning på ca. 300 m², hvor det eventuelt straks vil kunne settes i gang ny industri. Vi henviser i den anledning til vedlagte skrivelse av 25. november 1953 fra A/S Kistefos Træsliberi til direktør Schulerud.

Endelig skal vi få bekrefte hva vi allerede tidligere muntlig har meddelt tillitsmannen i A/S Kistefos' Arbeiderforening, nemlig at både A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi vil gjøre sitt ytterste for å søke å få satt i gang ny industri ved Kistefos, og vi vil til slutt ennå en gang få fremholde at det hele saken i virkeligheten dreier seg om er hvorvidt man skal gå til en kostbar, unødvendig og urasjonell nybygning av et salgs-sliperi ved Kistefos eller om man skal løse dette spørsmål på denne rasjonelle måte som her er foreslått.»

Departementet skal bemerke:

A/S Follum Fabrikker leier i henhold til overenskomsten av 12. oktober 1953 med A/S Kistefos Træsliberi tresliperiet — heri dog ikke innbefattet dets kraftstasjoner og turbiner — og dessuten den kraft som er nødvendig til sliping av Kistefos' tømmer.

Slipingen skal i den første tid hovedsakelig foregå på Kistefos, men det er meningen at den senere, etter at Kistefos' nye kraftstasjon er ferdig, helt eller delvis skal foregå på Follum.

A/S Follum Fabrikker søker nå konsesjon på leie av den kraft til sliping av Kistefos' tømmer som er avtalt i den nevnte overenskomst av 12. oktober 1953 med A/S Kistefos Træsliberi, dog ikke utover 3 000 kW.

Konsesjonssøknaden fra A/S Follum Fabrikker har gjort det nødvendig å ta opp forholdet vedrørende kraftlevering fra A/S Kistefos Træsliberi til Samkjøringen, idet Industridepartementets anbefaling av byggematerialer m. v. til Kistefos' nye kraftstasjon ved brev av 25. november 1952 til Hovedstyret er gitt under forutsetning av at A/S Kistefos Træsliberi inngår bindende avtale med Samkjøringen om å levere til Samkjøringen den kraftmengde som selskapet ikke trenger til eget behov, minimum 1 000 hestekrefter.

Dessuten har Hadelands Elektrisitetsverk en kontrakt av 22. juli 1941 med A/S Kistefos Træsliberi om levering av 1 000 kW fra Kistefos og elektrisitetsverket har i brev av 9. mars 1954 til Hovedstyret krevd at denne kraft-

levering gis prioritet foran kraftleveringen til A/S Follum Fabrikker i henhold til overenskomsten av 12. oktober 1953 med A/S Kistefos.

Disse spørsmål har vært tatt opp til forhandling mellom de interesserte parter, og ved den nevnte protokoll av 23. september 1954 mellom A/S Follum Fabrikker, A/S Kistefos Træsliberi, Hadelands Elektrisitetsverk og Samkjøringen er det truffet nærmere avtale om prioritetsordningen mellom de nevnte kraftleveringer innbyrdes. Som det fremgår har Samkjøringen godtatt protokollen, og anbefalt konsesjonssøknaden fra A/S Follum Fabrikker innvilget.

Industridirektoratet har som det fremgår sluttet seg til Bransjerådets vedtak om anbefaling av konsesjonen under den uttrykkelige forutsetning at det ved Kistefos ikke opprettes ny tømmerforbrukende bedrift så lenge slipingen av Kistefos' tømmer finner sted i henhold til kontrakten av 12. oktober 1953 med A/S Follum Fabrikker.

Etter det foreliggende vil departementet i tilslutning til Hovedstyret anbefale den søkte kraftleiekonsesjon til A/S Follum Fabrikker, idet en dog tiltrer Bransjerådets og Industridirektoratets nevnte forutsetning for anbefaling av konsesjonen.

Konsesjonen anbefales gitt på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår. I samsvar hermed vil en anbefale at vilkårenes post 1, Leietid, gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen gjelder for den tid A/S Follum Fabrikker måtte leie inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi i henhold til overenskomst av 12. oktober 1953, dog ikke utover 12. oktober 1983.»

Videre anbefales oppstilt vilkår om norsk styre og om årlig avgift til staten på kr. 1 pr. kW, og ellers vanlige vilkår, slik at vilkårene i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Follum Fabrikker måtte leie inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi i henhold til overenskomst av 12. oktober 1953, dog ikke utover 12. oktober 1983.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om

dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\ 760}$$

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere regler om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Spørsmålet om fortsatt beskjeftigelse av de nåværende arbeidere ved A/S Kistefos Træsliberi etter en overføring av slipevirksomheten fra Kistefos til Follum har vært gjenstand for inngående drøftelser under de forhandlinger som har vært ført mellom representanter for Jevnaker kommune, bedriftsledelsen ved A/S Follum Fabrikker og Industridirektoratet i saken. Departementet viser særlig til det ovenfor siterte brev fra A/S Follum Fabrikker og A/S Kistefos Træsliberi av 3. desember 1953, hvori det er gitt tilsagn om at bedriftene vil gjøre sitt beste for å skaffe arbeiderne beskjeftigelse og at de arbeidere som pr. 1. januar 1954 er 60 år eller derover, om de ønsker det, vil bli pensjonert. Departementet finner dette tilsagn tilstrekkelig og kan ikke anbefale oppstilt ytterligere vilkår om plikt for A/S Follum til å beskjeftige arbeiderne ved A/S Kistefos, slik som Jevnaker herredsstyre har krevd.

I anledning av spørsmålet om mulig fremtidig utnyttelse av A/S Kistefos' bygninger til annen industriell virksomhet, som har vært

reist av Jevnaker kommune i forbindelse med saken, viser en også til det som er anført i bedriftenes nevnte brev av 3. desember 1953.

Departementet finner ikke grunn til å gjøre innvilgelsen av konsesjonen avhengig av at A/S Kistefos Træsliberi har hovedkontor på Jevnaker, slik som kommunen har henstillet.

Industridepartementet

tilrår:

A/S Follum Fabrikker tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 Kap. IV å leie inntil 3 000 kW fra A/S Kistefos Træsliberi.

Tillatelsen gis på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 26. november 1954.

35. A/B Rottneros Bruk.

(Tillatelse til å foreta en regulering av Nordre Røgden og Mellom Røgden i Hof og Grue herreder og samtykke til svensk tillatelse til regulering av Store Røgden i Grue herred.)

Kgl. resol. av 10. desember 1954.

På vegne av det svenske selskap A/B Rottneros Bruk har h.r.advokat L. Villars-Dahl i brev av 21. juli 1952 søkt om norsk tillatelse til å foreta en 5 m regulering av Nordre Røgden (Fallsjøen) og en 3 m regulering av Mellom Røgden (Rotbergsjøen) samt om norsk samtykke til å foreta en 1 m regulering av Store Røgden i Hedmark fylke. Samtidig er innsendt andragende til Västerbygdens Vattendomstol om svensk tillatelse til reguleringen av Store Røgden og om svensk samtykke til reguleringene av Nordre og Mellom Røgden.

I henhold til særskilt avtale av 1897 mellom A/B Rottneros Bruk og strandeierne ved Store Røgden er denne på forhånd regulert for kraftformål. Den tillatte demmehøyde er av bølget oppgitt til 2,4 m. I Nordre og Mellom Røgden er det en viss regulering av hensyn til fløtningen.

Nordre Røgden er henimot 4 km² stor, hvorav ca. ¼ av arealet er beliggende i Sverige. Den norske del av sjøen ligger i Hof herred. Mellom Røgden, som har et areal på ca. 4,6 km², ligger i sin helhet i Norge, med en mindre del i Hof herred og størstedelen i Grue herred. Store Røgden har et areal på nærmere 15 km², hvorav ca. 93 pst. er beliggende i Grue herred i Norge og de resterende 7 pst. i Sverige. Når tillatelsen til regulering av Store Røgden skal gis i Sverige, er det fordi reguleringsdammen blir beliggende der, og tillatelsen i henhold til artikkel 21 i konvensjonen mellom

Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 skal meddeles av vedkommende myndighet i det rike hvor foretagendet aktes iverksatt.

I samsvar med konvensjonens artikkel 14 nr. 3 mottok en med Utenriksdepartementets ekspedisjon av 30. august 1952 et eksemplar av den søknad som var sendt til Västerbygdens Vattendomstol vedrørende Store Røgden sammen med den i Sverige utferdigede kunnngjøring i anledning av søknaden. Et eksemplar av søknaden vedrørende Nordre og Mellom Røgden ble herfra sendt Utenriksdepartementet 8. desember 1952 for videreforsendelse til vedkommende svenske myndighet, jfr. § 7 nr. 3 i lov av 12. juni 1931 i henhold til konvensjonen om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten. Departementet hadde allerede med brev fra h.r.advokat Villars-Dahl av 21. november s. å. mottatt Kungl. Maj:ts resolution av 14. s. m. om at det fra svensk side intet var å innvende mot at søknaden ble tatt opp til behandling, jfr. konvensjonens artikkel 14 nr. 1 og lovens § 7 nr. 2. Med Utenriksdepartementets ekspedisjon av 5. mai 1953 mottok en så avskrift av den i Sverige utferdigede kunnngjøring angående reguleringene av Nordre og Mellom Røgden, jfr. konvensjonens artikkel 15. I samsvar med konvensjonens artikler 12 og 13, jfr. lovens § 6, meddelte Kungl. Maj:t 18. desember 1953 sitt samtykke til reguleringene av Nordre og Mellom Røgden på nærmere angitte vilkår.

Reguleringsøknadene vedkommende alle tre sjøer ble kunnngjort i Norsk Lysingsblad 6. og 9. desember 1952 og sendt fylkesmannen og de interesserte kommuner m. fl. til uttalelse.

Saken ble behandlet i møte i Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet 15. september 1954. Søknaden og de innkomne uttalelser er referert i brev fra hovedstyret av 27. s. m. samtidig som hovedstyret har gitt uttalelse i saken. Brevet gjengis:

«Med departementets påtegning av 9. august 1952 mottok man til uttalelse følgende søknad datert 21. juli 1952 fra advokat L. Villars-Dahl på vegne av A/B Rottneros Bruk:

«A/B Rottneros Bruk i Sunne Socken, Värmlands län, er eier av Röjdåfors og Konradfors kraftverker, samt vassdragsrettigheter i Röjdån mellom Store Røgden i Hedmark fylke og Kläggen i Värmlands län.

A/B Rottneros Bruk planlegger nå en regulering av Nordre Røgden (Fallsjøen), Mellom Røgden (Rotbergsjøen) og Store Røgden samt utbygging av fallstrekning mellom Store Røgden og Kläggen i Sverige. Man henviser nærmere til vedlagte tekniske beskrivelse av 9. juni 1952, med de i denne påberopte vedlegg, utarbeidet av overingeniør P. Wittrock, Stockholm (Bilag 1).

Vassdragets beliggenhet og fordeling på Norge og Sverige fremgår av vedlagte gradavdelingskart «Røgden». (Bilag 2.)

I Nordre Røgden sydlige norske del ligger en ny fløtningsdam, og i Mellom Røgden sydende en gammel fløtningsdam. Begge disponeres av Røgdenvassdragets fløtningsforening som står i nært samarbeid med Fryksdalens fløtningsforening. A/B Rottneros Bruks reguleringsdam ligger i Store Røgden østre ende i Sverige.

Da Røgdenvassdraget og de damanlegg som er knyttet til vassdraget ligger dels i Sverige og dels i Norge, vil den påtenkte regulering være undergitt bestemmelsene i begge lands lovgivning. For Norges vedkommende blir det da lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer, lov nr. 1 av 12. juni 1931 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929, lov nr. 3 av 15. mars 1940 om vassdragene m. fl.

Søknader om reguleringstillatelser for Røgdenvassdraget inngis samtidig til norske og svenske myndigheter.

I. Store Røgden.

Den nåværende tilstand.

Store Røgden har et areal på mellom 13 og 14 km².

Fra gammel tid av har det nedenfor Store Røgden ligget anlegg i Sverige for utnyttelse av vannkraften i Røgden. Således har man nå de ovenfor nevnte kraftverk Röjdåfors og Konradfors.

Reguleringsdammen ligger på eiendommene Röjdåsen Norra 119 og Röidoset 140 som eies av Rottneros Bruk. En beskrivelse av dammen finnes i vedlagte P. M. av vattenrettsingeniør H. Larsson. (Bilag 3.)

Reguleringsretten har hjemmel i særskilte avtaler mellom A/B Rottneros Bruk og strandeierne ved Store Røgden såvel i Norge som i Sverige. Man henviser herom til overenskomst av 23. juli 1897 (tgl. 16. juli 1898) og kjøpekontrakt av 17. oktober 1936 (bilag 4 og 5). Ifølge disse har A/B Rottneros Bruk rett til å demme vannet så høyt som den nåværende dam tillater det, nemlig til 279.84 og dessuten til ytterligere oppdemning mot erstatning.

Reguleringshøyden er nå 2,4 m.

Den fremtidige tilstand.

En forutsetning for en rasjonell utnyttelse av fallet mellom Store Røgden og Kläggen, er en regulering av de nevnte 3 sjøer, deriblant Store Røgden, slik som der fremgår av bilag 1. Planen tilsikter ikke noen forhøyelse av den gjeldende demningsgrense, derimot en senkning av sjøens lavvannstand om vinteren med ytterligere 1,0 m, slik at den samlede reguleringshøyde blir 3,4 m. Magasinet vil derved bli økt med omkring 14 mill. m³. Dette vil ikke nødvendiggjøre noen egentlig ombygging av reguleringsdammen, men damkronen vil av hensyn til veien som ligger på den bli forhøyet, likesom et ekstra vannuttak vil bli bygget av hensyn til flomvannavtapningen. Senkningen av sjøen vil skje gjennom tunnelen for kraftverket. Man henviser nærmere til den tekniske beskrivelse.

Der vedlegges en fotografisk kartkopi over Store Røgden og en fortegnelse over strandeierne på norsk side (bilag 6 og 7). Gjennom forhandlinger er A/B Rottneros Bruk kommet til enighet med det overveiende antall av dem.

II. Mellom Røgden (Rotbergsjøen).

Mellom Røgden er 4,6 km² stor. Også her finnes en fløtningsdam (av sten). Ifølge Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesens lengdeprofil av vassdraget (bilag 8) er nåværende regulerings høyde 3 m. Dammen aktes dels reparert og dels ombygd i forbindelse med litt opprensning, slik at øvre og nedre reguleringsgrense blir på henholdsvis 331,30 og 328,30 m o. h. i det i planen brukte høydesystem (bilag 1). Tappehøyden blir altså 3,00 m som nå. Det påregnelige magasin blir på 14 mill. m³. Det henvises nærmere til den tekniske plan.

Man vedlegger som bilag 9 kart over sjøen i målestokk 1 : 10 000, som bilag 10 fortegnelse over strandeierne.

III. Nordre Røgden.

Nordre Røgden er henimot 4 km² stor. Også her finnes fra tidligere en fløtningsdam (jorddam) med hvilken der kan demmes 2,45 m over tidligere lavvann. Den aktes utvidet med påbygninger slik at demning kan skje til 3,00 m over lavvann, og senkning til 2 m under samme. Reguleringshøyden blir altså 5,00 m, og det tilsvarende magasin på 19,5 mill. m³.

Man vedlegger som bilag 11 et kart over sjøen i målestokk 1 : 4 000 med en oppgave som viser størrelsen og arten av de på norsk side berørte arealer. Det som neddemmes består vesentlig av myr og skogmark.

Videre følger en fortegnelse over strandeierne (bilag 12). Man er ved forhandling kommet til enighet med samtlige strandeiere, bortsett fra Vilhelm Andersen Rotberget.

Hvorledes den nye dam tenkes bygget fremgår av bilag 1. Det blir en kombinert jord- og betongdam.

Grunnen under de omhandlede tre reguleringsdammer er meget solid og består vesentlig av morene. Fundamenteringene byr derfor ikke på særlige vanskeligheter.

Vannslipningen er planlagt med sikte på å få størst mulig vannføring fra Store Røgden i vintermånedene november—mars. I årets øvrige 7 måneder aktes tilløpet holdt tilbake i sjøene i den utstrekning det er rom i magasinene. Herfra unntatt det fløtningen trenger. Forslag til reglement for manøvrering vedlegges som bilag 13.

Det finnes ikke nyttbare fall i den norske del av vassdraget. Vi bortser da fra at det i Rotbergåa mellom Nordre Røgden og Mellom-Røgden er et lite fall som i sin tid ble brukt for drift av kvern. Den nåværende eier kommer ikke til å delta i foretagendet.

Fordelen ved de påtenkte tiltak vil bestå i verdien av den økede kraftmengde som reguleringen gir adgang til å utnytte nedenfor utløpet av Store Røgden. Etter konvensjonens art. 5 er det dog bare fordelen for den som

bekoster foretagendet som teller. Til orientering herom opplyses at A/B Rottneros Bruk eier mesteparten av fallet derfra nedover til Kläggen, og akter å søke om tillatelse til å innløse resten. Fallet er omkring 190 m høyt med en påtenkt vannføring etter reguleringen på omkring 17,3 sek./m³. Det skulle altså her kunne produseres en kraftmengde på omkring 25 000 kW i vintermånedene, og ca. 59 mill. kWh om året i normalår. Det alt overveiende herav er vinterkraft. Da det som kan produseres i ansøkerens anlegg i Røjdåfors og Konradfors dreier seg om 6 à 7 mill. kWh vil altså det som vinnes for det samlede anlegg andra til 53 à 54 mill. kWh. Fordelingen på de 3 magasiner etter magasin størrelsen fremgår av bilag 1.

Etter overslag bygget på prisnivået ved utgangen av 1951 regner ansøkeren med at kraftanlegget og reguleringen av Store Røgden vil komme på 23,1 mill. svenske kroner. Hertil kommer omkostningene ved regulering av Mellom Røgden og Nordre Røgden hvor anleggene er anslått å ville komme på sv. kr. 430 000.

Til anleggsomkostningene kommer det som skaden på grunn m. v. vil kreve. Ved Store Røgden blir som nevnt demmehøyden uforandret og også ved Mellom Røgden. Men reguleringen vil antagelig ha til følge at vannstanden blir holdt oppe i en større del av året enn nå er tilfelle. Ved Nordre Røgden aktes demmehøyden øket, hvorved en del vesentlig myr og skogmark blir oversvømmet. Etter alt å dømme må dog skaden og ulemper for grunn og rettigheter rundt magasinene bli liten.

Virkningene på fiskeforholdene innen vassdragets norske del kan ikke være av sådant omfang at byrden med å ordne opp overfor rettighetshaverne vil telle meget.

I forbindelse med skogsdriften som representerer en betydelig interesse i distriktet, opplyses at det er dannet en «Røgden-vassdragets Fellesfløtningsforening» hvis formål er fløtning fram til svenskegrensen og ved utbygging og forbedringer av vassdraget å gjøre dette mere skikket for hurtig og sikker fløtning. Foreningens vedtekter er under 27. januar 1951 stadfestet av Industridepartementet; avskrift vedlegges som bilag 14. Foreningen har inngått overenskomst med den svenske «Fryksdalens Fløtningsforening» om fløtningen og finansieringen av forbedringer m. v., avskrift vedlegges som bilag 15. Reguleringens forhold til fløtningen i den norske del av vassdraget vil bli ordnet ved overenskomst.

Andre almene interesser enn de her nevnte kan reguleringen ikke skjønnes å berøre.

Avgjørende for at det planlagte foretagende — som er av ganske store dimensjoner — kan komme i stand, er at reguleringsene kan gjennomføres, og vi mener derfor at det er fordelene ved det samlede prosjekt som må danne utgangspunkt når spørsmålet om konsesjon skal behandles og avgjøres.

Det er meget vanskelig — om overhodet mulig — å angi i tall hvor meget skader og ulemper alt i alt kan ventes å ville andra til. Men så meget må være på det rene at de ikke er av en slik størrelsesorden at det kan reises tvil om at betingelsene for at konsesjonen kan gis er til stede.

Uttalelse om at det fra svensk side intet er å innvende mot at søknaden opptas til behandling vil snarest mulig bli oversendt.

Under henvisning til foranstående tillater jeg meg — på vegne av A/B Rottneros Bruk, Värmland i Sverige — å søke om tillatelse respektive samtykke til den omhandlede regulering av Røgdenvassdraget i samsvar med den framlagte plan i den utstrekning tillatelse og samtykke må gis av norske myndigheter. Ansøking for så vidt Store Røgden angår er samtidig inngitt til Wästerbygdens Vattendomsstol i overensstemmelse med den norske svenske konsesjon (konvensjon) av 11. mai 1929. En avskrift av søknaden uten bilag vedlegges til orientering (bilag 16).

Av bilag 1 — «Teknisk beskrivelse» med tegninger — fremgår følgende data vedrørende de enkelte reguleringsanlegg m. v.:

Nordre Røgden (Fallsjøen).

Høydene refererer seg til et fastmerke som med utgangspunkt i Svenska Rikskartverkets høyder er funnet å ligge på kote 369,96.

Nåværende lavvannstand er på kote 366,75 og fløtningsdammen oppgis å kunne demme 2,45 m eller til kote 369,20. Men det planlagte nye anlegg skal det kunne demmes 3,0 m og senkes 2,0 m, slik at reguleringsgrensene blir kote 369,75 og 364,75. Da sjøen ved middelvannstand har et areal på 3,9 km², blir magasinet $3,9 \times 5 = 19,5$ mill. m³.

Etter planen skal jorddammen, som stenger det naturlige elveløp, forhøyes til kote 371,0. Tappingen skal — som nå — foregå gjennom en rettlinjert kanal til høyre — vest — for elveleiet, som gjør en sving.

Tappeseksjonen av dammen er prosjektert støpt av betong, og vil etter en senere mottatt tegning datert 20. november 1953 i midten få et fløtningsløp med terskel på kote 366,75 og bredde som det nåværende, ca. 4,5 m. Til venstre for tømmerløpet er lagt 4 luker à 0,5 × 2,5 m med terskel på kote 366,75 og til høyre 3 bunnluker à 0,65 × 1,2 m med terskel på kote 363,10.

Den samlede avledningsevne ved høyvannstand med alle løp åpne var etter den opprinnelige plan — bilag 1 — beregnet til 31 m³/sek., men etter den nye tegning blir avløpet atskillig større. Største tilløp etter oppgave fra S. M. H. I. er anslått til 24 m³/sek.

Dammens samlede lengde er 130 m, hvortil kommer en lav sperredam på 85 m litt østfor. Senkingskanalen blir 140 m lang, og det regnes med rensningsarbeider i elva.

Anleggskostningene inkl. renter i byggetiden er ved prisnivået i slutten av 1951 beregnet til sv. kr. 350 000.

Det neddemte areal på norsk side mellom kotene 366,75 og 369,75 utgjør — ifølge bilag 11 — 448,3 da. Av dette er 119,5 da betegnet

som skogmark under vegetasjonsgrensen. Resten — 328,8 da — fordeler seg slik: Skogmark 229,4 da, myr 95,4 da, åker 0,5 da, elveleie og vei 3,5 da. — Av hus som i tilfelle må flyttes, finnes det bare to, nemlig en fiskebu og et båtnøst, begge på nordsiden.

Summeres de tilsvarende oppgaver på svensk side — mottatt med brev av 14. desember 1953 fra advokat Villars-Dahl — finner man et areal mellom strandlinjen og kote 369,75 på i alt 347 da. Av dette er 6 da åker og slåtteng og 341 da skogmark. Av sistnevnte areal er etter kartet ca. 100 da å betrakte som myr. Som forsumpingszone over kote 369,75 med 50 pst. verdiforringelse, er det regnet med 32 da åker m. v. og 77 da skogmark. — Også på svensk side er det bare en fiskebu og et båtnøst som må flyttes. Den samlede skade i Sverige er av ansøkeren verdsatt til sv. kr. 10 464.

Mellom Røgden (Rotbergsjøen).

Høydene refererer seg her til et fastmerke som er funnet å ligge på kote 331,04 i Norges geografiske oppmålings generalplan.

Den nåværende fløtningsdam ligger ca. 1 100 m nedenfor utløpet. Også i den «tekniske beskrivelse» er det oppgitt at man med denne dam kan regulere mellom kotene 328,30 og 331,30 og da sjøens areal ved middelvannstand er 4,6 km², blir magasinet $4,6 \times 3 = 13,8$ mill. m³.

Om nedre grense heter det: «För at kunna fullt utnyttja den nedre reguleringsgränsen avses at opprensa sjöns utlopp och utloppsåns fåra förbi et äldre dammanläge, som ej blev helt utrensat vid den äldre dammens rivning.»

Den fremlagte tegning viser at fløtningsdammen har en samlet lengde på 270 m. Sidepartiene er steinsatte jorddammer med krone på kote 331,8 à 332,0. Midtpartiet, som er 230 m langt og har 4 tappeløp, er muret og består for en vesentlig del av de pilarer som skiller tappeløpene. Murkronen er angitt å ligge på kote 331,31 à 331,41. De to åpninger til venstre går helt ned til grunnen med terskel på henholdsvis kote 328,19 og 328,32. Det ene av disse løp reguleres med nåler og det andre med bjelker. De to løp til høyre har terskel på ca. kote 330,3 og reguleres med bjelker.

Den planlagte utbedring og ombygning går i hovedsaken ut på å kle murverket oppstrøms med betong samt å heve kronen til kote 332,50 for jorddammen og til kote 332,00 for murdammen. Videre skal nåleløpet erstattes med en jernbetongvegg med 4 bunnluker 0,80 × 0,65 m. Luketerskelen er lagt på kote 327,50. Det dypeste bjelkeløp får etter om-

byggingen en fri bredde på 3,3 m mens bredden av løpene til høyre blir 3,1.

Den samlede avledningsevne ved høyvannstand med alle løp åpne er beregnet til 41,3 m³/sek., mens S. M. H. I. har anslått største tilløp til 36 m³/sek.

Anleggsutgiftene inkl. renter i byggetiden er her beregnet til sv. kr. 80 000 ved prisnivået i slutten av 1951.

Store Røgden.

Høydene refererer seg til et fastmerke som i det offisielle svenske høydesystem er funnet å ligge på kote 278,23.

Som nåværende reguleringshøyde er også i «teknisk beskrivelse» oppgitt 2,4 m mellom kotene 279,84 og 277,44 og da sjøens gjennomsnittsareal innen disse grenser er 14,8 km², beregnes det nåværende magasin til 14,8 × 2,4 = 35,5 mill. m³. Den planlagte senkning av nedre reguleringsgrense til kote 276,44 regnes å gi et tilleggsmagasin på 14,0 mill. m³, slik at det samlede magasin i Store Røgden blir 49,5 mill. m³.

Den bestående dam — lengde ca. 55 m — er av mur og har etter tegningen sin krone på ca. 279,90. To noe fremspringende pilarer har kronehøyde 279,84 svarende til den oppgitte høyvannstand.

Mellom nevnte pilarer har dammen et tømmerløp med fri bredde 6,32 m og terskel på ca. kote 277,35. Det stenges med bjelker.

Til høyre for fløtningsløpet har man et flomløp som manøvreres med 6 luker. Terskelhøyden er her ca. 278,00 den frie bredde 6 × 1,2 m og fri høyde 1,70 m.

Dammen danner bru for en gårdsvei nordover til Løvhaugen m. v. på norsk side.

Etter planen skal også denne dam forandres en del. For det ene vil man legge et flomløp også til venstre for fløtningsløpet. Dette nye løp får samme terskelhøyde — kote 278,00 — og samme dimensjoner som det gamle. For det andre vil man av hensyn til veien heve damkronen til kote 280,60.

Dammens samlede avledningsevne etter ombyggingen er ved høyvannstand og med alle løp åpne beregnet til 78,4 m³/sek.

Største tilløp til det nåværende felt er av

S. M. H. I. anslått til 68 m³/sek. Overføres Tvärån og Lillån, jfr. nedenfor antar søkeren at maksimaltilløpet vil øke til 73 m³/sek.

Om uttappingen av senkningsmagasinet heter det i bilag 1:

«Några djupare utskov jämte till-ledning-kanaler anordnas inte, enär vattentappning vil låga vattenstånd inte skal förekomma annat än genom kraftstationen och flottningen på sträckan Stora Røjden—Kläggen normalt skall utbytas mot biltransport. Vid driftstopp på kraftstationen vil mycket låga vattenstånd kan sålunda tillfälligt inget vatten framföras från S. Røjden till nedenför liggande kraftstationer, utan vattnet måste då magasineras i S. Røjden. Dessa stationer få då sin kraftproduktion på andra tider än eljest, vilket kan kompenseras genom kraftutbyte.»

Anleggsutgiftene inkl. renter er for Store Røgden beregnet til sv. kr. 100 000 ved prisnivået i slutten av 1951.

Kraftanlegget.

Dette får i tilfelle sitt inntak i Store Røgden, på svensk område. Etter planen skal tverrelvne Tvärån og Lillån med et nedbørfelt på 33 km² føres inn i tilløpstunnelen. Denne blir 11,5 km lang og fører fram til en vertikal trykksjakt. Avløpstunnelen får en lengde på 3,7 km² slik at anleggets samlede lengde blir 15,2 km. Tunneltverrsnitt 14 m² på de første 4,4 km, ovenfor Tvärån, ellers 15 m².

Bruttofallet blir i middel ca. 190 m mellom kotene ca. 278,0 og 88,0 og gjennomsnittlig nettofall regnes å bli 179 m. Det er meningen å utnytte vassføringer opp til 17 m³/sek. svarende til en maksimal effekt på 25 000 kW. — Anleggsomkostningene er beregnet til sv. kr. 23,0 mill.

Hydrologi.

Bilag 1 inneholder også en utredning om de hydrologiske forhold, basert på oppgaver fra Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut — S. M. H. I. Instituttet betegner oppgavene som usikre, da direkte observasjoner for Røgdåen ikke finnes.

Det samlede nedbørfelt ved utløpet av de respektive sjøer og det tilsvarende gjennomsnittlige tilløp er beregnet å utgjøre:

	Nedbørfelt	Årstilløp	Herav i april — oktober
Nordre Røgden	74 km ²	38,4 mill. m ³	26,4 mill. m ³
Mellom Røgden	119 »	59,5 »	39,8 »
Store Røgden	272 »	129,2 »	85,8 »
S. Røgden med overføring	305 »	145,0 »	96,2 »

Tallene i siste linje gjelder hvis vassføringen i Tvärån og Lillån, som planlagt, føres inn i driftstunnelen. Et årlig tilløp på 145 mill m³ svarer til en gjennomsnittlig vassføring på 4,6 m³/sek.

På grunnlag av oppgavene fra S. M. H. I. har man bl. a. oppsatt tilnærmede varighetskurver for tilløpet til de enkelte magasiner i tiden april—oktober i 20-årsperioden 1923—42. Disse viser bl. a. følgende data:

Nordre Røgden.

Går en ut fra at magasinet er helt tomt den 1. april og at 3 mill. m³ vann må avgis til fløting, blir det planlagte magasin på 19,5 mill. m³ fylt i 66 pst. av antall år ved hjelp av tilløpet i de nevnte 7 måneder. I ugunstigste år fås magasinert bare 5 mill. m³ og i gjennomsnitt blir fyllingen 17,2 mill. m³.

Mellom Røgden.

Med fradrag av magasineringsen i Nordre Røgden samt 4 mill. m³ fløtingsvann, vil tilløpet til Mellom Røgden i omhandlede 7 måneder kunne fylle det planlagte magasin på 13,8 mill. m³ i 55 pst. av antall år. Det minste

man får holdt tilbake er 3 mill. m³, og i gjennomsnitt blir magasineringsen 11,4 mill. m³.

Store Røgden.

Uten regulering i de øvrige sjøer og uten innføring av Tvärån og Lillån kan tilløpet i april—oktober fylle det nåværende magasin på 35,5 mill. m³ i 91 pst. av årene. Det er da regnet med 5 mill. m³ pr. år til fløting. I ugunstigste år kan magasineres 20 mill. m³ og i gjennomsnitt 34,3 mill. m³.

Etter fradrag av magasineringsen i de to øvre sjøer men med tillegget av vannet fra Tvärån og Lillån og sløyfing av fløtingen vil det utvidede magasin på 49,5 mill. m³ bli fylt i 65 pst. av antall år. I ugunstigste år i den betraktede periode fås også i dette tilfelle ifylt ca. 20 mill. m³, mens den gjennomsnittlige magasineringsen blir 46,0 mill. m³. Etter planen vil således den gjennomsnittlige magasineringsen øke med $46,0 \div 34,3 = 11,7$ mill. m³.

Må man avgi 5 mill. m³ til fløting, synker sistnevnte gjennomsnitt til 9,8 mill. m³, og uten vannet fra Tvärån og Lillån vil det reduseres ytterligere til 6,2 mill. m³.

Etter bilag 1 kan altså magasineringsforholdene sammenfattes således om søknaden innvilges:

	Fullt magasin	Gjennomsnittlig fås ifylt
Nordre Røgden	19,5 mill. m ³	17,2 mill. m ³
Mellom Røgden	13,8 »	11,4 »
Store Røgden — nytt magasin	14,0 »	11,7 »
Sum nye magasiner	47,3 mill. m ³	40,3 mill. m ³
Nåværende magasin i St. Røgden	35,5 »	34,3 »
I alt	82,8 mill. m ³	74,6 mill. m ³

Kraftvinning.

Det samlede årstilløp 145 mill. m³, jfr. første tabell ovenfor svarer som nevnt til en gjennomsnittlig vassføring på 4,6 m³/sek. Når kraftverket tenkes utbygd for 17 m³/sek., betyr dette at praktisk talt hele vassføringen hvert år kan utnyttes for kraftproduksjonen. Om dette heter det videre i bilag 1:

«Dette gäller även vid den mindre reglering, som Rottneros aktiebolag redan nu är berättiget till, nämligen med 35,5 Mm³ magasin i Stora Røjden, jfr sid. 12. Såsom av bilaga 2 framgår, har nämligen vattenføringen vid S. Røjdens utlopp i allmänhet varit väsentligt mindre än 17 m³/s, och under perioden 1923—1944 har månadsmediet aldrig uppnått detta belopp. Den ökade reguleringsen medför därför ingen total energiökning, utan vinsten består endast i att man får större möjlighet att åstadkomma ökning av vinterenergien, då sommarenergien minskas lika mycket.»

Den energi som gjennom de nye reguleringer m. v. kan overføres fra sommer til vinter — svarende til ovenstående gjennomsnittsmagasin på 40,3 mill. m³ — er ved 179 m nettofall beregnet å utgjøre $8,2 \cdot 40,3 \cdot 179 = 3600$ 16,5 mill. kWh.

Den samlede årsproduksjon på 59 mill. kWh — nevnt i selve søknaden — svarer til det gjennomsnittlige årstilløp 145 mill. m³. Av denne samlede produksjon faller 50,3 mill. kWh på de fem vintermånedene, svarende til den samlede magasineringsen 74,6 mill. m³ med tillegg av vintertilløpet $145,0 \div 96,2 = 48,8$ mill. m³ eller tilsammen 123,4 mill. m³.

Bilagene 4 og 5 gjelder retten til oppdemning av Store Røgden, noe som ikke omfattes av søknaden. Det kan imidlertid be-

merkes at overenskomsten av 1897 — bilag 4 — ikke angir noen kotehøyde.

Punkt 1 lyder så:

«Dameierne er berettiget til for fremtiden aaret rundt at stenge Røgdafors dam og opdemme vandet i Røgden sø saa høit som den nu eksisterende dam eller en dam av samme høide vil kunde opdemme vandet.»

Forslaget til manøvreringsreglement for Nordre Røgden og Mellom Røgden — bilag 13 — lyder så:

«1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Øvre: m.o.h.	Nedre: m.o.h.	Reg. Høyde m.
Mellom Røgden ...	331,30	328,30	3,00
Nordre Røgden ...	369,75	364,75	5,00

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som for å være gyldige trenger godkjennelse av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

2.

Ved manøvreringen av dammen for Mellom Røgden søkes det unngått at vannstanden i månedene juni og juli stiger høyere enn 330.

3.

Inntrer det flom når et magasin er fullt skal ytterligere flomstigning søkes unngått ved å øke avløpet. Ved bedømmelsen av økningens omfang skal det tas hensyn til forholdene så vel ved sjøen som i vassdraget nedenfor.

4.

Det avgis vann til den alminnelige fløtning overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser.

5.

Med de innskrenkninger som følger av ovenstående kan vannet tappes etter konsesjonærens behov.

6.

Det skal påsees at flomløpene ikke tilstoppes av is eller annet, og at dammene til enhver tid er i god stand.

7.

Det føres protokoll over dammenes manøvrering og vannstand, som avleses samtidig med endring i lukenes stilling. Avskrift av protokollen blir to ganger årlig å innsende til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.»

I bilag 16 er inntatt følgende forslag til manøvreringsreglement for Store Røgden:

«Övre regleringsgräns: + 279,84 m.

Nedre regleringsgräns: Efter oktober månads utgång får sjöns vattenstånd sänkas till + 276,44 m. Vid vårflodens inträde, dock senast den 30 april, skall tappning genom damm och kraftverk upphöra — med undantag för vatten genom dammen för eventuell flottning eller andra allmänna ändamål — så att vattenståndet i sjön stiger till + 277,44 m. Från den tidpunkt, då detta vattenstånd uppnåtts till och med den 31. oktober, får i vad på tappningen genom damm och kraftverk beror, sjöns vattenstånd icke understiga + 277,44 m.

Innträder flöde, när magasinet är fullt, skall dammägaren söka förhindra ytterligare höjning av vattenståndet genom att öka avtappningen. Vid bestämmande av ökningens omfattning skall hänsyn tagas till förhållandena såväl vid sjön som i vattendraget nedanför sjön.

Det skall tillses att utskoven i dammen icke igensätts av is eller annat och att dammen vid varje tillfälle är i gott skick.

Med oven angivna innskränknningar har kraftverksägaren frihet att variera vattenframrinningen. För regleringsändamål må dock icke avtappas mer än kraftverkets utbyggnadsvattenmängd.

Därest flottgods ej på annat sätt transporteras förbi damm och kraftverk, skall erforderligt vatten för flottning framsläppas genom dammen.

«Regleringsgränserna skola utmärkas med faste och tydliga vattenståndsmärken, vilkas riktighet skola kontrolleras av besiktningsman förordnad av vattenrättsdomaren.

Dammägaren skall föra protokoll över dagligen avlästa vattenstånd och över företagna ändringar i luckställningen. Dessa protokoll skola hållas tillgängliga för den, som därav önsker taga del. Om Hovedstyret för Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen så begär, skall avskrift av protokollet vid varje månads utgång sändas till Hovedstyret.»

I samsvar med konvensjonen av 1929 mottok man, med Departementets påtegning av 4. september 1952, et eksemplar av den søknad som var sendt til Västerbygdens vattendomstol vedrørende Store Rødgen samt den tilsvarende svenske kunnngjøring datert 9. august 1952.

Erklæring om at det fra svensk side ikke var noe i veien for at søknaden vedrørende Nordre Røgden og Mellom Røgden ble tatt opp til behandling, mottok man med Departementets brev av 28. november 1952. Søknaden av 21. juli 1952 ble deretter ved brev av 3. desember 1952 til fylkesmannen m. fl. sendt de interesserte kommuner m. v. til uttalelse, likesom kunnngjøring om søknaden ble innrykket i Norsk Lysingsblad for 6. og 9. desember 1952.

Ved brev likeledes av 3. desember 1952 ble et eksemplar av søknaden og Hovedstyrets kunnngjøring sendt Departementet med anmodning om videresending til Sverige. Med Departementets påtegning av 21. mai 1953 har

man deretter mottatt avskrift av svensk kunn-
gjøring datert 22. april 1953 vedrørende Nor-
dre Røgden og Mellom Røgden med frist for
innvendinger til 30. juli 1953.

Hovedstyret har mottatt følgende uttalelser:

1. *Brev av 16. februar 1953 fra høyesteretts-
advokat Knut Heber på vegne av skogeier
Haakon Gjems:*

«Under henvisning til konferanse med herr
overingeniør Mengshoel, skal jeg på vegne av
skogeier Haakon Gjems som eier av anslags-
vis $\frac{4}{5}$ av strandlinjen til Mellom Røgden
(øyer innbefattet), få fremkomme med føl-
gende:

Når det i konsesjonssøknad av 21. juli 1952
s. 6, og for øvrig også i Hovedstyrets kunn-
gjøring om reguleringen, er anført for Mellom
Røgden (Rotbergsjøens) vedkommende at
reguleringshøyden 3,0 m mellom kotene 331,30
og 328,30 er omtrent som før, idet kotehøy-
dene svarer til henholdsvis topp av pillarer
og terskel for bjelkestengsel i nåværende
fløtningsdam, er dette høyst uriktig for så
vidt angår den egentlige innsjø Mellom Røg-
den. Det er nok i og for seg riktig at den
nåværende fløtningsdam (den såkalte Ny-
dammen) har de angitte kotehøyder eller om-
trent dette. Imidlertid er den nåværende re-
guleringshøyde i den egentlige Mellom Røg-
den bare ca. 1,92 m av følgende grunner:

1. Selv om topp av pillarer i nåværende dam
ligger på kotehøyde 331,3 m ligger selve
damkronhøyden på kotehøyde 333,0, idet
bjelkers og damlukers overkant ligger
30 cm lavere enn topp av pillarer. En re-
gulering som ansøkt betinger derfor en
øvre reguleringshøyde som ligger 30 cm
høyere enn høyeste nåværende mulige
vannstand.
2. Det er ganske riktig at for den del av
Røgdaen (også kalt Fløyta) som ligger
mellom Nydammen og Gamledammen, at
nedre reguleringshøyde på nåværende flø-
tningsdam er ca. 328,30 i kotehøyde og så-
ledes at Fløyta hittil har kunnet regule-
res ca. 2,7 m i dette helt betydningsløse
basseng. Ved Gamledammen som ligger
i det gamle elveløp ca. 500 m nordenfor
Nydammen er imidlertid elvens bund be-
liggende ca. 78 cm høyere enn laveste re-
guleringshøyde i Nydammen, eller på kote-
høyde 329,08, hvorved hele Mellom Røg-
den og den del av det gamle elveløp som
ligger ovenfor Gamledammen hittil ikke
har hatt sitt vannspeil lavere enn på kote-
høyde 329,08. Ved sterk uttapning av Ny-
dammen, har således elven ved Gamledam-
men ligget tørr. Det bemerkes i denne for-
bindelse at alle rester av den gamle dam
er fjernet, slik at det er selve elvebunden
som ligger på den nevnte kotehøyde. Det
bemerkes videre at det gamle elveløp også
ovenfor Gamledammen på sine steder har
en kotehøyde som overstiger nedre regu-
leringshøyde 328,30, bl. a. ved det egent-
lige utløp av Mellom Røgden (det såkalte
Gadiska-sundet) som ligger ca. 1 000 m
fra Nydammen. Det blir derfor nødvendig
med meget betydelige sprengingsarbeider,
hvis vannspeilet i Rotbergsjøen (Mellom

Røgden) skal kunne komme på 328,30 og
ikke som det heter i konsesjonssøknaden
«litt opprenskning», eller i den tekniske
beskrivelse (bilag 1 til søknaden) «anses
att opprense sjøns utlopp och utloppsåns
fåra förbi ett äldre damläge, som ej blev
helt utrensat vid den äldre dammens riv-
ning».

Konsekvensen av den ansøkte regulering
blir med andre ord at reguleringshøyden vil
øke meget vesentlig i forhold til nåværende
reguleringshøyde, nemlig fra 1,92 til 3,0 m.
Slik søknaden er formet kan man ikke unngå
å fastslå at søkeren bevisst har søkt å dekke
over den meget betydelige økning i regule-
ringshøyden for Mellom Røgden vedkom-
mende, selvsagt for å få konsesjonen til å gå
lettere igjennom. Dertil kommer at den nå-
værende regulering utelukkende er en flø-
tningsregulering som varer meget kort, og
som er forbi før sommeren kommer.

En regulering som ansøkt anses som så
betenkelig av den grunneier som jeg repre-
senterer, og som har en overveldende majori-
tet av Mellom Røgden samlede strandlinje,
at man må henstille til myndighetene å be-
grense reguleringshøyden for Mellom Røgden,
iallfall til den nåværende reguleringshøyde
for fløtningsreguleringen, nemlig forannevnte
1,92 m mellom kotehøyder 329,08 og 331,0.
Det blir allikevel meget betydelige skader for
Mellom Røgden vedkommende på grunn av
helårsreguleringen, selv om det for juni og
juli ikke blir høyere vannstand enn 330,0 m.
Det er for øvrig ikke tilstrekkelig at det i
konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement
fastsettes at man i disse 2 måneder, skal søke
unngått høyere vannstand enn 330,0 m. Dette
må være et absolutt vilkår for konsesjon,
selv om denne begrenses til reguleringshøyde
1,92 m.

De store nye skader som en regulering som
den ansøkte vil medføre er bl. a. følgende:

1. På grunn av det meget flate terreng rundt
sjøen, særlig på syd og vestsiden, som i
sin helhet eies av Gjems, vil skogen som
sådan bli påført betydelig skade ved en-
hver oppdemming utover kote 329,08 av
noen varighet.
2. Tømmertransporten må nå på grunn av
manglende veier nødvendigvis skje over
sjøen eller utløpsåen, for å komme til bil-
vei. Denne tømmertransport, som er av
vesentlig betydning for skogsdriftens lønn-
somhet, vil bli vanskeliggjort i meget
sterk grad ved en reguleringshøyde på
3,0 m, ved de bratte kanter som regule-
ringen og den derav følgende utgravning
av stranden fører med seg.
3. Ved de store sprengninger og opprens-
ninger som reguleringen i den ansøkte
form vil føre med seg med absolutt nød-
vendighet vil ethvert naturlig stengsel for
sjøens betydelige fiskebestand bli fjernet.
Dette sammenholdt med at de gamle fiske-
plasser (garnplasser) vil bli ødelagt ved
den sterkt økede reguleringshøyde, vil i
praksis ethvert lønnsomt fiske i Mellom
Røgden bli ødelagt.

Det forekommer en at fordelene for kon-
sesjonssøkeren ved en regulering som ansøkt,
sammenholdt med den forannevnte regulering
med reguleringshøyde 1,92 er mindre enn de
skader som denne økede regulering medfører,

eller iallfall at fordelene ikke er så meget større at de overstiger de økonomiske skader + den estetiske forringelse som en så vidt-rekkende regulering medfører. Dette bør etter min mandants oppfatning lede til at konsesjonen for Mellom Røgdens vedkommende begrenses som foran anført. I anledning av at det i konsesjonssøknaden så sterkt er presisert at det er det samlede prosjekt som må vurderes, og det herav igjen trekkes den slutning at konsesjon må gis overensstemmende med søknaden, bemerkes at en innskrenkning av reguleringshøyden for Mellom Røgdens vedkommende helt utvilsomt ikke vil innvirke vesentlig på det samlede prosjekts økonomiske fordeler. Det synes klart at prosjektet selv med den foran krevde tillemning vil være av overordentlig stor betydning for konsesjonssøkeren, medmindre forholdene også i de to andre innsjøer som konsesjonssøknaden omfatter, er slike at det også her på grunn av natur- og driftsforholdene, vil være så store skader at konsesjonen også for disse dammers vedkommende må begrenses.»

2. Brev av 23. april 1953 fra høyesterettsadvokat L. Villars-Dahl:

«Fra høyesterettsadvokat Heber har jeg mottatt en gjenpart av hans brev på vegne av skogeier Haakon Gjems til det ærede Hovedstyre av 16. f. m. Da det som anføres i brevet kan være egnet til å gi et skjevt bilde av forholdene finner jeg å burde fremholde følgende:

Den bestående fløtningsdam for Mellom Røgden er beskrevet nærmere i søknadene bilag 1: «Teknisk beskrivning för reglering av Røjdensjöarna» utarbeidet av overing Wittrock, Stockholm. På side 9 i beskrivelsen står det at dammen ligger ca. 1100 m nedenfor sjøens utløp og at man med den kan demme til 331,30. Den påberopte P1. 3 viser hvorledes dammen ser ut, og det fremgår av den at toppen av de nåværende pillarer rager bare en ubetydelighet høyere. Dette hindrer imidlertid ikke at det demmes til den nevnte høyde. Av samme tegning fremgår at den laveste terskelhøyde ligger på 328,20. Da man kommer ned mot denne grensen når dammen tømmes vil den omsøkte lavgrense for uttappingen på 328,30 være rimelig.

Det advokaten anker over er heller ikke dette, men at vannstanden oppe i sjøen senkes til nevnte nivå. Til dette er å si at dammen, som allerede påpekt, ligger et stykke nedenfor selve sjøen, og for å få denne senket må det som anført i min søknad foretas en opprenskning i det mellomliggende elveløp. Herom står det i beskrivelsen følgende, (se dens side 9):

«För att kunna fullt utnyttja den nedre reguleringsgränsen avses at upprensa sjöns utlopp och utloppsåns fåra förbi ett äldre damläge som ej blev helt utrensat vid den äldre dammens rivning.»

Her stod det altså i gammel tid en dam, men den er forelengst borte og erstattet med den som står lenger nede. Den gamle damterskelhøyde kjennes ikke lenger. Det er sannsynlig at lavvannstanden i sjøen da den gamle dam eksisterte, lå mellom den nåværende lavvannstand og den vår søknad går ut på, men mere kan det neppe sies herom.

Når advokat Heber anfører at man bevisst har søkt å dekke over den påtenkte økning av reguleringshøyden oppe i selve sjøen, stemmer dette således ikke med de faktiske forhold, og må bestemt tilbakevises.

I anledning av det som anføres i brevet om de påregnelige virkninger av reguleringen minner jeg påny om at demmehøyden blir den samme som før og at ny mark derfor ikke vil bli satt under vann. Det forhold at magasinet aktes brukt ikke bare for å fremme fløtningen, men også for kraftproduksjon, vil medføre at vannstanden i sjøen blir holdt mer oppe om sommeren, og det vil selvsagt øke skaden på den neddemmede mark. Her må det imidlertid erindres at det ikke er tanken å holde sjøen på topp hele sommeren. Etter konferanse med grunneierne aktes den i månedene juni og juli holdt noe lavere, nemlig 1,3 m under øvre reguleringsgrense, se utkastet til manøvreringsreglement — vedlegg 13 til søknaden — hvori dette har fått uttrykk.

At skadevirkningene ved den omsøkte regulering av Mellom Røgden tilnærmelesvis skulle få de dimensjoner som advokat Heber gir uttrykk for er derfor utenkelig. Og de kan da heller ikke få de følger for regulerings-saken som han peker på.

Jeg henholder meg derfor til det som er anført i søknaden med vedlegg.»

3. Brev av 26. mai 1953 fra høyesterettsadvokat Heber:

«Under henvisning til høyesterettsadvokat L. Villars-Dahls bemerkninger i brev til Hovedstyret av 23. april d. a. skal jeg på vegne av skogeier Haakon Gjems få anføre:

1. Det er nå bragt på det rene at nåværende fløtningsdam (Nydammen) aldri er demmet høyere enn 35—40 cm under pillarens topp, likesom det som påvist i mitt brev av 16. februar 1953 forholder seg slik at bjelkers og damlukers overkant ligger 30 cm lavere enn topp av pillarer. Forholdet er med andre ord at nåværende dam bare kan utnyttes til kotehøyde 331,00, mens dammen faktisk bare er utnyttet til kotehøyde 330,90—330,95, og meget sjelden enndog til denne høyde. Det er videre bragt på det rene at da den nye dam (den nåværende) ble bygget i 1918 ble den bygget høyere enn den gamle dam, mens forutsetningen var at dette ikke skulle medføre en høyere faktisk oppdemming enn den tidligere. Denne faktiske begrensning av demningsretten — til tross for økningen av damhøyden ved bygningen av Nydammen i 1918, er faktisk erkjent av fløtningsdammens eiere, nemlig ved erklæring av 29. april 1922 fra Løvhaugen Co. v/A. Bredesen Opset, og som vedlegges i bekref-tet avskrift.

At dammens eiere også faktisk har forholdt seg slik ved utnyttelsen av dammen er fastslått ved skjønn av 23. august 1926, og som likeledes vedlegges i bekreftet gjenpart. Ved dette skjønn er det på grunnlag av erklæringen fra dammens eiere fastslått at det ved Nydammen faktisk ikke har vært demmet høyere enn ved den gamle dam, eller med andre ord at det ikke har vært demmet opp så høyt som Nydammen muliggjorde, nemlig til 331,0 og selvsagt langt mindre til pillarens topp 331,30. Som

et bevis på at selv en fløtningsoppdemming til vesentlig lavere høyde enn 331,0 kan være ille nok vedlegges 2 fotografier, det ene av oversvømmet skog og det andre av Nydammen, begge tatt 11. mai 1953 kl. 15 på et tidspunkt da dammen var demmet til 52 cm under pilarens topp, eller til kotehøyde 330,78. De her gitte opplysninger vil kunne bekreftes av Fløtningsbas Einar Danielsen. På grunn av den kortvarige oppdemming til fløtningsformål, har det tross oversvømmelsen av skogen hittil ikke vært nevneverdig skade. Men ved en langvarig kraftregulering til 331,30, i juni—juli dog bare til 330,0, vil det bli meget betydelige skader på skogen på grunn av flate terreng, idet betydelige skogarealer vil bli ødelagt ved slik oppdemming som det er søkt om. Advokat Villars-Dahl tar derfor feil når han har forstått at det ikke ankes også for oppdemmingens vedkommende.

Imidlertid betyr senkingen av Rotbergsjøens vannspeil ved lavvannstand til 328,30 også store skader. Det er uriktig når advokat Villars-Dahl påny anfører at gamle-dammen ikke er helt opprensket. Det vil ved befaring bli godtgjort at såvel den gamle damterskel som stener er helt bortrenset, og at med andre ord den egentlige Rotbergsjøen aldri har kunnet tappes lavere enn nå, dvs. til 329,08. Angående de skader en uttapping ned til 328,30 vil medføre, vises til det som er sagt i undertegnede brev av 16. mars d. å. Da Rotbergsjøen er meget grunn vil en uttapping virke helt ødeleggende på fisket og tørrelegge store deler av sjøen. Senkingen av Rotbergsjøens speil til 328,30 vil derfor som tidligere anført innebære betydelige nyanlegg (utsprengninger m. v.) og det av søkeren benyttede uttrykk opprenskning er derfor helt misvisende.

2. Når advokat Villars-Dahl reagerer mot at søkeren «bevisst har søkt å dekke over den påtenkte økning av reguleringshøyden», skal jeg bemerke at advokaten personlig ikke beskyldes for dette. Derimot må det, idet advokat Villars-Dahl selvsagt bygger på de opplysninger han har fått, med sikkerhet antas at konsesjonssøkerens mangeårige norske representant, som nøye kjenner vassdraget og konsesjonssøkerens tekniske rådgivere har et godt kjennskap til de virkelige forhold, og det er derfor full dekning for denne uttalelse. Da det her står påstand mot påstand, anmodes herved om at min klient blir varslet til ny befaring, hvor de her refererte faktiske forhold vil bli påvist, og som nødvendigvis må foretas før Hovedstyret treffer sin innstilling. Min klient er for øvrig forbauset over at han ikke ble varslet til den befaring som allerede skal ha funnet sted og hvor søkerens norske representant skal ha vært til stede.
3. Her Gjems tiltrer fullt ut det som er krevd av foranstaltninger til beskyttelse av fisket i brev fra Ferskvannsinpektøren til Vassdragsvesenet av 2. mai 1953.
4. Den konklusjon som er fremkommet i mitt brev til Hovedstyret av 16. februar d. a. fastholdes derfor med den endring at herr Gjems protesterer mot enhver utvidelse av reguleringshøyden i forhold til den nåværende dvs. innen kotehøydene 330,90 —

329,08. Ved den langvarige regulering til kraftformål vil det allikevel bli meget større skader ved reguleringen enn de ulemper som nå er ved den kortvarige fløtningsregulering.»

I den påberopte erklæring av 29. april 1922 heter det blant annet:

«Vi nekter som dameiere at betale erstatning for opdamning i den høyde hvortil der har været dæmt ved trædammen, men vi er selvfølgelig villige til at betale erstatning for skade forvoldt ved høiere opdamning.»

Da den nye dam skulle bygges i 1918 blev man enig med herr Theodor Olsen Rotherget om en ordning med hensyn til høiere opdamning end før, idet den nye dam ville bli bygget således, at den kunne forhøies.

Den gamle trædam var raatten, forfalden og som alle gamle trædammer nedsunket og dæmte i de siste aar ikke saa høit, som da den var ny.

Vi paastaar, at der med den nye dam ikke er dæmte høiere end med den gamle, hvorfor ethvert erstatningskrav hittil er uberettiget.»

Og senere:

«Dameierne mener ved fotografier og vidner tvertimot at kunne godtgjøre, at den foretagne opdamning ved den nye dam ikke har været høiere end der har kunnet dæmnes ved hjelp av den gamle.»

Skjønnsavgjørelsen av 23. august 1926 lyder så:

«Efter at skjønnnet hadde påhørt vidneførsel, befaret åstedene, opptatt nivelement og gjennomgått sakens dokumenter besvarte man det oppstillede spørsmål 1:

«Er der med den nye dam demmet høiere enn man har kunnet demme med den gamle dam,» med nei.»

4. Brev av 18. februar 1953 fra Røgdenvassdragets Fellesfløtningsforening sålydende:

«Jeg har fra Dem fått oversendt til uttalelse konsesjonssøknad fra A/B Rottneros Bruk, Sverige, for regulering av Røgdenvassdraget i kraftutvinningsøyemed. Fløtningsforening har intet å innvende mot at Rottneros Bruk får konsesjon. Etter de planer som er lagt opp vil A/B Rottneros Bruk og Røgdenvassdragets Fellesfløtningsforening samarbeide slik at begge interesser tilgodesees så langt råd er.»

5. Brev av 18. oktober 1952 fra Grue Finnskog Jakt- og Fiskeforening til Viltneimda i Grue mottatt med Fiskeriinspektørens påtegnning av 2. mai 1953.

Etter en innledning om hva saken gjelder, fremholdes følgende:

«Nå da A/B Rottneros Bruk gjennom vattendomstolen akter seg å få reguleringsrett av disse sjøer, mener jeg at det i de påbegynte forhandlinger bør settes slike krav at fisken blir tilgodesett. Det bør settes krav til utsetting av settefisk, samt bør dammene ordnes på den måte at aure som slipper seg ut av dammen uhindret kan komme inn gjennom dammen til sjøen igjen.

Slik som dammene er nå, er det få høster auren kan komme tilbake til sjøen gjennom dammen etter de har gått ned for å gjyte, selv om dammen er helt åpen, da damgulvet under dammen stenger oppgangen. På denne måte tømmes sjøene årlig for aure.»

6. *Brev av 14. mars 1953 fra Hedmark Fylkes Jakt- og Fiskeforbund.*

Forbundet oversender et avisreferat fra sakens behandling i Grue herredsstyre og fremholder i tilknytning til dette følgende:

«I betingelsen for videre forhandling fra dette herredsstyret ser vi intet om fisket. Derimot ble det av skogeier Håkon Gjems under debatten fremholdt den almene betydning fisket har i Rotbergsjøen og i Rotna.

Nå er forholdet utvilsomt det at fisket i Stor-Røgden har vært av enda større betydning, men på svensk side nedenfor denne innsjøen er oppgangen for fisken blitt stengt av demninger, og det gode ørretfiske i Stor-Røgden er redusert betenkelig etter den tid, er det oss meddelt.

Vi vil ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at man på svensk side har vært særdeles flittige til å stenge oppgangen for fisk i vassdrag som kommer fra Norge, det er sogar en alminnelig forteelse iallfall i Hedmark fylke.

I forbindelse med konsesjonsandragendet, vil vi be om at vei for fisken gjennom hele vassdraget blir slått fast, og at vi får oss forelagt saken til uttalelse sammen med de lokale fiskeforeninger, idet vi henviser til § 4 pkt. 1 og 2 i Vassdragsreguleringsloven.»

7. *Brev av 2. mai 1953 fra Inspektøren for ferskvannsfisket.*

Uttalelsen lyder i sin helhet:

«Vedlagt tilbakesendes sakens dokumenter, idet jeg viser til uttalelse fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske, datert 14. mars 1953, som følger i avskrift.

I samsvar med konsulentens uttalelse og etter samråd med Landbruksdepartementet, vil jeg for senere å kunne treffe tiltak til sikring av fiskebestanden i vassdraget, foreslå at dersom konsesjon blir gitt må følgende tas inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Dersom departementet forlanger det, er konsesjonæren forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran tappelukene. Soileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet. Skulle departementet finne det påkrevet, plikter konsesjonæren før reguleringen tas i bruk, å ryddiggjøre mulige neddemte arealer eller deler av disse for skog og kratt.»

Til skjønn og eventuelt overskjønn for fastsetting av erstatninger for de skader på fisket som vil oppstå som følge av reguleringen må jeg ta forbehold om at minst en norsk fiskerisakkyndig blir oppnevnt til å delta.»

8. *Fylkesmannen i Hedmark*

sender med påtegning av 28. april 1953 uttalelser fra Grue og Hof herredsstyrene samt fra Elektrisitetskontoret for Hedmark og Oppland.

Ved sakens behandling i *Grue herredsstyre* den 7. mars 1953 forelå en uttalelse datert 5. mars 1953 fra Grue komm. elektrisitetsverk samt brev likeledes av 5. mars 1953 fra Haakon Gjems til ordføreren bilagt med advokat Hebers ovennevnte brev av 16. februar 1953 til Hovedstyret.

Herredsstyret sluttet seg enstemmig til uttalelsen fra elektrisitetsverket. I denne gjøres det kort rede for søknaden og nevnes at A/B Rottneros Bruk underhånden har ordnet seg med de fleste grunneiere med hensyn til den skade som måtte bli påført disse ved den påtenkte regulering. Deretter fortsettes:

«Når det i høyesterettsadvokat Villars-Dahls konsesjonsøknad av 21. juli 1952 side 5 er anført at det ikke finnes nyttbare fall i den norske del av vassdraget, må dette enten bero på en misforståelse eller en feilaktig vurdering av de faktiske forhold. Det kan i denne forbindelse opplyses at det mellom Fallsjøen og Rotbergsjøen er en fallhøyde på ca. 40 m og fra Rotbergsjøen til Stor-Røgden er fallhøyde ca. 50 m. Da fallhøyden i åa mellom Fallsjøen og Rotbergsjøen ligger i Hof kommune, er det således bare fallet mellom Rotbergsjøen og Stor Røgden som har direkte interesse for Grue kommune. Den energimengde som kan utvinnes i disse to fall utgjør henholdsvis ca. 3,5 mill. og ca. 7 mill. kWh. Med den brukstid Rottneros opererer med tilsvarer dette ca. 3 500 kW i 3 500 timer om vinteren på en årstid da kraften har størst verdi. Begge fall er således meget brukbare og bør derfor sikres for de respektive kommuner Grue og Hof. Kraftstasjoner av den størrelsesorden som foran nevnt, vil det være helt forsvarlig å bygge ut selv i dag, idet en vil gjøre best i å regne med et umettelig marked når det gjelder elektrisk energi. Etter dagens pris på elektrisk energi, vil verdien av den strøm som kan leveres i nevnte to fall, svare til en brutto inntekt på ca. kr. 250 000 pr. år, og da sannsynligheten taler for at elektrisk energi vil bli dyrere, skulle dette tall kunne betegnes som nøkternt. En kan i denne forbindelse nevne at Grue i 1952—53 kjøpte elektrisk energi for ca. kr. 250 000. De inntekter som således kan påregnes ved utbyggingen av nevnte fall er så vidt store, at det kan investeres ganske betraktelige beløp på helt forretningsmessig basis samtidig som Grue (eventuelt Hof) fra egne kraftkilder vil kunne dekke en vesentlig del av sitt kraftbehov til tider av året da kraften erfaringsmessig har vært dyrest og behovet vanskeligst å dekke. Da A/B Rottneros' interesser — som før nevnt — kun innskrenker seg til å regulere såvel Fallsjøen som Rotbergsjøen med henblikk på ut-

nyttelsen av vannreservoarene i vinterhalvåret, burde et samarbeide mellom de norske og svenske interesser kunne etableres.

Grue og Hof kommuner har i denne sak felles interesser, og det burde derfor snarest opptas forhandlinger mellom disse kommuner med henblikk på direkte forhandlinger med A/B Rotneros før saken blir avgjort i departementet. En skulle anta at Departementet vil være enig i slik framgangsmåte, såfremt slike forhandlinger kunne komme i stand med det aller første og eventuelt resultere i en avtale som Departementet måtte godkjenne. Det står her så vidt store norske interesser på spill at en ikke uten videre bør la A/B Rotneros få full reguleringsrett over Fallsjøen og Rotbergsjøen, uten at våre interesser er tilfredsstillende sikret.

Ved forhandlinger med Rotneros bør det bli enighet om følgende:

1. At de påtenkte nybygginger av dammer i Fallsjøen og Rotbergsjøen plaseres slik at norske interesser blir tilgodesett uten utgift for disse. Dette vil antagelig kunne skje uten merutgifter for Rotneros. Jfr. lov vedrørende vassdragsretten mellom Norge og Sverige av 12. juni 1931 nr. 1 § 14 punkt II.
2. At avtappingen av magasinene i Fallsjøen og Rotbergsjøen skjer i fellesskap således at der tas hensyn til at eventuelle norske kraftverk i vassdraget kan drives kontinuerlig fortrinnsvis i vinterhalvåret, jfr. lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917 nr. 17 § 12 punkt 12.
3. At fallene kan utnyttes vederlagsfritt av Grue og Hof kommuner eventuelt andre norske offentlige myndigheter i den utstrekning det vil være anledning til å treffe avgjørelse herom.
4. At fløtningen på norsk side av grensen kontrolleres av Røgden fellesfløtningsforening under norsk bestyrelse, og at det ved fløtningen fra Fallsjøen og Rotbergsjøen ikke forbrukes mer vann enn det som måtte være nødvendig av hensyn til fløtningen.
5. At der eventuelt blir å forhandle med Røgden fellesfløtningsforening herom med henblikk på senere forhandlinger med Rotneros.
6. At det om mulig avtales hvilken godtgjørelse Rotneros skal betale til henholdsvis Grue og Hof kommune pr. innvunnen hestekraft. I henhold til lov av 14. desember 1917 § 11 kan ytes et beløp fra kr. 0,10 til kr. 4 pr. hestekraft.
7. At norske arbeidere blir benyttet til arbeidet fortrinnsvis arbeidere fra Grue og Hof, jfr. lov 14. desember 1917 § 12 punkt 2.
8. At det nærmere presiseres og fastsettes de ytterligere betingelser som måtte være nødvendig av almene hensyn, f. eks. skade på veier, flytting av veier eller lignende.

Skulle forhandlinger med Rotneros ikke føre fram, bør det overfor Industridepartementet kreves innført i konsesjonsbetingelsene de klausuler som måtte være nødvendig for å sikre Grue og Hof's interesser i forbindelse med reguleringen av Røgdevassdraget. Disse betingelser burde da nærmere utdypes av de interesserte kommuner.

Det burde vel straks rettes henvendelse til Hof kommune med forespørsel om denne er interessert i et samarbeide og begge kommuner må i så fall få oppnevnt hver sin komité med

henblikk på de forhandlinger som eventuelt vil bli innledet med Rotneros.»

Hof herredsstyre tiltrådte i møte 23. mars 1953 enstemmig uttalelsen fra Grue.

Elektrisitetkontoret skriver i påtegning av 27. april 1953:

«Av herredsstyrevedtakene går det fram at begge kommuner ønsker direkte forhandlinger med konsesjonssøkeren før saken blir tatt opp til avgjørd i departementet.

Så vidt vites har det ennå ikke vært noen direkte kontakt mellom partene i denne saken.

Elektrisitetkontoret kan være enig i at direkte forhandlinger mellom konsesjonssøkeren og representanter for Grue og Hof kommuner bør prøves, og en går ut fra at Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet vil anmode konsesjonssøkeren om å ta opp forhandlinger med Grue og Hof kommuner.

En går videre ut fra at fylkesmannen i Hedmark får saken til uttalelse etter at disse forhandlinger er avsluttet.»

Fylkesmannens påtegning av 28. april 1953 er sålydende:

«Jeg slutter meg til det som foran er anført av Elektrisitetkontoret for Hedmark og Oppland og tillater meg å be Hovedstyret anmode konsesjonssøkeren ta opp forhandlinger med Grue og Hof kommuner. Jeg går ut fra at saken blir forelagt meg til uttalelse etter at disse forhandlinger er avsluttet, likesom de formentlig også må forelegges på ny for de interesserte herredstyre.»

Ved brev til fylkesmannen av 4. mai 1953 bemerket Hovedstyret at den foreliggende søknad fra A/B Rotneros Bruk ville bli behandlet på ordinær måte av norske og svenske myndigheter, og at Hovedstyret ikke fant å kunne be søkeren ta opp forhandlinger med Grue og Hof kommuner — eller andre interesserte — om vilkårene for den eventuelle reguleringstillatelse. Man ba meddelt om Fylkesmannen eller de to kommuner etter dette hadde noen ønsker med hensyn til vilkårene ut over det som var kommet fram til da, herunder gjerne en nærmere presisering av punktene 1 og 8 uttalelsen av 5. mars 1953 fra Grue kommunes elektrisitetsverk, som herredstyrene viste til. — Samtidig ba man saken forelagt også Vegvesenet til uttalelse.

9. Med fylkesmannens

påtegning av 11. juni 1953 mottok Hovedstyret deretter nye uttalelser fra de to herredstyre og fra Elektrisitetkontoret samt uttalelse fra Vegvesenet.

Grue herredsstyre sluttet seg i møte den 21. mai 1953 enstemmig til en uttalelse fra det kommunale elektrisitetsverk ved brev til ordføreren av 19. mai 1953, og

Hof herredsstyre stilte enstemmig de samme krav i møte den 22. mai 1953.

Brevet fra Elektrisitetsverket lyder så:

«Nærmere presisering av punkt 1.

Elektrisitetsverket ønsker å bestemme plasseringen av dammene for at disse kan benyttes ved eventuelt utbygging av fallene. I motsatt fall må der bygges to sett dammer, og det skulle ikke være nødvendig.

Hvis fallene utbygges på norsk side, må tappingen kunne styres fra Norge, av den etat som benytter fallene. Tappingsretten må i sin helhet være på norske hender.

Rotneros bør betales kr. 4 pr. nat.-HK til Grue, en finner det urimelig å selge eller gi fra seg rettigheter som Norge før eller senere kan ha fordel av.

Ovenstående er styrets syn på saken.

Vedrørende punkt 8, så ligger dette utenfor Elektrisitetsverkets interesse.»

Elektrisitetskontoret skriver følgende i brev av 4. juni 1953:

«De to kommuner setter seg ikke imot den omsøkte regulering av Røgdenvassdraget, men kommunene tar visse forbehold med hensyn til dammenes plassering, tapningsreglement og reguleringsavgifter m. v.

Elektrisitetskontoret vil uttale:

Mellom Nordre Røgden og Mellom Røgden er det et samlet fall på 40 meter og mellom Mellom Røgden og Store Røgden et fall på 50 meter. Dersom Røgdenvassdraget blir regulert kan en ikke se bort fra at utbygging av disse fallstrekningene på norsk side i sin tid kan bli aktuelle. Plasseringen av reguleringsdammen ved Nordre Røgden og Mellom Røgden bør derfor avgjøres etter samråd med de lokale kraftverksmyndigheter på norsk side, slik at det kan bli tatt tilbørlig hensyn til de norske interesser ved en framtidig kraftutbygging i vassdraget på norsk side. Likeså må det etter vår mening inntas bestemmelser i konsesjonsvilkårene om at tapningen av magasinene i sin tid skal skje etter behovet for de kraftverker som kan bli bygget på norsk side.

Elektrisitetskontoret mener at reguleringsavgiftene til kommuner i dette tilfelle bør settes til lovens maksimum kr. 4 pr. nat.-HK.

Vi forutsetter at all skade som blir påført grunneierne og andre rettighetshavere på grunn av reguleringen vil bli erstattet etter takst på vanlig måte.

Med disse merknader vil Elektrisitetskontoret anbefale at søknaden innvilges.»

Vegsjefen i Hedmark fylke bemerket følgende i brev av 26. mai 1953:

«Ad Store Røgden.

Den forutsatte senkning på 1 m under nåværende lavvann kan muligens skade Vikabekk bru, men antas ikke å få noen særlig virkning på de offentlige vegger. Når flomvannet som forutsatt i størst mulig utstrekning blir holdt tilbake i månedene april — november, må sommervannstanden bli høyere enn før. Dette antas å bevirke noen utvasking av vegfyllingene på fylkesveg 102 og riksveg 105.

Ad «Mellom Røgden».

Også her vil en få økt utvasking av lavtliggende vegfyllinger på fylkesveg 102.

Ad Fallsjøen.

Foruten økt utvasking av bygdevegen Breisjøen—Falltorp på grunn av høyere sommer-

vannstand, vil Nordåen bli oppstuet hvor den i 2 stikkrennerør av jern går gjennom bygdevegen. Vegen vil bli oversvømmet. Det må legges ytterligere 1 stikkrennerør, og vegen må forhøyes ca. 0,5 m.

Ombygging av bygdevegen Breisjøen—Falltorp ved Nordåen må beskostes utført av reguleringen. De mulige skader på riks-, fylkes- og bygdeveger som måtte forvoldes må det betales erstatning for når en får erfaring for hvor store skadene blir.»

Fylkesmannen slutter seg i sin påtegning til det som er anført av Elektrisitetskontoret.

Fra sakens sluttbehandling i Sverige foreligger følgende:

10. *Vattendomstolens tilråding av 18. august 1953.*

Med brev av 25. november 1953 fra advokat Villars-Dahl fikk man en avskrift av tilråding fra Västerbygdens vattendomstol til den svenske Konge, vedrørende svensk samtykke til reguleringen av Nordre Røgden og Mellom Røgden.

Etter en alminnelig orientering om hva søknaden går ut på, fortsetter vattenrättsdomaren med følgende:

«I svenska Røjdån blir inverkan av regleringarna till stor del beroende på hur det planerade kraftverket kommer att utföras. Därjämte torde regleringen av Stora Røjden — fråga om vilken reglering avgjörandet ju skall ske inom Sverige — komma att få den störste betydelsen beträffande de blivande vattenförhållandena på Røjdåns svenska del. Rottnerosbolaget har i målet om Stora Røjdåns reglering (A. M. 59/1952) hos vattendomstolen hemställt, att verkningarna av sagde reglering i Røjdån på sträcken nedströms dammen vid Stora Røjden lämpligen måtte behandlas i det blivande målet om den avsedda kraftanläggningen i ån. Någon närmare utredning härutinnan eller angående verkningarna i norska Røjdån förefinnes icke. Det må vidare framhållas, att Rottnerosbolaget i ansökningsutredningen uti målet om Stora Røjdåns reglering uppgivit såsom sin avsikt, att flottningen i Røjdån från Stora Røjden till Kläggan efter tillkomsten av berörda kraftanläggning och begärd reglering skulle ersättas med virkestransport på annat sätt, varom underhandlingar förts med Fryksdalens flottningsförening. Samtidigt har bolaget hemställt, att denna fråga finge behandlas i kraftverksmålet. Skulle nämnd transport på annat sätt ej kunne äga rum, borde — enligt bolagets uttalande — vatten för flottningen framtäppas i åfåran såsom och angivits i framlagt förslag till tappningsbestämmelser.

Till vattenrättsdomaren inkomma yttranden.

Fryksdalens flottningsförening har i huvudsak anført följande: De sökte regleringarna berörde i hög grad Fryksdalens flottningsförening. — För den fortsatte flottningen på den svenska Røjdån vore

det dessuten av stor vikt att det norska virket ikke försenades så att en fördröjning uppstode för flottningen inom Sverige. — Den sökta avsänkningen av Norra Røjden komme att medföra att flottningen många år måste förseggå vid ett lägre vattenstånd än som förut varit vanligt. Sjön vore delvis grund, varför svårigheter kunde uppkomma att manövrera föreningens motorvarpbåt och att dra fram virket till dammen. Särskild omsorg måste ägnas åt virkesavläggningen på land, så att det landavlagda virket vid tiden för flottningen utan större tidsuträkt kunde iväلتas i vattnet. För att möjliggöra en snabb virkestappning från sjön måste utskoven i dammen vara konstruerade på lämpligt sätt. Flottningsföreningen ansåge icke att den i handlingarna utvisade dammkonstruktionen vore tilfredsställande ur flottningssynpunkt. Underhandlingar med Rottnerosbolaget påginge därom. De åtgärder, som ev. fordrades för flottningen på sjön, för virkesavläggningen och för flottningen förbi dammen vore i hög grad beroende av de vattenstånd, som kunde beräknas uppstå under flottningstiden. Ett närmare klagörande av desse vattenstånd vore därför nödvändigt. — I Mellan Røjden bleve förändringarna betydligt mindre än i Norra Røjden, varför uppkommande problem här vore av mindre storleksordning. Ett närmare klagörande erfordrades dock av flottningstvattenstånden för att man rätt skulle kunna bedöma flottningsfrågan. Beträffande vattenhushållningen vid sjödammarna borde, för att man skulle uppnå så snabb stigning av vattenstånden i de reglerade sjöarna som möjligt, föreskrivas, att vattenavtappning från sjöarna icke finge ske från vårfloedens början och till dess flottningen förbi dammen börjat annat än med flottningsföreningens medgivande. Under flottningen borde för densamma erforderligt vatten framsläppas. Om så befundes lämpligt, borde flottningsföreningen ha rätt att få vatten avtappat från en sjö till en nedanför liggande för att på så sätt åstadkomma passande vattenstånd i den senare sjön. De sökte regleringarna finge, så länge icke annat överenskommits eller i dom fastställs, icke medföra inskränkning i flottningsföreningens dispositionsrätt till vattenframrinningen i Røjån från de reglerade sjöarna.

Såsom sammanfattning av yttrandet har flottningsföreningen uttalat följande: Det torde vara möjligt att lösa uppkommande flottningsproblem i fråga om de reglerade sjöarna genom överenskommelse med Rottnerosbolaget. Innan damm finge byggas för Norra Røjden borde sådant dammförslag föreligga, som kunde godkännas av flottningsföreningen. Innan dämning finge ske, borde flottningsfrågorna vara avgjorde genom dom eller överenskommelse och erforderliga kompletteringar av utredningarna färdigställda, framförallt frågan om de blivande vattenstånden under flottningstid. Skulle flottningen förorsakas skade eller fordyring, skulle detta i första hand kompenseras genom åtgärder, i andra hand, därest kompensationsåtgärder icke vore möjliga vidtaga, genom ersättning i penningar. Förmodligen kunde det vara lämpligt med en prövotid för att närmare avgöra regleringarnas inverkan.

Kungl. Fiskeristyrelsen har såsom eget utlåtande i ärendet åberopat inne-

hållet i ett av fiskerintendenten i övre södra distriktet avgivet yttrande varav inhämtas bl. a. följande:

Fiskerinäring av större betydelse komme ej att genom företaget lida väsentligt förfång. — Norra Røjdens fiskebestånd utgjordes av gädda, aborre, mört, laxöring och ål. — Visserligen komme genom stängning av dammbyggnaden vid Norra Røjden ålynglet att under sin uppvandringstid ej kunna passera dammen samt laxöringen att under lek-tid ej kunna nedvandra till lekplatserna i utloppsån eller uppvandra för lek i de till sjön rinnande vattendragen. Emellertid synes några åtgärder till motverkande av skadorna ej böra åläggas Rottnerosbolaget. Till skydd för gäddfisket i Norra Røjden syntes bolaget böra förpliktas att sänka eller på annat sätt undanskaffa sådana flyttuvor, som ev. komma att hindra tillträdet till viktigare gäddlek-platser. Ävenså borde bolaget förpliktas att utdika sådana vattensamlingar, i vilka gädd- yngel i nämnvärt antal inestängdes, när sjön sänktes. Aborrisket och mörtbeståndet i Norra Røjden kunde icke beräknas komma att skadas. Nödvändigt vore att vid nämnda sjö, träd och buskar avverkades på det nya över-svämningssområdet, att stubbarna noggrant avputsades samt att riset bortskaffades eller uppbändes, allt för att möjliggöra fiske. I Norra Røjden hade sex personer, varav fem bosatta i Sverige och en i Norge, uppgivits bedriva ett mera regelbundet fiske. — Dammen vid Mellan-Røjden påverkade ej annat allmänt fiskerintresse i Sverige än ålyngeluppvandringen.

Kungl. kammarkollegiet har i ärendet anfört: Av de yttranden, som av vattenrättsdomaren inhämtats från Kungl. fiskeristyrelsen och Fryksdalens flottnings-förening, torde komma att framgå, i vilka hänseenden fisket och den allmänna flottningen kunde påkalla uppställande av särskilda villkor för samtycket till ifrågavarande förslag från svensk sida. Kollegiet hade för egen del icke funnit företaget eljest beröra allmänna intressen å svensk sida på sådant sätt, att särskilde villkor för samtycket till företaget med hänsyn därtill kunde anses motiverade.

Eget uttalande.

Enär enligt min mening regleringarna av Norra Røjden och Mellan-Røjden kunna antagas medföra olägenheter av sådan beskaffenhet, som omförmälas i art 12 i förut berörda vattenrättskonvention, måste samtycket till företaget från svensksida jämlikt nämnda art. 12 anses vara erforderligt.

Såsom av det föregående framgår, är utredningen om regleringarna på en del punkter ej tillfyllest. Så mycket torde dock vara klart, att regleringsföretagen, utförda i huvudsaklig överensstämmelse med Rottnerosbolagets förslag, måste anses oppfylla villkåren för tillåtlighet enligt svensk lag (bestämmelserna i 2 kap. 3 § första och andra styckena, jämförde med 3 kap. 26 § första stycket vattenlagen). Samtycke från svensk sida jämlikt art. 12 i ovannämnda konvention synes därför böra lämnas. Vissa villkor för samtycket torde emellertid böra uppställas i anslutning till vad Fryksdalens flottnings-förening och fiskeristyrelsen anfört i ovan-nämnda yttranden.

Sålunda torde flottningsföreningens krav på godkännande av konstruktionen utav dammbyggnaden vid Norra Røjden böra uppställas såsom villkor liksom och av fiskerintendenten föreslagna förpliktelser för regleringsrättshavaren angående röjning av träd och buskar även ur naturskönhetssynpunkt. Enär några bestämde regler till skydd för flottningen ej torde på förevarande stadium av utredningen lämpligen kunna framläggas och flottningsföreningens lärer ha möjlighet att såsom förvaltare av flottleden i Røjdån även inom norskt område bevaka flottningsintressena vid den fortsatte behandlingen av saken i Norge, synes — särskilt som flottningsfrågorna torde komma att lösas på överenskommelsens väg — allmänt hållna vilkor rörande flottningsintresset kunna anses vara en lämplig utväg.

Med anledning av uttalande i fiskerintendentens yttrande om avgift jämlikt 2 kap. 10 § vattenlagen för dammbyggnaden vid Norra Røjden må slutligen framhållas, att med hänsyn till innehållet i art. 8 av merberörda konvention någon sådan avgift icke torde i förevarande sammanhang kunna påfordras.»

Deretter anbefales samtykke gitt på nærmere presiserte vilkår, jfr. nedenfor.

11. *Brev av 11. desember 1953 fra advokat Alrutz til den svenske Konge.*

Med brev av 14. desember 1953 oversendte advokat Villars-Dahl en ekspedisjon datert 12. desember 1953 fra advokat Alrutz. Foruten kart og arealoppgaver m. m. vedrørende den svenske delen av Nordre Røgden, som Hovedstyret hadde bedt om, inneholdt nevnte ekspedisjon avskrift av følgende brev til den svenske Konge:

«Uti ärendet angående ansökan om svenskt samtycke till reglering av sjöarne Mellan Røjden och Norra Røjden får undertegnade sökande Aktiebolaget Rottneros Bruk i underdånighet anföra följande:

Vattenrättsdomaren har i yttrande den 13 augusti 1953 tillstyrkt samtycke till regleringarna under villkor bl. a. att konstruktionen av dammbyggnaden vid Norra Røjden godkändes av Fryksdalens Flottningsförening.

Det torde icke vara lämpligt att flottningsföreningens samtycke göres till villkor för regleringen, enär i sådant fall flottningsföreningen genom att icke godkänna dammbyggnaden skulle kunna hindra regleringsföretaget.

Vi ha förhandlat med Fryksdalens Flottningsföreningen och framlagt ett förslag till dammbyggnad vid Norra Røjden, vilket i några avseenden avviker från det vid ansökningen i Norge fogade förslaget. Flottningsföreningens ställning i frågan framgår av bifogade brev av den 16 november 1953 (Bil.). Som synes godkänner flottningsföreningen förslaget till dammbyggnad med några smärre ändringsförslag och under visst förbehåll om tid för dämningens påbörjande.

Vi acceptera flottningsföreningens önskemål om dessa ändringar i dämmens konstruktion. Beträffande tiden för påbörjande av dämning i sjön föreligger likväl icke överenskommelse. Vi förmoda, att denna fråga i praktiken utan

svårighet kommer att lösas, men vi kunna icke för närvarande göra något direkt åtagande beträffande tidpunkten för dämmens stängning. Frågan är av stor betydelse eftersom vinsten av regleringen skall utnyttjas bl. a. under eftervinteren.

Denne fråga torde emellertid huvudsakligen vara en fråga som rör flottningen inom Norge. I den mån så är fallet, bör frågan överlämnas till avgörande av norsk myndighet. I det förslag till reglemente för manövrering av dammen vid Norra Røjden, vilket finnes bifogat vår ansökan i Norge, återfinnes under punkt 4 en föreslagen bestämelse av detta innehåll. Fryksdalens Flottningsförenings befatning med flottningen i Norge framgår av bilagda avtal år 1951 (Bil.).

Vattenrättsdomaren har under B föreslagit villkor om utformande av tappningsbestämmelserna med hänsyn till flottningen i Sverige. I den mån tidpunkten för dämningens påbörjande kan beröra flottningen i Sverige, skulle detta interesse sålunda vara beaktat genom ett villkor enlegt punkt B.

Enär — bort sett från tappningsbestämmelserna — enighet föreligger beträffande konstruktionen av dammen vid Norra Røjden och tappningsbestämmelserna lämpligen böra utformas av vederbörande norska myndighet, hemställa vi, att i blivande samtycke till regleringen icke intages något villkor av det innehåll, som vattenrättsdomaren föreslagit under punkt A.

Skulle det likeväl anses, att ett förbehåll i frågan måste göras, torde detta förbehåll böra utformas på sådant sätt, att, därest ett rent godkännande av Fryksdalens Flottningsförening ej erhållas beträffande konstruktionen av dammen vid Norra Røjden, även denna fråga må avgöras av vederbörande norska myndigheter.»

12. *Meddelelse av svensk samtykke til reguleringen av Nordre Røgden og Mellom Røgden.*

Gjennom den svenske Ambassade og Utenriksdepartementet mottok man med Departementets påtegning av 11. februar 1954 følgende meddelelse i avskrift:

«Utdrag av skrivelse från Kungl. Maj:t till Utrikesdepartementet den 18 december 1953.

Genom resolution den 14 november 1952 meddelade Kungl. Maj:t på ansökan av aktiebolaget Rottneros Bruk förklaring jämlikt art. 14 i svensk-norska vattenrättskonventionen av den 11 maj 1929, att från svensk sida intet vore att invända mot att en ansökan, som bolaget ingivit till vederbörande norska myndighet, om tillstånd till reglering för kraftändamål av sjöarna Mellan-Røjden (Rotbergs-sjön) och Norra Røjden upptoges till behandling.

Av de till norsk myndighet ingivna ansökningshandlingarna har i enlighet med bestämmelserna i konventionen och lagen den 20 december 1929 med vissa föreskrifter angående tillämpningen här i riket av konventionen ett exemplar överlämnats till vattenrättsdomaren i Västerbygdens vattendomstol, som i ärendet utfärdat kungörelse. Efter det att i kungörel-

sen utsatt tid for erinringars insendande utgått har vattenrättsdomaren den 13 augusti 1953 avgitt utlåtande jämlikt 11 § nyssnemnda lag. Vid utlåtandet ha fogats yttranden av kammarkollegium, fiskerisstyrelsen med statens fiskeriförsök och Fryksdalens flottningsförening.

Sedermera har bolaget inkommit med en den 11 december 1953 dagtecknad skrift.

Kungl. Maj:t, som finner svenskt samtycke erforderligt för ifrågavarande företag, prövar jämlikt art. 12 och 13 vattenrättskonventionen lagligt meddela Sitt samtycke till företagen under följande villkor:

A. Bestämmelserna om konstruktionen av och vattenhushållningen vid envar av dammarna vid Mellan-Röjden och Norra Röjden skola utformas så, att olägenheterna för den allmänna flottningen på svensk side och för utflottningen av virke från den svenska delen av Norra Röjden bli så ringa som möjligt. I övrigt skall regleringsrättshavaren förpliktas att i den utsträckning så är möjligt vidtaga åtgärder för att förhindra att fördröjning genom regleringarna uppstår för flottningen inom Sverige.

B. Skyldighet skall åläggas innehavaren av rätten till Norra Röjdens reglering.

- 1) att sänka eller på annat sätt undanskaffa sådana flyttuvor i sjön, som eventuellt komma att hindra tillträdet till viktigare gäddlekplatser;
- 2) att utdika sådana vattensamlingar, i vilke gäddyngel i nämnvärt antal inestänges, när sjön sänkes;
- 3) samt att tillse att åtminstone vid den svenska delen av sjön träd och buskar avverkas på det nya översvämningssområdet, att stubbarna noggrant kapas och att riset bortskaffas eller uppbrännes.

Bestemmelsen om att konstruksjonen av dammen ved Nordre Røgden skulle godkjennes av Fryksdalens flottningsförening er altså fjernet; men ellers er vilkårene de samme som vattendomstolen hadde oppstilt.

Ved brev av 5. mars 1954 har advokat Villars-Dahl meddelt at A/B Rottneros Bruk ønsker at den nye damtegning datert 20. november 1953, jfr. foran, må bli lagt til grunn for tillatelsen vedrørende Nordre Røgden.

Etter at Hovedstyret hadde vært på befarings av vassdraget den 11. juni 1954, mottok man ved brev av 17. juni 1954 fra advokat Villars-Dahl følgende uttalelse fra A/B Rottneros Bruk:

«Vad beträffar regleringen i sjön Mellanröjden och den påstådda höjdskillnaden av c:a 30 cm mellan den nuvarande och den gamla regleringsdammens dämningförmågor anse vi, att dette icke utgör något skäl för att vi skulla frågå vår ursprungliga ansökan att få dämna sagda sjö till höjden + 331,30 m. ö. h., detta i all synnerhet som ingen av de närvarande

stranägarna reste någon annan invändning mot dämning upp till denna höjd än att de ville ha skadestånden räknade efter den gamle dammens dämningförmåga. Icke annat än va vi kunne se, är det här fråga om en ren ersättningsfråga och därför bør vi som sagt vidhålla vår ansökan om dämning upp till + 331,30.»

Med brevet fulgte følgende erklæring av 12. juni 1954 undertegnet av advokaten:

«Ad Røgden.

Under henvisning til befaringen i går tilater jeg meg på vegne av Rottneros Bruk å bekrefte at konsesjonssøkeren, når konsesjonen er meddelt og vilkårene akseptert, er villig til å stille til disposisjon for ordføreren i Grue et beløp på kr. 15 000 som et engangsbidrag til å kunne føre den lysledning som nå er under bygning, langs Mellom Røgden frem til Rotberget.»

Endelig vedla advokaten et brev av 16. juni 1954 fra Rottneros til hovedstyret bilagt med avskrift av vannstandsavlesningene i Store Røgden for årene 1937—54 samt kart over Mellom Røgden og Store Røgden visende høyvanns- og lavvannslinjene. Med brevet fra Rottneros fulgte også to bevitnelser for at dammen ved Store Røgden ikke demmer høyere etter ombygningen i 1914.

I tilslutning til befaringen av Mellom Røgden mottok hovedstyret videre et brev av 26. juni 1954 fra advokat Oscar de Besche på vegne av Haakon Gjems. Det heter her til slutt:

«Det fremgikk klart selv ved den vannstand som var ved befaringen, hvilke store skader en full oppdemning vil avstedkomme. Det stod en hel skog av friske trær under vann, hvilket viser at forholdene var helt ualminnelige. Og verre vil det altså bli. Det blir katastrofalt for Haakon Gjems som har de alt overveiende grunninteresser.

Nedtapping til 328,30, som altså aldri har skjedd, vil påføre Gjems ubotelig skade. I hans del av vannet er sjøen særlig grunn og nedtapping vil ødelegge fiskeplasser som ingen tilførsel av settefisk kan reparere. For ikke å snakke om det estetiske hvor bunnen vil ligge tørr og land stikke opp over store strekninger.

Konklusjonen må bli at hvis der gis konsesjon, må oppdemningen begrenses til fra kote 329,08 til høyst 330,95 å 331,00 slik den i verste tilfelle hittil har vært — og da bare for ganske korte perioder. Skadevirkningene ved en permanent oppdemning til kraftforbruk vil allikevel bli store nok. Dette må også kunne greie seg. Det er en såpass særegen foranstaltning det i det hele her dreier seg om at en i høyeste grad må begrense skadevirkningene og ved avveiningen må gamle hevdvundne interesser ha høy prioritet.»

Med brevet fulgte en uttalelse av 28. mai 1953 fra fløterbas Einar Danielsen gående ut på at normal demning har vært 30—35 cm under damkronen.

Hovedstyret skal bemerke:

Den foreliggende søknad fra A/B Rottneros Bruk om tillatelse, henholdsvis samtykke, til reguleringer i Røgdenvassdraget fremkommer i sammenheng med en planlagt utbygning av det 190 m høye fall mellom Store Røgden og sjøen Kläggen i Sverige.

I samsvar med konvensjonen av 1929 mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten søkes det om norsk tillatelse — og svensk samtykke, som nå foreligger — til regulering av Nordre Røgden mellom kotene 369,75 og 364,75 og av Mellom Røgden mellom kotene 331,30 og 328,30. Videre søkes det om norsk samtykke — og svensk tillatelse — til senkning av nedre reguleringsgrense i Store Røgden fra kote 277,44 til kote 276,44.

Store Røgden er på forhånd regulert for kraftformål i henhold til en avtale fra 1897. Tillatt demmehøyde oppgis av Bolaget å være 2,40 m til kote 279,84. I de to øvre sjøer har man for tiden en viss regulering for fløtningen.

Om nytt høydesystem fra 1954 se nedenfor.

Som det vil sees av vedheftede utklipp av rektangelkartet, ligger de tre Røgden sjøene i alt vesentlig i Norge. Av arealet er det bare ca. 25 pst. av Nordre og ca. 7 pst. av Store Røgden som ligger i Sverige. For strandlinjene er de tilsvarende prosenter ca. 45 pst. og ca. 16 pst. Nordre Røgden og en mindre del av Mellom Røgden ligger i Hoff herred, mens resten av sistnevnte sjø samt Store Røgden ligger i Grue.

Fra Store Røgden renner Röjdån gjennom sjøene Kläggen — på kote 88 — og Flaten til Norra Fryken. De tre Frykensjøene — på kote 62 — har gjennom Norsälven avløp til Vänern, kote 44. De 190 m bruttofall fra Store Røgden til Kläggen utgjør etter dette 88 pst. av fallet i Röjdån og 81 pst. av det samlede fall til Vänern.

I de nevnte 190 m fall inngår Röjdåfors med ca. 10 m og Konradfors med ca. 23,5 m. Fra de nåværende kraftstasjoner her kan etter det en forstår uttas en effekt på ca. 1300 kW. — I bilag 1 til søknaden er det tale om «nedanförliggande kraftstationer», jfr. side 8 foran. I Vattendomstolens tilråding er nevnt bare en stasjon nedenfor Kläggen, nemlig Torsby kraftanlegg, som ligger i Röjdån like ovenfor Norra Fryken og tilhører Bille-ruds aktiebolag.

Som det fremgår av dokumentene, vil man om søknaden imøtekommes, få en samlet regulerings høyde på 5,0 m i Nordre Røgden, 3,0 m i Mellom Røgden og 3,4 m i Store Røgden.

For Nordre Røgden vil dette si 0,55 m høyere demning og 2,0 m senkning i forhold til den nåværende fløtningsregulering, som er oppgitt til 2,45 m demning.

For Mellom Røgden vil det ifølge søknaden dreie seg om en uvesentlig senkning under nåværende lavvannstand. Ifølge advokat Heber betyr det derimot både 0,78 m senkning og 0,35 å 0,40 m økt demning i forhold til den nåværende fløtningsregulering. I advokat de Besche's brev av 26. juni 1954 er nåværende demmegrense angitt til 0,30 å 0,35 m under damkronen.

I Store Røgden skaffes det omsøkte tilleggsmagasin som nevnt ved 1,0 m senkning.

Når den tillatte demning oppgis å være 2,4 m til kote 279,84, så blir dette som tidligere berørt et spørsmål om tolkning av gjeldende avtale. Det kan imidlertid noteres at Vassdragsvesenet avleste vannstanden i Store Røgden i årene 1911—22 og 1925—30. Omregnet til svensk høydesystem var de høyeste vannstander i disse perioder på kote 279,89 i 1916, 279,71 i 1925 og 279,72 i 1927. I gjennomsnitt for de 18 årene var høyeste vannstand på kote 279,58. — Rottneros Bruks vannstandsavlesninger fra og med 1937 viser til og med 1946 maksimale oppdemninger på mellom 2,09 og 2,37 m, i gjennomsnitt 2,31 m. I de senere år har man regelmessig demmet til ca. 2,40 m, altså til kote 279,84.

Ifølge søknaden er Bolaget kommet overens med alle grunneiere ved Nordre Røgden unntatt en, og ved Store Røgden er man kommet til enighet med det «overveiende antall». De andre har heller ikke protestert, men har ikke kunnet godta vilkårene for senkningen. Ifølge muntlig meddelelse ved Conrad Kulblick den 29. juni 1954 vil de dessuten prøve spørsmålet om tillatt demmehøyde for retten.

Ved Mellom Røgden ligger det på nordøstsiden en del hytter. Disse har badestrand som er avhengig av at sjøen — som forutsatt i forslaget til manøvreringsreglement, ikke demmes høyere enn til kote 330,0 om sommeren.

Haakon Gjems, ved advokatene de Besche og Heber, protesterer mot enhver økning av den nåværende regulerings høyde for fløtningen, som han hevder å være 1,87 å 1,92 m mellom kotene 329,08 og 330,95 å 331,00, jfr. foran. Herr Gjems' eiendom omfatter vest- og sørsiden av Mellom Røgden, etter kartet i alt ca. 70 pst. av strandlinjen inkl. holmer.

I anledning av det som advokat Heber har skrevet om reguleringsgrensene m. v. skal bemerkes;

Erklæringen av 1922 fra Løvhaugen Co. og skjønnsavgjørelsen av 1926 viser at Mellom Røgden inntil da ikke hadde vært demmet så høyt som til kronen på den nye dammen. Uten å betale erstatning kunne man ikke overskride demmehøyden ved tredammen, som var noe lavere, og noen endring i nevnte demmerett er ikke dokumentert.

Etter Vassdragsvesenets nivellement av 1923 lå tredammens krone på kote 331,11 omregnet til søknadens høyder. Nå er toppen av landkarene fjernet, og man kan i dag neppe komme det faktiske forhold nærmere enn ved å anta at grensen for tillatt demning — med en viss margin i forhold til kronen — nå er på kote ca. 331,00. Denne høyde, som er i samsvar med fløterbasens oppgave, synes også å kunne stemme med iakttagelser i terrenget.

Når det gjelder høydeforholdene ved lavvann, som advokat Heber er så sterkt inne på, så kan de bare fastslås ved nivellement, og den spesielle befaring som advokaten anmodet om, anså man derfor som unødvendig. I stedet fikk en av Vassdragsvesenets nivelører i oppdrag å komplettere lengdeprofilen av 1923.

Da nivelløren kom til stedet i oktober 1953, fant han imidlertid dammen stengt til så stor høyde at vannstanden stod på kote 330,47. Under disse forhold var det, særlig mellom den nye og den gamle dam, vanskelig å finne djupålen, så meget mere som vannet var lite gjennomsiktig. Bunnprofilen ble imidlertid oppmålt så godt det lot seg gjøre, og spesielt ble dybdemålingene tatt i det gamle damsted, som under nåværende forhold er bestemmende for lavvannstanden i selve sjøen.

Resultatet av undersøkelsene er:

Høydene ved den nye dammen er som på søkerens tegning. Bunnvillen i venstre dypløp ligger således på kote 328,19. Nålene i dette løp var for øvrig skiftet ut med horisontale bjelker.

Ved det gamle damsted, som ligger vel 1 000 m ovenfor, fantes bunnen å ligge på kote ca. 328,47, nemlig på 2,00 m dybde. I nivellørens rapport heter det blant annet:

«Toppene av landkarene var fjernet og resten lå nå i eller umiddelbart under vannspeilet ved mitt nærvær. Bunnvillen var angivelig også fjernet. Bunnen i damprofilen syntes å bestå av stein.»

Fra vel 100 m til vel 200 m nedenfor den gamle dammen, ved Lukasbekken, fantes bunnen å ligge på kote 328,3 og i Gadiskasundet, ca. 450 m ovenfor gamledammen, fantes en 50 m lang grunne på kote 328,1. Det heter i

rapporten at «bunnen i elveleiet syntes overalt å være myrjord og dynn kanskje, isprengt enkelte steiner». — Dybden i sjøen skal jevnt over dreie seg om 10 m.

Etter dette må en gå ut fra at vannstanden i Mellom Røgden under nåværende forhold kan synke til ca. kote 328,60. Med høyvann som nevnt på kote 331,00 blir reguleringshøyden følgelig 2,40 m. I forhold til dette vil de reguleringsgrenser som er nevnt i søknaden, bety en øket demning på 0,3 m og en senkning av samme størrelse.

I tilknytning til de fremkomne uttalelser skal ellers bemerkes:

Norske vannkraftinteresser.

De to interesserte kommuner med tilslutning av Elektrisitetskontoret og Fylkesmannen har fremholdt at hvis vassdraget blir regulert — hva man ikke motsetter seg — så må det tas hensyn til en eventuell framtidig kraftutbygging på norsk side. Grue elverk antyder en energimengde på ca. 3,5 mill. kWh i Rotbergsåa mellom Nordre Røgden og Mellom Røgden, og ca. 7,0 mill. kWh i Røgdåa fra Mellom Røgden til Store Røgden, tilsammen 10,5 mill. kWh i de 5 måneder november — mars. Som en parallell til Rottneros' utbygningsplan er antydning av maksimal effekt på 3 500 kW i 3 500, (formentlig feilskrift for 3 000) timer.

Det bør vel ikke ses bort fra at det kan bli tale om utbygging, fortrinnsvis av nedre fall, selv om energimengden neppe kan bli så stor som anført. Med de fallhøyder som står til rådighet, og med skjønnsmessige fradrag for falltap, synes allerede 7,0 mill. kWh i begge fall tilsammen å være høyt regnet for et gjennomsnittså. Med hensyn til maksimal-effekten synes det ikke rimelig å regne med den korte brukstid som Rottneros har forutsatt i sitt anlegg, og som i de 5 vintermånedene i virkeligheten er bare 50 mill. kWh: 25 000 kW = 2 000 timer.

Fordeles 7,0 mill. kWh jevnt over de nevnte måneder, gir det 1 950 kW, hvorav eventuelt ca. 1 400 kW i nedre fall. I år med fulle magasiner blir ytelsen ca. 10 pst. større og i dårligste år får man snaut halvparten av gjennomsnittet, hvis magasinene som forutsatt i søknaden tømmes hvert år. — Tilgangen på sommerkraft blir liten og tilfeldig.

Som det fremgår av de refererte dokumenter, er søknaden med omkostningsoverslag basert på ombygging og påbygging av de nåværende fløtningsdammer. Å kreve noen forandring i dette av hensyn til de skisserte nokså uvisse utbyggingmuligheter kan det, så vidt en forstår, vanskelig bli tale om.

Skulle dammen ved Mellom Røgden — som i denne sammenheng er av størst interesse — flyttes så langt ned at den ble hensiktsmessig som eventuell inntaksdam, ville det for øvrig bety en vesentlig høyere dam av ukjent lengde og konstruksjon samt nye neddemte arealer. Det ville med andre ord dreie seg om helt nye og sikkert kostbarere planer, kanskje også med reviderte reguleringshøyder.

Det man, med hensyn til utbygningsmulighetene på norsk side, kan gjøre i forbindelse med en eventuell reguleringstillatelse etter den nå foreliggende søknad, må bli å sørge for passende bestemmelser om tappingen. Denne bør i vintermånedene inntil videre foregå så jevnt som mulig av hensyn til forholdene i elveleiet. For øvrig bør ikke vassføringen i resten av året tillates å synke under den naturlige lavvassføring.

Allerede en slik tappemåte kan muligens gi grunnlag for en eventuell utbygning uten videre, men departementet bør forbeholdes adgang til å treffe andre bestemmelser om behovet skulle tilsi dette.

Da konvensjonens art. 10 medfører at bestemmelsene i reguleringslovens § 9 pkt. 5 og 6 ikke får anvendelse ved reguleringer som går inn under konvensjonen, kan konsesjonæren formentlig ikke kreve deltakelse i reguleringsomkostningene for de falls vedkommende hvor den innvunne vannkraft blir tatt i bruk i den norske del av vassdraget. Man finner det imidlertid lite rimelig at dette også skal gjelde når vannslippingen endres til fordel for slike fall, og forutsetter at slik endring ikke vil bli krevd med mindre eierne eller brukerne av de angjeldende fall påtar seg en forpliktelse til å delta i reguleringsutgiftene, konsesjonsavgiftene unntatt.

Det bemerkes at Rottneros har forutsatt et meget variabelt vannforbruk i den planlagte kraftstasjon. Dette muliggjøres først og fremst ved at inntaket ligger i Store Røgden, og det skulle ikke bety noen ulempe for driften at vintertappingen i de norske elver blir jevn. Tenker en på muligheten for kjøving, er det tvert imot sannsynlig at vanntilførselen blir sikrere på den måten.

Vassføringsforholdene i Sverige vil — bortsett fra eventuell fløtningstapping fra Store Røgden — bli bestemt av kraftverksdriften og ikke av manøvreringen av dammene.

Fløtningen m. v.

De svenske vilkår for samtykke — gjeldende Nordre Røgden og Mellom Røgden — er for fløtningens del, avsnitt A, etter sakens art holdt i alminnelige vendinger. Bakgrunnen er imidlertid Fryksdalen Fløttningsfor-

enings uttalelse til Västerbygdens vattendomstol.

Som nevnt i søknaden har den norske Røgdenvassdragets Fellesfløttningsforening inngått overenskomst med nevnte svenske forening om fløtningen og finansieringen av forbedringer m. v. Den norske foreningen har, foreløpig for 15 år fra 1. januar 1951, overlatt administrasjonen og den tekniske ledelse av fløtningen m. v. i den norske del av vassdraget til Fryksdalens Fløttningsforening. Dette forklarer at det vesentlig er sistnevnte forening som har uttalt seg.

Det som Fløttningsforeningen særlig har pekt på, er faren for ulemper og forsinkelse på grunn av den omsøkte 2 m senkning av Nordre Røgden. Opprinnelig hadde foreningen også innvendinger å gjøre mot konstruksjonen av dammen ved denne sjø.

Når fløttningsforeningen frykter vansker for manøvreringen av varpebåten og framtrekkingen av tømmeret til dammen fordi sjøen delvis er grunn, så tyder dette på at planen går for langt med hensyn til senkningen. Så lav vannstand kan heller ikke være heldig for fisken, jfr. ellers nedenfor.

Det kan her også bemerkes at når hensyn tas til forskjellen i høydesystem, ligger den oppgitte «nåværende lavvannstand» i Nordre Røgden — kote 366,75 — nokså nøye en meter lavere enn vannstanden etter Vassdragsvesenets nivellement fra 1923. Selv om nivellementet neppe angir daværende lavvann, men en noe høyere vannstand, synes det likevel å være foretatt en viss senkning på forhånd, sannsynligvis i forbindelse med den bestående fløttningsregulering. Denne er for Nordre Røgdens vedkommende nokså ny, etter ellers foreliggende dokumenter etablert senere enn 1949.

Som nevnt ovenfor bør det også i de 7 «sommertapninger» tappes minst naturlig lavvassføring. Denne antas etter oppgaven fra Hydrologisk avdeling å utgjøre 0,15 m³/sek. fra Nordre Røgden og 0,30 m³/sek. fra Mellom Røgden. Regnet over 6 måneder utenom fløtningstiden svarer dette i de dårligere vannår til 2,4 mill. m³ mindre magasin om høsten i Nordre Røgden og det samme i Mellom Røgden, samt 4,8 mill. m³ mere i Store Røgden. De tilsvarende vannstands differanser er henholdsvis: ÷ 0,6 m, ÷ 0,5 m og ÷ 0,3 m. Om man for Nordre Røgden av hensyn blant annet til tømmerutslag og fløtning minsker reguleringshøyden med f. eks. 0,5 m blir således, på grunn av sommertappingen, fyllingsmulighetene omtrent de samme som etter søknaden.

Ved Mellom Røgden skulle ikke situasjonen for fløtningen behøve å bli særlig endret i for-

hold til den nåværende fløtningsregulering. Også her er det imidlertid av betydning, for å få vannstanden raskest mulig opp, at tømmeret i Nordre Røgden kommer tidlig fram til dammen, så fløtingstappingen derfra kan begynne med minst mulig opphold.

Noen tapping f. eks. fra Nordre Røgden bare med det formål å oppnå høyere vannstand i Mellom Røgden — som Fløtningsforeningen er inne på — bør imidlertid ikke foretas, da det i virkeligheten er magasinet i Mellom Røgden som lettest vil bli fylt, jfr. nedenfor.

Den økte senkning av Store Røgden får neppe noen større betydning for fløtingen på norsk side, men kan føre til en viss forsinkelse av fløtingen i Sverige, hvis man ikke går over til biltransport.

Fløtningsforeningens forslag om at det ikke skal tappes fra de øvrige magasiner uten Fløtingens samtykke i tiden fra vårflommens inntreden til fløtingen begynner, synes rasjonelt, jfr. også søkerens forslag til manøvreingsreglement for Store Røgden, der noe lignende er foreskrevet.

I tilslutning til ovenstående skal anføres følgende vedrørende magasinfyllingen m. v.

Hydrologisk avdeling har funnet — ved sammenligning med nabovassdraget Rotna — at med de omsøkte reguleringshøyder og med tapping av minstevassføring om sommeren vil Nordre Røgden bli fylt i halvparten av årene og Mellom Røgden i 75 pst. av årene. Sistnevnte magasin har for øvrig et større nedbørfelt enn anført i søknaden, nemlig 135 km² mot 119 km². Antagelig har man oversett at «nydammen» ligger nedenfor Lukasbekken.

Årstilløpet fra de to sjøers lokale felter utgjør gjennomsnittlig 35 mill. m³ og 29 mill. m³ for henholdsvis Nordre Røgden og Mellom Røgden. Med de omsøkte magasiner på 19,5 mill. m³ og 13,8 mill. m³ blir reguleringsprosenten følgelig henholdsvis 56 pst. og 48 pst. Minskes reguleringshøyden med f. eks. 0,5 m i Nordre og 0,3 m i Mellom Røgden, blir magasinene henholdsvis 17,6 mill. m³ og 12,4 mill. m³ og reguleringsprosentene 50 pst. og 43 pst.

For Store Røgden anslås det lokale årstilløp til 81 mill. m³ inkl. tilløpet fra Tvärån og Lillån. Med et magasin på 49,5 mill. m³ blir reguleringsprosenten her følgelig 61 pst. Det er imidlertid å merke at Store Røgden i de aller fleste år vil få overskuddsvann fra Mellom Røgden.

For de tre reguleringer sett under ett blir reguleringsprosenten 57 pst. med de omsøkte magasiner og 55 pst. med de antydede reduk-

sjoner. Dette må betegnes som en ganske høy, men ikke urimelig reguleringsgrad. Med de antydede magasinreduksjoner kan man regne med at Mellom Røgden vil bli fylt i de aller fleste år og at Nordre Røgden og Store Røgden begge vil bli helt fulle i anslagsvis $\frac{2}{3}$ av antall år. For Store Røgden er da forutsatt innføring av Tvärån og Lillån og ingen tapping for fløting.

Fisket.

Inspektøren for feskvannsfisket går ikke inn på fiskets art og omfang eller regulerings virkninger, men foreslår at der — om konsesjon blir gitt — blir tatt inn de vanlige vilkår med sikte på nærmere bestemmelser senere. Det gjelder utsetting av settefisk eller yngel av aure etter Landbruksdepartementets nærmere bestemmelser samt vilkår vedrørende fiskeribiologiske undersøkelser, anbringelse av varegrinder foran tappelukene og rydding av neddemte arealer — alt i den utstrekning nevnte departement måtte finne nødvendig. Med hensyn til anbringelse av varegrinder skal Hovedstyret bemerke at dette i tilfelle bare kan bli aktuelt ved dypløpene i dammene samt foran tunnelinntaket i Store Røgden.

Til det svenske samtykke vedkommende Nordre Røgden er det for fiskets del knyttet bestemte vilkår i tre punkter, jfr. sitat side 31. De to første punkter beskytter forplantningen av gjedde, mens punkt 3 gjelder skogrydding.

Selv om man ikke setter pris på gjedde i norske fiskevann, må etter konvensjonen, jfr. art. 21 pkt. 1, de svenske vilkår tas med for den svenske del av sjøen. Man får da lignende forhold som når ett og samme vann innen riket tilhører herreder med forskjellige fiskeriregler.

Bestemmelser om skogrydding angår ikke bare fisket, men også ferdselen over sjøene og langs strendene og ikke minst — som også påpekt av vattendomstolen — landskapets utseende. De bør derfor i tilfelle medtas blant vilkårene som eget punkt.

I motsetning til Fiskeriinspektørens forslag er de svenske rydningsbestemmelser kategoriske. Da forholdene er likeartede, ser en ingen grunn til å stille mindre bestemte krav om rydding på norsk område, det vil si for den norske del av Nordre Røgden samt Mellom Røgden. Konsesjonssøkeren må også forutsettes å være fortrolig med svenske vilkår.

I sammenheng med fisket skal ellers nevnes at det i alle tre sjøer finnes langgrunne partier som vil tørregges under vintertappingen. Særlig gjelder dette nordsiden av Store Røgden.

Neddemte arealer.

Ved Nordre Røgden blir, etter oppgavene foran, det neddemte areal mellom

strandlinjen på ca. kote 368,0 og øvre reguleringsgrense på kote 369,75 i alt 329 da i Norge og 347 da i Sverige, eller tilsammen 676 da. Av dette areal er bare 6,5 da betegnet som åker og slåtteng, hvorav i Norge 0,5 da åker. På norsk side er i fortegnelsen ca. 100 da betegnet som myr m. v. og etter kartet er det et lignende myrareal på svensk side, tilsammen ca. 200 da myr. Resten, 470 da hvorav 229 da i Norge, er betegnet som skogsmark.

Den samlede markskade på svensk side er foreløpig anslått til vel 10 000 sv. kroner. Det er da over høyvannslinjen regnet med halv verdiforringelse i «reaksjonssoner» på 1,3 m for åker, 0,9 m for eng og 0,6 m for skog. Det er ikke regnet med erstatning for påstående skog «enår skogens alder i gjennomsnitt er over 70 år».

For Mellom Røgden foreligger ikke tilsvarende arealoppgaver. Det kart man mottok etter befaringen viser imidlertid et areal på ca. 800 da mellom kotene 328,3 og 331,3. På den nåværende demnehøyde 2,4 m for fløtningen skulle da falle ca. 640 da hvorav noe må ligge under strandlinjen.

Det kan bemerkes at den omsøkte oppdemning av Nordre Røgden antagelig er av omtrent samme størrelse som den nåværende demning i Mellom Røgden, hvis man regner fra opprinnelig lavvann. Strandlinjen i de to sjøer er også av omtrent samme lengde, 14—15 km inkl. holmer.

Det som skal vurderes, er ved begge sjøer forskjellen mellom den skade som voldes av den omsøkte mere varige oppdemning og skaden ved fløtningsreguleringen. Sistnevnte skadevirkning synes ellers å være forholdsvis liten etter forholdene ved Mellom Røgden å dømme, der regulering for fløtningen har pågått gjennom lang tid.

Flomforhold.

Det regnes i planen med maksimale flommer fra 325 l/s/km² ved Nordre Røgden til 250 l/s/km² ved Store Røgden. Hydrologisk avdeling mener man bør regne med adskillig større verdier, nemlig 750, 550 og 400 l/s/km² for henholdsvis Nordre, Mellom og Store Røgden. De tilsvarende vassføringer ved dammene blir i runde tall 55, 75 og 120 m³/sek. Sistnevnte tall gjelder inkl. Tvärån og Lillån. Uten tilløp fra disse regnes med 110 m³/sek.

For sikkerhets skyld bør man regne med at en plutselig regnflom av nevnte størrelse vil kunne inntreffe ved fulle magasiner. Det kan imidlertid bli vanskelig å få store nok tappeløp til i en slik situasjon å hindre en viss stigning over regulert høyvannstand. En slik for-

bigående — for øvrig ytterst sjelden — stigning bør for øvrig tillates av hensyn til vassdraget nedenfor.

For Nordre Røgden og Mellom Røgden vil disse forhold kunne ordnes i forbindelse med godkjenning av planene for dammenes tappeløp og kronehøyder. For Store Røgdens vedkommende er det planlagt et nytt tappeløp i tillegg til de gamle, og noe vesentlig mere kan neppe gjøres. Det bør imidlertid i tilfelle tas forbehold om at vassføringen fra Tvärån og Lillån blir ledet utenom driftstunnelen hvis storflom truer med å bringe vannstandene i Store Røgden over regulert høyde.

Isforhold.

Isleggingen er i disse strøk av betydning særlig for skogbruket. Det kan også nevnes at ved Vestre ende — på sydsiden — av Store Røgden ligger Røgden Bruk. Hit har det, ifølge opplysninger på en befaring, vært kjørt tømmer over isen fra Tvengsberget.

Hovedstyret antar at isen på sjøene i tilfelle regulering fortsatt vil bli trafikabel; men atkomsten vil bli besværliggjort på grunn av oppsprekking langs land. På de forholdsvis korte elvestrekninger mellom sjøene blir isen sannsynligvis ikke farbar.

Veiene.

Med hensyn til den eventuelle skade på veiene henvises til uttalelsen fra Vegsjefen. Ved Nordre Røgden må bygdeveien Breisjøen — Falltorp bygges om ved Nordåen. Ellers ventes ved alle tre sjøer økt utvasking av vegfyllinger.

Vassføringsøking og kraftvinning.

Beregnet etter vassdragsreguleringslovens § 11 blir den regulerte vassføring fra Store Røgden 4,15 m³/sek. hvis søknaden imøtekommes fullt ut. Reduseres senkningen av Nordre Røgden med 0,5 m og demningen av Mellom Røgden med 0,3 m som foran antydnet, minskes det samlede magasin med 3,3 mill. m³ fra 82,8 mill. til 79,5 mill. m³ og den regulerte vassføring blir ca. 4,1 m³/sek. Det nåværende magasin i Store Røgden på 35,5 mill. m³ gir beregnet på samme måte en regulert vassføring på 2,85 m³/sek. Økningen blir altså 1,3 m³/sek. henholdsvis 1,25 m³/sek. I søkerens 190 m høye fall gir dette henholdsvis 3 293 nat.-HK og 3 167 nat.-HK.

Når det gjelder avgifter, så kan disse etter konvensjonen bare beregnes av reguleringen i de to øvre sjøer. Disse to magasiners samlede andel i kraftøkningen skulle bli 70,4 pst. alternativt 68,2 pst. hvis man ser de tre nye magasiner under ett og regner forholdsvis,

hvilket her må være riktig. De tilsvarende kraftmengder blir henholdsvis 2 320 nat.-HK etter søknaden og 2 160 nat.-HK med reduserte magasiner.

Ved vurderingen av reguleringens verdi må tas i betraktning at kraftverket som nevnt er planlagt for en maksimalytelse på hele 25 000 kW og skal drives vesentlig i de fem vintermånedene, da gjennomsnittsproduksjonen er regnet å bli ca. 50 mill. kWh. Av dette skyldes ca. 16 mill. kWh. tilsvarende 8 000 kW de nye reguleringer.

Hovedstyret finner under henvisning til ovenstående at hvis reguleringshøyden som antydtes minskes med 0,5 m i Nordre Røgden og 0,3 m i Mellom Røgden, så må vilkårene i reguleringslovens § 8 anses å være til stede, og man anbefaler at tillatelse, henholdsvis samtykke, blir gitt i samsvar med dette.

Det forutsettes — for å få klare forhold med hensyn til hjemfallsretten — at konsesjonæren erverver full eiendomsrett til anleggene ved Nordre Røgden og Mellom Røgden.

Videre forutsettes at konsesjonæren vedstår sitt tilbud om et bidrag på kr. 15 000 til kraftledning fram til Rotberget.

Man gjør oppmerksom på at Fiskeriinspektøren har tatt forbehold om at minst en norsk fiskerisakkyndig må bli oppnevnt til å delta i skjønnet og eventuelt overskjønnet.

Med hensyn til betingelsene og manøvreringsreglementet henviser man til de vedlagte utkast.

Om de enkelte poster skal bemerkes:

Konsesjonstid, post 1 og innløsning, post 2.

Tillatelsen foreslås gitt for et tidsrom av 50 år, og etter lovens § 10, pkt. 5 foreslås betinget rett for staten til å innløse reguleringsanleggene i Norge.

Årlige avgifter, post 3.

Kraftøkningen er etter reguleringslovens § 3 beregnet til 3 167 nat.-HK mens avgiften bare kan beregnes av 2 160 nat.-HK, idet Store Røgden etter konvensjonen går fri. Både dette forhold og skadene og ulempene, som må sies å være betydelige i forhold til kraftøkningen, bør tilsi at lovens høyeste satser blir lagt til grunn.

Fritagelsen for kraftavståelse i henhold til lovens § 12, pkt. 5 trekkes i samme retning.

Avgiften til staten skulle etter dette bli kr. 6 480 pr. år og til kommuner kr. 8 640 pr. år.

De årlige avgifter skal etter konvensjonens art. 8 erlegges fra og med kalenderåret etter det år reguleringen skal være fullført.

Byggefristene, jfr. betingelsenes post 4, må etter gjeldende lovs § 12, post 1 settes til 2 år for påbegynnelse, og for fullførelsen ytterligere 5 år etter at reguleringstillatelse er gitt, og etter konvensjonen regnet fra den dag det er gitt bevidnelse, dvs. inntil 180 dager etter at tillatelsen er gitt, jfr. lov av 12. juni 1931, § 31, (konvensjonens art. 28).

Ved den pågående revisjon av reguleringsloven er det forutsatt gitt adgang til å fastsette fristene avpasset etter det enkelte foretagende. I foreliggende tilfelle måtte 3 års byggetid antas å være rommelig, og med ytterligere frist på 180 dager, skulle avgiften da kunne betinges erlagt fra og med 3½ års dagen fra konsesjonens datum.

Skulle ansøkeren på henstilling ikke gå med på denne frist, og gjeldende lovs frister måtte betinges, foreslår Hovedstyret at de årlige avgiftsbeløp — kr. 6 480 og kr. 8 640 — forhøyes i forholdet 46,5 : 42,5 til kr. 7 080 og kr. 9 450, jfr. lovens § 11, post 1, første ledd, siste punktum, hvoretter avgiftene i særlige tilfelle kan settes høyere.

Noen godtgjørelse en gang for alle til staten antas det ikke å være grunnlag for, jfr. lovens § 13.

Veier m. v., post 11.

Foruten de alminnelige bestemmelser foreslås — som nå vanlig ved norske reguleringer — plikt for konsesjonæren til også ellers å treffe nødvendige tiltak for å søke avhjulpet de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Opphjelp av fisket, post 13.

De foreslåtte betingelser for tillatelsen er i samsvar med Fiskeriinspektørens forslag.

For samtykket vedrørende Store Røgden kan imidlertid anbringelsen av varegrinder ikke settes som vilkår, da det i tilfelle vil bli en foranstaltning som skal iverksettes i Sverige, jfr. konvensjonens art. 6. Det bør imidlertid henstilles at det foran driftstunnelen blir betinget anbragt varegrinder på en slik måte at fisken best mulig bevares.

Skogrydning, post 14.

For svensk samtykke til regulering av Nordre Røgden er for den svenske del blant annet betinget at det må iakttas at «tråd og buskar avverkas på det nya översvämningsområdet, at stubbarna noggrant kapas och at riset bortskaffas eller uppbrännes».

Hovedstyret foreslår, at betingelsen for norsk tillatelse til regulering av Nordre Røgden og Mellom Røgden formes slik:

«På det neddemte område skal trær og busker avvirkes. Det skal stubbes godt, og kvist bortskaffes eller brennes.»

Vannslippingen, post 16.

Av hensyn til mulig utnyttelse av fall i den norske del av vassdraget er foreslått, at departementet kan bestemme at tappingen skal foregå med disse falls tarv for øye.

Den vanlige bestemmelse om at Kongen kan fastsette endringer i reglementet, hvis det viser seg at vannslippingen medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, er tatt med.

Sikkerhetsstillelse, post 19.

Hovedstyret foreslår at der opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 10 000.

I forbindelse med utkast til manøvreringsreglement skal nevnes at kotehøydene vedrørende Nordre Røgden og Mellom Røgden bør referere seg til Norges geografiske oppmålings nivellement. For Store Røgden bør de norske høyder anføres ved siden av de svenske.

Det bemerkes at NGO fra 1954 — foruten visse mindre korreksjoner — har senket sin «normal-null» med ca. 21 cm. Av denne grunn blir kotehøydene for Mellom Røgden forhøyet med disse ca. 21 cm i forhold til oppgavene i søknaden.

Ved Store Røgden lå de svenske høydetall — ifølge oppgave fra NGO — før endringen av 1954 ca. 15 cm høyere enn de norske, mens de etter endringen ligger ca. 6 cm lavere enn de norske. Man har gått ut fra at differansen er den samme ved Nordre Røgden.

I henhold til det anførte skal Hovedstyret tilråde:

A.

At det i medhold av § 14 i lov nr. 1 av 12. juni 1931 meddeles samtykke til at det blir gitt A/B Rottneros Bruk tillatelse til å senke Store Røgden 1,00 m under kote 277,44 — i norsk høydesystem kote 277,50 — i det vesentlige i samsvar med søknad av 21. juli 1952 og dermed fremlagt plan, samt på de i vedlagte utkast foreslåtte betingelser.

B.

At det tillates A/B Rottneros Bruk å regulere Nordre Røgden 4,5 m og Mellom Røgden 2,7 m under forutsetninger som foran nevnt og på betingelser med manøvreringsreglement som angitt i vedlagte utkast.

Behandlet i møte den 15. september 1954. Sakens dokumenter følger.»

Hovedstyret har i brevet av 27. september 1954 fremlagt slikt *Utkast til betingelser for samtykke til svensk regulering av Store Røgden:*

«1.

Gjennomløpene i dammen må gjøres minst så store som etter den fremlagte ombygningsplan, og øvre demningsgrense må ikke overskrides uten at alle løp er åpne.

Hvis storflom truer med å bringe vannstanden over nevnte grense, skal vassføringen fra Tvärån og Lillån ledes utenom driftstunnelen.

2.

Til fremme av fisket i vassdraget plikter reguleringsanleggets eier årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av det norske regjeringsdepartement som ferskvannsfisket til enhver tid sorterer under.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter reguleringsanleggets eier å bære utgiftene til disse undersøkelser.

3.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Avskrift av protokollen sendes hver måned til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske myndighet plikter reguleringsanleggets eier også på norsk område å opprette et vannmerke som muliggjør avlesning av vannstanden til enhver tid.»

Hovedstyrets utkast til betingelser for tillatelse til regulering av Nordre Røgden og Mellom Røgden er sålydende:

«1. *Konsesjonstid m. v.*

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfäll i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp har den norske stat rett til å kreve avstått uten godtgjørelse hele reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Hvis staten ikke vil overta reguleringsanlegget ved utløpet av konsesjonstiden, og det heller ikke oppnås enighet om ny konsesjon, plikter eieren etter forlangende av vedkommende regjeringsdepartement å fjerne anlegget.

Ellers må anlegget ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Ved nedleggelse av anlegget er eieren forpliktet til å treffe sådanne forføyninger som det offentlige forlanger, for å avverge fare eller skade for omgivelsene og for eiendommer, ovenfor og nedenfor anlegget.

For skade eller ulempe som forvoldes ved nedleggelsen, plikter reguleringsanleggets eier å betale erstatning etter skjønn.

Går reguleringsanlegget over til staten i henhold til konsesjonen, er eierne av de vannfall og bruk som vil benytte det driftsvann som innvinnes ved reguleringen, forpliktet til å underkaste seg de betingelser som de norske konsesjonsmyndigheter fastsetter.

2. Innløsningsrett.

I det 35. år etter at konsesjonen er gitt skal den norske stat kunne innløse reguleringsanlegget m. v. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år, for annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3. Årlige avgifter.

For den økning av vannkraften som innvinnes ved reguleringen skal konsesjonæren erlegge følgende årlige avgifter:

Til den norske stat	n. kr. 6 480
Til de fylkes-, herreds- og bykommuner i Norge som Norges Konge bestemmer	» » 8 640

Avgiftene erlegges fra og med den dag reguleringen er tatt i bruk, dog senest 3½ år etter konsesjonens datum. De betales etterskuddsvis hvert år 31. desember. Etter forfall betales 6 pst. årlig rente.

4. Byggefrister.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra det tidspunkt det er utferdiget bevitnelse som omhandlet i konsesjonen av 11. mai 1929 artikkel 22, og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av den norske Konge.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av den norske Konge måtte oversittes, erlegges konsesjonæren en løpende mulkt til den norske statskasse av kr. 100.

5. Norske arbeidere.

Til anlegg og drift skal såvidt mulig anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende norske myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til den norske statskasse en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer, forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige norske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen Norge fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske varepris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende norske regjeringsdepartement.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det

påkrevd. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges av konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pst. av verdien.

Mulkten tilfaller den norske statskasse.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

8. Arbeidernes vederlag m. v.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstatet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende norske regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9. Legehjelp, sykehus. Politi.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende norske regjeringsdepartement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendig legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politioppsyn.

10. Husrom.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne

derne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11. Veger og bruer m. v.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som det norske Samferdselsdepartement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnen etter reguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

12. Forsorgsutgifter.

Konsesjonæren er forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende norske kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggets utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår hertil, overgår til et for det hele land, eller visse deler av landet, felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som vedkommende norske regjeringsdepartement gir.

13. Fremme av fisket.

Til fremme av fisket i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av det norske regjeringsdepartement som ferskvannsfisket til enhver tid sorterer under.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Dersom departementet forlanger det, er konsesjonæren forpliktet til, innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran tappeløkene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

I den svenske del av Nordre Røgden skal konsesjonæren senke eller på annen måte skaffe bort slike flytetorver i sjøen som eventuelt kan komme til å hindre adkomsten til viktigere gyteplasser for gjedde. Videre tilpliktes utgrøfting av slike vannsamlinger der gjeddeyngel i nevneverdig antall stenges inne når sjøen senkes.

14. Skogrydning.

På det neddemte område skal trær og busker avvirket. Det skal stubbes godt og kvist bortskaffes eller brennes.

15. Planer. Tilsyn.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende norske regjeringsdepartement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet.

Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand. Deres utførelse såvel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av konsesjonæren.

16. Vannslippingen.

Vannslippingen skal foregå etter et reglement som den norske Konge utferdiger på forhånd.

Blir den ved reguleringen innvunne vannkraft tatt i bruk i noe fall i den norske del av vassdraget, kan vedkommende norske regjeringsdepartement bestemme at tappingen skal foregå med disse falls tarv for øye. Forutsetningen er at eieren eller brukeren av vedkommende fall går med på å delta i reguleringsomkostningene med et årlig beløp. Ved beregningen av dette skal reguleringsavgiften ikke regnes med. I mangel av overenskomst fastsettes beløpet av en voldgiftsnemd på 3 medlemmer, hvorav justitiarius i Høyesterett oppnevner formannen og hver av partene ett medlem.

Konsesjonæren plikter å anordne nedbør-observasjoner og under snøsmeltingen å innhente oppgaver over dennes forløp, alt på den måte og i det omfang som av vedkommende norske myndighet ansees påkrevd for å bedømme tilløpet og særskilt vårflommens størrelse.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan den norske Konge uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til den norske stat av inntil kr. 1 000 for hver gang etter vedkommende norske regjeringsdepartements nærmere bestemmelse.

17. Hydrologiske iakttagelser. Kart.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det invunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte høyeste oppdemningsgrense og laveste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18. Norsk ytterligere regulering.

Konsesjonæren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne seg i enhver ytterligere regulering av vassdraget som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av n. kr. 10 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende norske regjeringsdepartement.

20. Ferdseil, fløtning m. v. Skjønn.

Konsesjonæren plikter å treffe slike anordninger ved anlegget og i tilfelle i vassdraget nedenfor dette, samt å avgi vann i slik utstrekning, at den alminnelige ferdseil og fløtning forulempes eller forsinkes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn i samsvar med reguleringslovens § 19 punkt 1.

Skade eller ulempe for ferdseilen eller fløtningen som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

21. Militære tiltak.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøymed.

22. Naturfredning.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser, samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

23. Kontroll.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende norske regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som anses nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24. Heftelser.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til den norske stat eller innløses av denne.

25. Tinglysing.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragets norske del for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

26. Fullmektig.

Konsesjonæren skal oppnevne en av vedkommende norske regjeringsdepartement godkjent fullmektig som skal være bosatt i Norge og som på hans vegne svarer for domstolene og andre myndigheter og mottar meddelelser i tvistemål og andre anliggender som vedrører foretagendet. Fullmektigens navn og adresse skal anmeldes til vedkommende departement. Iakttas ikke innen fastsatt frist hva således er foreskrevet, kan departementet oppnevne fullmektig.

Departementet skal bekjentgjøre fullmektigens navn og adresse i Norsk Lysingsblad.»

For reguleringene av Nordre Røgden og Mellom Røgden har hovedstyret fremlagt forslag til manøvreringsreglement, som med en uvesentlig endring i punkt b), annet ledd, er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

a) Nordre Røgden.

Øvre grense	kote 369,80
Nedre grense	» 365,30
Reguleringshøyde 4,5 m.	

Høydene referer seg til Norges Geografiske Oppmålings fastmerke I 33 N 9, Veidele til Fald, med kotehøyde 409,610.

b) Mellom Røgden.

Øvre grense	kote 331,20
Nedre grense	» 328,50
Reguleringshøyde 2,7 m.	

I månedene juni og juli er høyeste tillatte vannstand 330,15.

Høydene refererer seg til Norges Geografiske Oppmålings fastmerke I 33 N 13, Svartebekken, med kotehøyde 333,923.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker godkjent av vedkommende norske myndighet.

2.

Det skal avgis vann til den alminnelige fløting i samsvar med det som måtte bli bestemt ved overenskomst eller ved skjønn i medhold av reguleringslovens § 19.

3.

Det skal til enhver tid tappes minst naturlig lågvassføring, som settes til 0,15 m³/sek. fra Nordre Rødgen og 0,30 m³/sek. fra Mellom Rødgen.

I tiden mellom vårflommens inntreden og fløtningens begynnelse skal der ikke uten Fløtningens samtykke avgis vann utover de nevnte minstevassføringer.

Under vårflommene skal det tappes på en slik måte at vassdragets naturlige maksimalvassføringer så vidt mulig ikke overskrides. Vannstanden må ikke overstige øvre reguleringsgrense uten at alle flom- og tappeløp er åpne.

Inntrer flom når et magasin er fullt, skal tappingen økes så tidlig som mulig og om nødvendig alle løp etter hvert åpnes. Skulle øvre reguleringsgrense unntaksvis likevel bli overskredet, må ikke noe løp stenges før vannstanden igjen er sunket til nevnte grense.

4.

Med de innskrenkninger som følger av ovenstående bestemmelser, kan vannslippingen inn-til videre skje etter konsesjonærens behov, dog slik at vintervassføringen i den norske del av vassdraget blir så jevn som mulig.

Blir den ved reguleringen innvunne vannkraft tatt i bruk i noe fall i den norske del av vassdraget, kan vedkommende norske regjeringsdepartement — i samsvar med reguleringsbetingelsenes punkt 16 — bestemme at tappingen skal foregå med disse falls tarv for øye.

5.

Det skal påses at dammene til enhver tid er i god stand, og at flom- og tappeløp ikke sperres av is eller annet.

Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen kan bestemme hvor damvokterne skal bo og at de skal ha telefon i sin bolig.

6.

Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Under flom avleses vannstanden minst 2 ganger i uken, ellers minst 1 gang i uken. Avskrift av protokollen sendes hver måned til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

7.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

Endringer i dette reglement kan bare foretas av den norske Konge etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

I tillegg til den eksisterende regulering i Store Røgden (2,4 m oppdemming), som bolaget mener å ha rett til, søker det om adgang til å senke sjøen 1 m. Hovedstyret har anbefalt at norsk samtykke blir gitt til slik tillatelse.

I Nordre Røgden er det fra før en fløtningsregulering, som angivelig omfatter 2,45 m oppdemming. Det er her søkt om tillatelse til ytterligere 0,55 m oppdemming og 2 m senking, slik at reguleringshøyden i alt blir 5 m. Hovedstyret anbefaler at bolaget får tillatelse til å regulere sjøen i alt 4,5 m (mellom kotene 369,80 og 365,30 etter Norges Geografiske oppmålings nivellement), slik at senkingen reduseres 0,5 m i forhold til søknaden.

Mellom Røgden er søkt regulert 3 m, hvilket etter ansøkerens opplysning bare vil medføre en uvesentlig senking i forhold til den eksisterende fløtningsregulering. Hovedstyret har imidlertid beregnet denne siste til 2,4 m (mellom kotene 328,60 og 331,0), og søknaden vil da medføre ytterligere 0,3 m oppdemming og like stor senking. Hovedstyret har bare kunnet anbefale i alt 2,7 m regulering, oppdemming til kote 331,20 og senking til kote 328,50.

Ved sakens behandling må det også tas i betraktning at de hittil eksisterende reguleringer i sjøene Nordre og Mellom Røgden er fløtningsreguleringer, og derfor ikke har så langvarige virkninger på vannstandene gjennom årets løp, som de ansøkte reguleringer for kraftverksdrift vil medføre.

Når hovedstyret ikke har funnet å kunne anbefale den søkte regulering fullt ut for Nordre Røgdens vedkommende, er det fordi sjøen delvis er meget grunn og en så stor senking som 2 m derfor vil kunne skape store vanskeligheter for manøvreringen av fløtningsforeningens varpebåt og for fremtrekkingen av tømmeret til dammen. Både i Nordre og Mellom Røgden vil av samme grunn de søkte senkinger være svært uheldige for fisket. I Mellom Røgden vil dessuten oppdemmingen på grunn av det flate terrenget rundt deler av sjøen kunne medføre større skader på skogen. På den annen side vil de fordeler de søkte reguleringsgrenser gir være minimale ut over de fordeler de reguleringsgrenser hovedstyret anbefaler allerede vil gi.

Fordelene ved reguleringene representeres ved kraftinnvinningen i det 190 m høye fall mellom Store Røgden og sjøen Kläggen i

Sverige, jfr. konvensjonens artikkel 5 og lovens § 4 nr. 1. Denne utgjør 3 167 nat.-HK, beregnet i samsvar med bestemmelsene i den norske lov om vassdragsreguleringer, mens den ville ha utgjort 3 293 nat.-HK med reguleringsgrenser som ansøkt. Av kraftinnvinningen er 2 160 nat.-HK beregnet å komme fra reguleringene av Nordre og Mellom Røgden.

Anleggsomkostningene er i slutten av 1951 beregnet til i alt 530 000 sv. kroner, hvorav kr. 350 000 faller på reguleringsarbeidene vedkommende Nordre Røgden, kr. 80 000 vedkommer Mellom Røgden og kr. 100 000 angår Store Røgden. Omkostningene vil i et hvert fall for Nordre Røgdens vedkommende kunne bli noe mindre enn beregnet ved redusert reguleringshøyde. På den annen side må en regne med at det har vært lønns- og prisstigning siden 1951, slik at omkostningene alt i alt vel vil ligge noe høyere enn beregnet.

Departementet finner med hovedstyret ikke å kunne anbefale søknaden imøtekommet fullt ut, idet man for så vidt viser til de ovenfor anførte betenkeligheter. Derimot antar departementet at skadene og ulempene ved en regulering innen de av hovedstyret anbefalte grenser ikke vil bli uforholdsmessig store. Både ved Nordre og Mellom Røgden blir en del skogmark og myrstrekninger satt under vann. Dessuten vil en del skoggrunn forsumpes. Ved Nordre Røgden må et båtnaust og en fiskerbu flyttes både på svensk og norsk side. Ved Mellom Røgden blir badestrendene skadelidende. Manøvreringsreglementets post b), annet ledd, tar sikte på å eliminere disse skader. Departementet foreslår den høyest tillatte vannstand i juni og juli satt til kote 330,15. Hovedstyret har foreslått kote 330,20, hvilket departementet anser i høyeste laget.

Bygdeveien Breisjøen—Falltorp ved Nordre Røgden må bygges om på en mindre strekning. For øvrig ventes det ved alle tre sjøer å bli øket utvasking av vegfyllinger. Adkomsten til isen på sjøene antas å bli besværliggjort på grunn av oppsprekking langs land, og på elvestrekningene mellom sjøene vil isen sannsynligvis ikke bli farbar.

Reguleringene ventes å medføre noen ulemper for fløtningen. Fisket vil utvilsomt bli skadet.

Departementet antar dog at skadene og ulempene, de påregnelige omkostninger tatt i betraktning, ved regulering som foreslått av hovedstyret, må anses for å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler reguleringene vil medføre, jfr. § 8 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917, og antar således at reguleringstillatelse bør gis overensstemmende med hovedstyrets

forslag. Departementet vil også anbefale at det blir gitt samtykke til reguleringen av Store Røgden.

Fallene mellom Nordre og Mellom Røgden og mellom Mellom og Store Røgden er beregnet å kunne utbygges til anslagsvis 550 kW og 1 400 kW. Departementet er enig med hovedstyret i at en ikke av hensyn til en eventuell senere norsk utbygging av disse fall bør reise krav om at reguleringsdammene bygges på et slikt sted og en slik måte at de vil bli hensiktsmessige for en slik utbygging. Derimot må det sørges for passende bestemmelser om tappingen. Departementet forutsetter imidlertid med hovedstyret at endringer i vannslippingen til fordel for de nevnte norske fall ikke blir krevet, medmindre eierne eller brukerne av fallene forplikter seg til å ta del i reguleringsutgiftene — konsesjonsavgiftene unntatt.

På den annen side er det en forutsetning for tillatelsen at tilbudet om bidrag på kr. 15 000 til kraftledning fram til Rotberget blir opprettholdt. Det er også gitt statsbidrag til elektrifisering av denne krets. Dersom de interesserte ikke blir enige om hvem konsesjonssøkerens bidrag skal utbetales til, foreslår en at det overlates til departementet å avgjøre hvem som skal få utbetalt bidraget. Bidraget må sees som et tilskudd til elektrifisering av Rotbergkretsen og det kan da bli spørsmål om det helt eller delvis skal tilfalle Grue kommune eller om det skal være en del av distriktsbidraget fra oppsitterne i Rotberget og/eller den kommunale støtte Hof kommune skal yte.

Tillatelsen til regulering av Nordre og Mellom Røgden foreslås gitt på vilkår som oppstilt av hovedstyret med de endringer som departementet nedenfor rår til.

Konsesjonen er foreslått gitt for et tidsrom av 50 år med hjemfallsrett til staten for reguleringsanleggene samt innløsningsrett for samme i det 35. år, jfr. vilkårenes poster 1 og 2. For å få klare forhold med hensyn til hjemfallsretten forutsetter departementet at konsesjonæren erverver full eiendomsrett til anleggene ved Nordre Røgden og Mellom Røgden.

Etter konvensjonens bestemmelser, jfr. artikkel 8 nr. 3, skal den årlige reguleringsavgift «erlegges fra og med kalenderåret etter det hvori foretagendet ifølge vedkommende myndighets bestemmelse skal være fullført». Med de någjeldende lovbestemmelser, jfr. vassdragsreguleringslovens § 12 nr. 1, skulle det tilsi at reguleringsavgiftene først blir å erlegge fra og med kalenderåret etter det 7. år fra bevitnelse i henhold til artikkel 22 er gitt, uten hensyn til om anlegget blir tatt

i bruk atskillige år tidligere. Den foreldede bestemmelse i vår reguleringslovs § 12 nr. 1 er imidlertid under revisjon. Det foreligger allerede komitéinnstilling herom, men den videre behandling må nødvendigvis ta noen tid ennå. Departementet har derfor funnet å måtte henstille til søkeren å gå med på at avgiften erlegges fra og med den dag reguleringen blir tatt i bruk (helt eller delvis), som foreslått av hovedstyret, dog senest fra og med kalenderåret etter 7. år etter at den i konsesjonens artikkel 22 nr. 1 omhandlede bevitnelse er gitt.

Annet ledd i vilkåret om avgiftene, post 3, foreslås gitt slik ordlyd: «Avgiftene erlegges fra og med den dag reguleringen er tatt i bruk (helt eller delvis), dog senest fra og med kalenderåret etter 7. år etter at den i artikkel 22 nr. 1 i konvensjonen av 11. mai 1929 mellom Sverige og Norge om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten omhandlede bevitnelse er gitt.»

Vilkårenes post 10 foreslås overensstemmende med praksis gitt nytt tredje ledd:

«Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.»

I post 11 er konsesjonæren tilpliktet å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Bestemmelser til fremme av fisket er tatt inn i post 13.

I post 14 er konsesjonæren tilpliktet å ryddiggjøre de neddemte arealer.

Den tidligere nevnte forutsetning om at eventuelle norske fall som tar den innvunne vannkraft i bruk skal delta i reguleringskostningene, såfremt tappingen foregår med disse falls behov for øye, er tatt inn i post 16 om vannslippingen.

I post 19 er betinget en sikkerhet på kr. 10 000.

Fløtnings- og ferdselsinteressene i vassdraget er tilgodesett gjennom bestemmelsene i post 20, jfr. manøvreringsreglementets post 2.

Under henvisning til § 14 nr. 4 i vassdragsreguleringsloven foreslår en at post 24 gis slik ordlyd:

«For så vidt det måtte påhvile de eldre reguleringsanlegg panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren snarest å fjerne disse eller sørge for at de viker priori-

tet for de i konsesjonen pålagte forplikter, derunder mulktter som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende norske regjeringsdepartement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning påføres reguleringsanleggene, bortfaller når og i den utstrekning reguleringsanleggene i henhold til konsesjonen går over til den norske stat eller innløses av denne.»

I post 26 er bestemt at konsesjonæren skal ha en fullmektig i Norge, godkjent av departementet.

De betingelser som er satt for svensk samtykke til reguleringene er innarbeidet i de oppstilte vilkår, jfr. postene 13, 14 og 20.

Vilkårene er for øvrig de vanlige.

Enkelte av de oppstilte vilkår har i denne sak liten eller ingen praktisk betydning, men må medtas i samsvar med ufravikelige lovbestemmelser og fast praksis. For øvrig kommer til de bestemmelser og forpliktelser som følger umiddelbart av reguleringsloven.

Manøvreringsreglement for reguleringene anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre, idet en dog som foran nevnt har funnet å burde innskrenke den høyeste tillatte vannstand i Mellom Røgden i månedene juni og juli til kote 330,15.

I reglementets post 4 er det overlatt til departementet å bestemme at tappingen skal kunne foregå med de norske falls tarv for øye, såfremt noen av disse tar den innvunne vannkraft i bruk.

Departementets forslag til vilkår med forutsetninger og manøvreringsreglement har vært forelagt for søkeren. H.r.advokat Villars-Dahl har i brev av 8. november 1954 meddelt at bolaget aksepterer betingelsene.

For samtykket til regulering av Store Røgden foreslår en at det blir oppstilt slike vilkår som foreslått av hovedstyret.

Bestemmelser til fremme av fisket er tatt inn i post 2.

En er enig med hovedstyret i at det foran driftstunnelen fra Store Røgden bør anbringes varegrinder på en slik måte at fisken best mulig bevares, og antar at det bør henstilles til den svenske konsesjonsmyndighet å ta inn en bestemmelse herom.

Departementet tar herved ikke noe standpunkt til utstrekningen av de rettigheter søkeren nå har til regulering av Store Røgden. Enkelte grunneiere har bestridt oppdemningsrettens omfang.

Fiskeriinspektøren har bedt om at minst en norsk fiskerisakkyndig må bli oppnevnt til å delta i skjønn og eventuelt overskjønn.

Grue og Hof kommuner mener at arbeidere fra de to kommuner fortrinnsvis bør benyttes til reguleringsarbeidene. Departementet vil referere for konsesjonæren kommunenes anmodning.

Den nå meddelte tillatelse til regulering av Nordre og Mellom Røgden gjelder ikke i Sverige før A/B Rottneros Bruk har innhentet bevitnelse hos vedkommende svenske myndighet om at tillatelsen er utferdiget på den måte som er foreskrevet i konvensjonen.

Industridepartementet

tilråder:

1. I medhold av lov av 12. juni 1931 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 tillates

det A/B Rottneros Bruk å regulere Nordre Røgden 4,5 m og Mellom Røgden 2,7 m under de forutsetninger og på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 10. desember 1954.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.
3. I medhold av samme lov meddeles samtykke til at A/B Rottneros Bruk får svensk tilatelse til å senke Store Røgden 1 m under kote 277,44 — etter norsk høyde-system kote 277,50 — i det vesentlige i samsvar med søknad av 21. juli 1952 og dermed fremlagt plan samt på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets ovennevnte tilråding.